

СТОМАТОЛОГІЯ УКРАЇНИ. ІСТОРИЧНІ НАРИСИ

Харків
«СИМ» — 2017

УДК 616.31(477) (093)
С 81

Рецензенти:

Кульбашина Я. А. — доктор педагогічних наук, професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Леоненко П. В. — доктор медичних наук, професор кафедри ортопедичної стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

*Рекомендовано Координаційною Радою громадської організації
«Асоціація стоматологів України»
(протокол засідання № 2 від 2 червня 2017 року)*

Авторський колектив:

Баранник Н.Г., Басюк М.О., Близнюк В.Г., Борисенко А.В., Волосов Є.В., Гавриленко М.А., Гаук А.Г., Горбань С.П., Дорошенко О.М., Кобилянський А.М., Коваленко І.О., Кухарчук О.Д., Куц П.В., Левицька В.І., Лесів Р.А., Люля І.І., Ляшенко А.С., Неспрядько В.П., Номеровська Н.І., Ожоган З.Р., Рожко А.Д., Рябоконт Е.М., Савченко В.В., Самойленко А.В., Скиба В. Я., Скрипников П.М., Скульська С.В., Шнайдер С.А., Яловий І.Л., Яловий Л.М.

С 81 Стоматологія України. Історичні нариси / Авт. кол. Баранник Н.Г., Басюк М.О., Близнюк В.Г. та ін. : під. ред. І. П. Мазур, О. В. Павленко, І. Л. Скрипник. — Харків, «СИМ». — 2017. — 192 с.
ISBN 978-966-135-076-1

Монографію видано до сторіччя формування Української наукової стоматологічної школи. Видання присвячено історії розвитку стоматології в Україні. Протягом ста років відбувався процес формування Української наукової стоматологічної школи. З утворенням першого одонтологічного інституту в Києві стоматологія стала невід'ємною частиною медицини та було закладено наукове підґрунтя до вивчення захворювань порожнини рота. Висвітлено роль наукових товариств в розвитку стоматології, основні віхи формування наукової школи, створення мережі лікувально-профілактичних закладів в різних регіонах України, що надають стоматологічну допомогу. Надано історичні нариси про основні події стоматологічної спільноти України, організацію та проведення з'їздів, Національних Українських стоматологічних конгресів, про співпрацю зі Всесвітньою федерацією стоматологів (FDI). Наведено історичні дані про діяльність стоматологічних осередків в різних регіонах України. Представлено ретельний аналіз сучасного стану стоматологічної служби України.

Монографія призначена для фахівців в галузі історії медицини, лікарів — стоматологів, студентів вищих навчальних медичних закладів, молодших спеціалістів з медичною освітою за фахом «Стоматологія» та «Ортопедична стоматологія».

ISBN 978-966-135-076-1

УДК 616.31(477) (093)

*До сторіччя формування
Української наукової стоматологічної школи*

Лікарські товариства у формуванні української наукової стоматологічної школи: історіографічні нариси

*Хто не знає свого минулого,
той не вартий свого майбутнього.
Хто не шанує видатних людей свого народу,
той сам не годен пошани.*

М. Рильський

Стоматологія як наука формувалась тривалий період часу та пройшла декілька етапів свого розвитку від цілительства та народної медицини, що йде своїм корінням з часів палеоліту та набуває характерних рис за часів Трипільської культури та документально зафіксовано у часи Київської Русі. У середні віки стоматологія має характер ремісництва та циркульної справи і практично не пов'язана з медициною. Разом із тим, з новими методами лікування з'являються нові матеріали, інструменти. Практично залишився без змін такий пристрій як кофердам, який слугував не для захисту від слини, як в наші часи, а задля захисту слизової оболонки порожнини рота від розігрітих матеріалів для лікування карієсу та його ускладнень. Формування стоматології як медичної спеціальності на теренах України відбулося на рубежі ХІХ–ХХ століть.

З другої половини ХІХ ст. питаннями лікування людей займалися земства, що було неможливим без відповідної фахової освіти та підготовки медичних кадрів. Відповідно держава розвивала вже існуючі та створювала нові медичні факультети при університетах. Медичні університети відігравали значну роль у формуванні професійного середовища та були центрами просвіти.

На тлі активного процесу формування медичних університетів, медична спільнота організовувала наукові зібрання, медичні товариства, узагальнювала інформацію про санітарно-гігієнічні і протиепідемічні заходи, готувала доповіді до губернських медичних звітів, впроваджувала нові медичні розробки та методи лікування. В розвитку медичної галузі відігравали роль саме медичні товариства, які були ініціаторами зібрань, земських з'їздів, видання наукових праць, медичних журналів, що віддзеркалювали наукову медичну думку.

Стоматологічна допомога в Україні за часів Російської імперії була представлена приватними зуболікарськими школами.

Воєнні події, чисельні поранення шелепно-лицевої ділянки, необхідність надання медичної допомоги та наступної реабілітації зумовлювали необхідність включення зуболікарської освіти як галузі медицини та викладання в медичних університетах. Про це неодноразово наголошував професор М.І. Пирогов. У 1879 році професор університету імені Св. Володимира М.В. Скліфосовський на з'їзді лікарів та природознавців виступив з доповіддю про стан зубів у мешканців Києва та взаємозв'язок із загальним станом здоров'я і харчуванням. Однією з його пропозицій було розпочати викладати курси з хвороби зубів та порожнини рота на медичних факультетах. Ідея включення освіти зубних лікарів та дантистів до курсу навчання медичних університетів була висловлена та підтримана О.К. Лімбергом. Слід зазначити, що у Львівському медико-хірургічному інституті у 1828 році була організована кафедра з лікування зубів і дантистики професором Карлом Прокопом Калією.

Наприкінці ХІХ сторіччя відповідним наказом Російської імперії «О преобразовании обучения зубоврачебному искусству» призначались два види спеціалістів, які надавали зуболікарську допомогу – зубні лікарі та дантисти. Ці спеціалісти не мали загально-медичної освіти та не вважалися лікарями. Зубні лікарі навчалися в приватних зуболікарських школах протягом 2,5 років за затвердженими програмами, після чого вони мали складати іспит на медичному факультеті. Дантисти навчалися за індивідуальною програмою в приватних зуболікувальних кабінетах з наступним складанням іспиту комісії при університеті. Дантисти мали право лікувати тільки зуби, а зубні лікарі також ще й захворювання порожнини рота. Разом із тим, на той час надавали допомогу лікарі з вищою освітою, що спеціалізувалися на зуболікарській допомозі, шелепно-лицевій хірургії та називалися лікарями-одонтологами.

Перші зуболікарські школи в Україні було засновано наприкінці ХІХ сторіччя – в Одесі у 1893 році Т.О. Тичинським та І.І. Марголіним (1896), у Києві в 1898 році лікарями Л.Головчинером, С. Лур'є, О. Плінером. Згодом відкрилися перша Київська зуболікарська школа Л.С. Бланка, Київська зуболікарська школа приват-доцента Київського університету Св. Володимира М.М. Жука. Приватні зуболікарські школи відкривалися в Харкові, Катеринославі, Львові. Після проходження навчання в приватних школах складали іспити на право займатися зуболікарською практикою в медичних університетах. Викладання стоматології у зуболікарських школах підтримувалося на високому рівні, оскільки педагогічний процес було організовано переважно фахівцями з вищою медичною освітою. Лікар Ісаак Ілліч Марголін, засновник одеської зуболікарської школи, був за своєю освітою лікарем-одонтологом, закінчив медичний факультет Київського Імператорського університету св. Володимира. Свою викладацьку діяльність поєднував з просвітницькою, протягом тривалого часу очолював «Одеське одонтологічне товариство».

Збільшення кількості фахівців стоматологічного профілю, їх активна професійна взаємодія зумовлюють необхідність поглиблення їх знань шляхом організації фахових співтовариств, видання наукових збірників, журналів. Організація зуболікарських товариств в Одесі (1897), Києві (1899), Харкові (1902), їх активна діяльність була значним поштовхом у розвитку стоматологічної практики та освіти.

Утворення лікарських товариств було зумовлено необхідністю побудови взаємозв'язку між професорами медичних факультетів та практикуючими лікарями. На засіданнях товариств відбувався обмін науковими розробками між собою та поміж вітчизняними і зарубіжними вченими, інформування лікарів. Видатні вчені медики читали лекції про нові прогресивні методи лікування, популяризували тогочасні наукові досягнення медицини для широкої громадськості. Лікарські товариства були майданчиком для розповсюдження медичних знань та наукового вдосконалення лікарів. Разом із тим, відбувався і зворотній зв'язок – через звіти земських лікарів визначали та обговорювали питання епідеміологічної ситуації в країні, розповсюдженість захворювань та методи профілактики. Важливим аспектом діяльності лікарських товариств була організація та проведення дослідницької роботи, отримання науковцями фінансової допомоги для проведення наукових досліджень та їхня координація. На засіданнях обговорювали питання міжколегіальних стосунків, побутових проблем лікарів. Одним із головних напрямків діяльності лікарських товариств була організація наукових конференцій, з'їздів, де на більш високому рівні обговорювалися питання наукових та практичних проблем медицини.

За ініціативи одонтологічних та медичних товариств обговорювалися питання освіти, наукових підходів до лікування зубів та порожнини рота, нових технологій протезування зубів. Важливим аспектом діяльності лікарських товариств був випуск наукової друкованої продукції.

Починаючи з 1860 року на теренах України виходив перший щотижневий науковий журнал «Современная медицина», в якому друкувалися статті відомих учених, викладачів університетів та представників медичних товариств. Відображенням стану медичної допомоги в Україні були земські медичні збірники наукової думки передових професорів – журнальні публікації медичних товариств, таких як «Товариство російських лікарів у пам'ять М.І. Пирогова».

Медичні університети разом із лікарськими товариствами були центрами наукової думки та спеціалізованих видань. В той же час, каталізатором розвитку стоматологічних видань були одонтологічні товариства, коштом котрих видавалися науково-практичні журнали, організовувалися науково-практичні зібрання.

Про активність українських одонтологічних товариств свідчить той факт, що до 1917 року на території Російської імперії видавалося шість журналів,

присвячених питанням стоматології. Три видання, а саме «Практическое зубоврачевание», «Зубоврачебный ежемесячник», «Зубоврачебный посредник» видавалися одеським товариством одонтологів. Через стоматологічні видання одонтологи, зубні лікарі та дантисти ділилися своїм досвідом, на шпальтах журналу подавалися розлогі практичні поради початківцям. У виданні «Практическое зубоврачевание» приділялася увага новим технічним розробкам в галузі протезування («До питання про алюмінієві протези» – К. Руфь), описувалися техніки зняття відбитків («Три рідкісні випадки зняття відтисків» – Я. Плотичер). Неодноразово підіймалися питання лікування зубів у дітей («Чому потрібно зберігати молочні зуби» – Я. Корнеліус). Як і сьогодні, було актуальним для стоматологів питання інфекційного контролю в стоматологічних закладах («Які заходи безпеки повинен вжити одонтолог щодо туберкульозного хворого»). Обговорювалися питання організації лікувального процесу, вартості стоматологічних послуг («До питання про зуболікувальну таксу» – М. Кутуков).

Одонтологічні товариства опікувалися питаннями громадського здоров'я дорослих та дітей, впливали на державну службу охорони здоров'я. Питання, які обговорювалися на засіданнях та друкувалися у фахових виданнях, є актуальними і на сьогоднішній день. На одонтологічному товаристві 9 листопада 1913 року зубний лікар І. Гершанський зробив доповідь про проблеми захворюваності зубів серед учнів, де надав статистичні дані карієсу у дітей Москви (90%), Харкова (95,5% у дівчат та 98% у хлопців) та Одеси (від 72 % до 95 % в залежності від школи). Потім порівняв рівні стоматологічної допомоги дітям у Німеччині (більш ніж 200 шкільних амбулаторій) та Одесі (одна амбулаторія, що надавала стоматологічну допомогу дітям безкоштовно). І з запитанням: «І що ж тут може зробити одна амбулаторія?» звернувся до членів Товариства та читачів журналу «Зубоврачебный ежемесячник» (І. Гершанський «Чи достатньо в Одесі однієї зуболікарської шкільної амбулаторії?» (1913. – № 12. – С. 2–8). В журналі «Зубоврачебный ежемесячник» існував розділ «Громадська та шкільна гігієна зубів і порожнини рота», де було представлено статті з питань нових методів профілактики та лікування зубів у дітей, організації та діяльності шкільних амбулаторій («Виникнення амбулаторії для учнів міських і народних училищ та зуболікарська діяльність у ній»).

Таким чином, одонтологічні товариства та їх друковані видання стали центрами наукової комунікації між фахівцями, що надавали стоматологічну допомогу, консолідували медичну та стоматологічну спільноту (лікарів-одонтологів, зубних лікарів, дантистів), створювали та розповсюджували наукову друковану продукцію, популяризували нові методи діагностики, профілактики і лікування зубів та порожнини рота.

Дискусійним було питання освіти для лікарів та фахівців зуболікарської справи. Адже зуболікарську допомогу надавало три спеціаліста: лікар з вищою медичною освітою – одонтолог, зубний лікар, що пройшов навчання за затвердженою програмою протягом 2,5 років та дантист. За ініціативи

одонтологічних товариств на наукових зібраннях та з'їздах обговорювалися питання необхідності запровадження фундаментальної загально-медичної підготовки для одонтологів, що можливо лише за умов здобуття зуболікарської освіти в університетах. Одонтологічна освіта в Україні мала «приватно-підприємницький характер зуболікарських шкіл», і головним питанням реформування була організація державних одонтологічних факультетів. Такий крок був необхідний для підвищення фахової підготовки зубних лікарів за єдиними уніфікованими програмами підготовки з метою створення державної системи надання зуболікарської допомоги для всіх верств населення.

Воєнні події, перша світова війна, Жовтнева революція загальмували цей процес на деякий час.

Реформу в галузі стоматології було проведено громадським діячем та лікарем П.Г.Дауге декретом від 1 жовтня 1918 року, в якому передбачалося, що «зуболікарська освіта буде невід'ємно пов'язана з усією системою вищої медичної освіти».

Влітку 1919 року в результаті об'єднання трьох приватних зуболікарських шкіл в Києві створено Вищий науково-учбовий заклад – Державний зуболікарський інститут, де навчання проводилось протягом 4 років. Фактично цим кроком зуболікарську освіту було передано до медичних факультетів університетів, та стоматологія визнавалась невід'ємною складовою медицини. Реформування стоматологічної освіти та створення зуболікарського інституту мало вирішити ряд науково-методичних питань щодо організації стоматологічної допомоги в країні, надання висококваліфікованої та доступної допомоги для всіх верств населення. Також було реорганізовано приватні зуболікарські клініки в державні установи, що надавали стоматологічну допомогу.

Фактично з відкриттям першого вищого науково-учбового закладу зі стоматології на території України розпочинається новий історіографічний період формування та становлення Української наукової стоматологічної школи. Стоматологія в Україні стала галуззю медицини, яка використовує її наукове та практичне надбання, застосовує науково обґрунтовані нові методи діагностики, профілактики та лікування захворювань порожнини рота. І саме з цього моменту йде відлік часу формування та становлення української наукової стоматологічної школи.

У жовтні 1920 року Державний зуболікарський інститут було реорганізовано в одонтологічний факультет Інституту охорони здоров'я (Національний медичний університет імені О.О.Богомольця). Пізніше одонтологічні факультети було відкрито в Харкові та Одесі (1921).

Для розробки та впровадження нових технологій в стоматології необхідні були наукові підходи до профілактики, діагностики та лікування хвороб порожнини рота. Активна та тривала робота одеського наукового одонтологічного товариства, підготовка та друк наукових журналів, високий рівень фахової підготовки, великий масив науково-практичних статей – все це стало

основою для організації у 1928 році в Одесі Українського державного інституту зуболікування, а з 1949 року – науково-дослідного інституту стоматології.

За радянських часів центрами наукової діяльності та фахової стоматологічної освіти були стоматологічні факультети медичних інститутів. Студенти стоматологічних факультетів навчалися медицині та передовим технологіям лікування зубів і порожнини рота. Розвивалась стоматологічна наука, захищались дисертаційні роботи. В університетах формувалися потужні наукові стоматологічні школи.

Разом із тим, науково-педагогічні працівники, видатні професори зі стоматології спілкувалися та співпрацювали з практикуючими лікарями, що вже закінчили навчання, у лікарських та наукових товариствах. Зібрання стоматологічних товариств ініціювало конференції, з'їзди, на яких кожна стоматологічна школа мала змогу представити свої досягнення, нові наукові напрацювання та поділитися новими методиками діагностики, профілактики та лікування в стоматології.

Перший Всеукраїнський стоматологічний з'їзд відбувся в Одесі у 1932 році, його основним гаслом було: «Покращення стоматологічної допомоги населенню України». За радянських часів було проведено 7 з'їздів стоматологів України, на яких розглядалися питання організації стоматологічної допомоги, впровадження наукових досягнень у практичну діяльність стоматологічних закладів, профілактики стоматологічних захворювань, підготовка стоматологічних кадрів. Збільшується кількість стоматологічних факультетів, посилюється науково-педагогічний потенціал. Викладачі стоматологічних факультетів, відомі професори формують наукові школи, у співпраці з практичними лікарями-стоматологами вивчають розповсюдженість основних стоматологічних хвороб у своєму регіоні, науково обґрунтовують методи профілактики та лікування. Налагодження взаємозв'язку та плідна співпраця між видатними професорами, науковцями та практичними лікарями відбувається у наукових товариствах стоматологів областей. Формуються потужні наукові школи в Києві, Харкові, Одесі, Львові, Дніпропетровську, Донецьку, пізніше у Івано-Франківську, Вінниці, Тернополі. В Полтаві створено Українську медичну стоматологічну академію. Післядипломна освіта, підвищення кваліфікації, набуття нової спеціалізації лікарів-стоматологів відбувається у двох вищих навчальних закладах – інститутах удосконалення лікарів в Києві та Харкові.

Створено потужну державну систему стоматологічної допомоги, що включає обласні стоматологічні лікарні, міські, районні поліклініки. Відбувається налагодження системи управління стоматологічними закладами охорони здоров'я – від головного позаштатного спеціаліста Міністерства охорони здоров'я до обласних та районних головних спеціалістів зі стоматології. Майданчиком, де збираються провідні науковці, практичні лікарі є науково-практичні стоматологічні товариства. Під егідою товариств організовуються засідання, конференції, на яких обговорюються нагальні питан-

ня організації та надання стоматологічної допомоги, питання профілактики та проведення диспансеризації, впровадження у практику нових технологій охорони здоров'я.

Українське наукове товариство стоматологів було співзасновником фахових видань для стоматологів «Проблеми стоматології», «Вісник стоматології».

Значні зміни у професійній організації стоматологів відбулися після проголошення України самостійною державою. Наукове товариство стоматологів України прийняло рішення про реорганізацію його в Асоціацію стоматологів України (АСУ). Цей крок був зумовлений необхідністю інтеграції в світове співтовариство стоматологів на засадах його постійного члена. А це було можливим після створення та законодавчого затвердження об'єднання стоматологів, зубних техніків у Асоціацію.

23 жовтня 1994 року засновано Асоціацію стоматологів України, яка стала правонаступницею науково-практичного товариства лікарів-стоматологів України. Асоціація стоматологів України об'єднала лікарів-стоматологів та зубних техніків з 27 регіональних (обласних) асоціацій, професорів та викладачів усіх вищих навчальних медичних закладів України, наукових співробітників науково-дослідного інституту стоматології.

У 1998 році на 86-му конгресі Всесвітньої федерації стоматологів (FDI) було прийнято Асоціацію стоматологів України постійним членом Федерації. Завдяки президенту Асоціації стоматологів України, професору М.Ф.Данилевському, українська наукова стоматологічна школа отримала офіційне міжнародне визнання світовим співтовариством стоматологів.

Таким чином, голос українських стоматологів, наукове надбання, їх теоретичні та практичні напрацювання через Асоціацію стоматологів України було представлено світовому співтовариству.

Асоціація стоматологів України активізує наукові та професійні зв'язки з країнами світу – Польщею, Німеччиною, Італією, Іспанією, США, Канадою, Литвою. Поновлюються зв'язки з асоціаціями пострадянських країн – Казахстаном, Грузією, Білоруссю, Росією, Азербайджаном, Молдовою, Вірменією.

Асоціація стоматологів України має свої друковані видання «Современная стоматология», «Новини стоматології» та журнал практичного лікаря «Дентаклуб». З 2017 року під егідою ГО «Асоціація стоматологів України» видається міжнародний науково-практичний журнал «Стоматологія. Естетика. Інновації». Українське наукове товариство стоматологів було співзасновником фахового видання для стоматологів «Вісник стоматології».

За підтримки Асоціації стоматологів України вітчизняні вчені представляють свої наукові розробки на всесвітніх стоматологічних конгресах у вигляді усних доповідей. Українські вчені публікують свої наукові праці в міжнародному стоматологічному журналі FDI «International Dental Journal».

На сьогоднішній день в Україні працюють більш ніж 26 тисяч лікарів стоматологів, стоматологічні дисципліни викладаються на 18 стоматологічних

факультетах. Вивчення епідеміології стоматологічних захворювань, розробку нових технологій в стоматології проводить ДУ «Науково-дослідний інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національної академії медичних наук України», післядипломну освіту, підвищення кваліфікації лікарів-стоматологів проводять Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л.Шупика та Харківська медична академія післядипломної освіти. В Україні створюються інститути післядипломної освіти при медичних університетах, які також підвищують кваліфікацію лікарів-стоматологів. У відповідності до свого фаху, лікарі організуються у фахові Асоціації – пародонтологів, ортопедів, ортодонтів, щелепно-лицевих хірургів, ендодонтистів, дитячих стоматологів та інші. Разом із тим, основним об'єднуючим майданчиком для всіх лікарів є Асоціація стоматологів України, де вирішуються спільні питання організації стоматологічної допомоги, стоматологічної освіти, науки та практичної діяльності.

За ініціативи ГО «АСУ» проводяться з'їзди, науково-практичні конференції, симпозиуми. У 2012 році було організовано 1-й Національний український стоматологічний конгрес, метою якого було висвітлення сучасних наукових напрямів розвитку української стоматології та ключових досягнень в практичній стоматології.

Громадська організація «Асоціація стоматологів України» активно виступає в реформуванні медицини та стоматології. З 2016 року АСУ стала співзасновником Національної лікарської ради, що об'єднує усі медичні Асоціації, що існують в Україні. Головною метою Національної лікарської ради є підготовка, широке громадське обговорення законопроектів України щодо медицини, а саме «Про лікарське самоврядування», «Про первинну медико-санітарну допомогу», «Про організацію медичного обслуговування населення в Україні», «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів». На Координаційних радах ГО «Асоціація стоматологів України» обговорюються питання стоматології, реформування в стоматології та медицині, доповнення до законопроектів, що є на розгляді у Верховній Раді України.

За активної участі Асоціації проходили парламентські слухання «Медична освіта в Україні: погляд у майбутнє» та багато інших заходів, де обговорювалися питання медичної реформи в Україні, питання комунікації між медичними працівниками та пацієнтами, питання етики професійної взаємодії медпрацівника та хворого.

Захист професійної діяльності лікаря-стоматолога є на часі сьогодні. Тому за ініціативи Асоціації організуються семінари з провідними юристами України з питань медичного права, юридичних аспектів професійної діяльності лікаря, захисту його прав.

Таким чином, ГО «Асоціація стоматологів України» є дієвою організацією, що забезпечує координацію роботи лікарів-стоматологів між собою, міжпро-

фесійну комунікацію з лікарями загальної практики через Національну лікарську Раду, з державними установами – Міністерством охорони здоров'я, комітетом з охорони здоров'я Верховної Ради України. З метою поліпшення наукових розробок в стоматології Асоціація підписала відповідний договір про співпрацю з Національною академією медичних наук України.

Асоціація, як член Всесвітньої федерації стоматологів, представляє досягнення вітчизняної науки та практики світовому співтовариству. Бере участь у вирішенні важливих питань щодо здоров'я порожнини рота, які розглядаються на засіданнях генеральної асамблеї FDI, інформує світову спільноту про поширеність основних стоматологічних захворювань, особливості освіти, організацію стоматологічної допомоги, заходи, що проводяться для стоматологів.

Стоматологічна спільнота України готується до проведення 4-го Національного українського стоматологічного конгресу, що пройде під гаслом «До сторіччя формування Української наукової стоматологічної школи». На цьому високому зібранні науковці та лікарі-стоматологи з державних та приватних клінік, організатори охорони здоров'я поділяться своїми науковими досягненнями, практичними напрацюваннями, новими методиками діагностики, лікування та профілактики. Як і більш ніж 100 років тому, будуть актуальними питання епідеміології основних стоматологічних хвороб та комплексних програм їх профілактики. Будуть розглянуті питання професійного захисту діяльності лікарів-стоматологів та стоматологічних клінік. І наше головне завдання на сьогодні – зберегти та примножити наукове надбання української школи, потужну загальнодержавну систему надання стоматологічної допомоги.

Асоціація стоматологів України

Асоціація стоматологів України є всеукраїнською громадською організацією, яка об'єднує на основі єдності інтересів та за професійною ознакою громадян України – лікарів-стоматологів, інших лікарів суміжних професій, а також спеціалістів з інших галузей знань, чия професійна діяльність пов'язана з проблемами стоматології. Діяльність Асоціації здійснюється на території України через створені територіальні осередки Асоціації та профільні асоціації, з якими є договір про співпрацю, затверджений Координаційною радою Асоціації. Асоціація стоматологів України заснована 23 жовтня 1994 року і нараховує понад 10 тисяч лікарів-стоматологів, зубних лікарів та зубних техніків, та об'єднує всі регіони України.

Офіційний сайт АСУ: <http://udenta.org.ua>

Основною метою діяльності Асоціації є задоволення та захист законних соціальних, економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів своїх членів; сприяння професійній і науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованої на поліпшення рівня вітчизняної стоматологічної науки та практики.

Асоціація стоматологів України об'єднує профільні стоматологічні Асоціації – пародонтологів, ендодонтистів, ортопедів-стоматологів, ортодонтів, дитячих стоматологів, молодих спеціалістів з медичною освітою за фахом стоматологія.

Безперервна післядипломна освіта. Науково-викладацький колектив фахівців, котрих об'єднує АСУ, проводила Національні українські стоматологічні конгреси з міжнародною участю в 2012, 2013, 2015 роках. Регулярно раз на 2 роки проводить з'їзди стоматологів України, науково-практичні конференції з міжнародною діяльністю, науково-практичні семінари, лекторії, школи з фахової майстерності.

Міжнародна діяльність. АСУ є членом Всесвітньої федерації стоматологів (FDI) та Європейського регіонального відділу Всесвітньої федерації стоматологів ERO FDI. Члени АСУ приймають активну участь, в тому числі із доповідями, на щорічних конгресах Всесвітньої федерації стоматологів.

АСУ співпрацює з фаховими асоціаціями Казахстану, Білорусі, Польщі, Грузії, Азербайджану, Молдови, Вірменії, Австрії, Німеччини, Туреччини та інших країн.

Координація професійної діяльності з Міністерством охорони здоров'я України. АСУ співпрацює з Міністерством охорони здоров'я для координації діяльності лікарів-стоматологів в Україні. При Міністерстві охорони здоров'я створено Координаційну Раду зі стоматології, метою якої є юридичне урегулювання питання професійної діяльності лікарів – стоматологів.

Наукова діяльність. АСУ об'єднує науковців – професорів, докторів та кандидатів медичних наук, молодих науковців Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національної академії медичних наук України»

(м. Одеса), Національного медичного університету імені П.Л.Богомольця, а також 18-ти провідних стоматологічних факультетів вищих навчальних медичних закладів України.

Сприяння професійному розвитку молодих вчених лікарів-стоматологів. До складу АСУ входить Рада молодих вчених, метою якої є сприяння професійному і науковому розвитку талановитої молоді, підтримка їх навчання, в тому числі і за межами України.

Видавнича діяльність. АСУ проводить координацію та видання науково-практичних фахових журналів «Новини стоматології», «Современная стоматология», «Вісник стоматології», міжнародний науково-практичний журнал «Стоматологія. Естетика. Інновації», «Імплантологія. Пародонтологія. Остеологія», «Профілактична та дитяча стоматологія», «Світ ортодонції», «Дентаклуб».

Президенти Асоціації стоматологів України:

Професор Данилевський Микола Федорович 1999 – 2004 рр.

Кандидат медичних наук Опанасюк Юрій Володимирович 2004–2005 рр.

Професор Борисенко Анатолій Васильович, в.о. президента 2005–2006 рр.

Професор Косенко Костянтин Миколайович, 2006–2010 рр.

Професор Павленко Олексій Володимирович, 2010–2014 рр.

Кандидат медичних наук Угрин Мирон Миронович, 2014–2016 рр.

Професор Мазур Ірина Петрівна, з 2016 р.

Визначні події стоматології України

З'їзди та конгреси стоматологів України:

I-й Всеукраїнський стоматологічний з'їзд, 1932 р., м. Одеса. «Покращення стоматологічної допомоги населенню України».

II-й Український стоматологічний з'їзд, 1936 р., м. Харків. «Патологія і терапія захворювань пульпи, періодонту і щелеп. Поліпшення сітки і кадрів стоматологічних закладів».

III-й З'їзд стоматологів України, 1962 р., м. Одеса. «Результати наукової і практичної діяльності стоматологічної служби в Україні. Проблеми пародонтозу».

IV-й З'їзд стоматологів України, 1970 р. м. Дніпропетровськ. «Організація стоматологічної допомоги в Україні. Проблеми пародонтозу та захворювань слизової оболонки порожнини рота. Проблеми хірургічного та ортопедичного лікування хворих з дефектами та деформаціями обличчя і щелеп».

V-й З'їзд стоматологів України, 1978 р., м. Донецьк. «Стан стоматологічної допомоги населенню і методи його подальшого вдосконалення. Впровадження наукових досягнень у практику стоматологічних закладів республіки. Диспансеризація населення із захворюваннями пародонту. Надання планової стоматологічної допомоги дітям».

VI-й З'їзд стоматологів України, 1984 р., м. Полтава. «Загальна диспансеризація населення і комплексна профілактика стоматологічних захворювань. Програма підготовки стоматологічних кадрів і розвитку сітки стоматологічних закладів».

VII-й З'їзд стоматологів України, 1989 р., м. Львів. «Профілактика стоматологічних захворювань, пропаганда гігієнічних знань і навиків за дотриманням порожнини рота. Програма профілактики карієсу зубів у дітей і планова санація їх. Профілактика вроджених захворювань щелепно-лицевої ділянки. Попередження запальних процесів вогнищевої інфекції у дітей і дорослого населення».

I (VIII) З'їзд Асоціації стоматологів України, 1999 р., м. Київ. «Реформування роботи державного та впорядкування діяльності приватного сектору стоматологічної служби. Новітні технології в стоматології».

II (IX) З'їзд Асоціації стоматологів України, 2004 р., м. Київ. «Сучасні технології профілактики та лікування в стоматології».

III (X) З'їзд Асоціації стоматологів України, 2008 р., м. Полтава. «Інноваційні технології – в стоматологічну практику».

IV (XI) З'їзд Асоціації стоматологів України, 14 – 15 жовтня 2010 р., м. Донецьк. «Стан стоматологічної допомоги населенню України. Перспективи розвитку та організації стоматологічної допомоги в Україні в сучасних економічних умовах».

V (XII) З'їзд Асоціації стоматологів України, 5 вересня 2012 р., м. Київ. «Стоматологія в Україні: реальність та перспективи».

1-й Національний український стоматологічний конгрес, 6–7 вересня 2012 р., м. Київ. «Стоматологія в Україні: реальність та перспективи».

2-й Національний український стоматологічний конгрес, 4–6 вересня 2013 р., м. Київ. «Стоматологія в Україні – інновації і перспективи розвитку».

Перший з'їзд стоматологів України, 4 вересня 2014 р., м. Київ «Стоматологія в Україні: інновації та перспективи».

VI (XIII) З'їзд Асоціації стоматологів України, 23 жовтня 2014 р., м. Одеса. «Стоматологія в Україні». Науково-практична конференція «Досягнення науки і практики в стоматології», присвячена пам'яті професора Косенко К.М. 24–25 жовтня 2014 р., м. Одеса.

3-й Національний український стоматологічний конгрес, 22–23 жовтня 2015 р., м. Київ. «Міжнародні стандарти профілактики та лікування і їх впровадження в практику лікаря-стоматолога».

VII (XIV) З'їзд Асоціації стоматологів України, 21 жовтня 2016 р., м. Львів «Стандарти стоматологічної допомоги – реалії практики та перспективи впровадження».

VIII (XV) позачерговий З'їзд Асоціації стоматологів України, 24 листопада 2016 р., м. Київ.

З'їзди Асоціації стоматологів України:

I (VIII) З'їзд Асоціації стоматологів України «Реформування роботи державного та впорядкування діяльності приватного сектору стоматологічної служби. Новітні технології в стоматології»

Перший з'їзд Асоціації стоматологів України відбувся у 1999 році в м. Києві в Національному театрі опери і балету імені Т.Шевченка. Це був перший з'їзд стоматологічної спільноти за часів незалежності України, а також цей з'їзд був правонаступником стоматологічних зібрань наукового товариства та стоматологічної спільноти України, що веде свою історію з часів Радянського Союзу. Тому почалася подвійна нумерація з'їздів: **I** — номер з'їзду за часів незалежної України та першого зібрання Асоціації стоматологів України та **VIII** — номер з'їзду стоматологів України, які були проведені за часів УРСР, а саме з 1932 року.

I (VIII) З'їзд Асоціації стоматологів України пройшов під гаслом «Реформування роботи державного та впорядкування діяльності приватного сектору стоматологічної служби. Новітні технології в стоматології». Відкривав з'їзд перший президент та засновник Асоціації стоматологів України, професор Данилевський Микола Федорович.

II (IX) З'їзд Асоціації стоматологів України, 2004 р., м. Київ. «Сучасні технології профілактики та лікування в стоматології»

Головною подією **II (IX) з'їзду Асоціації стоматологів України**, що проходив у 2004 р. в м. Києві, було затвердження клінічних протоколів надання

стоматологічної допомоги. Ці протоколи лягли в основу наказу Міністерства охорони здоров'я №566 від 23.11.2014 «Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями «ортопедична стоматологія», «терапевтична стоматологія», «хірургічна стоматологія», «ортодонтія», «дитяча терапевтична стоматологія», «дитяча хірургічна стоматологія». Було внесено та затверджено доповнення до Статуту АСУ. На з'їзді було обрано Президентом Асоціації стоматологів України кандидата медичних наук Опанасюка Ю.В. Після смерті другого президента АСУ Опанасюка Ю.В., обов'язки Президента асоціації виконував професор А.В. Борисенко.

До **II (IX)** з'їзду Асоціації стоматологів України вийшли з друку наукові публікації фундаторів української стоматологічної школи, молодих вчених, практичних лікарів. Питання впровадження дистанційної освіти в навчально-методичному процесі та безперервного професійного розвитку лікарів-стоматологів вперше прозвучали саме на цьому з'їзді від групи авторів – професора Павленко О.В., професора Мінцера О.П. та доцента Мазур І.П.

На позачерговому з'їзді Асоціації стоматологів України в м. Судак (Автономна Республіка Крим) у жовтні 2006 року було обрано Президентом Асоціації стоматологів України професора Косенко Костянтина Миколайовича, директора Інституту стоматології АМН України.

III (X) З'їзд Асоціації стоматологів України, 2008 р., м. Полтава. «Інноваційні технології – в стоматологічну практику»

Асоціація стоматологів України у співорганізації з Українською медичною стоматологічною академією провела в жовтні 2008 року **III (X)** з'їзд Асоціації стоматологів України в м. Полтава під гаслом «Інноваційні технології в стоматологічну практику». До обговорення питань організації стоматологічної служби в Україні було запрошено міністра МОЗ України В. М. Князевича. З'їзд подовжив повноваження Президента Асоціації стоматологів України професора Косенко К.М. на наступні 2 роки згідно Статуту АСУ.

IV (XI) З'їзд Асоціації стоматологів України, 14–15 жовтня 2010 р., м. Донецьк

Асоціація стоматологів України у співорганізації з Донецьким державним медичним університетом провела 14 – 15 жовтня 2010 року **IV (XI)** з'їзд Асоціації стоматологів України. Після звітної доповіді Президента АСУ, професора Косенко К.М. «Про роботу АСУ та концепції розвитку АСУ в сучасних економічних умовах в державі» виступив головний позаштатний спеціаліст МОЗ України за фахом «стоматологія» професор О.В. Павленко, який висвітлив в своїй доповіді стан стоматологічної допомоги населенню України, перспективи розвитку та організації стоматологічної допомоги в Україні в сучасних економічних умовах. Були внесені зміни та доповнення до Статуту Асоціації. На з'їзді було обрано президентом Асоціації стоматологів України професора Павленко Олексія Володимировича.

**V (XII) З'їзд Асоціації стоматологів України, 5 вересня 2012 р., м. Київ.
«Стоматологія в Україні: реальність та перспективи»**

V (XII) З'їзд Асоціації стоматологів України під гаслом «Стоматологія в Україні: реальність та перспективи» було організовано та проведено 5 вересня 2012 р. в м. Києві. На з'їзді прозвучали звіти всіх стоматологічних служб України: зі стоматології, ортопедії, ортодонції, стоматології дитячого віку, хірургічної стоматології, терапевтичної стоматології – пародонтології та ендодонції. Аналіз основних напрямків наукових досліджень в стоматології та оцінку їх ефективності було дано в доповіді професора К.М. Косенко та професора О.В. Деньги. Медичні та соціальні аспекти розвитку дентальної імплантації на сучасному етапі розвитку стоматології представлено в доповіді віце-президента АСУ М.М. Угриня. Про впровадження інноваційних технологій в практичну стоматологію йшлося в доповіді професора Мазур І.П. З'їзд подовжив повноваження Президента Асоціації стоматологів України професора Павленко О.В. на наступні 2 роки згідно Статуту АСУ. Наукові досягнення стоматології було обговорено на 1-му Національному українському стоматологічному Конгресі «Стоматологія в Україні – реальність та перспективи», який відбувся 6–7 вересня 2012 року.

**VI (XIII) З'їзд Асоціації стоматологів України, 23 жовтня 2014 р., м. Одеса
«Стоматологія в Україні»**

23 жовтня 2014 року Асоціація стоматологів України у співорганізації з Інститутом стоматології НМАПО імені П.Л.Шупика МОЗ України, ДУ «Інститут стоматології НАМН України», Одеським національним медичним університетом організувала та провела в м. Одеса VI (XIII) з'їзд Асоціації стоматологів України. Під гаслом «Стоматологія в Україні» були обговорені основні напрямки діяльності Асоціації стоматологів України, заслухана звітна доповідь Президента АСУ професора Павленко О.В. «Аналіз діяльності Асоціації стоматологів України за звітний період». Питання безперервної післядипломної освіти лікарів-стоматологів було висвітлено в доповіді директора навчального центру АСУ професора Н.О. Савичук. Про співпрацю громадських організацій з Міністерством охорони здоров'я України йшлося у доповіді віце-президента АСУ М.М. Угриня. Питання ролі Асоціації стоматологів України в профілактиці стоматологічних захворювань було в доповіді професора Мазур І.П. та співдоповідачів професора Л.О. Хоменко, професора Н.О. Савичук, професора О.В. Деньги. Про сучасний стан нормативно-правової бази в стоматології йшлося у доповіді віце-президента АСУ О.М. Вахненко. На з'їзді було обрано президентом Асоціації стоматологів України Угриня Мирона Мироновича.

Наукові досягнення було обговорено на науково-практичній конференції «Досягнення науки і практики в стоматології», що проходила 24 – 25 жовтня 2014 року в м. Одеса та була присвячена пам'яті професора К.М. Косенко.

VII (XIV) З'їзд Асоціації стоматологів України, 21 жовтня 2016 р., м. Львів
«Стандарти стоматологічної допомоги – реалії практики
та перспективи впровадження»

Асоціацією стоматологів України у співорганізації з профільними стоматологічними асоціаціями проведено VII (XIV) З'їзд Асоціації стоматологів України 21 жовтня 2016 року у м. Львів під гаслом «Стандарти стоматологічної допомоги – реалії практики та перспективи впровадження». На з'їзді обговорено основні напрямки діяльності Асоціації стоматологів України, питання Статуту АСУ. З доповіддю «Аналіз діяльності Асоціації стоматологів України за звітний період» виступив Президент АСУ М.М. Угрин. Делегати з'їзду, заслухавши передвиборні доповіді кандидатів на посаду Президента, перейшли до процедури обрання. За результатами таємного голосування Президентом Асоціації стоматологів України було обрано професора Мазур Ірину Петрівну.

Наукові досягнення було обговорено на науково-практичній конференції «Стандарти стоматологічної допомоги – реалії практики та перспективи впровадження» та 5 симпозиумах.

VIII (XV) позачерговий З'їзд Асоціації стоматологів України,
24 листопада 2016 р., м. Київ.

Скликання VIII (XV) позачергового З'їзду Асоціації стоматологів України, що відбувся 24 листопада 2016 року у м. Києві, зумовлено необхідністю внесення та затвердження змін до Статуту Асоціації у відповідності до закону України «Про громадські об'єднання». На з'їзді було затверджено нову редакцію Статуту громадської організації «Асоціація стоматологів України». Також на з'їзді стоматологічною спільнотою було обговорено проблеми, пов'язані з реформуванням медичної та стоматологічної галузі, оптимізацією нормативно-правової діяльності лікарів-стоматологів, та визначення шляхів розвитку стоматології України.

Про запровадження принципів демократичності в системі управління ГО «АСУ» йшлося у доповіді Президента Асоціації, професора І.П. Мазур. Голова комісії з етичних питань та регламенту О.І. Коваленко представив нову редакцію Статуту громадської організації «Асоціація стоматологів України», за яку делегати з'їзду проголосували одноголосно. Проблеми захисту професійної діяльності лікаря-стоматолога були підняті у доповіді голови комісії з питань реформування в стоматології, професора Є.Я. Костенко. План діяльності ГО «Асоціації стоматологів України» на наступні 2 роки висвітлено Президентом, професором І.П. Мазур. В дискусії виступили понад 20 делегатів з'їзду з усіх осередків України. Одним із важливих рішень з'їзду було доручити комісії з питань етики та регламенту підготувати до розгляду проект «Етичного кодексу лікаря-стоматолога».

Історичні нариси проведення Національних українських стоматологічних конгресів в Україні

1-й Національний український стоматологічний Конгрес «Стоматологія в Україні – реальність та перспективи»

Визначною подією стоматологічної спільноти було проведення 1-го Національного українського стоматологічного Конгресу «Стоматологія в Україні – реальність та перспективи», який відбувся 6 – 7 вересня 2012 року у Києві.

Головною ідеєю Конгресу було висвітлення сучасних наукових напрямів розвитку української стоматології та ключових досягнень в практичній стоматології. Питання організації стоматологічної допомоги та роль Асоціації було розглянуто на V (XII) З'їзді Асоціації стоматологів України, який проходив в рамках конгресу 5 вересня. Ця визначна подія відбувалася на майданчику виставкового центру «КиївЕкспоплаза» та виставки «Медвін».

Головою організаційного комітету Конгресу був президент АСУ, головний позаштатний стоматолог МОЗ України, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Олексій Павленко, співголовою – віце-президент АСУ Мирон Угрин. Головою наукового комітету – віце-президент АСУ, член-кор. НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Костянтин Косенко, співголовою – віце-президент АСУ, доктор медичних наук, професор Анатолій Борисенко.

Проведення заходу було у співорганізації з профільними стоматологічними асоціаціями, за підтримки СФУЛТ та ВУЛТ, та інформаційної підтримки фахових стоматологічних видань. Робота Конгресу була організована в 11 секціях: «Клінічна пародонтологія» (модератори Білоклицька Г.Ф., Борисенко А.В., Петрушанко Т.О.), «Стоматологія дитячого віку» (модератори: Хоменко Л.О., Смоляр Н.І.) «Стоматологічна імплантація» (модератори Заблоцький Я.В., Угрин М.М.), «Лазерні технології в стоматології та фізіотерапія» (модератори: Бургонський В.Г., Гамалея М.Ф., Барияк А. Я.), «Естетична стоматологія» (модератори: Радлінський С.В., Ряховський О.М.), «Клінічна ортодонтія» (модератори: Дрогомирецька М.С., Фліс П.С., Смаглюк Л.В.), «Хірургічна стоматологія» (модератори Тимофеев О.О., Гулюк А.Г., Куцевляк В.І., Лісова І.Г.), «Клінічна ендодонтія» Політун А.М., Скрипнікова Т.П. «Ортопедична стоматологія» (модератори Біда В.І., Неспрядько В.П., Макеев В.Ф.), «Профілактична стоматологія» (модератори Савичук Н.О., Деньга О.В., Мазур І.П.).

В симпозіумі молодих вчених прийняли участь 30 аспірантів, клінічних ординаторів, студентів, які представляли різні стоматологічні школи України, такі як Київська, Львівська, Дніпропетровська, Запорізька, Харків-

ська, Полтавська та з Автономної Республіки Крим. Результати наукових досліджень на симпозіумі були представлені у вигляді стендових доповідей. Кожен з молодих вчених презентував та захищав свою стендову доповідь перед науковим комітетом симпозіуму (Мазур І.П., Угрин М.М.). Також було обговорено можливі подальші вдосконалення та оптимізацію проведення наступних конференцій молодих вчених та запропоноване багаторівневе оцінювання доповідей та доповідачів.

2-й Національний український стоматологічний конгрес «Стоматологія в Україні — Інновації та перспективи розвитку»

За активної участі Асоціації стоматологів України та підтримки Міністерства охорони здоров'я України 4 – 6 вересня 2013 року в м. Києві проведено 2-й Національний український стоматологічний конгрес «Стоматологія в Україні – Інновації та перспективи розвитку». Темпи оновлення медичної та стоматологічної інформації, інтеграція у світову стоматологію зумовили необхідність тісного спілкування, обміну досвідом, інформування тридцяти-тисячної громади лікарів-стоматологів України про нові досягнення та інновації у стоматології.

Головою організаційного комітету Конгресу був президент АСУ, головний позаштатний стоматолог МОЗ України, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Олексій Павленко. Співголовами оргкомітету – віце-президент АСУ Мирон Угрин та професор Ірина Мазур. Головою наукового комітету – віце-президент АСУ, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Костянтин Косенко. Співголовами наукового комітету – віце-президент АСУ, доктор медичних наук, професор Анатолій Борисенко та директор Навчального центру АСУ професор Наталія Савичук.

Стратегія розвитку світової стоматології представлена в документі «Vision – 2020» Всесвітньої федерації стоматологів (FDI) та передбачає створення умов для доступної та ефективної стоматологічної допомоги завдяки оптимізації роботи лікарів стоматологів, модернізації устаткування та впровадження нових моделей післядипломної освіти лікарів-стоматологів. Робота Асоціації стоматологів України, проведення Національного конгресу відбувалося за підтримки Всесвітньої федерації стоматологів та її очільника Орландо Монтейра да Сильва. Підготовка до Конгресу проходила в умовах налагодження тісної співпраці зі стоматологами країн СНД, всебічної підтримки Всесвітньої федерації стоматологів, проведення низки спільних заходів. Тому до роботи Другого конгресу було залучено вчених з інших країн, створено реальні умови для обміну досвідом української та світових стоматологічних шкіл.

Робота Конгресу була організована на 7 симпозіумах: «Технології превентивної стоматології – міждисциплінарний підхід» (модератор: член-кореспондент НАМН України, професор Косенко К.М.), «Управління болем у практиці лікаря-стоматолога» (модератор Хлебас С.В.), «Стоматологічні

прояви загальносоматичних захворювань: принципи спадкоємності» (модератори: професор Мазур І.П., професор Савичук Н.О.), «Цифрові технології у стоматології» (модератори: Камалов Р.Х., доцент Лихота К.М.), «Біотехнології в стоматології» (модератори: професор Петрушанко Т.О., професор Удод О.А.), «Ендо-періо-імпла-орто -концепція міждисциплінарного підходу» (модератори: професор Білоклицька Г.Ф., професор Політун А.М., професор Біда В.І., професор Дрогомирецька М.С., доцент Сідельников П.В.), «Сучасні технології в пародонтології» (модератор: професор Петрушанко Т.О.). Визначна подія стоматології відбувалася на майданчику виставкового центру «КиївЕкспоплаза» та виставки «Медвін», яка була присвячена 20-річчю Міжнародних стоматологічних виставок в Україні.

III Національний український стоматологічний конгрес **«Міжнародні стандарти профілактики та лікування і їх впровадження** **в практику лікаря-стоматолога»**

Асоціація стоматологів України у співорганізації профільних стоматологічних асоціацій та за підтримки всіх стоматологічних факультетів вищих навчальних медичних закладів 22–23 жовтня 2015 року провела в Києві, в Українському домі (вул. Хрещатик, 2) 3-й Національний український стоматологічний конгрес «Міжнародні стандарти профілактики та лікування і їх впровадження в практику лікаря-стоматолога». Головою організаційного комітету Конгресу був президент АСУ, кандидат медичних наук, Угрин М.М., співголовами – професор Мазур І.П. і Задорожний Е.М. Головою наукового комітету – віце-президент АСУ, професор Павленко О.В., співголовами – професор Савичук Н.О., професор Шнайдер С.А.

Пленарне засідання Асоціації стоматологів України пройшло під гаслом «Реформування стоматології в світлі загальної реформи охорони здоров'я України. Протоколи та стандарти як невід'ємна частина реформи». Були обговорені питання реформування стоматологічної галузі, роль АСУ в проведенні реформ (Президент АСУ Угрин М.М.), реформування стоматологічної галузі в Україні (проф. Павленко О.В.), створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації стоматологічної допомоги в Україні (проф. Мазур І.П.), стратегія післядипломної та безперервної освіти в стоматології на шляху до євроінтеграції (проф. Савичук Н.О.).

Науково-практична програма конгресу представлена цілою низкою симпозіумів (12 симпозіумів) з важливих питань стоматології, таких як: «Особливості та проблеми надання стоматологічної допомоги в умовах проведення бойових дій» (організатори: Лишишин М.З, професор Лихота А.М.), «Дентальна імплантологія. Естетика та функція в імплантологічній реабілітації. Обговорення протоколів» (організатори: Штука О.М. професор Заблоцький Я.В), «Практична ендодонтія» (організатори: професор Політун А.М., кандидат медичних наук Кулігін О.Б.), «Інфекційний контроль у закладах охорони здоров'я стоматологічного профілю: практичні аспекти» (професор

Мазур І.П., кандидат медичних наук Чернишенко Т.І.), «Лазерна стоматологія» (організатори: кандидат медичних наук Бариліак А.Я., професор Чумакова Ю.Г.), «Анестезіологія в стоматології» (організатори: кандидат медичних наук Пайкуш В.А., професор Фесенко У.А.), «Практичні досягнення стоматології» (організатори: Леснухін М.Л.), «Дитяча стоматологія» (організатори: кандидат медичних наук Солоньго Г.М., професор Хоменко Л.О.), «Інновації в ортодонтії» (організатори: професор Дрогомирецька М.С., професор Смаглюк Л.В.), «Актуальні питання клінічної пародонтології – практичним лікарям» (організатори: професор Білоклицька Г.Ф., професор Куцевляк В.Ф.), «Профілактика та професійна гігієна» (організатори: професор Деньга О.В.).

Одним з пріоритетних напрямків діяльності АСУ є підтримання наукових досліджень та сприяння молодим талановитим науковцям, практичним лікарям. Симпозіум молодих вчених та лікарів «Інноваційні технології в практичну стоматологію» проходив при організації професора Мазур І.П. та голови Ради молодих вчених АСУ Новошицького В.Е. В рамках Конгресу проходила виставка стоматологічного обладнання, організатором якої була виставкова компанія «Медвін».

1-й Національний український стоматологічний конгрес
V (XII) З'їзд
Асоціації стоматологів України
5 вересня 2012
1-й Національний український стоматологічний конгрес
Стоматологія в Україні – реальність та перспективи
6-7 вересня 2012
ПРОГРАМА
«КІЇВЕКСПОПЛАЗА» - ВУЛ. САВІТНА, 2-6, КИЇВ

2-й Національний український стоматологічний конгрес з міжнародною участю «СТОМАТОЛОГІЯ В УКРАЇНІ — ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»
ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ
продовження 20 річної Міжнародної стоматологічної виставки в Україні
4-6 вересня 2013
КІЇВЕКСПОПЛАЗА
м. Київ, вул. Савітна, 2-6
«СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СТОМАТОЛОГІЇ В УКРАЇНІ»
III Національний український стоматологічний конгрес
«Міжнародні стандарти профілактики та лікування та їх впровадження в практику лікаря-стоматолога»
В рамках Конгресу – виставка стоматологічного обладнання
Упорядник – виставкова компанія «Медвін»
ПРОГРАМА КОНГРЕСУ

3-й Національний український стоматологічний конгрес
«Міжнародні стандарти профілактики та лікування та їх впровадження в практику лікаря-стоматолога»
В рамках Конгресу – виставка стоматологічного обладнання
Упорядник – виставкова компанія «Медвін»
ПРОГРАМА КОНГРЕСУ

4-й Національний український стоматологічний конгрес
«Мультидисциплінарний підхід в діагностиці, лікуванні та профілактиці стоматологічних захворювань»
20 - 21 жовтня 2017 р.
(в Києві, вул. Савітська, 1, 2)
ПРОГРАМА КОНГРЕСУ

Всесвітня федерація стоматологів у формуванні стратегії розвитку стоматології

Всесвітня федерація стоматологів – неурядова міжнародна організація, що налічує 200 асоціацій з понад 130 країн світу та об'єднує більш ніж мільйон стоматологів. На сьогоднішній день Всесвітня федерація стоматологів (FDI) є голосом усіх стоматологів і представляє їх інтереси у Всесвітній організації охорони здоров'я (ВООЗ) та Організації Об'єднаних Націй (ООН). Основною метою діяльності федерації є покращення стану здоров'я порожнини рота людей у всьому світі.

На 101-й Генеральній асамблеї Всесвітнього стоматологічного конгресу, що відбувся в Стамбулі (Туреччина), було прийнято резолюцію, згідно якої здоровий стан порожнини рота входить до основних прав людини і є однією із складових загального стану здоров'я та благополуччя людини.

FDI використовує досвід стоматологів різних країн та зосереджує свою діяльність на прийнятті рішень з питань профілактики, діагностики та лікування захворювань порожнини рота з метою сприяння оптимальному здоров'ю порожнини рота в усіх людей у всьому світі.

Згідно даних FDI карієс зубів та захворювання пародонта – одні з найпоширеніших хвороб, на які страждають 90% людей всього світу. Щорічно понад 500000 людей у світі гинуть внаслідок раку порожнини рота, що є на восьмому місці серед найбільш поширених форм раку. Наукові дослідження свідчать про тісний взаємозв'язок захворювань порожнини рота із системними захворюваннями, такими як цукровий діабет, хронічні обструктивні захворювання легень, серцево-судинні та онкологічні захворювання. На спільні чинники ризику цих хвороб та патології порожнини рота може впливати лікар-стоматолог, тому роль стоматолога є актуальною в превенції неінфекційних захворювань.

Співпраця Всесвітньої федерації стоматологів та Всесвітньої організації охорони здоров'я і Організації Об'єднаних Націй

Виклики, що ставить світове суспільство перед медичними працівниками та стоматологами зокрема, зумовило необхідність розробки плану дій Всесвітньої федерації стоматологів. У тісній співпраці FDI та ВООЗ напрацьована значна кількість резолюцій, а саме WHA22.30, WHA28.64, WHA31.50 – про фторування води та гігієну порожнини рота; WHA36.14 – про гігієну порожнини рота та забезпечення здоров'я для усіх; WHA42.39 – про гігієну порожнини рота; WHA56.1, WHA59.17 – Рамкова конвенція ВООЗ з боротьби проти тютюнопаління; WHA58.22 – з профілактики та боротьби з раком; WHA57.14 – Глобальні заходи з боротьби з ВІЛ інфекцією; WHA57.16 – про укріплення здоров'я та здорового способу життя; WHA57.17 – про Гло-

бальну стратегію харчування, фізичної активності та здоров'я; WHA58.16 – про укріплення активного та здорового старіння; WHA51.18, WHA53.17 – про профілактику неінфекційних захворювань; WHA58.26 – про проблеми громадської охорони здоров'я, викликані шкідливим вживанням алкоголю.

На 60-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я ВООЗ президент Всесвітньої федерації стоматологів Мішель Арден представила світовій спільноті доповідь про стан здоров'я порожнини рота у населення різних країн та шляхи подолання високої захворюваності органів порожнини рота.

За ініціативи FDI, 27 травня 2007 року було прийнято важливий документ для стоматологів усього світу – резолюцію ВООЗ WHA60.17 – Гігієна порожнини рота: план дій по її пропаганді та комплексна профілактика захворювань. У відповідності до цього документа ВООЗ закликає країни-члени вжити заходи:

- щодо забезпечення здоров'я порожнини рота в національних програмах комплексної профілактики та лікування хронічних неінфекційних захворювань;
- щодо забезпечення здоров'я порожнини рота в національній політиці комплексної профілактики неінфекційних хвороб та боротьби з ними;
- включити забезпечення здоров'я порожнини рота в систему посиленої первинної медико-санітарної допомоги при хронічних неінфекційних захворюваннях та сприяти забезпеченню наявності стоматологічної допомоги.

В той час, коли в Україні йдуть вагання та дискусії щодо місця стоматолога в первинній медико-санітарній допомозі, є чітка резолюція ВООЗ з цього питання.

WHA60.17 Гігієна порожнини рота: план дій по її пропаганді та комплексній профілактиці захворювань

Шестидесятая сессия Всемирной ассамблеи здравоохранения,

ссылаясь на резолюции WHA22.30, WHA28.64 и WHA31.50 о фторировании воды и гигиене полости рта, WHA36.14 о гигиене полости рта и стратегии обеспечения здоровья для всех, WHA42.39 о гигиене полости рта, WHA56.1 и WHA59.17 о Рамочной конвенции ВОЗ по борьбе против табака; WHA58.22 о профилактике рака и борьбе с ним; WHA57.14 о расширении масштабов лечения и ухода в рамках согласованных и всесторонних ответных мер на ВИЧ/СПИД; WHA57.16 об укреплении здоровья и здоровом образе жизни; WHA57.17 о Глобальной стратегии по питанию, физической активности и здоровью; WHA58.16 об укреплении активной и здоровой старости; WHA51.18 и WHA53.17 о профилактике неинфекционных болезней и борьбе с ними и WHA58.26 о проблемах общественного здравоохранения, вызываемых вредным употреблением алкоголя;

рассмотрев доклад о гигиене полости рта: план действий по ее пропаганде и комплексной профилактике болезней;

отмечая наличие неразрывной связи между здоровьем полости рта, общим здоровьем и качеством жизни;

подчеркивая необходимость включения программы пропаганды гигиены полости рта и профилактики болезней полости рта в программы комплексной профилактики и лечения

WHASS1/2006-WHA60/2007/REC/1

WORLD HEALTH ORGANIZATION

**SIXTIETH
WORLD HEALTH
ASSEMBLY**

GENEVA, 14-23 MAY 2007

RESOLUTIONS AND DECISIONS
ANNEXES

GENEVA
2007

Резолюція ВООЗ щодо гігієни порожнини рота

Після рішення WHA60.17 Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я ВООЗ, Всесвітня федерація стоматологів розробила програму дій лікарів-стоматологів щодо профілактики неінфекційних захворювань та сумісно з ВООЗ представила до Організації Об'єднаних Націй. Генеральна асамблея ООН визнала, що у 2008 році 36 мільйонів смертей (в тому числі 9 мільйонів осіб, що не досягли 60-річного віку) з 57 мільйонів смертельних випадків в усьому світі викликані неінфекційними хворобами, такими як цукровий діабет, хронічні обструктивні захворювання легень, серцево-судинні та онкологічні захворювання. 80% цих випадків було у країнах, що розвиваються. Та в пункті 19 резолюції 66/2 від 19 вересня 2011 року Генеральна асамблея ООН вказала, що захворювання порожнини рота створюють серйозну проблему для населення багатьох країн, для цих хвороб характерні спільні чинники ризику, що дозволяє використовувати загальні методи реагування на неінфекційні хвороби.

United Nations

A/RES/66/2

General Assembly

Distr.: General
24 January 2012

Sixty-sixth session
Agenda item 117

Resolution adopted by the General Assembly

[without reference to a Main Committee (A/66/L.1)]

66/2. Political Declaration of the High-level Meeting of the General Assembly on the Prevention and Control of Non-communicable Diseases

The General Assembly

Adopts the Political Declaration of the High-level Meeting of the General Assembly on the Prevention and Control of Non-communicable Diseases annexed to the present resolution.

*3rd plenary meeting
19 September 2011*

Резолюція Організації Об'єднаних Націй щодо неінфекційних хвороб,
та роль здоров'я порожнини рота в їх профілактиці

У відповідності до цього рішення FDI сумісно з ООН підготувала політичну декларацію, де чітко прописано план дій стоматолога у співпраці з лікарями загальної практики з профілактики неінфекційних захворювань, визначена роль стоматолога, професійної гігієни порожнини рота щодо покращення загального стану здоров'я людини та благополуччя суспільства.

FDI POLICY STATEMENT
Non-Communicable Diseases
Adopted by the FDI General Assembly: 31 August 2012 – Hong Kong

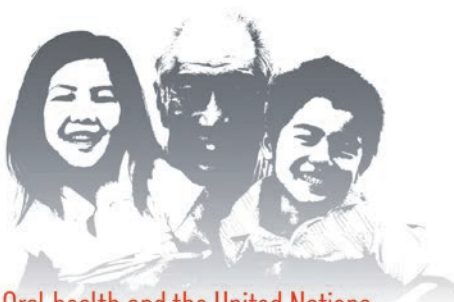
Introduction

Non-communicable diseases (NCDs) such as cancer, cardiovascular disease, diabetes, and chronic lung disease are now the leading causes of disease burden and death worldwide. They represent a major threat to global development. In recognition of the importance of NCDs, a United Nations (UN) High-level Meeting on Non-Communicable Diseases attended by Heads of State and Government was convened at the UN General Assembly in September 2011. Stakeholders such as non-governmental and professional organizations, civil society organizations, the private sector and academia participated in the preparatory process. The groundbreaking declaration drawn up by the meeting recognized the growing burden of NCDs and their socio-economic impacts. The meeting generated political commitments to take priority actions globally and nationally to prevent and treat NCDs. In particular the declaration called for interventions affecting upstream social determinants of health and illness.

The increasing global burden of NCDs is a major barrier to development and achievement of the Millennium Development Goals. NCDs are a contributing factor to poverty and hunger. Moreover the shared, modifiable risk factors are also major causes of inequalities in health. The inequitable distribution of social determinants of health was fundamental to the Rio Political Declaration on Social Determinants of Health that acknowledged that health is unequally distributed within and between countries. They advocated inter-sectoral approaches, international cooperation to promoting health equity and a reorientation of the health sector towards reducing inequalities.

FDI World Dental Federation

Leading the World to Optimal Oral Health

Oral health and the United Nations Political Declaration on NCDs

A guide to advocacy

Політична декларація FDI щодо
неінфекційних захворювань

Сумісна політична декларація FDI та ООН
з питань ролі стоматолога
в профілактиці неінфекційних хвороб

Noncommunicable diseases 4 Modifiable Shared Risk Factors 5 Diseases				
	Tobacco use	Unhealthy diet	Physical Inactivity	Harmful Use of Alcohol
Cardio-vascular	☒	☒	☒	☒
Diabetes	☒	☒	☒	☒
Cancer	☒	☒	☒	☒
Chronic Respiratory	☒			
Oral Diseases	☒	☒		☒

Спільні чинники ризику для захворювань порожнини рота та неінфекційних хвороб
(Сумісна політична декларація FDI та ООН)

План розвитку стоматологічної галузі у світі

Програма розвитку стоматологічної галузі у світовому співтоваристві «Vision – 2020» була запропонована президентом FDI Орландо Монтейро да Сильва та прийнята у 2011 році. Ця програма передбачає всебічну підтримку та співпрацю FDI та ВООЗ щодо відстоювання права людини на здоров'я та високу якість життя.

В цій програмі задекларовано наступне:

VISION 2020

Емблема FDI«VIZION – 2020»

Всесвітній день здоров'я порожнини рота

В жовтні 2007 року на Всесвітньому конгресі стоматологів в Дубаї (ОАЄ) було прийнято рішення щодо проведення Всесвітнього дня здоров'я порожнини рота в усіх країнах світу. В Україні проведення цього заходу було ініційовано Президентом «Асоціації стоматологів України», професором Косенко К.М. та вперше проведено 12 вересня 2008 року.

Основною метою проведення Всесвітнього дня здоров'я порожнини рота є роз'яснення ролі здоров'я порожнини рота в підтримці фізичного здоров'я та

- стоматологічна допомога повинна задовольняти зростаючі потреби населення;
- розширення ролі медичного співтовариства, співпраця стоматологів з лікарями загальної практики;
- зміни моделі стоматологічної освіти, підвищення якості медичної і стоматологічної освіти, що зумовлено значною різницею між медичною та стоматологічною освітою. З огляду на прийняті документи з ВООЗ та ООН, де розглядається здоров'я порожнини рота як складова загального здоров'я та благополуччя людини;
- пом'якшення наслідків соціально-економічних чинників, що відбуваються у суспільстві, створення доступності до стоматологічної допомоги;
- стимулювання фундаментальних і трансляційних досліджень та технологій.

FDI World Dental Federation
Leading the World to Optimal Oral Health

FDI Vision 2020
Shaping the future of oral health

Програма FDI щодо розвитку стоматологічної галузі до 2020 року

благополуччя людини та формування основних навиків догляду за порожниною рота у дітей. В рамках проведення цього заходу лікарі роз'яснюють роль професійної гігієни порожнини рота, її регулярного проведення у підтриманні здорового стану порожнини рота. Лікарі-стоматологи залучені до формування здорового способу життя, відмови від шкідливих звичок, таких як тютюнопаління, вживання алкоголю, надлишкове вживання цукру. Всесвітньою федерацією стоматологів розроблено відповідні політичні декларації щодо шляхів подолання цих шкідливих звичок та запропоновані до впровадження в національних стоматологічних організаціях.

ГО «Асоціація стоматологів України» разом із Всесвітньою федерацією стоматологів проводить день стоматологічного здоров'я кожного року 20 березня.

Всесвітній день стоматологічного здоров'я в Україні

Здоровий стан порожнини рота за визначенням Всесвітньої федерації стоматологів FDI

Протягом 2 років в стоматологічній спільноті точилася дискусія щодо визначення поняття, що таке «здоров'я порожнини рота». З цим питанням FDI зверталася і до українських стоматологів. Після всебічного обговорення на Всесвітньому стоматологічному конгресі FDI у Познані (2016) було дано визначення поняття здорового стану порожнини рота для єдиного розуміння стоматологічною спільнотою.

Здоровий стан порожнини рота – багатогранне поняття, яке включає можливість говорити, посміхатись, відчувати запахи та смаки, жувати, ковтати, передавати ряд емоцій за допомогою виразів обличчя з упевненістю і без відчуття болю, дискомфорту або болючості щелепно-лицьового комплексу.

Здоровий стан порожнини рота:

- основний компонент здоров'я, а також фізичного та емоційного благополуччя. Він існує з незапам'ятних часів і формується під впливом цінностей та відносин окремих людей і співтовариств;
- відображає значимі для якості життя фізіологічні, соціальні та психологічні аспекти;
- залежить від набутого досвіду, сприйняття, очікувань і можливості адаптуватися до обставин.

Схема, запропонована FDI, щодо впливу стану здоров'я порожнини рота на загальний стан здоров'я та самопочуття

Співпраця ГО «Асоціація стоматологів України» із Всесвітньою федерацією стоматологів

Асоціація стоматологів України була прийнята членом Всесвітньої федерації стоматологів у 1998 році на щорічному Конгресі в Барселоні (Іспанія). Вперше на урочистій церемонії відкриття Всесвітнього стоматологічного конгресу у Парижі в 1999 році було винесено прапор України як повноцінного члена FDI. У присутності більш ніж 5 тисяч учасників заходу, серед яких була українська делегація із 80 стоматологів на чолі із президентом АСУ професором М.Ф.Данилевським, Україна офіційно увійшла в світове співтовариство. Представником України у Всесвітній федерації стоматологів тривалий час був професор Борисенко А.В. З 2010 року інтереси України в FDI представляє професор Мазур І.П. (FDI World Dental Federation National Liaison Officer for Ukrainian Dental Association).

На засіданні Генеральної асамблеї FDI, Сінгапур, 2009

Щорічно українська делегація приймає активну участь у всесвітніх форумах стоматологів – у Дубаї (ОАЕ), Стокгольмі (Швеція), Сінгапурі, Стамбулі (Туреччина), Делі (Індія), Познані (Польща) та інших. Українська делегація представлена у генеральній асамблеї FDI, де приймає участь у голосуванні щодо стратегічних документів.

15 листопада 2012 року відбулось спільне засідання ERO-FDI з делегаціями від країн СНД

Наукові досягнення вітчизняної стоматологічної школи неодноразово були представлені світовій спільноті в науковій програмі у вигляді стендових та усних доповідей, результати досліджень опубліковано у фаховому журналі FDI «International Dental Journal». Українські виробники стоматологічної продукції приймали участь у виставках, що супроводжують Всесвітні конгреси.

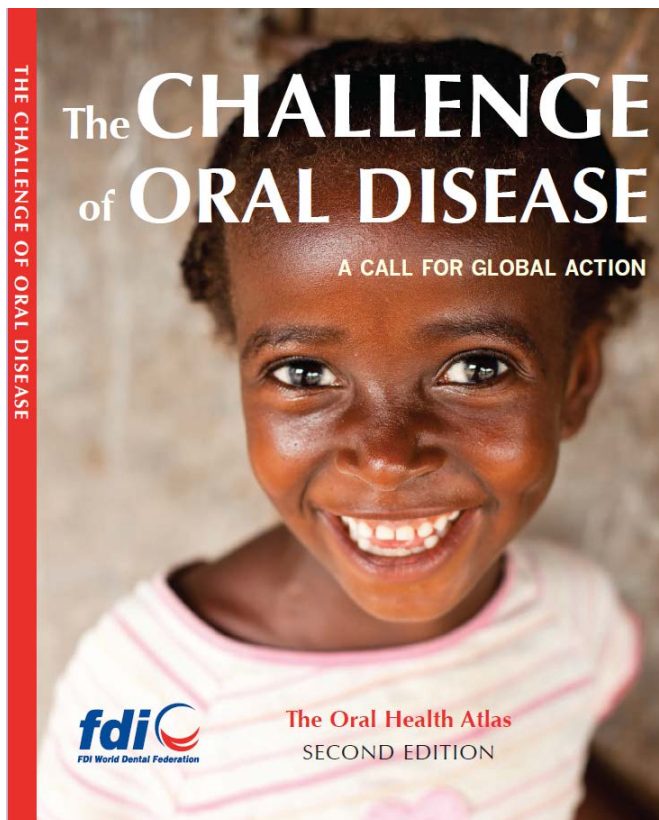
Алма-Ати 2012 р. Українська делегація з президентом FDI Орландо Монтейро да Сильва

На Всесвітньому стоматологічному конгресі в Познані у 2016 році вперше було проведено День України – науковий симпозиум, де мали честь представляти свої досягнення представники української наукової школи – професор Мазур І.П., професор Дрогомирецька М.С., професор Савичук Н.О., кандидат медичних наук Бариляк А.Я., практикуючі лікарі – Радлінський С.В. та інші молоді вчені, що здобувають науковий ступінь. Світовій спільноті вперше було представлено досягнення української науки і практики в такому форматі.

Таким чином, FDI – всесвітня організація керівників та спеціалістів-стоматологів, яка займається питаннями співпраці та обміну інформацією, підтримки своїх членів, стоматологічної практики, освіти та науки, розвитку та впровадження стандартів етики і майстерності у стоматології.

Вересень 2016. Українська делегація на Всесвітньому стоматологічному конгресі FDI у Познані (Польща)

Атлас основних стоматологічних захворювань в країнах світу, в тому числі і в Україні

Завдяки багаторічній історії та безцінному досвіду у галузі стоматологічної освіти, охорони здоров'я та доступу до медичного обслуговування FDI — це всесвітній, авторитетний і незалежний голос стоматології, що пропагує необхідність профілактики та ретельного догляду за порожниною рота.

Стамбул, 2013. Всесвітній конгрес стоматологів в Туреччині

FDI NATIONAL LIAISON OFFICER CERTIFICATE

This is to certify that

Iryna Mazur

is serving as the FDI World Dental Federation National Liaison Officer (NLO) for

Ukraine Dental Association

Dr Patrick Hescot
President, FDI

Geneva, Switzerland
25 July 2017

Mr Enzo Bondioni
Executive Director, FDI

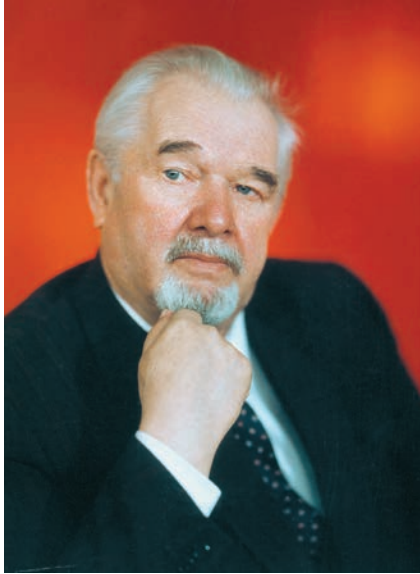
LEADING THE WORLD TO OPTIMAL ORAL HEALTH

Сертифікат Ірини Мазур

Всесвітній конгрес стоматологів. Мадрид 2017.
Українська делегація на генеральній асамблеї FDI

Президенти Асоціації стоматологів України

Данилевський Микола Федорович – фундатор та перший Президент Асоціації стоматологів України, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, академік Української академії наук національного прогресу і Академії наук Вищої школи України.

Микола Федорович Данилевський народився 9 травня 1922 року в селі Монастирище Ічнянського району Чернігівської області. У 1941 році він вступив до Київського військового медичного училища, після закінчення якого знаходився в діючій армії. З цього часу починається медична діяльність Миколи Федоровича. Працюючи військовим фельдшером у складі діючої армії в період Великої Вітчизняної війни, він пройшов бойових шлях та приймав безпосередню участь в боях за звільнення Вітчизни від німецьких і японських мілітаристів. Це були перші життєві уроки жорстокої реальності, формування професійних якостей і громадянської позиції.

Після закінчення Великої Вітчизняної війни і демобілізації з рядів армії М.Ф. Данилевський у 1947 році вступає до Київського медичного стоматологічного інституту. Вся подальша творча доля Миколи Федоровича пов'язана з Київським медичним інститутом ім. О.О. Богомольця, нині Національним медичним університетом ім. О.О.Богомольця. Після успішного закінчення вузу, а потім клінічної ординатури, у 1952 році М.Ф. Данилевський обирається на посаду асистента кафедри терапевтичної стоматології Київського медичного інституту. В 1955 році М.Ф. Данилевський захищає кандидатську дисертацію на тему: «**Клиника и лечение воспаления десневого сосочка**». У 1959 році його обрано на посаду доцента кафедри терапевтичної стоматології, а з 1968 року — на посаду завідувача цієї ж кафедри. У 1968 році М.Ф. Данилевський успішно захищає докторську дисертацію на тему «**Патогенез, клиника и лечение пародонтоза (клинико-экспериментальное исследование)**». У цьому ж році йому присвоєно вчене звання професора.

Протягом всього періоду діяльності в Київському медичному інституті М.Ф. Данилевський перебував також на адміністративній роботі. З 1958 до 1959 року та в 1967–1968 роках він був деканом стоматологічного факультету. З 1980 до 1984 року працював проректором інституту з лікувально-консультативної роботи, виробничої практики та інтернатури.

Професор М.Ф. Данилевський – визначний вчений-стоматолог, його ім'я добре відоме в Україні і за кордоном. Він зробив вагомий внесок в організацію вищої стоматологічної освіти, підготовку науково-педагогічних і лікарських кадрів, розвиток вітчизняної науки. Його багатогранна діяльність характеризується значним впливом на становлення і наступний розвиток цих напрямків в Україні.

Переважає більшість монографій, виданих професором М.Ф. Данилевським та його учнями, є підручниками чи навчальними посібниками, вони рекомендовані Головними управліннями закладів освіти МОЗ колишнього Союзу чи України для студентів стоматологічних факультетів.

У 2002 році в Україні вийшов в світ перший том першого підручника «Терапевтична стоматологія», який підготовлено в трьох томах.

Протягом кількох десятиліть ще в колишньому СРСР професор М.Ф. Данилевський очолював секцію з терапевтичної стоматології Центральної методичної комісії союзного міністерства охорони здоров'я та МОЗ України.

За його участю було створено дві союзні навчальні програми з терапевтичної стоматології та новітні програми (1994, 1997) з цієї ж дисципліни для вузів України.

Керуючи кафедрою терапевтичної стоматології НМУ імені О.О. Богомольця, професор Микола Федорович Данилевський зробив значний внесок в її розвиток, піднесення її кадрового потенціалу, зростання наукової і навчально-методичної діяльності, організації і формування якісно нової навчальної клінічної бази для студентів стоматологічного факультету.

Пріоритетними в педагогічній діяльності професора М.Ф. Данилевського є розробки з питань наочності викладання. Серед них важливе значення для удосконалення навчального процесу мають підготовлені ним та його учнями навчальні кінофільми. За його сценаріями на клінічній базі кафедри терапевтичної стоматології за участю співробітників кафедри і фахівців з наукового кіно створено 11 навчальних кінофільмів, 7 з яких за рішенням Центрального методичного кабінету з питань кінофікації навчального процесу колишнього союзного міністерства охорони здоров'я тиражовано для всіх профільних факультетів медичних вузів. 5 навчальних кінофільмів відзначені дипломами і преміями престижних фестивалів навчальних кінофільмів.

Велику популярність серед студентів, інтернів, лікарів, викладачів здобули талановито підготовлені за змістом і художнім оформленням **«Атлас захворювань слизової оболочки порожнини рота та губ»** (співавт. Е.В. Боровський, 1981, 1991) та атлас **«Заболевания пародонта»** (співавт. Е.А. Магид, Н.А. Мухин, В.Ю. Миликевич, 1993, 1999). Світове визнання отримало нове видання **«Заболевания слизової оболочки порожнини рота»** (співав. В.К. Леонтьев, О.Ф. Несин, Ж.І. Рахній. – М.: Медицина, 2001).

Очолована професором М.Ф. Данилевським кафедра терапевтичної стоматології стала першою в країні базою підвищення кваліфікації викладачів профільних кафедр медичних вузів. Тут проходили підготовку завідувачі

кафедр, доценти й асистенти усіх 48 стоматологічних факультетів колишнього Союзу. І донині тут обмінюються досвідом роботи й удосконалюють знання викладачі 10 вузів України.

Професор М.Ф. Данилевський створив наукову і кадрову школу в галузі терапевтичної стоматології. Під його керівництвом підготовлено 14 докторів наук і понад 50 кандидатів наук. Більшість його учнів працюють у вищих навчальних закладах викладачами, 12 із них керують кафедрами в Україні, країнах СНД та за кордоном.

Широким визнанням і високою оцінкою плідної роботи професора М.Ф. Данилевського на ниві освіти є обрання його академіком Академії наук Вищої школи України.

М.Ф. Данилевський зробив великий внесок у розвиток вітчизняної науки. Основний напрямок його наукових досліджень пов'язаний з вивченням однієї з актуальних проблем стоматології — дослідженням патогенезу, клініки, діагностики, профілактики і лікування хвороб пародонта.

Вивчення питань етіології й патогенезу хвороб пародонта дозволило М.Ф. Данилевському вперше створити їх експериментальні моделі (Є-гіповітаміноз, функціональні порушення центральної нервової системи, стрес). Значна частина досліджень автора присвячена вивченню ролі гіпота авітамінозів (С, Є, Р тощо) в патогенезі захворювань пародонту. Ним виявлено зв'язок їх розвитку з місцевим С-гіповітамінозом, причиною якого можуть бути зубні відкладення.

Оригінальні дослідження проведено М.Ф. Данилевським по вивченню зв'язку змін в тканинах пародонту з функціональними порушеннями центральної нервової системи, які викликані стресом в умовах впливу природних подразників.

Багаторічний досвід вивчення гемомікроциркуляції пародонту як в умовах експерименту, так і клініки, з використанням функціональних, морфологічних і біохімічних методів дозволив обґрунтувати особисту точку зору про роль судинних порушень в патогенезі хвороб пародонту. Комплексними клініко-морфологічними і біохімічними дослідженнями виявлено початкові зміни судинного русла тканин пародонту, які стосуються найтонших ензимних порушень, зниження енергетичного забезпечення, окисно-відновних процесів.

Найбільш важливі напрямки досягнутих М.Ф.Данилевським результатів досліджень в пародонтології розвивали його численні учні і послідовники: *Г.М. Вишняк, Л.О. Хоменко, А.П. Грохольський, А.М. Політун, Н.А. Колсцова, Е.Е. Керімов, І.С. Мащенко, І.П. Горзов, Т.Д. Заболотний, А.В. Борисенко, А.М. Заверная, А.М. Хоцяновський, О.Ф. Несін, В.В. Мохорт, Т.Ф. Лихота, Г.Ф. Лещук, А.І. Пушенко, А.І. Рубан, В.Я. Даценко, Н.М. Ткачук, Н.А. Зелінська, Т.О. Солнцева, Л.В. Іщенко., Л.В. Стрюк., Б.В. Антонішин, Н.В. Петраш, В.С. Гриник, О.І. Чепіга, Т.А. Беленчук, І.О. Головня, М.Г. Синиця, І.Г. Сергеева, Б.О. Ревенок, Н.В. Колесова.*

Разом із глибинним вивченням хвороб пародонта М.Ф. Данилевський провів серйозні дослідження з питань клініки, діагностики та лікування й профілактики захворювань слизової оболонки порожнини рота. Серед них найбільш вагомими науковими працями, присвяченими кератозам. Запропоновано класифікацію кератозів слизової оболонки порожнини рота і червоної кайми губ, розроблено нові методи діагностики та лікування. Ці дослідження знайшли узагальнення в монографії «**Кератозы слизистой оболочки полости рта и губ**» (співавтор. Л.І. Урбанович).

Вперше в Україні під керівництвом професора М.Ф. Данилевського було організовано нейростоматологічне відділення, а його учнями вивчено патогенез, особливості клініки і діагностики захворювань нейростоматологічного характеру, розроблено засоби ефективної терапії (Є.С. Яворська, М.Ю. Антоненко, Т.К. Бешарова, Л.Д. Оконська).

Неординарні організаційні здібності, всебічний підхід до наукових і практичних проблем стоматології дали можливість М.Ф. Данилевському, з метою втілення наукових доробок в лікувальний процес і подальшого їх удосконалення, організувати на базі кафедри кілька науково-методичних практичних центрів: пародонтологічного, нейростоматологічного, фізіотерапевтичного.

Досвід фторування та йодування харчової кухонної солі та застосування її для первинної профілактики стоматологічних захворювань у 1992 році схвалено ВООЗ. За результатами досліджень складено міждержавну комплексну програму ВООЗ з питань дослідження фторування солі для профілактики стоматологічних захворювань у населення Білорусії, Росії та України (1994).

Результати наукових досліджень М.Ф. Данилевського опубліковано в 308 друкованих працях, в тому числі 19 монографіях, відображено в 30 авторських свідоцтвах, патентах.

Його багаторічні наукові роботи отримали визнання не тільки в Україні, а й за кордоном. Їх відмічено золотими і бронзовими медалями на вітчизняних і міжнародних виставках, Державною премією України.

За успіхи в підготовці науково-педагогічних кадрів, досягнення в наукових дослідженнях, внесок в розвиток вітчизняної стоматології професору М.Ф. Данилевському присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки України.

За активну участь у Великій Вітчизняній війні та плідні творчі і трудові досягнення М.Ф. Данилевського нагороджено 40 орденами і медалями.

Багатогранною є суспільна діяльність професора М.Ф. Данилевського. З 1975 року його було обрано Головою Українського наукового товариства стоматологів, а в 1995 році – Президентом асоціації стоматологів України. Впродовж двох десятиліть він був головним редактором міжвідомчого республіканського збірника «Стоматологія». Тривалий час був членом редколегії союзного журналу «Стоматологія», співредактором Великої медичної енциклопедії, головою всесоюзної комісії АМН колишнього СРСР «Хвороби пародонту».

У 1994 році Миколу Федоровича Данилевського обрано академіком Української академії наук національного прогресу, а у 1996 році – академіком Академії наук Вищої школи України.

Під його керівництвом виконано 14 докторських та 55 кандидатських дисертацій.

Багатогранна діяльність Асоціації – однієї з перших громадських професійних організацій в нашій державі – постійно розширюється, зростає її вплив на функцію державних стоматологічних структур. Саме з ініціативи президента Асоціації професора М.Ф. Данилевського, пріоритетними в діяльності асоціації стали такі питання як поліпшення матеріально-технічної бази стоматологічних закладів, освоєння і впровадження в клінічну практику нових технологій, матеріалів світового рівня, удосконалення післядипломної освіти лікарів-стоматологів, розвиток приватної стоматології, правові аспекти роботи лікаря-стоматолога, медичне страхування, захист професійної діяльності стоматологів. Як президент АСУ, фахівець, громадянин України професор М.Ф. Данилевський важливе значення надає питанням розвитку матеріальної бази стоматології, всіляко підтримує вітчизняного виробника. За його підтримки отримали шлях у виробництво наукові розробки першого українського пломбувального матеріалу (фірма «Оксомат»), стоматологічних установок (фірма «Сатва») тощо.

Професором М.Ф. Данилевським було започатковано інформаційно-освітню діяльність Асоціації стоматологів. Ним закладено методичні основи створення і функціонування науково-навчального центру АСУ «Стоматологія».

За ініціативою професора М.Ф. Данилевського Асоціацію стоматологів України було прийнято постійним членом Всесвітньої Федерації стоматологів, а президента обрано членом паламенту цієї міжнародної організації.

В числі відомих вчених, провідних фахівців професор М.Ф. Данилевський підписав спільну Декларацію Президента України Л.Д. Кучми і медичного співтовариства про об'єднання зусиль для розробки і реалізації довгострокової політики, спрямованої на зміцнення здоров'я громадян України і створення нової національної системи охорони здоров'я.

Серед громадських об'єднань в Україні Асоціація стоматологів однією з перших ініціювала активну підготовку до проведення Першого Всеукраїнського форуму громадських організацій сприяння охороні здоров'я населення (2002 р.).

Талановитий лікар, педагог, досвідчений вчений, здібний організатор, добра, чуйна, щира, скромна людина Микола Федорович Данилевський зробив суттєвий внесок в організацію і розвиток стоматологічної освіти, науки і практичної стоматології в Україні.

Наукова школа стоматології, що формувалась під егідою професора М.Ф. Данилевського (захищені докторські дисертації)

Г.С. Чучмай. Стоматологическая диспансеризация беременных и ее значение в предупреждении пародонтопатий у матерей и кариеса зубов у детей, 1968.

Е.С. Яворская. Клиника, патогенез и лечение глоссодинии как висцерорефлекторного бульбарного синдрома, 1972.

Л.И. Урбанович. Клинико-морфологическое обоснование лечения пульпита в связи с возрастом, 1973.

Г.Н. Вишняк. Патогенез и клиника пародонтоза при патологии полового созревания, 1974.

И.С. Машенко. Особенности патогенеза, клиники и лечения пародонтоза у больных с аутоиммунизацией организма, 1980.

Л.А. Хоменко. Ферменты протеолиза и их ингибиторы в патогенезе, диагностике и лечении пародонтоза, 1980.

А.П. Грохольский. Применение низких температур при лечении болезней пародонта и слизистой оболочки полости рта (клинико-экспериментальное исследование), 1982.

Н.А. Колесова. Структурные основы дистрофических и воспалительных заболеваний пародонта, 1986.

Э.Э. Керимов. Патогенез болезней пародонта при патологии щитовидной железы, их профилактика и лечение в очагах зубной эндемии Аз. ССР, 1989.

И.П. Горзов. Распространенность кариеса и его профилактика в условиях биохимического дефицита фтора и йода, 1991.

Т.Д. Заболотный. Патогенез, клиника и лечение болезней пародонта у лиц с сердечно-сосудистой патологией, 1992.

А.В. Борисенко. Нарушение белкового обмена в тканях пародонта при патологии, и его коррекция в комплексном лечении, 1992.

А.М. Політун. Епідеміологія, особливості розвитку хвороб пародонту і їх профілактика в умовах біогеохімічного дефіциту фтору та йоду, 1996.

Г.Ф. Білоклицька. Клініко-патогенетичне обґрунтування диференційованої фармакотерапії генералізованого пародонтиту, 1996.

ОПАНАСЮК ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ,
кандидат медичних наук.
Президент Асоціації стоматологів України 2004–2005 рр.

Ю.В. Опанасюк (4 грудня 1961 — 1 червня 2005, Київ) — засновник, науковий керівник Інституту прогресивних стоматологічних технологій, головний стоматолог МОЗ України, президент Асоціації стоматологів України, Заслужений лікар України, кандидат медичних наук.

Юрій Володимирович Опанасюк народився 4 грудня 1961 року. Після закінчення восьмирічної школи навчався в Житомирському медичному училищі за спеціальністю «зуботехнічна справа», а потім в Івано-Франківському медичному інституті за спеціальністю «стоматологія». Обидва закінчив з «відзнакою». Ще в ході навчання відзначився своїми лідерськими якостями та здатністю до організаторської роботи: був студентським деканом стоматологічного факультету, старостою курсу, членом Ректорату та Вченої Ради інституту. Після закінчення інституту займався викладацькою діяльністю на кафедрі ортопедичної стоматології. Захистив кандидатську дисертацію на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування раціональних методів лікування незнімними конструкціями зубних протезів».

В ході своєї роботи зіткнувся з необхідністю управлінської діяльності і отримав другу вищу економічну освіту за спеціальністю «Менеджмент організації охорони здоров'я», закінчивши з «відзнакою» Європейський університет фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу. З групою однодумців організував «Відділення конструктивної та реконструктивної стоматологічної терапії» Центральної міської клінічної лікарні Києва та очолював його.

У 1999 році спільно з колективом колег створив товариство з обмеженою відповідальністю «Інститут прогресивних стоматологічних технологій». Велику увагу приділяв розробці нормативно-правових актів по стоматології, нових організаційних підходів в післядипломній освіті, займався науковою діяльністю, брав активну участь у роботі міжнародних стоматологічних конференцій та виставок, співпрацював з міжнародними стоматологічними організаціями та університетами світу. Саме йому належить ідея створення Музею української стоматології для майбутніх поколінь.

Автор 24 наукових робіт та 6 державних патентів на винаходи, три з них — на власні конструкції незнімних зубних протезів. За вибором киян у 2003 році йому було присвоєно почесне звання «Киянин року — 2003» в номінації «Медицина». У 2004 році був нагороджений орденом «За розбудову України» ім. Михайла Грушевського IV ступеня.

24 лютого 2005 року Юрій Опанасюк був обраний президентом Асоціації стоматологів України.

Помер 1 червня 2005 року в своєму робочому кабінеті. Похований на міському кладовищі Києва. 1 червня 2006 року в Києві, на будівлі Інституту прогресивних стоматологічних технологій за адресою вулиця Хрещатик, 44 В встановлено меморіальну дошку (бронза, барельєф).

БОРИСЕНКО АНАТОЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ **В.о. Президента Асоціації стоматологів 2005–2006 рр.**

Борисенко Анатолій Васильович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри стоматології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Борисенко Анатолій Васильович народився у 1950 р., у 1973 р. з відзнакою закінчив Київський медичний інститут за спеціальністю «Стоматологія». З 1976 по 1978 рр. — навчався в клінічній ординатурі за фахом терапевтична стоматологія при Київському медичному інституті. У 1983 році захистив кандидатську дисертацію. З 1980 року працював на посаді асистента кафедри терапевтичної стоматології, з 1990 року був доцентом кафедри терапевтичної стоматології. В 1990 році

обраний на посаду завідувача кафедри терапевтичної стоматології НМУ.

У 1992 році А.В. Борисенко захищає докторську дисертацію на тему «Порушення білкового обміну в тканинах пародонта при патології та їх корекція у комплексному лікуванні». В 1996 р. йому присвоєно вчене звання професора.

За час роботи на кафедрі зарекомендував себе як висококваліфікований організатор, викладач і науковець. На високому науково-методичному рівні проводить практичні заняття та читає лекції з курсу терапевтичної стоматології.

Автор понад 457 публікацій, зокрема, 24 монографій, 20 підручників, 24 навчальних посібників, співавтор 4-томного видання першого українського підручника з терапевтичної стоматології, виданого українською та російською мовами. Під його керівництвом виконані 8 докторських і 32 кандидатських дисертацій. Член правління Асоціації стоматологів України, член редколегій журналів «Новини стоматології», «Вісник стоматології», «Современная стоматология» та ін. Науково-педагогічний стаж складає 37 років. Має вищу фахову категорію за спеціальністю терапевтична стоматологія.

**КОСЕНКО КОСТЯНТИН МИКОЛАЙОВИЧ,
доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМНУ
Президент Асоціації стоматологів України в 2006–2010 рр.**

Костянтин Миколайович Косенко народився 1 січня 1952 року в невеликому містечку Ходорові Дрогобицької області. У дитинстві його батько, Микола Йосипович, теж стоматолог, долучив його до полювання і рибалки. Мати, Людмила Миколаївна, була медсестрою.

У 1964 році Костянтин разом із сестрою Наталією та батьками переїхав до Одеси, в будинок, який побудував його дід. Костянтин займався спортом, мав 1-й розряд з легкої атлетики, пізніше в 25 років захопився стендовою стрільбою і став кандидатом у майстри спорту в 27 років.

У 1969 році він закінчив школу і вступив до Одеського медичного інституту ім. Н.І. Пирогова на стоматологічний факультет. Там він зустрів свою майбутню дружину – красуню зі Львова Чучмай Ольгу Дмитрівну, з якою вони прожили разом 40 років.

У 1974 році, після закінчення інституту, Костянтин Миколайович був направлений на наукову роботу в Одеську НДІ стоматології, на Леніна, 11. Він прийшов у відділення дитячої стоматології до професору Р.Г. Синіцина. Основним напрямком його наукової діяльності була розробка методів профілактики карієсу зубів, а також організаційних основ стоматологічної допомоги дитячому населенню. У 1981 році він захистив кандидатську дисертацію на тему: «Обґрунтування застосування фторвмісного лаку пролонгованої дії на основі Циакрін для профілактики карієсу зубів».

З 1974 року К.М. Косенко пройшов шлях від старшого лаборанта, молодшого наукового співробітника відділення стоматології дитячого віку до завідувача відділенням профілактики основних стоматологічних захворювань (1982 рік).

У 1991 році він був призначений заступником директора з наукової роботи ОНДІЗ. Після трагічної смерті директора інституту в 1992 році К. М. Косенко очолив інститут і 22 роки був його незмінним директором.

У 1994 році він захистив докторську дисертацію на тему «Епідеміологія основних стоматологічних захворювань у населення України та шляхи їх профілактики» і був обраний за конкурсом завідувачем кафедри терапевтичної стоматології Одеського медичного університету. У 2000 році К.М. Косенко присвоєно звання професора. У 2003 році професора К.М. Косенко обрано членом-кореспондентом Академії медичних наук України за спеціальністю стоматологія.

За результатами наукової діяльності у 2003 році професору К.М. Косенко було присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України.

К.М. Косенко брав участь в розробці наступних наукових проблем:

- Розробка раціональної антимікробної імунокорекції в комплексному лікуванні генералізованого пародонтиту;
- Розробка і оцінка ефективності засобів ангіопротекторної, ремінералізуючої дії і методів їх втілення в комплексному лікуванні захворювань пародонту;
- Оптимізація методів професійної гігієни порожнини рота (раціональне інструментальне видалення зубних відкладень, застосування медикаментозних засобів, які сприяють розчиненню зубного каменю, нормалізації біоценозу і гомеостазу ротової порожнини) у осіб із захворюваннями пародонту;
- Розробка лікувально-профілактичних заходів і засобів в стоматології;
- Вивчення поширеності стану дисбактеріозу порожнини рота у різних груп населення, визначення впливу зубних гігієнічних засобів та інших факторів на мікробіоценоз ротової порожнини з метою розробки засобів гігієни та методичних рекомендацій щодо корекції мікробіоценозу ротової порожнини;
- Розробка класифікатора виробів стоматологічного призначення;
- Вивчення стану та перспектив надання стоматологічної допомоги населенню України з урахуванням сучасних тенденцій її розвитку.

Його діяльність спрямована на розробку наукових основ профілактики карієсу зубів і захворювань пародонту, розробку сіалотрофічної концепції патогенезу захворювань порожнини рота, наукове обґрунтування організаційних основ і реформування стоматологічної допомоги населенню України. Ним розроблені принципово нові концептуальні підходи у формуванні системи профілактики основних стоматологічних захворювань і створені нові методи діагностики та лікування, гігієнічні та лікувально-профілактичні засоби для догляду за ротовою порожниною.

Під керівництвом К.М. Косенко проведено велику кількість наукових досліджень, результатом яких стала розробка і створення нових засобів профілактики і лікування основних стоматологічних захворювань. За його ініціативою проводиться моніторинг і створено банк даних стоматологічної захворюваності в Україні, розроблені регіонально адаптовані програми профілактики стоматологічних захворювань в різних областях України.

За участю Костянтина Миколайовича розроблені стоматологічні розділи програми ДКНТ «Здоров'я людини», «Національна програма профілактики і лікування стоматологічних захворювань на 2002–2007 роки», затверджена Президентом України, і дослідження в області стоматології, серія відомчих стандартів та методичних рекомендацій, монографій з реформування діяльності стоматологічних установ України.

К.М. Косенко відновив діяльність інституту, спрямовану на вивчення, розробку і впровадження профілактичних заходів з застосуванням нових засобів і методів. Він очолював діяльність провідних фахівців зі стоматології з метою розробки цілого ряду заходів організаційного характеру в умовах нової соціально-економічної ситуації для поліпшення стоматологічної допомоги населенню України.

Костянтин Миколайович Косенко – автор 235 наукових праць, 15 монографій, 13 навчальних посібників і підручників, 13 методичних рекомендацій, 30 авторських свідоцтв і патентів на винаходи і корисні моделі. Він підготував 4-х докторів і 25 кандидатів медичних наук. На грудень 2013 року був науковим консультантом 5 докторських і науковим керівником 7-ми кандидатських дисертацій.

К.М. Косенко постійно брав участь у плануванні, керівництві і проведенні наукових досліджень. З його участю виконано 25 НДР. З них в 6-ти роботах він був відповідальним виконавцем, 13 завершено.

Основні наукові праці К. М. Косенко

1. Концепція реформування стоматологічної допомоги населенню України (1999).
2. Стан стоматологічної допомоги та перспективи її розвитку (2000).
3. Профілактична гігієна порожнини рота (2003).
4. Методичний посібник для стоматологів по впровадженню комплексної системи профілактики стоматологічних захворювань у дитячого населення України (2006).
5. Алгоритми надання амбулаторно-поліклінічної стоматологічної допомоги (2008).
6. Навчальний посібник «Лікувально-профілактичні зубні еліксири» (2010).
7. Монографія «Стан стоматологічної допомоги населенню України в 1981–2009 роках. Проблеми і перспективи» (2011).
8. Монографія «Інститут стоматології НАМН України – 85 років традицій і служіння стоматології (1928-2013)» (2013).

К. М. Косенко виконував обов'язки

- головного позаштатного стоматолога МОЗ України (1997–2003);
- президента Асоціації стоматологів України (2006–2010);
- заступника співголови Координаційної ради з питань науково-організаційного та методичного забезпечення виконання завдань «Програми профілактики і лікування стоматологічних захворювань на 2002–2007 г.», затвердженої Президентом України;
- заступника голови експертної комісії Фармакологічного центру МОЗ України;
- члена Вченої ради Фармцентру МОЗ України;
- голови Українського національного організаційного комітету 3-го Конгресу стоматологів Європи (3rd Pan-European Dental Congress),

9–11 грудня 2009, Київ, який проводився під егідою Європейської організації FDI.

Протягом останнього часу К.М. Косенко проводив роботу як:

- постійний представник України у Всесвітній федерації стоматологів (FDI);
- член Міжнародної стоматологічної Академії (з жовтня 2007 р.);
- глава проблемної комісії МОЗ та АМН України з стоматології (з 2001 р);
- заступник голови спеціалізованої ради Д 41.563.01 по захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальністю «стоматологія»;
- член Вченої ради МОЗ України;
- член Вченої ради НАМН України;
- головний редактор науково-практичних журналів «Вісник стоматології» (Одеса), «Інновації в стоматології» (Одеса) та «Дентальні технології» (Харків);
- член редакційної ради журналів «Проблемы стоматологии» (Москва), «Экономика и менеджмент в стоматологии» (Москва), «Стоматолог» (Харків), «Русский стоматологический журнал» (Москва), «Dental-клас» (Сімферополь), Наукового журналу МОЗ України;
- член редакційної колегії журналів «Новини стоматології» (Львів), «Український стоматологічний альманах» (Полтава), «Досягнення біології та медицини» (Одеса).

К.М. Косенко був нагороджений Почесною Грамотою Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» (квітень 2003 г.) і Орденом «За заслуги» III ступеня (жовтень 2008).

Професор Косенко Костянтин Миколайович пішов з життя 29 грудня 2013 року.

ПАВЛЕНКО ОЛЕКСІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ
професор, доктор медичних наук,
Президент Асоціації стоматологів України в 2010–2014 рр.

О.В.Павленко, професор, доктор медичних наук, завідувач кафедри стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, заслужений діяч науки та техніки України, головний позаштатний стоматолог МОЗ України, академік УАННП, заступник голови Координаційної Ради зі стоматології МОЗ України, член Центральної атестаційної комісії МОЗ України, Президент Асоціації стоматологів України 2010–2014 рр.

Павленко Олександр Володимирович народився 03 січня 1954 року у м. Ново-економічне Донецької області. Закінчив стоматологічний факультет Донецького медичного інституту з відзнакою у 1976 році. У 1976–1977 роках навчався в інтернаті, з 1977 року – лікар стоматолог-хірург (м. Донецьк), 1977–1978 – клінічний ординатор кафедри ортопедичної стоматології ЛДМІ (м. Львів), 1980–1984 – асистент кафедри ортопедичної стоматології ЛДМІ (м. Львів), 1984–1998 – завідувач кафедри ортопедичної стоматології ІФДМА (м. Івано-Франківськ), 1998–2000 – професор кафедри ортопедичної стоматології КМАПО (м. Київ), 1998–2000 – голова комісії по стоматології Комітету з нової медичної техніки МОЗ України, 1998–2001 – Генеральний директор навчально-науково-лікувального об'єднання КМАПО, з 2001 по теперішній час – завідувач кафедри стоматології НМАПО (м. Київ), 2002–2016 – директор Інституту стоматології НМАПО імені П. Л. Шупика.

Кандидат медичних наук з 1981 року. Тема дисертації «Усовершенствованная технология изготовления зубных съёмных протезов из акриловых пластмасс» (науковий керівник — професор Варес Е.Я.). Доктор медичних наук з 1990 року. Тема дисертації «Клинико-экспериментальная оценка усовершенствованных методов изготовления зубных пластиночных протезов».

Лікувальна і наукова діяльність:

Видано наукових робіт: монографій – 6, статей – 289, авторських свідоцтв – 12, патентів – 10, рац. пропозицій – 12, пантетів – 8.

Учні

О.В. Павленко підготував багато наукових кадрів:

– кандидатських дисертацій – 45: Рожко М.М., Ряховський О.М., Киричок М.І., Павлюк В.М.; Радько І. В., Опанасюк Ю.В., Шуклін В.А., Ожо-

ган З.Р., Обідняк В.З., Шутак О.В., Кріль А.П., Лихота К.М., Савчук О.В., Ступницька О.М., Лепорський Д.В., Тимофеев О.О., Табачнікова В.С., Мельник І., Гордова В., Бугоркова І.А., Кабанчук С.В., Дацько І.О., Біда О.В., Шупяцький І.М., Сажина О., Байда Д.П., Касіянчук М.В., Пальчикова Г.В., Фефер Е.І., Токарський В.Ф., Матковська Ю.А., Єршов С.А., Дорошенко М.В., Дмитрієва Е.О., Корж В.І., Сіренко О.Ф., Денисенко М.М., Хохліч О.Я., Забуга Ю.І., Климентьев В.Г., Листопад О.П., Кучера М., Закалата Т.Р., Шемелько М., Колосова К.Ю.;

– докторських дисертацій – 12: Рожко М.М., Ожоган З.Р., Удод О.А., Чайковська І.В., Варес Я.Е., Дорошенко О.М., Ніконов А.Ю., Ілик Р.Р., Волосовець Т.М., Леоненко П.В., Тимофеев О.О., Лихота К.М.

Голова спеціалізованої Ради «Стоматологія» при НМАПО ім. П.Л. Шупика у складі Ради – 25; опоненцій – 58.

Міжнародна співпраця

Стажування за кордоном:

Туреччина (1994, 1996, 2009, 2013), Канада (1998), Швеція (1999, 2008), Чехія (2001), США 2000, 2002, 2009), ОАЕ (2007), Німеччина (1996–1998, 2000, 2003, 2005–2017), Іспанія (2013, 2014), Росія (2012), Білорусь (2010–2016), Казахстан (2013)

УГРИН МИРОН МИРОНОВИЧ, кандидат медичних наук Президент Асоціації стоматологів України в 2014–2016 рр.

Угрин Мирон Миронович – заслужений лікар України, практикуючий стоматолог-імплантолог, лікар-стоматолог-ортопед і хірург вищої категорії. Засновник та керівник Центру стоматологічної імплантації та протезування ТЗОВ «ММ», лікування в якому проводиться за новими методиками та технологіями. Доцент кафедри ортопедичної стоматології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Ліцензований викладач IFZI (Міжнародного центру удосконалення з стоматологічної імплантації, Нюрнберг, Німеччина). Співавтор винаходу імплантологічної системи «У-імпл», однієї з кращих вітчизняних систем.

Працює у координаційній раді з питань стоматології МОЗ України з розробки нової нормативно-правової бази в стоматології, зокрема критеріїв акредитації стоматологічних закладів, співавтор нових Державних санітар-

них правил «Гігієнічні вимоги до умов розміщення та експлуатації дентальних рентгенівських апаратів у стоматологічних закладах».

Засновник та видавець першого українського стоматологічного журналу «Новини стоматології», спеціалізованих фахових журналів «Імплантологія Пародонтологія Остеологія», «Світ ортодонтії», «Профілактична та дитяча стоматологія», заступник головного редактора журналу «Новини стоматології», член редакційної ради журналів «Вісник стоматології», «Стоматологический журнал» (Білорусь), «Implantoprotetyka», «Dental Forum» (Польща). У 1992 році заснував видавництво медичної літератури «ГалДент» – перше спільне українсько-польське видавництво, пріоритетним напрямком якого є книги та журнали зі стоматології.

Член Європейської Асоціації остеointegraції, член Американської Академії остеointegraції, член Міжнародного конгресу оральної імплантології, почесний член Асоціації імплантологів Польщі.

Коротка біографічна довідка

М.М. Угрин народився 12 лютого 1956 року у місті Львові. У 1984 році – закінчив з відзнакою Львівський медичний інститут. З 1984 по 1985 – навчався в інтернатурі в Миколаївській ЦРП Львівської обл. У 1984 – почав займатися стоматологічною імплантацією. З 1986 року – асистент кафедри ортопедичної стоматології Львівського медичного інституту. У 1991 році його призначено директором Центру стоматологічної імплантації та протезування «ММ». З 1999 року – президент Асоціації імплантологів України.

У 2008 році М.М. Угрин захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата медичних наук за темою «Експериментальна та клінічна оцінка застосування дентальних імплантатів власної конструкції». З 2008 року – доцент кафедри ортопедичної стоматології Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького.

У 2008 році – ліцензований викладач IFZI (Міжнародного центру удосконалення з стоматологічної імплантації, Нюрнберг, Німеччина).

У 2009 – присвоєно почесне звання «Заслужений лікар України».

2010 – почесний президент Асоціації імплантологів України .

2010 – президент Асоціації приватно практикуючих лікарів-стоматологів України.

2014 – президент Асоціації стоматологів України.

2017 – президент Національної спілки стоматологів України.

МАЗУР ІРИНА ПЕТРІВНА
Президент ГО «Асоціація стоматологів України» з 2016 року

Мазур Ірина Петрівна, доктор медичних наук, професор кафедри стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика Міністерства охорони здоров'я України. Президент ГО «Асоціація стоматологів України» з 2016 року.

Народилася 25 березня 1965 року в м. Києві.

В 1988 році закінчила Київський медичний інститут ім. О.О. Богомольця з відзнакою за спеціальністю «стоматологія». З 1988 по 1990 роки навчалась в клінічній ординатурі на кафедрі терапевтичної

стоматології Київського інституту удосконалення лікарів (нині НМАПО імені П.Л.Шупика). Практичну діяльність розпочинала лікарем-стоматологом в поліклініці №1 Кабінету Міністрів України (1990–1995 рр.). Навчалась в очній аспірантурі на кафедрі терапевтичної стоматології НМАПО імені П.Л.Шупика (1992–1995).

Викладацьку діяльність розпочинала у 1995 році асистентом кафедри терапевтичної стоматології Київського державного інституту удосконалення лікарів. З 2002 року працювала на посаді доцента кафедри стоматології, а з 2006 року – професором кафедри стоматології НМАПО імені П.Л.Шупика.

Кандидат медичних наук з 1996 року. Дисертаційне дослідження було присвячено вивченню особливостей перебігу захворювань пародонта у осіб різного віку і статі при функціональному порушенні кісткової системи цілісного організму. Експериментальними та клінічними дослідженнями обґрунтовано застосування остеопротекторних засобів у хворих на генералізований пародонтит («Клінічне та експериментальне обґрунтування застосування «Космолу» в комплексному лікуванні захворювань пародонта у осіб різного віку і статі»). Дисертація захищена на засіданні спеціалізованої вченої ради Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця МОЗ України (диплом кандидата наук КН №012171 від 3 жовтня 1996 р.).

Доктор медичних наук з 2006 року. Дисертаційна робота присвячена вивченню взаємозв'язку захворювань пародонта та порушень системного метаболізму кісткової тканини – «Клініко-патогенетичні особливості перебігу захворювань пародонта при порушенні системного метаболізму та їх корекція». Дисертацію захистила 22 травня 2006 року у спеціалізованій вченій раді Інституту стоматології АМН України (диплом доктора наук ДД № 005334 від 9 листопада 2006 року).

У 2008 році присвоєно вчене звання професора кафедри стоматології.

Основні напрямки наукової діяльності: розробка нових методів діагностики, лікування і профілактики хвороб пародонта, вивчення взаємозв'язку хвороб пародонта зі структурно-функціональним станом кісткової тканини скелета, застосування системної остеотропної терапії для лікування хвороб пародонта та корекції метаболічних порушень кісткової тканини.

Співавтор монографії «Костная система и заболевания пародонта» (2003, 2004, 2005). Співавтор розділу «Костная система и заболевания пародонта» в монографії «Остеопороз: эпидемиология, клиника, диагностика, профилактика и лечение» під редакцією Коржа Н.А., Поворознюка В.В., Дедух Н.В., Зупанца І.А. (2002). Під редакцією професора Мазур І.П. у 2017 році вийшов друком навчальний посібник для медичних сестер зі стоматології «Медсестринство в стоматології: навчальний посібник (ВНЗ І–ІІІ р.а.).

Активну участь приймає у підготовці та атестації науково-педагогічних кадрів. Під керівництвом професора Мазур Ірини Петрівни захищено 5 дисертаційних робіт.

Автор та співавтор більш ніж 200 наукових публікацій в фахових виданнях України та за її межами. Виступає з лекціями, майстер-класами не тільки в Україні, а й Росії, Білорусі, Молдові, Азербайджані, Грузії. У 2012 році запрошена в якості візитінг-професора та незалежного міжнародного експерта на державних іспитах до Казахського національного медичного університету імені С.Д. Асфендіярова. Протягом 8 років є представником від України у Всесвітній Федерації Стоматологів (FDI).

Член редакційної ради журналів «Современная стоматология» (Україна), міжнародний науково-практичний журнал «Стоматология. Эстетика. Інновації», «Імплантологія, пародонтологія, остеологія» (Україна), «Проблеми остеології» (Україна), «Стоматология Казахстана», «Новини стоматології», «Дентаклуб».

Стажування за фахом «Стоматологія» в Німеччині, Швеції, Росії, ОАЕ, Сінгапурі, Іспанії, Швейцарії, Франції.

Президент Асоціації стоматологів України з 2016 року, член Української асоціації остеопорозу. Експерт координаційної Ради з питань стоматології Міністерства охорони здоров'я України. Понад 10 років працювала експертом зі стоматології в Державному експертному центрі МОЗ України. Голова державних екзаменаційних іспитів у 2010, 2011, 2013 (НМУ імені О. О. Богомольця).

Приймала участь в організації та проведенні I, II та III Національних українських стоматологічних Конгресів (2012, 2013, 2015), I з'їзду стоматологів України (2014), VI (XIII) З'їзду Асоціації стоматологів України «Стоматологія в Україні», науково-практичних симпозіумів в рамках стоматологічних виставок «Медвін». Приймала участь з доповідями та лекціями в наукових конференціях, виставках, науково-практичних семінарах.

За активну громадську діяльність, вагомий внесок в розвиток післядипломної освіти лікарів-стоматологів нагороджена орденом Свічки (2009), відзначена подяками Міністерства охорони здоров'я. У 2016 році Асоціація стоматологів України нагородила І.П. Мазур Почесною відзнакою в галузі терапевтичної стоматології професора М.Ф.Данилевського.

Територіальні осередки Асоціації Стоматологів України

Історія розвитку та становлення стоматологічної спільноти Вінницької області

Асоціація стоматологів Вінниччини є громадською організацією, правонаступницею обласного наукового товариства стоматологів.

За роки існування об'єднувала практичних лікарів і наукові медичні кадри, сприяла розвитку стоматологічної служби області, підвищенню рівня медичного обслуговування населення.

У 1926 році у Вінниці відкрилась зуботехнічна школа, яка пізніше була переведена до Одеси, а в 1937 році – зуболікарська школа при медичному училищі. До II Світової війни 120 зубних лікарів, випускників школи, замістили вакантні зуболікарські посади у Вінницькій області і в м. Вінниці. У повоєнні два десятиліття випущено 300 зубних лікарів.

Перша наукова спілка зубних лікарів була організована в 1936 році. У довоєнний період було проведено 2 обласні стоматологічні конференції.

Нашестя фашистських окупантів завдало великих збитків закладам охорони здоров'я Вінниці. Лікарні, поліклініки, амбулаторії були зруйновані, їх обладнання розгромлено. З перших днів після визволення області розгорнулася робота по відновленню мережі лікувальних закладів. В найкоротші строки вона була не тільки відновлена, але і значно перевершила довоєнну.

У 1945 році при обласному відділі охорони здоров'я вводиться посада обласного стоматолога.

Війна залишила після себе велику кількість каліцтв щелепно-лицевої області. В перші ж повоєнні роки в клініці кафедри госпітальної хірургії Вінницького медичного інституту (при 2-й міській лікарні) проводилась велика оперативна хірургічна діяльність, яку очолив доцент кафедри С. М. Праведников.

В 1954 році наказом по міськздоровідділу в 2-й міській лікарні виділяється 10 хірургічних ліжок для щелепно-лицевої хірургії. В наступні роки стаціонарну хірургічну стоматологічну допомогу надає і 1-а міська лікарня.

З перших повоєнних років наукове товариство стоматологів Вінниччини очолював Сергій Миколайович Праведников, який з 1946 по 1961 рр. працював доцентом кафедри госпітальної хірургії Вінницького медичного інституту.

Сергій Миколайович Праведников (1901–1973 рр.)

Під час війни працював провідним хірургом шпиталів 1-го українського фронту. Нагороджений орденом «Красной звезды» і медалями.

В 1963 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук, а в березні 1965 року затверджений ВАКом в ученому зван-

Обхід проф. Праведникова С.М. Доповідає доц. Веригина А. Д., праворуч доц. Пшеничний

В 1961 році була відкрита Обласна стоматологічна поліклініка VI категорії на 10 лікарських посад, а в 1962 р. – Міська стоматологічна поліклініка V категорії на 15 лікарських посад.

Микола Федорович Пшеничний (1929 – 2012 рр.)

З 1960 року головою обласного наукового товариства стоматологів був Микола Федорович Пшеничний – завідувач щелепно-лицьового відділення Вінницької обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова.

За понад 20 років головування Пшеничний М.Ф організував та провів понад 12 обласних конференцій, приймав участь в роботі з'їздів стоматологів України. Йому присвоєно звання почесного члена Асоціації стоматологів України та нагороджено золотою відзнакою.

З 1965 року Микола Федорович почав займатися винахідництвом та раціоналізаторською справою, якій присвятив багато років. Ним зроблено понад 100 винаходів та 150 раціоналізаторських пропозицій, за що йому присвоєно почесне звання «Заслужений винахідник України». Пшеничний М.Ф. опублікував понад 75 наукових праць, видав книгу «Вездесущая спираль», присвячену круговому руху рідин в спіральних каналах рослин і тварин, залишив слід в космічній біології.

ні професора. У 1965 році був обраний за конкурсом на посаду професора по курсу стоматології.

Професор С. М. Праведников був головою БРИЗ інституту, головою наукового товариства стоматологів, членом профільного методкому. Провів 5 науково-практичних конференцій за участю хірургів з усього СРСР.

В 1959 році в області створене наукове стоматологічне товариство.

Доц. Пшеничний М.Ф.
в лабораторії медуніверситету

Колектив щелепно-лицьового відділення
Вінницької обласної клінічної лікарні
ім. М.І. Пирогова

Стоматологічна служба м. Вінниця

МКП «Міський стоматологічний центр»

Арх. Аритинова (9-го січня) і з 1962 по 1973 роки очолював її головний лікар, кандидат медичних наук, хірург-стоматолог – Поляченко Семен Якович, який доклав багато зусиль до підвищення якості надання стоматологічних послуг населенню.

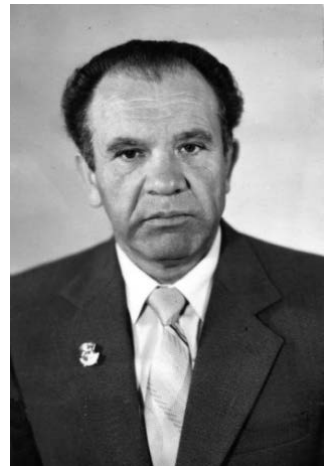
На зміну першому головному лікарю у 1973 році прийшов не менш талановитий лікар та керівник Буличев Валентин Борисович.

Стоматологія міста набирала оберти і у 1982 році в молодому мікрорайоні Вишенька була побудована сучасна простора триповерхова будівля.

Активну участь у роботі обласного товариства стоматологів брали провідні фахівці стоматології міста Вінниця.

До 1962 року стоматологічна служба Вінниці була представлена окремими кабінетами в дільничних лікарнях.

Перша стоматологічна поліклініка Вінниці була розташована у центрі міста, по вулиці

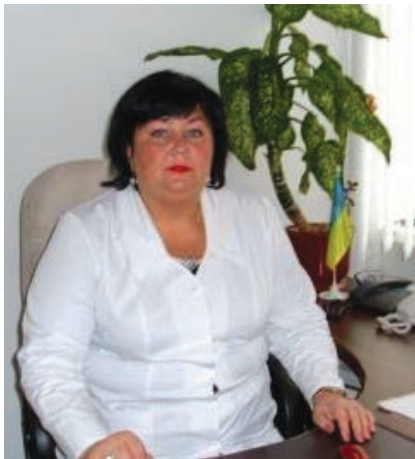
В.Б. Буличев

Саме Валентин Борисович доклав вагомих зусиль для будівництва цієї лікарні. Він був першим лікарем стоматологом-хірургом, який розпочав у Вінниці вживлення імплантатів та лікування з допомогою кріодеструкції, надання стоматологічної допомоги під загальним знеболюванням. Велику увагу стали приділяти лікуванню пародонту та СОПР, для чого у поліклініці була створена клінічна лабораторія. Під керівництвом Буличева В.Б., у 1998 році у міській стоматологічній поліклініці, вперше у медицині Вінниці була впроваджена електронна картка стоматологічного хворого, якою заклад користується по сьогоднішній день.

Для наближення надання стоматологічних послуг до населення у 1981 році в Замостянському районі розпочала роботу ще одна стоматологічна поліклініка, яку очолив Мусієнко Володимир Іванович, а з 1991 року Мартиновська Любов Михайлівна.

З 2000 по 2008 роки стоматологічну поліклініку очолювала Діденко Лідія Гаврилівна, лікар-стоматолог, організатор управління закладами охорони здоров'я вищої кваліфікаційної категорії.

У 2001 р. у поліклініці відбулась реорганізація, в результаті якої вона була перейменована у стоматологічну поліклініку «Вінницький міський клінічний стоматологічний центр». Було створено госпрозрахункове та бюджетне відділення. Заклад продовжував надавати амбулаторну стоматологічну допомогу в місті Вінниця, проводити профілактику та диспансеризацію стоматологічних захворювань, надавати допомогу вдома інвалідам, які не можуть відвідати поліклініку за станом свого здоров'я та здійснював безкоштовне зубопротезування пільговим категоріям населення.

Л.О. Грабович

З 2008 по 2011 роки стоматологію міста очолювала Грабович Людмила Олексіївна, лікар стоматолог-хірург, організатор управління закладами охорони здоров'я вищої кваліфікаційної категорії, ентузіаст у запровадженні нових стоматологічних технологій, талановитий, вимогливий керівник, принципова людина.

Стоматологічний центр здобув статус клінічного. На базі СП «ВМКСЦ» були розташовані кафедри хірургічної стоматології та інтернатури за спеціальністю «Стоматологія» Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Л. Г. Діденко

Л. М. Онуфрієва

Під керівництвом Людмили Олексіївни було розширено спектр надання стоматологічних послуг, а саме: відновлено операції по вживленню імплантів та протезування на них, ортодонтичне лікування дітей та дорослих з допомогою брекет-систем.

У цій відповідальній роботі першим помічником, правою рукою була заступник головного лікаря з медичної частини. З 2000 року у стоматологічній поліклініці цю посаду обіймає Онуфрієва Лариса Михайлівна, яка у 2011 році ввійшла до третього видання «Флагмани сучасної медицини» та нагороджена медаллю «За охорону здоров'я нації». За вагомих внесок у розвиток охорони здоров'я, впровадження сучасних методів діагностики та лікування, високий професіоналізм, та активну громадську позицію заклад неодноразово нагороджувався Почесними грамотами УОЗ ВМР, УОЗ та К ОДА.

Головний лікар Грабович Л.О. була нагороджена Почесною грамотою МОЗ України, а в 2011 році з метою реалізації у Вінницькій області пілотного проекту, що передбачав проведення протягом 2011–2014 років структурно-організаційної та функціональної перебудови системи медичного обслуговування у пілотних регіонах, Розпорядженням міського голови вона була призначена на посаду директора департаменту охорони здоров'я Вінницької міської ради. У 2016 році вона очолила департамент охорони здоров'я Вінницької облдержадміністрації.

З 2011 року колектив очолив Цибулюк Андрій Якович, лікар-стоматолог та організатор управління закладами охорони здоров'я вищої категорії.

З метою впровадження нових підходів, щодо організації роботи закладу та його фінансового забезпечення, комунальний заклад СП «ВМКСЦ» перетворено з 01.01.2013 року у міське комунальне підприємство «Медичний стоматологічний центр».

Для вирішення нових завдань розширювався спектр стоматологічних послуг. Так, під керівництвом головного лікаря та за підтримки міської влади, було придбано панорамний рентгенівський апарат, мікроскоп для ендодонтичного лікування, термопрес для зуботехнічної лабораторії. Технічне оснащення закладу продовжувало модернізуватись та наблизитись до європейських стандартів. У лютому 2016 року заклад отримав Сертифікат, в якому говориться, що «Пріоритетним напрямком розвитку Вінницького МКП «МСЦ» та діяльності головного лікаря є вдосконалення системи управління якістю, яка ґрунтується на виконанні вимог ДСТУ ISO 9001:2009».

А. Я. Цибулюк

Для забезпечення обміну інформацією між усіма ланками закладу та медичними установами міста, у 2016 році в МКП «МСЦ» запроваджена медична інформаційна система «Доктор Елекс», що дозволяє підтримувати міжнародні стандарти обміну інформацією з врахуванням потреб поліклініки та зростаючих вимог сучасної охорони здоров'я.

Крім керівників з високими організаторськими здібностями, весь цей час в стоматології міста працювала не менш важлива команда професіоналів. Вони віддавали свої знання, досвід, душевне тепло пацієнтам, заради яких і існувала стоматологія міста. З вдячністю згадуємо працівників, які багато років свого життя віддали роботі в стоматологічній поліклініці, це: Чала З.Б., Шитова О.М., Виноградов О.Б., Чурчун І.В., Козик В.Г., Семченко Е.П., Вілен В.І., Васильєва Е.М., Воловик Л.Р., Гніпа Н.С., Сукманський Д.Б., Гонтар О.П., Чайковська О.Г., Капустян О.В., Борисова А.Ф., Старовойтова Л.І., Задача Л.О., Голярна Л.М., Литвинчук В.П., Шостак В.І., Бугрова І.В., Гаврилюк М.Ф., Опольська Т.М., Ярмолук Л.А., Мізерна В.М., Шрамович Л.А.

О. Г. Капустян

У 1984 році для покращення стоматологічної допомоги дитячому населенню м. Вінниця на базі дитячого відділення міської стоматологічної поліклініки була відкрита дитяча міська стоматологічна поліклініка.

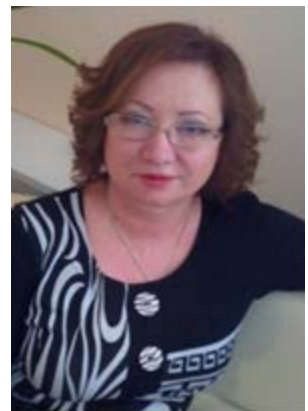
Її першим керівником був призначений Капустян Олег Григорович.

З 1988 по 2000 р. головним лікарем міської дитячої стоматологічної поліклініки була Діденко Л.Г.

З 2011 році міську клінічну дитячу стоматологічну поліклініку очолює Герасимчук Валентина Василівна, яка виконує обов'язки обласного позаштатного дитячого стоматолога.

З 1998 року поліклініка є базою кафедри дитячої стоматології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова. В поліклініці надається терапевтична, ортодонтична і хірургічна допомога. Лікуються захворювання слизової оболонки та тканин пародонту. Функціонують рентгенологічний, фізіотерапевтичний кабінети та зуботехнічна лабораторія. Поліклініка проводить профілактичну роботу в загальноосвітніх школах та дитячих дошкільних установах та ПТУ міста.

У 2012 році дитяча стоматологічна поліклініка була реорганізована у комунальний заклад «Міська клінічна стоматологічна поліклініка». До дитячого відділення були приєднані 2 дорослих відділення міської стоматологічної поліклініки.

В.В. Герасимчук

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

У 1994 р. на базі Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова був відкритий стоматологічний факультет.

Біля витоків організаційного процесу створення факультету стояв ректор університету, професор, академік Мороз Василь Максимович.

Ректор університету, професор,
академік
Василь Максимович Мороз

Відкриттю стоматологічного факультету сприяв стан організації стоматологічної допомоги населенню, зони діяльності Вінницького національного університету (ВНМУ), розвиток соціальної інфраструктури та значний дефіцит стоматологічних кадрів, особливо у сільській місцевості.

Протягом перших 4 років від дня заснування на стоматологічному факультеті було створено 4 профільючі кафедри (терапевтичної стоматології, стоматології дитячого віку, хірургічної стоматології, ортопедичної стоматології). Багато організаційних зусиль, значні кошти вкладено університетом в оснащення профільних кафедр факультету найсучаснішим обладнанням провідних вітчизняних та зарубіжних фірм. Оволодіння найновішими технологіями в галузі стоматології – саме цього принципу в підготовці стоматологів дотримуються в навчальному процесі кафедри стоматологічного факультету.

У 1994–1995 навчальному році на перший курс було зараховано всього 70 студентів, а на сьогодні на п'яти курсах факультету вже нараховується близько 750 осіб, в тому числі іноземних громадян з Росії, країн Азії, Африки, Близького Сходу, Європи та Латинської Америки.

Очолила стоматологічний факультет перший декан доцент Постолювська Тамара Тимофіївна. В неї більше 130 друкованих наукових робіт. Вона співавтор офіційних видань галузевих стандартів освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів України III-IV рівнів акредитації (Київ, 2003р.), багатьох методичних рекомендацій та посібників за спеціальністю. Отримала 3 авторських свідоцтва за результатами наукових досліджень, має зарубіжні публікації та виступи на міжнародних наукових конференціях. Напрямок наукових досліджень: дія іонізуючого випро-

Декан факультету
Т.Т. Постолювська

мінювання та токсичних речовин на організм людини. Голова Вченої Ради стоматологічного та фармацевтичного факультетів, член центрального та профільного методичного комітету. Відмінник «Охорони здоров'я», депутат багатьох скликань Міської Ради народних депутатів.

До складу правління наукового товариства стоматологів, а потім АСУ входили компетентні лікарі – завідувачі кафедр стоматологічного факультету.

Шувалов Сергій Михайлович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри хірургічної стоматології. В 1999 році захистив докторську дисертацію на тему «Злоякісні пухлини ротоглотки» (м. Київ).

З 1992 року працював у Вінницькій обласній клінічній лікарні ім. М. І. Пирогова на посаді завідуючого щелепно-лицевого відділення. За ініціативи Шувалова С.М. на базі обласної дитячої лікарні створено обласний центр по наданню допомоги дітям з патологією щелепно-лицевої ділянки. Шувалов С.М. – позаштатний обласний щелепно-лицевий хірург УОЗ, бере активну участь в обласних науково-практичних конференціях, член Правління Вінницького обласного відділення Асоціації стоматологів України.

С. М. Шувалов

Під керівництвом професора Шувалова захищені 7 кандидатських дисертацій, виконуються 2 дисертаційні роботи. Підготував 8 клінічних ординаторів, 3 з яких є громадянами зарубіжних країн.

У 2005 році на II з'їзді стоматологів України Шувалов С.М. нагороджений Почесною грамотою Асоціації стоматологів України. Є членом Європейської асоціації черепно-щелепно-лицевої хірургії з 2003 року.

Першим завідувачем кафедри терапевтичної стоматології з 1996 по 2014 рік була доктор медичних наук, професор Валентина Миколаївна Кулигіна. За час керівництва кафедрою вона організувала учбово-методичну, наукову та лікувальну роботу.

Першою базою кафедри були 3 навчальні кімнати по вул. Блока, 30. З 1999 по 2005 рр. головною базою кафедри було стоматологічне відділення військового шпиталю. Потім основна база була в науково-дослідному центрі ВНМУ по вул. Медведєва, 11, яка складалась з 3 лікувальних кабінетів. Практичні заняття проводились також на базах стоматологічних кабінетів при Вінницькому

В. М. Кулигіна

М. М. Шінкарук-Диковицька

ний інформаційний лист, створена комп'ютерна програма. Співробітники регулярно беруть участь у роботі наукових, науково-практичних і методичних конференцій, з'їздів, майстер-класів та вебінарів по стоматології, відвідують стоматологічні виставки в Україні та за її межами, є членами ГО «Асоціації стоматологів України» та ГО «Асоціації лікарів-пародонтологів України».

Л. М. Мунтян

доцент, лікар стоматолог-ортопед вищої категорії **Беляев Едуард Вікторович**.

Будучи учнем та послідовником Л.М. Мунтяна, Е.В. Беляев продовжив дослідження, присвячені розробці та вдосконаленню методів діагностики, протоколів комплексного лікування і профілактики хворих з патологією зубощелепної системи. Кафедра виступає ініціатором та активним учас-

будівельному технікумі та Вінницькому національному аграрному університеті. Перший викладацький колектив складався з 7 викладачів: завідувача кафедри кандидата медичних наук В.М. Кулигіної, асистентів О.Г. Носик, Ж.В. Іванової, І.М. Горленко, О.М. Ліхницького, О.І. Кутельмаха, Н.Ф. Бабійчук.

У березні 2015 року кафедру очолила Шінкарук-Диковицька Марія Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент.

Колектив кафедри опублікував більше 300 наукових праць в вітчизняних журналах і за кордоном, статті входять до різних наукометричних баз, Web of Science, Scopus, отримано більше 20 патентів на винаходи, опублікований

інформаційний лист, створена комп'ютерна програма. Співробітники регулярно беруть участь у роботі наукових, науково-практичних і методичних конференцій, з'їздів, майстер-класів та вебінарів по стоматології, відвідують стоматологічні виставки в Україні та за її межами, є членами ГО «Асоціації стоматологів України» та ГО «Асоціації лікарів-пародонтологів України».

До квітня 2017 року кафедру ортопедичної стоматології очолював Мунтян Леонід Максимович – кандидат медичних наук, доцент. Леонід Максимович є автором 168 наукових та навчально-методичних публікацій у тому числі 2 підручників, 4 монографій та посібника з організації ортопедичної стоматології, 4 авторських свідоцтв та 10 патентів України.

Підготував 2 кандидатів медичних наук, 18 клінічних ординаторів (з них 14 іноземних громадян), 6 магістрів медицини за спеціальністю «ортопедична стоматологія».

З квітня 2017 року кафедру очолює кандидат медичних наук,

Е. В. Беляев

ником проведення науково-практичних конференцій для лікарів-практиків із залученням представників вітчизняних та зарубіжних фірм – виробників стоматологічної продукції.

Завідувач кафедри стоматології дитячого віку Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова з моменту її заснування доцент, кандидат медичних наук – **Філімонов Юрій Вікторович**.

Ю. І. Філімонов

У 1992 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Лікування зубо-щелепових аномалій незнімним дуговим апаратом». Тема кафедральної наукової роботи: «Клініко-експериментальне обґрунтування застосування нових методів профілактики, діагностики, лікування дітей та підлітків із аномаліями зубощелепної системи та ускладнення карієсу». Філімонов Ю.В. автор 50 наукових праць, 4 патентів, 11 раціоналізаторських пропозицій, 10 доповідей на науково-практичних міжнародних конференціях. Згідно з планом про-водиться виконання докторської дисертації

доц. Філімоновим Ю.В. «Біопрогресивна технологія діагностики, прогнозування і лікування зубощелепних деформацій». Повністю закінчено статистичну обробку результатів вимірів діагностичних моделей. По темі запланованої докторської дисертації зареєстрований патент «Розрахунок і побудова дуги зубного ряду», пріоритетна довідка № 9243 від 27.01.04. Удосконалюється діагностика ЗЩА за власною методикою. Розроблена комп'ютерна програма по діагностиці зубощелепних деформацій.

За час існування кафедри захищено 7 кандидатських дисертацій і 7 співробітників отримали звання доцента. На сьогоднішній день на кафедрі підготовлюється 1 магістр, 2 аспіранти, 7 клінічних ординаторів, 2 пошукачі кандидатського ступеня, 1 докторант.

Більше 40 років тому при кафедрі госпітальної хірургії лікувального факультету Вінницького медичного інституту ім. М. І. Пирогова заснований курс основ стоматології як самостійна структурна одиниця. Першим завідувачем курсу був кандидат медичних наук, доцент, «Заслужений винахідник України» Пшеничний Микола Федорович.

3 березня 2003 року і по теперішній час на курсі основ стоматології кафедри хірургії №2 працює кандидат медичних наук Ліхницький Олександр Михайлович.

З 2005 р. – доцент кафедри, з 2009 р. – зав. курсом основ стоматології. В 1990 році він пройшов

О. М. Ліхницький

клінічну ординатуру кафедри щелепно-лицевої хірургії Київського державного інституту удосконалення лікарів, а в 1994 році – очну аспірантуру по кафедрі госпітальної хірургії ВДМУ ім. М. І. Пирогова. У нього вийшло з друку 44 наукових праці, впроваджено 17 раціоналізаторських пропозицій, 2 з яких рекомендовано МОЗ України для галузевого впровадження, видано 3 інформаційних листка, методичні рекомендації. Отримано 4 патенти на корисну модель.

Приватне акціонерне товариство «Обласна стоматологічна поліклініка»

Акціонерне товариство «Обласна стоматологічна поліклініка» – провідний стоматологічний заклад області, який більше 55-ти років надає якісну висококваліфіковану спеціалізовану амбулаторно-поліклінічну допомогу населенню Вінницької області. Одночасно це база післядипломного навчання стоматологів у очній та заочній інтернатурі, стажування на робочому місці лікарів стоматологічного профілю області.

Поліклініка оснащена сучасним обладнанням, що включає найсучасніший цифровий томограф Huperion X5 3D/2D cefla з max HD якість (воксель 80 мкм) та міні дозою опромінення, а також радіовізіографом.

У поліклініці впроваджені сучасні методи лікування і протезування зубів, включаючи ендодонтичне лікування під мікроскопом, протезування зубів з використанням імплантів; депофорез гідроксиду міді-кальцію при лікуванні радикулярних кіст щелеп, виправлення прикусу з використанням брекет-систем у будь-якому віці.

Обласна стоматологічна поліклініка

За високі професійні досягнення поліклініка неодноразово була відзначена грамотами МОЗ України, Асамблеєю Ділових Кіл України, Міжнародним Центром «Золоті Руки Країни».

У 2010-2016 роках за даними Державного комітету статистики України поліклініка входить до «Ліги Кращих», отримавши статус «Підприємство року».

Протягом 2014 – 2016 років поліклініка отримувала міжнародну нагороду «The ENTERPRISE of the YEAR» (українською «Підприємство Року») від Міжнародної рейтингової асоціації «Standard Chartered Rating» GmbH (Німеччина).

Поліклініку очолює Люля Ігор Іванович – голова обласного осередку Асоціації стоматологів України (з 1981 р.), обласний позаштатний стоматолог,

І. І. Любя

Заслужений лікар України, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

У штаті поліклініки в оргметодвідділі завжди працювали віддані своїй справі висококваліфіковані стоматологи, талановиті організатори стоматологічної служби області – Л.А.Безпечна, Л. А. Шалагай, А. О. Новікова, І. В. Чурчун, С. Я. Поляченко. Всі вони були наставниками та вчителями для багатьох поколінь стоматологів. Багато років свого життя віддали роботі в обласній стоматологічній поліклініці працівники високої кваліфікації: І. П. Дубова, З. К. Ковальчук, Л. І. Фатеева, П. І. Красій, В. І. Нікітін, А. Г. Фролова, М. Н. Іваньков, Ю. П. Орлов, М. Т. Хатнюк, І. В. Пінтя, В. С. Обмоклий, О. С. Гунченко,

О. Є. Варивода, Г. А. Голошук, Л. П. Желіховська, Н. І. Козак, С. А. Щелканова, М. М. Сущик, В. В. Житнюк, В. А. Бубело, Г. П. Кравцов, Т. Ю. Почтар, В. С. Тарасюк, Г. К. Берегеля.

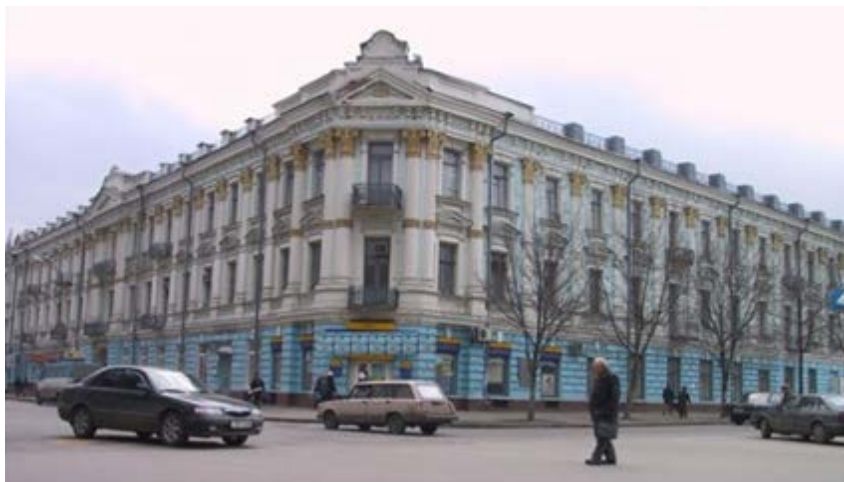
Історія розвитку та становлення стоматологічної спільноти Дніпровської області

Асоціація стоматологів Дніпровської області є наступницею та право-приємницею стоматологічної спілки лікарів-стоматологів Дніпропетровської області, тому сказати, що дата реєстрації АСДО є датою її заснування, було б не зовсім вірним.

Найкращі традиції, пам'ять та повага до вчителів, піклування про колег-ветеранів, турбота про пацієнта – це риси, які перейшли у спадок та беруть початок ще з кінця позаминого сторіччя!

За інформацією із історичних джерел, у 1894 р. в Катеринославській губернії працювали лише 9 дантистів. Тому зуболікарська допомога була доступна не всім верствам населення.

Для розширення і демократизації такого роду допомоги було необхідно збільшити кількість фахівців. Думка про організацію зуболікарської школи належала зубному лікарю Абраму Іллічу Шрейдеру, який в 1897 році став клопотати про дозвіл відкриття школи. До цієї справи він залучив Георгія Федоровича Львова та члена міської думи, лікаря-хірурга Роберта Юліївича Вебера, але дозвіл було надано тільки в 1900 році – після організації в Катеринославі 1-го вищого навчального закладу – Вищого гірського училища – тому що закон дозволяв відкриття стоматологічних шкіл тільки в університетських містах. Згідно того ж закону, власник школи був повинен мати вищу освіту. Ось з цією метою у співвласники було запрошено Р.Ю.Вебера.

Школа містилася на 3-му поверсі доходного будинку Г.Г. Мізка на перехресті вул. Поліцейської (нині вул. Шевченка) та вул. Казанської (нині вул. М.Грушевського)

Курс зуболікарської терапії читав А.І.Шрейдер, загальної та зуболікарської хірургії – Р.Ю. Вебер, зубопротезування – Г.Ф. Львов. Решту предметів викладали лікарі міста.

Серед викладачів школи з 1902 по 1906 роки був Ю.М. Гофунг, який в цей же період написав свою першу працю «Стоматологічна фармакологія». Катеринославська школа на той час була добре оснащена, у її поліклініці стояло 25–30 крісел. Функціонування цієї школи значно збільшило кількість зубних лікарів – на 1910 рік в Катеринославській губернії вже працювало 103 зубних лікарів.

З ростом кількості лікарів-стоматологів, зубних лікарів і зубних техніків виникла необхідність в створенні організації, що об'єднає всіх фахівців.

У Катеринославі така організація була створена на початку ХХ століття, і вже до 1910 року вона вступила до Всеросійського зуболікарського союзу. Це було щось середнє між науковим товариством і професіональним союзом. У завдання організації входило: боротьба за правове становище зубних лікарів і дантистів, організація кас взаємодопомоги, страхування на випадок смерті та інвалідності, організація наукової роботи і т.і.

У липні 1920 року в Києві відкрився Всеукраїнський делегатський з'їзд зубних лікарів. З'їзд прийняв ряд резолюцій з питань громадського зуболікування, правового становища зубних лікарів, реформи зуболікарської освіти та ін.

Дніпропетровське стоматологічне суспільство брало активну участь в роботі Всесоюзного і Всеукраїнського товариств, в публікаціях у стоматологічних журналах. Так А.І. Шрейдер та І.В. Варшавський брали участь в роботі 1-го Всеросійського одонтологічного з'їзду в 1923 році. У 1925 році група стоматологів та зубних лікарів на чолі з А.І. Шрейдером були делегатами 1-го Всеукраїнського з'їзду стоматологів.

Делегатами третього Всеросійського з'їзду стоматологів обиралися І.В. Варшавський і М.О. Почтман. 27 лютого 1926 року зубний лікар Л.З. Хайцман доповів на засіданні суспільства про своє відрядження у Берлін.

В середині 20 років, з огляду на прагнення лікарів підвищити свої знання, Наркомздрав УРСР дав відповідні вказівки Київському клінічному інституту, і з грудня 1927 року по липень 1928 року там були проведені шестимісячні курси удосконалення зубних лікарів. Слухачами цих курсів були і зубні лікарі Дніпропетровська. У 1932 році комісія під головуванням завідуючого кафедрою стоматології Українського інституту удосконалення лікарів (нині ХМАПО) професора Лінденбаума прийняла державні іспити у слухачів 1-го набору, а в 1933 році – під головуванням професора Ю.М. Гофунга –

Ю. М. Гофунг

у слухачів 2-го набору. Близько 180 зубних лікарів отримали дипломи стоматологів. Регулярно проводилися засідання товариства. Більше 10 робіт О.І. Шрейдера було видано у журналах «Одонтологія» і «Одонтологія і стоматологія». У 1940 році було проведено обласну конференцію стоматологів, зубних лікарів і зубних техніків.

Багато пропрацювали в правлінні товариства лікарі: Богорад, Шрейдер, Лухтанська, Хайцман, Варшавський, Кліпініцер, Енгель, Шварц, Райчин та інші. Богорад, Хайцман і Шрейдер поперемінно очолювали правління товариства.

Після війни 1941–1945 років члени товариства брали найактивнішу участь у відновленні стоматологічних установ. Вони обстежили роботу в містах і селах, і на місцях надавали практичну допомогу лікарям. Правління товариства приділяло багато уваги підвищенню кваліфікації лікарів-стоматологів, зубних лікарів та зубних-техніків. Так в 1947 і 1948 роках в Дніпропетровську, а в 1958 році в містах Дніпродзержинськ і Кривий Ріг працювали курси з підвищення кваліфікації зубних лікарів. В кінці 1959 року такі курси проводилися при лікарні ім. Мечникова.

Є. С. Малевич

З відкриттям у 1963 році у Дніпропетровському медичному інституті стоматологічного факультету, Євген Степанович очолив його як перший декан та організатор факультету.

Євген Степанович Малевич за роки своєї праці створив справжню школу щелепно-лицевих хірургів, науковців та викладачів, яку після його передчасної смерті у 1974 році очолив син та учень — доктор медичних наук, професор Малевич Олег Євгенович.

З 1972 року Олег Євгенович — член Президії Республіканської наукової спілки стоматологів,

Вже з перших післявоєнних років Дніпропетровське науково-практичне товариство стоматологів та зубних лікарів очолив доктор медичних наук, професор Євген Степанович Малевич. Це надало можливість проводити більш активну роботу з організації стоматологічної допомоги населенню в області, а також впроваджувати наукові дослідження в практику охорони здоров'я. У 1973 році за ініціативою Є.С. Малевича, при активній участі членів обласного товариства стоматологів та ректорату медичного інституту у Дніпропетровську було проведено Четвертий Український з'їзд стоматологів.

О. Є. Малевич

а з 1974 – член Правління Всесоюзної наукової спілки стоматологів. Він неодноразово представляв стоматологічну спільноту у зарубіжних конгресах – у Польщі, Німеччині, Франції, Кубі, Швейцарії. У 1996 році його було обрано членом Європейської Асоціації черепно-щелепно-лицевих хірургів. У 1997 році ім'я О.Є. Малевича було внесено до Всесвітнього директорія пластичних хірургів. У 1998 році О. Є. Малевича обрано академіком Академії наук національного прогресу України. З 1998 року, з моменту заснування асоціації стоматологів Дніпропетровської області, Олег Євгенович – член правління асоціації.

До складу правління науково-практичного товариства стоматологів та зубних лікарів входили шановні вчителі – завідуючі кафедр стоматологічного факультету Дніпропетровського медичного інституту:

Євген Никифорович Дичко, Григорій Іларіонович Сирота, Василь Павлович Панчоха, Ігор Сергійович Машенко, Микола Степанович Гаврилов, Нонна Іванівна Сипченко, Катерина Володимирівна Древіко, Валерія Микитівна Стичінська, Галина Інокентіївна Мішина.

Є. Н. Дичко

Г. І. Сирота

І. С. Машенко

Головні лікарі поліклінік та завідуючі відділеннями стоматологічних закладів міста та області

На теперішній час до складу правління АСДО входять: співголова – завідувач кафедри терапевтичної стоматології ДДМА професор Самойленко Андрій Валерійович; головний позаштатний спеціаліст із стоматології ДОЗ ДОДА Яловий Ігор Леонідович; завідувач відділенням шелепо-лицевої хірургії ОКЛ ім. Мечнікова Комок Анатолій Семенович; головний лікар стоматологічної поліклініки №1, головний позаштатний спеціаліст із стоматології м. Дніпро Василюшина Марта Володимирівна; головний лікар стоматологічної поліклініки міста Новомосковськ Гутарова Наталія Володимирівна; головний позаштатний спеціаліст із стоматології дитячого віку ДОЗ ДОДА Сосед Зінаїда Юхимівна; головний лікар стоматологічної поліклініки, головний позаштатний спеціаліст із стоматології міста Кам'янське – Труханова Ніна Миколаївна; завідувач стоматологічним відділенням ЦРЛ Покровського району Мірошниченко Анатолій Григорович; головний лікар стоматологічної поліклініки № 4; головний позаштатний спеціаліст із стоматології міста Кривий Ріг – Єфименко Микола Іванович.

Колектив

Асоціація стоматологів Закарпаття

І. П. Горзов

Асоціація стоматологів Закарпаття була створена у 1996 році. Очолив її Іван Петрович Горзов, професор, доктор медичних наук, головний лікар Закарпатської обласної стоматологічної поліклініки міста Ужгорода. Керував стоматологічною службою та Асоціацією стоматологів Закарпаття Іван Петрович до 2005 року. Як керівник служби, І.П. Горзов досконало знав одну із найважливіших регіональних проблем – високе розповсюдження та високу інтенсивність основних стоматологічних захворювань. Він реалізував метод впровадження первинної ендегенної масової профілактики карієсу зубів та хвороб пародонту, що спрямована на усунення природного дефіциту фтору та йоду у населення Закарпаття і регіонів з аналогічною біогеохімічною аномалією. Цей спосіб став складовою державної програми «Комплексна профілактика хвороб населення України на період до 2000 року». Проект було схвалено Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) і він отримав статус міждержавного.

Виконуючи Указ Президента України від 21.05.02 №475/2002 «Про програму профілактики та лікування стоматологічних захворювань на 2002–2007 роки», у 2002 році в Закарпатській області була розроблена та затверджена обласною державною адміністрацією «Обласна програма профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань на 2002–2007 роки» та відповідно затверджені районні програми у всіх районах Закарпатської області. Діяльність стоматологічної служби Закарпаття була спрямована на забезпечення доступності та надання високоспеціалізованої, кваліфікованої медичної стоматологічної допомоги населенню, особливо дитячому, призовній та допризовній молоді, надання безоплатної ортопедичної допомоги пільговим верствам населення та зміцнення матеріально-технічної бази стоматологічних закладів області. На базі обласної стоматологічної поліклініки міста Ужгорода за підтримки і безпосередньої участі Асоціації стоматологів Закарпаття був створений Обласний науково-практичний та методичний центр первинної профілактики стоматологічних захворювань. Було випущено цілий ряд методичних рекомендацій та інформаційних матеріалів з профілактики карієсу у дітей та навчання методам індивідуальної гігієни порожнини рота, видано пам'ятки для батьків, для вагітних та молодих матерів, пам'ятку ортодонтичному хворому.

У 2005 році на позачергових зборах Асоціації головою Асоціації стоматологів Закарпаття було обрано Лесіва Ростислава Андрійовича, який є дійсним головою Асоціації і зараз.

Сторінки створення стоматології Запорізького краю

Засновник АСУ Запорізького осередку Бердюк Ігор Васильович

Доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології Запорізького державного медичного університету І.І. Бердюк

Щелепно-лицьовий хірург, доктор медичних наук, професор кафедри хірургічної та терапевтичної стоматології Запорізького державного інституту удосконалення лікарів, голова Запорізького відділення Асоціації стоматологів України (АСУ), член Правління АСУ. Учасник II Світової війни. Відмінник охорони здоров'я (1966). Автор 97 друкованих праць, 7 свідоцтв, 105 раціоналізаторських пропозицій.

Автобіографічне інтерв'ю:

«В березні 1946 року я був достроково демобілізований, так як маю три поранення, працював підрильником і охоронцем складу вибухових речовин на Білокоровичському кар'єрі Житомирської області. Через два роки отримав з Києва лист: «В.В. Бердюк, Вас зараховано студентом Київського стоматологічного інституту». Цю пожовклу від часу реліквію бережу і понині.

Київський медичний інститут закінчую з відзнакою в 1952 році. Колектив кафедри загальної хірургії рекомендує мене в аспірантуру при цій же кафедрі. У 1955 році мене направляють в Запоріжжя разом з інститутом удосконалення лікарів, переведеним сюди з Одеси. Тут мене призначають виконуючим обов'язки завідувача кафедри стоматології. Починається новий етап життя і праці. Виконую і захищаю кандидатську і докторську дисертації, проходжу шлях від асистента без ступеня до професора.

Шлях у медицину не був випадковістю. Його витоки сягають у дитинство. Народився я в 1925 році на Київщині в родині сільських вчителів: математика – Василя Максимовича і філолога – Марії Купріянівни. Будучи хворобливою дитиною і випробувавши на собі всі дитячі хвороби, я шукав причини своєї слабкості. Тяжко реагував на страждання батька, який хворів на ревматизм, що призвело до важкого пороку серця. Тоді і з'явилася затаєна мрія – стати лікарем.

У 1964 році мною захищена кандидатська дисертація на виправлення деформації носа за допомогою створення підкладки під основу сплющеного крила носа з нижньої носової раковини. Переваги цієї операції постійно згадуються у вітчизняній і зарубіжній літературі, як і іншої, виконаної в масштабах СРСР вперше: двоетапна пластика при вроджених незрошеннях піднебіння з метою попередження деформації верхньої щелепи і відновлення мови. 7 винаходів і 105 рацпропозицій підтверджують наявність творчої родзинки в моїй різноплановій діяльності.

У 1976 році мене призначили завідувачем кафедри, а захист докторської відбулася 9-ма роками пізніше у зв'язку з втратою дружини і необхідністю піднімати на ноги двох дітей. Дисертація була присвячена усуненням деформацій носа у відповідності з двома авторськими свідоцтвами на винахід, отриманими ще 1976 році».

Голова АСУ Запорізького осередку Гавриленко Марина Аркадіївна

Гавриленко М. А.

Кандидат медичних наук, доцент Запорізького медичного державного університету, головний позаштатний дитячий стоматолог Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної адміністрації, головний позаштатний дитячий стоматолог Запорізької міської ради, головний лікар КЗОЗ «Дитяча міська стоматологічна поліклініка, лікар-стоматолог дитячий вищої категорії, лікар-стоматолог хірург.

М. А. Гавриленко закінчила Київський медичний інститут ім. О.О. Богомольця в 1986 р. Проходила інтернатуру на базі КУ «Міська стоматологічна поліклініка № 4» м. Запоріжжя.

Головний лікар ЗОЗ «Дитяча міська стоматологічна поліклініка» з 2007 року по теперішній час.

Стаж роботи – 25 років.

Кандидат медичних наук з 2008 року.

Автор ілюстрованого посібника для дитячих стоматологів «Особливості ендодонтичного лікування зубів у дітей раннього віку» (2006 рік).

Автор методу лікування зубів у дітей у віці від одного до 3 років (деклараційний патент №16205).

Автор способу профілактики карієсу зубів у дітей дошкільного віку (патент №27543).

Автор та розробник зубної щітки для дітей віком 6 місяців (патент №23959).

Автор 14 наукових розробок в області дитячої стоматології.

Автор 38 наукових статей в провідних стоматологічних журналах України.

Автор навчального посібника для студентів стоматологічних факультетів медичних вузів України «Детская терапевтическая стоматология» (2011 рік), рекомендованого центральним методичним кабінетом МОЗ України (Протокол № 4 від 01.10.2010 року)

Доцент кафедри загальної стоматології Запорізького державного медичного університету (з 2007 року по теперішній час).

Активно займається епідеміологічним обстеженням дітей міста Запоріжжя, лікуванням дітей-інвалідів сучасними методами, запропонованими ВОЗ.

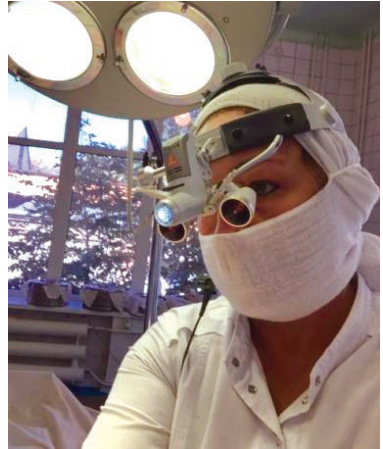
Займається розробкою програми профілактики стоматологічних захворювань у дітей міста Запоріжжя та області. Лікує дітей, що входять в категорію ризику, бо мають протипоказання лікування зубів стандартними методами.

В 2011 році виконала наукову працю «Особливості стоматологічного прийому дітей-інвалідів із захворюваннями, що супроводжуються неконтрольованими рухами». Ця робота вирішує методи фіксації дітей при лікуванні зубів, їх медичні та юридичні аспекти.

Виконує докторську дисертацію «Патогенетичне обґрунтування використання за-

гального знеболення у комплексному стоматологічному лікуванні та реабілітації дітей-інвалідів в умовах стаціонару».

Досягнення. В грудні 2016 року Запорізький осередок АСУ провів загальноміську акцію «Здорова усмішка» за підтримки ректора Запорізького державного медичного університету, в якій було проведено санітарно-просвітницьку роботу серед учнів 1-4 класів усіх шкіл м. Запоріжжя (109 шкіл). Всього охоплено 28600 дітей.

Запорізький державний медичний університет

Запорізький державний медичний університет

ра і магістра, а також післядипломна підготовка спеціалістів в інтернатурі, магістратурі, аспірантурі, докторантурі та підвищення кваліфікації лікарів, провізорів і фармацевтів.

За кадровим складом університет входить в трійку кращих державних медичних навчальних закладів: станом на 13 жовтня 2016 р. в університеті працює 722 викладачі, серед яких 123 докторів та професорів і 444 доценти та кандидати наук. Серед науковців університету член-кор. НАН України, 46 членів міжнародних Академій наук і міжнародних наукових товариств, сім заслужених діячів науки і техніки України, чотири лауреати Державної премії України, п'ять лауреатів премій АМН України, лауреат премії Президента України, два лауреати премії Кабінету міністрів України, шість заслужених лікарів України, п'ять стипендіатів Кабінету міністрів для молодих вчених, два стипендіати стипендії Президента України для видатних діячів охорони здоров'я, два відмінники освіти, два заслужених тренери, заслужений журналіст України, чотири майстри спорту.

Ректор Запорізького державного медичного університету — Колесник Юрій Михайлович — доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, відомий вчений у галузі патологічної фізіології, засновник визнаної в Україні та за кордоном патофізіологічної школи.

Третій медичний факультет (стоматологічний).

Наказом ректора від 24.12.15 р. у Запорізькому державному медичному університеті створено 3-й медичний факультет.

Декан третього медичного факультету — Шишкін Максим Андрійович, кандидат медичних наук, доцент кафедри патологічної анатомії і судової медицини ЗДМУ.

Історія факультету

Підготовка лікарів стоматологів в Запорізькому державному медичному університеті розпочалася у 2007 році. Тоді ж під керівництвом професора Ігоря Васильовича Бердюка засновано курс стоматології. В липні 2010 року курс реорганізовано в кафедру стоматології, завідувачем кафедри було призначено к.мед.н. Гавриленко М.А., з березня 2011 року завідувачем кафедри призначено д.мед.н. Возного О.В.

Для оптимізації навчального, виховного, педагогічного і наукового процесів, а також для вдосконалення підготовки студентів за фахом «Стоматологія» у вересні 2011 року виникла необхідність структурної реорганізації на дві кафедри: «Загальної та спеціальної стоматології» та «Оториноларингології і пропедевтичної стоматології». З вересня 2012 року кафедра загальної та спеціальної стоматології почала підготовку лікарів-стоматологів, інтернів та магістрів. У 2012 році кафедра випустила перших 29 лікарів-стоматологів. В жовтні 2013 року, з метою поліпшення навчального процесу, кафедру було реорганізовано в кафедру терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології і кафедру пропедевтичної та хірургічної стоматології. У 2014 році кафедра здійснила перший випуск лікарів стоматологів-інтернів та 3-х магістрів. У 2015 році кафедра здійснила перший випуск лікарів-стоматологів іноземців та 2-х клінічних ординаторів.

На кафедрах факультету працюють 2 професори, 3 доктори медичних наук, 14 доцентів, 13 кандидатів медичних наук, 11 асистентів, аспіранти, магістранти та клінічний ординатор.

Кафедру терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології очолює О.В. Возний — доктор медичних наук, доцент.

Кафедру пропедевтичної та хірургічної стоматології очолює Чертов С.О., кандидат медичних наук, доцент.

Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України

У квітні 1926 р. Колегією Народного комісаріату охорони здоров'я Української РСР прийнято рішення щодо відкриття клінічного інституту удосконалення лікарів в м. Одесі. З метою наближення кваліфікованих медичних кадрів до промислових центрів країни у 1955 р. заклад був переведений до м. Запоріжжя.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.03р. № 704-р Запорізький державний інститут удосконалення лікарів реорганізовано в Запорізьку медичну академію післядипломної освіти (з 2011 р. — Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України».

Сьогодні в академії функціонує три факультети: терапевтичний, хірургічний і факультет сімейної медицини, що об'єднують 26 кафедр, на яких здійснюється підготовка лікарів за 62 базовими лікарськими спеціальностями

з напрямку 1201 «Медицина». У ДЗ «ЗМАПО МОЗ України» працюють Інститут серцево-судинної хірургії і трансплантології та НДІ очних хвороб. Стратегією діяльності ДЗ «ЗМАПО МОЗ України» є забезпечення якості вищої освіти, збереження досягнень і традицій української медичної школи, інтеграція в світову систему вищої освіти.

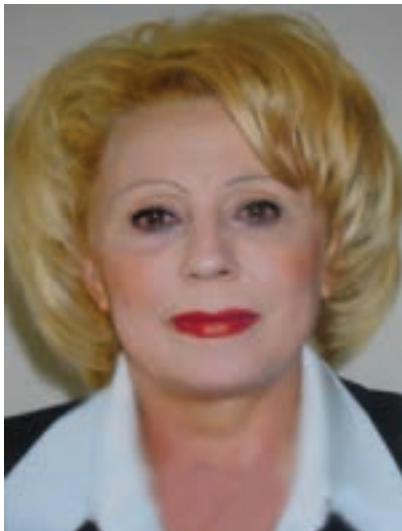
***Інформація по кафедрі хірургічної та терапевтичної стоматології
ГЗ «ЗМАПО МОЗ України»***

Кафедра хірургічної і терапевтичної стоматології працює у складі Академії з 1955 року. Основним завданням кафедри є післядипломна підготовка стоматологів – інтернів терапевтів, хірургів і загальних стоматологів, а також проведення передатестаційних і тематичних циклів удосконалення для лікарів з чотирьох спеціальностей: терапевтична, хірургічна, ортопедична та дитяча стоматологія.

Штат кафедри: завідувач кафедрою доктор медичних наук, професор Н. Г. Баранник, доцент кандидат медичних наук О.Н. Манухина, доцент кандидат медичних наук А.А. Мосейко, доцент кандидат медичних наук С. Д. Варжапетян, асистент кандидат медичних наук М.А.Кіщенко, асистент В. Р. Ніколов, асистент С.С.Ніколов, асистент А.В.Сидоряко, асистент С. В. Ященко.

Внесок кафедри в практичну охорону здоров'я.

Оскільки педагогічна і наукова робота кафедри спрямована на підвищення ефективності лікування хворих з патологією щелепно-лицьової області і органів порожнини рота, колектив кафедри користується правилами прак-

Професор Н.Г. Баранник – голова
Запорізької секції асоціації
лікарів-пародонтологів України

тичної охорони здоров'я, ставлячи перед собою завдання неухильно підвищувати якість лікування стоматологічних захворювань на основі наукових пріоритетів.

Заведуючий кафедри, професор Н.Г. Баранник створила центр з лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота, що забезпечило підвищення якості лікування хворих з цією патологією до рівня вимог сучасної медицини.

Розроблено та впроваджено в практику новий метод медикаментозного лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота, який базується на поглиблених дослідженнях змін в нейроендокринній та імунній системах хворих. Колектив кафедри координує роботу всіх стоматологічних установ міста та області.

Колектив кафедри традиційно значиться в числі кафедр академії лідируючих в новаторській діяльності. У практику охорони здоров'я впроваджено ряд методів медикаментозного лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота з використанням нових препаратів створених Н.Г. Баранник спільно з проф. С.А. Головкіним. Професором Н.Г. Баранник отримано 9 патентів на методи і засоби лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота, опубліковано 240 наукових праць, видано 10 методичних рекомендацій, 2 монографії, 3 навчальних посібники для лікарів – слухачів та лікарів інтернів.

Співробітниками кафедри – професором Н.Г.Баранник та доцентом О.Н. Манухиной – розроблений і впроваджений у практику охорони здоров'я новий метод діагностики і лікування хворих на червоний плоский лишай.

Розроблена і впроваджена в практику система дентальних імплантатів «Vitaplaht» (доцент А. А. Мосейко).

Розроблено і запатентовано оригінальні оперативні втручання при вроджених незрощеннях верхньої губи. Запропонована і впроваджена в практику методика ураностафилопластики в два етапи (доцент Мосейко А. А.). Створено пристрій для закріплення відламків виличної кістки, запропоновано апарат для остеосинтезу при переломах нижньої щелепи (доцент Мосейко А. А.). Запропонована оригінальна класифікація одонтогенних кіст, пророслих в гайморову пазуху і диференційна діагностика та лікування ятрогенних гайморитів стоматогенного походження (кандидат медичних наук, доцент Варжапетян С.Д.).

Запропоновані методи лікування, апарати та пристрої дозволили досягти позитивних результатів лікування хворих із стоматологічною патологією, скоротили терміни лікування, подовжили періоди ремісії. Професор Баранник Н.Г. визначила принципово нові підходи до діагностики, лікування та профілактики червоного плоского лишая, запропонувала нову класифікацію даного захворювання.

Професор Н.Г.Баранник створила запорізьку школу терапевтичної стоматології, основним напрямком якої є одна з найскладніших проблем – захворювання слизової оболонки порожнини рота, зокрема етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування червоного плоского лишая. Під її керівництвом виконано та захищено 4 магістерські та 4 кандидатські дисертації з даної проблеми.

Відділення щелепно-лицевої хірургії «Міської клінічної лікарні екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя» є клінічною базою кафедри стоматології Запорізької медичної академії післядипломної освіти, курсу стоматології Запорізького державного медичного університету.

Завідуючий відділенням – Олександр Олексійович Масейко – заслужений лікар України, доцент, к.м.н., викладач Запорізької академії післядипломної освіти МОЗ України.

Відділення має 65 ліжок. Блок планової та ургентної хірургії – 30 ліжок з окремою перев'язочною і блок гнійно-септичної хірургії – 35 ліжок з трьома перев'язувальними.

Щелепно-лицьове відділення має статус обласного центру. Ургентна допомога надається цілодобово. Працює консультативний кабінет.

У відділенні працюють провідні лікарі медицини, які пройшли професійну спеціалізацію і мають кваліфікаційну ступінь спеціаліста від міністерства охорони здоров'я України в області щелепно-лицьової хірургії.

У спеціалістів відділення багатий досвід лікування травм в щелепно-лицьовій області, що потребують, крім реконструкції кісткової тканини, відновлення м'яких тканин, пошкоджених або видалених в результаті травми, також реабілітація хворих після онкопатологій, пластичні операції.

КУ «Міська стоматологічна поліклініка №4» м. Запоріжжя

18 травня 1961 згідно наказу № 132 Запорізького міського відділу охорони здоров'я організована в Орджонікідзевському районі.

Для поліклініки було виділено 1 поверх будівлі на площі Профспілок, очолити дану поліклініку був призначений Олександр Степанович Рева, колишній фронтовик, який і займався організацією стоматологічної служби району. Завідуючою лікувально-хірургічного відділення була призначена Майя Петрівна Шаблієнко, яка виконувала функцію заступника головного лікаря з медичної частини.

Володимир Олександрович
Педченко – заслужений лікар
України, головний лікар КУ «Міська
стоматологічна поліклініка №4»

«Міська стоматологічна поліклініка №4»

Матеріальною базою слугувало 3 кабінети. 3 крісла в лікувальних кабінетах, 1 крісло в хірургічному кабінеті і 3 крісла в ортопедичному відділенні.

Першими завідувачами відділень в поліклініці були:

Вікторія Михайлівна Бичко на посаді лікаря-стоматолога з 1961 року. З 14.01.1980 року і по теперішній час вона працює завідуючою стоматологічного відділення.

Першим завідувачем ортопедичного відділення був Володимир Сергійович Пшеняніков.

У 1966 році було відкрито дитяче стоматологічне відділення. Завідуюча Людмила Іванівна Черненко, у відділенні працювало 7 лікарів.

Велика потреба в стоматології для мешканців району потребувала більшої кількості лікарів і змушувала знаходити нові шляхи для задоволення потреби в стоматологічній допомозі населенню.

В зв'язку з розширенням штатів дане приміщення не задовольняло зростаючі потреби населення та в грудні 1978 року поліклініка змінила адресу та перейшла в нове, більш комфортне приміщення по вулиці Перемоги 95-а.

В цей час штат виріс до 150 співробітників. 50 ставок лікарів та іншого медичного персоналу.

В 1980 році головний лікар поліклініки Олександр Степанович Рева пішов на заслужений відпочинок, та на цю посаду був призначений Володимир Олександрович Педченко.

80-ті роки відзначались тим, що стрімко розвивалась промисловість міста, була поставлена задача на ліквідацію черги в стоматологічних клініках, покращення обслуговування населення за рахунок застосування нових технологій. Незважаючи на те, що була відбудована нова клініка, вона вже тоді не задовольняла потреби населення.

У 1982 році постала задача збудувати нову типову стоматологічну клініку, яка б задовольняла усі потреби поточного часу. Для виконання цієї задачі всі співробітники клініки допомагали будівельникам. В лютому 1984 року була побудована клініка за спеціальним проектом на вул. Седова, 10 в Орджонікідзевському районі, де вона продовжує функціонувати і до теперішнього часу.

Для покращення лікування дітей було прийняте рішення реорганізації дитячого відділення і виділення окремої будівлі з подальшим перетворенням його на міську дитячу клініку.

Стару будівлю по вул. Перемоги, 95а було пристосовано під госпрозрахункову клініку м. Запоріжжя.

З часом в новій будівлі стали функціонувати два відділення, а також кафедра Запорізького інституту удосконалення лікарів.

Ортопедичне відділення. Завідуючий відділенням Савченко А. Г. Фахівці ортопедичного відділення виконують всі технологічні процеси протезування (штамповані, цільнолиті, комбіновані полімеризовані види знімних і не знімних протезів).

Стоматологічне відділення. Завідуюча відділенням В.М.Бичко. Фахівці стоматологічного відділення володіють всіма сучасними технологіями лікування та видалення зубів.

Очолює поліклініку Володимир Олександрович Педченко— заслужений лікар України.

Працівники поліклініки вчасно проходять курси підвищення кваліфікації та впроваджують всі нові методи лікування та протезування пацієнтів.

КЗОЗ «Дитяча міська стоматологічна поліклініка»

Колектив клініки

Головний лікар – М. А. Гавриленко – кандидат медичних наук, доцент Запорізького державного медичного університету. Головний позаштатний спеціаліст з дитячої стоматології при Департаменті охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації. Практи-

куючий дитячий стоматолог Вищої категорії. Голова Запорізького осередку АСУ. Працює над докторською дисертацією.

КЗОЗ «Дитяча міська стоматологічна поліклініка» організована у 1985 році. Її організатор і перший головний лікар – Раїса Никонівна Гайдук, яка одночасно була головним позаштатним дитячим стоматологом при управлінні охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації.

Лікувально-профілактичне відділення №1 очолює Ольга Данилівна Медведєва – дитячий стоматолог вищої категорії.

У 1988 році відкрився філіал поліклініки побуд. Будівельників, 11. У структурі поліклініки три відділення: два лікувально-профілактичні й ортодонтичне, зуботехнічна лабораторія, шкільні дитячі стоматологічні кабінети.

Завідувачем філіалу довгі роки була Нела Галіївна Калімулліна, а зараз його очолює дитячий стоматолог вищої категорії Дмитро Олександрович Баранов.

Поліклініка надає стоматологічну допомогу дітям Вознесенівського, Дніпровського (до греблі), Хортицького районів м. Запоріжжя. Ортодонтична допомога надається дітям області та міста. У своїй роботі лікарі використовують класичні методи дитячої стоматології.

КЗОЗ «Міська стоматологічна поліклініка №3»

КЗОЗ «Міська стоматологічна поліклініка №3» заснована 1 квітня 1959 року. Форма власності – державна комунальна. Адреса: 69096, м. Запоріжжя, б. Вінтера, 22.

Має філії: вул. Товариська, 37-А; вул. Дніпровське шосе, 30; вул. Запорізького козацтва, 25.

Головний лікар з 12.06.1980 р. – Валерій Іванович Глоба. Має вищу кваліфікаційну категорію за фахом організація і управління охороною здоров'я. Є ліквідатором наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Кавалер ордена «За заслуги» III ступеня,

В. І. Глоба

кавалер орденів «За заслуги перед Запорізьким краєм» I, II, III ступенів, нагороджений медаллю «За подвиг», почесний мешканець міста Запоріжжя.

Поліклініка обслуговує населення Дніпровського та Хортицького районів міста Запоріжжя.

Структурні підрозділи КЗОЗ «Міської стоматологічної поліклініки №3»:
Адміністративний підрозділ.

Бухгалтерія та економічна служба.

Стоматологічне відділення № 1 – реєстратура, 3 терапевтичних кабінети, хірургічний кабінет, рентгенологічний кабінет, фізіотерапевтичний кабінет, кабінет у військкоматі Дніпровського району.

Стоматологічне відділення № 2 – реєстратура, 4 терапевтичних кабінети, хірургічний кабінет, рентгенологічний кабінет, фізіотерапевтичний кабінет.

Стоматологічне відділення № 3 – реєстратура, терапевтичний кабінет, хірургічний кабінет, рентгенологічний кабінет.

Стоматологічне дитяче відділення – стоматологічний кабінет в поліклініці, 6 стоматологічних шкільних кабінетів.

Ортопедичне відділення № 1 – ортопедичний кабінет, зуботехнічна лабораторія.

Ортопедичне відділення № 2 – ортопедичний кабінет, зуботехнічна лабораторія.

Ортопедичне відділення № 3 – 2 ортопедичних кабінети, кабінет косметичної реставрації, зуботехнічна лабораторія.

Господарська частина.

На базі поліклініки розташована кафедра терапевтичної і хірургічної стоматології ЗМАПО, де щорічно проходять інтернатуру лікарі-інтерни і підвищують свій професійний рівень лікарі-стоматологи. Заняття з лікарями-інтернами з хірургії проводять два співробітника поліклініки, які працюють

за сумісництвом почасовими викладачами в ЗМАПО. На базі філії поліклініки – вул. Запорізького козацтва, 25 розташована кафедра стоматології Запорізького медичного університету.

В закладі застосовуються сучасні високоякісні матеріали, устаткування, новітні методики:

- терапевтичні і хірургічні втручання проводяться під аплікаційною (спреї, гелі) або провідниковою анестезією із застосуванням карпульних шприців і ефективних анестетиків;
- пломбування каріозних порожнин, реставрація коронкової частини зубів здійснюється склоіономерними цементами, композитами хімічного затвердіння і фотополімерами;
- герметизація фісур фотополімерними фторлаками;
- лікування ускладненого карієсу сучасними інструментами, пристосуваннями і матеріалами, призначеними для ендодонтичного лікування і обтюрації кореневих каналів, армування каналів анкерними штифтами;
- зняття зубних відкладень ультразвуковою апаратурою;
- операції кістектомії, резекції верхівки кореня;
- освоєно методику виготовлення протезів на імплантатах.

Широко впроваджено фізичні методи, що дозволяють здійснювати точнішу діагностику захворювань і контроль ефективності проведеного лікування, швидко купірувати різні прояви патологічних процесів в щелепно-лицьовій області. Для уточнення діагнозу застосовується додатковий метод обстеження – панорамна рентгенографія.

Міська стоматологічна поліклініка № 2

Міська стоматологічна поліклініка № 2

Комунальну Установу «Міська стоматологічна поліклініка №2» засновано 10 жовтня 1957 року. За 55 років поліклініка пройшла шлях від філії міської поліклініки, яка згодом стала обласною, до самостійної сучасної установи, оснащеної технологічно високоефективним обладнанням,

що дозволяє безболісно і якісно надавати всі види стоматологічної допомоги.

В структурі поліклініки 4 відділення: стоматологічне №1, дитяче, ортопедичне та стоматологічне №2 (невідкладна стоматологічна допомога). Із загального числа лікарів поліклініки більше 76% – лікарі вищої і першої категорії, які поряд з лікувальною роботою займаються науково-викладаць-

кою діяльністю в Академії післядипломної освіти та медичному університеті.

КУ «Міська стоматологічна поліклініка №2» – це єдиний живий організм, який за 55 років успішної роботи дозволив накопичити безцінний досвід лікувальної роботи та завоювати безперечну повагу серед пацієнтів.

Головний лікар поліклініки – Ольга Олександрівна Бригадир, головний позаштатний стоматолог Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації, головний позаштатний стоматолог департаменту Запорізької міської ради.

Головний лікар поліклініки – О.О. Бригадир

Міська стоматологічна поліклініка № 5

Колектив поліклініки

В 1969 році для надання стоматологічної допомоги мешканцям Шевченківського району була відкрита «Стоматологічна поліклініка № 5» по вулиці Бочарова 12. Головним лікарем було призначено лікаря-стоматолога Діонісія Львовича Параскевича.

В 1993 році головним лікарем поліклініки призначається зам. головного лікаря по МЧ. Вален-

тина Михайлівна Шевченко.

В 2007 році рішенням сесії Запорізької Міської Ради КУ «Міська стоматологічна поліклініка № 5» перетворена у КП.

Праця в новій правовій формі має позитивний результат, а саме:

- на законних підставах надаються усі види платних стоматологічних послуг;
- можливість планувати доходи та гнучко їх розподіляти;
- вижити в умовах економічної кризи, зберегти кадри, покращити матеріально-технічну базу поліклініки.

Запорізька міська стоматологічна поліклініка № 7

25 грудня 1974 року стоматологічне відділення поліклініки ім. 8 Березня було переведено в приміщення цокольного поверху жилого будинку по вул. Чумаченко 40/8. На базі цього відділення у 1986 році відкрита КУ «Запорізька міська стоматологічна поліклініка №7». На теперішній час за цією адресою розташовані два відділення: ортопедичне, в яке входить: зуботехнічна лабораторія, розташована в 4-х відділеннях в окремих кімнатах, гіпсовочна та паєчна. Стоматологічне відділення: 9 лікарських крісел і хірургічний кабінет.

Т.П. Камушкова

Дитяче відділення з 1993 року знаходиться в окремому приміщенні за адресою: вул. Комарова, 6, в якому є реєстратура, лікувальний кабінет, кабінет з лікування слизових захворювань порожнини рота, кабінет по навчанню дітей гігієні порожнини рота. Відділення барвисто оформлено.

У поліклініці працює рентгенкабінет і кабінет фізіотерапії.

З 2000 року головним лікарем КУ «Запорізька міська стоматологічна поліклініка №7» призначена Тетяна Павлівна Камушкова, яка має вищу кваліфікаційну категорію з організації охорони здоров'я та зтерапевтичній стоматології.

КУ «Міська стоматологічна поліклініка № 6»

КУ «Міська стоматологічна поліклініка № 6» введена в дію в 1975 році, побудована за типовим проектом, 2-х поверхова, площа 1100 м², планова потужність – 250 відвідувань в зміну.

Головний лікар поліклініки – Сікач Тетяна Олексіївна.

В поліклініці 3 відділення: стоматологічне, стоматологічне дитяче та ортопедичне.

Стоматологічне та дитяче відділення мають: 9 терапевтичних кабінетів на 11 крісел; 1 хірургічний кабінет на 2 крісла. Рентгенкабінет. Фізіотерапевтичний кабінет. ЦСО.

Ортопедичне відділення має: 2 ортопедичних кабінети на 4 крісла; зуботехнічну лабораторію.

Поліклініка оснащена сучасним імпортомним устаткуванням, застосовуються сучасні матеріали і методики.

За штатним розписом затверджено:

по бюджету 68,0 штатних одиниці, в тому числі: лікарі – 25,25; фахівці з базовою та неповною вищою медичною освітою – 17; молодший медперсонал – 10,5; інші – 10,25; по спеціальному рахунку 15,5 штатних одиниці, в тому числі: лікарі – 4,5; фахівці з базовою та неповною вищою медичною освітою – 7; молодший медперсонал – 1,5; інші – 2,5.

Бердянська міська стоматологічна поліклініка

В цьому році Бердянській міській стоматологічній поліклініці виповнюється 30 років.

За три десятиліття Бердянська міська стоматологічна поліклініка зробила величезний крок вперед. Без перебільшення можна сказати, що за оснащенням і рівнем надання послуг вона не поступається найкращим клінікам Європи. На лікування та протезування приїжджають не лише жителі сусідніх областей, а й громадяни Росії, Італії, Ізраїлю та інших країн, яким є з чим порівнювати. У цьому величезна заслуга всього колективу, яким керує Заслужений лікар України Володимир Страшний.

Заслужений лікар України
Володимир Страшний

З 1982 по 1991 рік міська стоматологічна поліклініка працювала як бюджетна організація. Потім в нашій країні почали впроваджуватися нові форми господарювання, і бердянські стоматологи в числі перших в Україні взяли свою поліклініку в оренду.

Сьогодні це акціонерне товариство, акціонерами якого є самі члени трудового колективу.

Тут надають не тільки госпрозрахункові послуги, але і безкоштовну стоматологічну допомогу, яка гарантована державою дітям, інвалідам, ветеранам, малозабезпеченим верствам населення. Вона оплачується з міського бюджету на підставі прийнятих на сесії програм.

Лікар за роботою

У затишних лікувальних кабінетах загальною площею понад 2000 квадратних метрів, оснащених найсучаснішим обладнанням, працюють близько 60 висококваліфікованих лікарів-стоматологів, постійно підвищуючи свою кваліфікацію, успішно освоюють передові технології.

В арсеналі фахівців Бердянської міської стоматологічної поліклініки весь спектр стоматологічних послуг.

Інформація про стоматологічні поліклініки надана головними лікарями. Інформація про стоматологічний факультет ЗМАПО надана професором Н.Г. Баранник. Узагальнення інформації – головою Запорізького осередку АСУ, кандидатом медичних наук Гавриленко М.А.

Асоціація стоматологів Івано-Франківської області

Стоматологічна допомога в Станіславському воєводстві здійснювалася лише у великих містах, а сільське населення, особливо те, що проживало в гірській місцевості, було зовсім позбавлене стоматологічної допомоги.

У 1935 році у Станіславському воєводстві працювало 26 зубних лікарів. У 1945 році в місті Станіславі організована міська стоматологічна поліклініка, яку в 1947 році було перетворено в обласну. Вона знаходиться за адресою: м. Івано-Франківськ, вулиця Тарнавського, 6.

Першим головним лікарем був Б.В.Фролов, який працював до 1953 року. З 1953 по 1958 роки – головний лікар О.Г. Мананнікова; Я.Т.Бишин – головний лікар з 1958 по 1971 роки; О.М. Ніколаєва – головний лікар з 1972 по 1990 роки; з 1990 по 1992 рік – головний лікар В.М.Андріюк. З 1992 року по 2011 рік обласну стоматологічну поліклініку очолював головний лікар В.С. Персань. З листопада 2011 року по даний час колектив Івано-Франківської обласної стоматологічної поліклініки очолює головний лікар І.В.Рудко.

У квітні 1979 року рішенням виконкому міської ради була створена Івано-Франківська міська стоматологічна поліклініка (вул. Незалежності, 17). Першим головним лікарем Івано-Франківської МСП був Я.О. Атаманюк, який очолював заклад з 1979 по 1987 роки. З 1987 по 1998 роки головним лікарем закладу було призначено І.В. Коритан. З 1998 року на посаду головного лікаря МСП призначено З.В. Масич. З квітня 2010 року колектив Івано-Франківської міської стоматологічної поліклініки очолює М.П.Семенів.

Асоціація стоматологів Івано-Франківської області, як регіональний осередок Асоціації Стоматологів України, була заснована у 1994 році.

Очолив осередок завідувач кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського медичного університету, професор О.В.Павленко.

У 1998–2006 роках Івано-Франківський осередок АСУ очолював доцент І.І.Кириленко.

У вересні 2006 року обласний осередок Івано-Франківської області зареєстровано як громадську організацію «Асоціація стоматологів Івано-Франківщини». З 2006 року по даний час її очолює завідувач кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету, професор З.Р. Ожоган.

Асоціація Стоматологів Івано-Франківщини активно співпрацює з Івано-Франківським національним медичним університетом і має активну підтримку ректора університету професора М.М.Рожка, який є членом Координаційної Ради АСУ.

Професор З.Р. Ожоган є членом Правління та членом Координаційної Ради ГО «Асоціація Стоматологів України». Асоціація Стоматологів Івано-Франківщини впродовж 2008–2017 років неодноразово проводила засідання

Координаційної Ради АСУ на базі Івано-Франківського національного медичного університету. Доцент В.П. Левко у 2016 році обраний членом лічильної комісії Асоціації Стоматологів України.

Головною метою діяльності Асоціації Стоматологів Івано-Франківщини є забезпечення та захист законних соціальних, економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів своїх членів, сприяння професійній та науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованої на поліпшення рівня вітчизняної стоматологічної науки та практики.

Асоціація стоматологів Івано-Франківщини приймає участь в атестації лікарів-стоматологів, у виїздах в райони області і надання консультативної та організаційно-методичної допомоги, сприяє вдосконаленню організації управління стоматологічної служби та основних форм і методів надання стоматологічної допомоги, поширює досягнення стоматологічної науки та досвід роботи стоматологічних установ, сприяє розробці програм з надання стоматологічної допомоги населенню України, проводить аналіз та оцінку методів профілактики, діагностики та лікування стоматологічних захворювань, розробляє рекомендації, щодо їх практичного використання, сприяє організації, координації та здійснює фінансування фундаментальних наукових досліджень з найважливіших проблем медичної науки, які виконуються членами у межах власних коштів, бере участь у розробці рекомендацій з виробництва та стандартизації стоматологічного обладнання, інструментарію та матеріалів, протоколів надання медичної допомоги, вносить пропозиції щодо протоколів надання медичної допомоги, номенклатури, об'єму та системи підготовки спеціалістів стоматологічного профілю.

З 2012 року Асоціація Стоматологів Івано-Франківщини та Івано-Франківський національний медичний університет провели шість Стоматологічних Форумів, які проходили у березні кожного року та включали проведення міжнародних науково-практичних конференцій «Інноваційні технології в стоматології», стоматологічних виставок «МЕДВІН. Стоматологія» та засідань опорних стоматологічних кафедр, нарад обласних стоматологів України та засідань Правління і Координаційної Ради АСУ і МОЗ України.

Значну підтримку діяльності Асоціації Стоматологів Івано-Франківщини надає деканат стоматологічного факультету, зокрема, декани – доцент Бугерчук О.В. та доцент Воляк М.Н., Інститут післядипломної освіти – директор Інституту, доцент Пелехан Л.І., профільні стоматологічні кафедри: кафедра ортопедичної стоматології – професор Ожоган З.Р., кафедра терапевтичної стоматології – професор Герелюк В.І., кафедра хірургічної стоматології – професор Пюрик В.П., кафедра дитячої стоматології – професор Мельничук Г.М., кафедра стоматології Інституту післядипломної освіти – професор Палійчук І.В.

Стоматологічний факультет Івано-Франківського національного медичного університету створено в 1978 році, і він постійно сприяв роботі Асоціації стоматологів регіону. Упродовж майже сорока років факультет очолювали: доцент М.В. Долішній (1978–1982), професор М.І. Шкроміда (1982–1985),

доцент С.П. Букавін (1985–1987), професор Р.В. Казакова (1987–1990), доцент О. О. Шляховенко (1990–1995), професор М. М. Рожко (1995–2001), доцент М. Н. Воляк (2001–2011), доцент Бугерчук О.В. (з 2011 по даний час).

Основною базою стоматологічного факультету ІФНМУ є центр стоматології університетської клініки, який сьогодні очолює доцент Кривенький Т.П.

Асоціація Стоматологів Івано-Франківщини активно співпрацює з практичною стоматологічною службою Івано-Франківської області.

На даний час у м. Івано-Франківськ функціонує міська дитяча стоматологічна поліклініка – головний лікар Стефанків Т.Б., шелепно-лицеве відділення в обласній клінічній лікарні, завідувач відділення – Гришук І.О. Ці спеціалісти мають вагомий лікарський потенціал і сприяють ефективній роботі Асоціації стоматологів.

В Івано-Франківській області функціонують три стоматологічні поліклініки: у місті Коломия – головний лікар Сенишин О.В., у місті Долина – головний лікар Насадюк М.Й., у місті Калуш – головний лікар Рогів В.Д. Також активними членами Асоціації стоматологів Івано-Франківщини є лікарі-стоматологи стоматологічних відділень центральних районних лікарень, зокрема Богородчанської ЦРЛ, Верховинської ЦРЛ, Галицької ЦРЛ, Городенківської ЦРЛ, Косівської ЦРЛ, Надвірнянської ЦРЛ, Рогатинської ЦРЛ, Рожнятівської ЦРЛ, Снятинської ЦРЛ, Тисменицької ЦРЛ, Тлумацької ЦРЛ, м. Болехів, м. Бурштин та м. Яремче.

Асоціація Стоматологів Івано-Франківщини проводить активну роботу з лікарями-стоматологами, студентами стоматологічного факультету по впровадженню сучасних новітніх технологій лікування хворих, запрошує українських та закордонних лекторів для проведення майстер-класів і лекцій (професор Павленко О.В., професор Біда В.І., професор Мазур І.П., професор Макеев В.Ф., професор Савичук Н.О., професор Хоменко Л.О., доцент Угрин М.М., Задорожний Е.М., Майкл Галлілі, США). Асоціація стоматологів за сприяння МОЗ України проводить телеконференції з Києвом та іншими регіонами України. Асоціація стоматологів Івано-Франківщини приймає активну участь в проведенні з'їздів Асоціації стоматологів України (Київ, Полтава, Одеса, Донецьк, Львів) та Національних Стоматологічних Конгресів і міжнародних форумів. Асоціація стоматологів Івано-Франківщини приймала активну участь при проведенні благодійної акції Асоціації імплантологів України «Якість життя для наших батьків» в Івано-Франківську у березні 2011 року.

З метою обговорення та поширення запропонованих методів лікування хворих, отримання нової інформації, обміну досвідом професор Ожоган З.Р. приймав участь і доповідав на міжнародних конгресах, зокрема, FDI 2015 (Bangkok, Thailand), FDI 2016 (Poznan, Poland), New York Dental Meeting (USA, 2008, 2012, 2016), International Dental Show (Cologne, Germany, 2007, 2009, 2011, 2013, 2017).

Починаючи з 2014 року Асоціація стоматологів Івано-Франківщини проводить значну роботу із забезпеченням безкоштовною стоматологічною до-

помогою учасників АТО, співпрацює з волонтерами і благодійними організаціями та фондами. За час війни проведено лікування і протезування значної кількості учасників бойових дій в зоні АТО. Асоціація проводить значну роботу з надання благодійної стоматологічної допомоги і профілактики стоматологічних захворювань вихованцям будинків-інтернатів, малозабезпеченим верствам населення.

Асоціація стоматологів Івано-Франківщини приймає активну участь у формуванні патріотичного світогляду студентської молоді, високих етичних та моральних якостей студентів та лікарів-стоматологів, працює над прогресивним розвитком стоматологічної галузі України.

Асоціація Стоматологів Івано-Франківщини (АСІФ)

Президент – професор Ожоган З.Р.

Головний бухгалтер – Матішак Л.М.

76018, м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 17, тел. 0342552529

Відкриття міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології в стоматології» в рамках І Стоматологічного Форуму, Івано-Франківськ, 20.03.2012

Стоматологічна Асоціація Київщини

Стоматологічна Асоціація Київщини пройшла довгий і складний шлях свого створення. Її прообразом було наукове «Стоматологічне товариство» Київської області, яке мало за мету проведення навчальних заходів для під-

вищення знань та кваліфікації лікарів-стоматологів. В процесі цього навчання на базі обласної стоматологічної поліклініки м. Біла Церква щонеділі проводились конференції для лікарів-стоматологів області.

Але стоматологія постійно розвивалась. З'явилися нові методики, технології, організаційні форми роботи.

В 80-і роки в м. Біла Церква створюються дитяча стоматологічна поліклініка та міська госпрозрахункова стоматологічна поліклініка, які зробили великий внесок у становленні та розвиток стоматології області. В місті стрімко почала розвиватись приватна стоматологія і відкривались приватні стоматологічні кабінети та центри. Тому виникла необхідність розширити функції наукового «Стоматологічного товариства» і створити більш глобальне і ґрунтовне громадське об'єднання, яке не тільки давало б знання лікарям, але і допомагало їм у вирішенні нагальних питань у лікувальній, організаційній та методичній роботі, виконувало функції юридичного захисту лікаря-стоматолога.

Саме тому з ініціативи першого головного лікаря обласної стоматологічної поліклініки м. Біла Церква Є.Д. Радзінського, професора М.Ф.Данилевського та професора Т.О. Солнцева почалась активна робота зі створення такої громадської організації в Київській області. Цю ініціативу підхопили активні члени стоматологічної спільноти Київщини Романов Г.Г., Паутова Ф.М., Чепурний В.М., Скульська С.В., Дідух А.І., Скарлатова Л.К., Мельничук В.А.

В результаті наполегливої і кропіткої роботи в червні 1999 року була створена Стоматологічна Асоціація Київської області. Вона зареєстрована в обласному відділі юстиції, як гілка Асоціації стоматологів України, одержано свідоцтво про реєстрацію № 143 від 09.06.99 р., створено і зареєстровано Положення Асоціації. Громадська організація включена в Державний реєстр підприємств і організацій, одержана печатка Асоціації, виготовлені бланки посвідчень членів Асоціації.

В 2016 році відповідно до Закону «Про громадські об'єднання» Асоціація стоматологів Київської області перереєстрована і перейменована на «Стоматологічну Асоціацію Київщини». З моменту створення Асоціації стоматологів Київської області до 2016 року очолював її Г.Г. Романов. Відповідальним секретарем обрали С.В. Скульську. Членами правління було обрано Романова Г.Г., Паутову Ф.М., Чепурного В.М., Скульську С.В., Дідух А.І., Скарлатову Л.К., Мельничука В.А.

В 2016 році були проведені звітно-виборчі збори Стоматологічної Асоціації Київщини, де головою Асоціації було обрано С.В. Скульську. Відповідальним секретарем обрали Л.Ю.Столярчук.

Сьогодні на вимогу часу перед стоматологією Київської області стоять важливі завдання в реформуванні громадської організації, активізації її зусиль на розвиток і перспективу, на захист прав лікарів-стоматологів, на перебудову роботи громадської організації відповідно до ринкових умов та підняття її ролі в громадському житті стоматологів Київської області.

В рамках функціонування Стоматологічної Асоціації Київщини проводяться семінари, лекції, майстер класи за різними напрямками стоматології за участю викладачів провідних вищих навчальних закладів України: проф. Савичук Н.О., проф. Білоклицької Г.Ф., проф. Деньга О.В., проф. Остапко О.І., проф. Павленка О.В.

За безпосередньої участі голови Стоматологічної Асоціації Київщини утворювався наказ МОЗ України № 110 «Про кваліфікаційні характеристики лікарів-стоматологів».

На базі КЗ БМР «Дитяча стоматологічна поліклініка» м. Біла Церква за активної участі членів Асоціації стоматологів Київської області була створена регіональна Програма профілактики стоматологічних захворювань. Підтримуються всі заходи, що проводяться АСУ.

Протягом всього періоду ведеться планування зайнятості стоматологічних кадрів. Разом зі співробітниками Одеського інституту стоматології Стоматологічна Асоціація Київщини брала участь у розробці стандартів якості та показників стоматологічного здоров'я населення.

Члени Стоматологічної Асоціації Київщини брали участь в розробці структури стоматологічної допомоги України, поліпшення післядипломної підготовки лікарів.

Голови місцевих осередків Стоматологічної Асоціації Київщини брали активну участь в обстеженні стоматологічних закладів на етапах підготовки документів до ліцензування та акредитації.

Щорічно проводяться атестації лікарів-стоматологів та середніх медичних працівників. Протягом року атестується близько 200 лікарів та 60 середніх медичних працівників.

В системі стоматологічного навчання – обґрунтована і запропонована в тому числі Стоматологічною Асоціацією Київщини спеціальність лікаря-стоматолога загальної практики як основної центральної фігури з вищою освітою в плані реформування стоматологічної допомоги.

Асоціацією стоматологів ініціюється введення в штатний розпис стоматологічного лікувального закладу за новим напрямком «гігієніст зубний». Велика увага приділяється впровадженню нових наказів МОЗ України стосовно стоматології та інформуванню про шляхи їхньої реалізації.

Під егідою Стоматологічної Асоціації Київщини на базі КЗ БМР «Дитяча стоматологічна поліклініка» м. Біла Церква в 2016 році створено постійно діючий науково-практичний центр з Програмою лекторію для стоматологів Київської області, що закріплено наказом ДОЗ КОДА та договором з НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Створено новий наказ ДОЗ КОДА щодо покращення надання стоматологічної допомоги дитячому населенню в організованих дитячих колективах.

Сьогодні Стоматологічна Асоціація Київщини займає активну позицію в розбудові та вдосконаленні роботи Асоціації стоматологів України та бере участь в усіх заходах, що проводяться на рівні держави з підвищення ролі Асоціації стоматологів України в житті лікарів-стоматологів.

Історія розвитку стоматологічної служби Кіровоградської області

У червні 1880 року у Добровеличківському районі, де єдиний медичний пункт був реорганізований у земську лікарню на 20 ліжок, відбувся Всеземський з'їзд медичних працівників Херсонщини, Миколаївщини, Одещини та Єлисаветградщини.

Очолив лікарню лікар Степан Гнатович Мартинюк, який пропрацював у лікарні майже 60 років (з 1893 до 1952 року).

До 1917 року стоматологічна допомога жителям області надавалась приватними дантистами з особистої ініціативи, діяльність яких не регламентувалась і не контролювалась.

Від 1917 року і до Другої світової війни стоматологічна допомога надавалась в окремих стоматологічних кабінетах лікарень та поліклінік.

У 1947 році в області працювало 25 лікарів-стоматологів, 33 зубних лікарів, 13 зубних техніків.

Після тяжкої Другої світової війни люди повернулися до мирної праці, настав довгоочікуваний мир. Відновлювалась і охорона здоров'я. Матеріально-технічна база була зруйнована. І в такий складний час, в тяжких умовах 1-го березня 1947 року у місті Кіровограді було відкрито обласну стоматологічну поліклініку.

Поліклініка була розташована в одноповерховому будинку. В кабінетах панував холод, опалювати приміщення не було чим. Лікарі працювали у верхньому одязі, поверх якого одягали халати. В таких умовах працювали лікарі: щирі, доброзичливі, відверті, самовіддані, з почуттям любові до людей.

З перших днів існування поліклініки було організовано цілодобове надання стоматологічної допомоги. Велика увага приділялась дітям, проводилась планова санація порожнини рота школярам. Для пломбування зубів використовувались цементи, срібна та мідна амальгама.

З кожним роком поліклініка поліпшує матеріально-технічну базу, вирішує організаційні та кадрові питання, організовує навчання кадрів.

Поліклініка змінювала місце дислокації 4 рази з метою розширення та поліпшення матеріально-технічної бази.

Для надання стоматологічної допомоги та санації дітей організованих дитячих колективів та інших трудових колективів існували пересувні стоматологічні кабінети.

Автотранспорту поліклініка не мала, був кінь, віз і візник. З 1959 року поліклініка знаходилась в центрі міста, у будівлі колишнього міськвиконкому, тому кабінет перевозили до шостої години ранку кінним транспортом, поки вулицями міста не почався автомобільний рух.

Лікування зубів та пломбування проводили доступними на той час матеріалами, використовували миш'яковисту пасту, для пломбування — цемент, мідну та срібну амальгаму.

Протези виготовляли зі сталі і пластмаси. Вже в п'ятдесяті роки лікарі та зубні техніки поліклініки їздили до Одеси, Києва, Львова, Харкова вивчати нові методи лікування, протезування, виготовлення зубних протезів, та впроваджували ці методи в свою роботу.

У 1950-му році поліклініка знову переведена у нове приміщення, оснащена 8 електричними та 12 ножними бормашинами.

Кількість лікарів у 1953 році становила 30 осіб, у 1955 році — 53 особи.

З кожним роком зростає авторитет обласної стоматологічної поліклініки, і уже в 1955 році в поліклініку на робоче місце їдуть навчатися лікарі та зубні техніки із районів області.

В 1959 році поліклініка переведена у нове приміщення на центральній площі міста. Але у місті з населенням 250 тис. існувала тільки одна поліклініка. Черги до одного віконця реєстратури починали збиратися з четвертої години ранку.

В 1965 році був придбаний автобус «Шкода», оснащений стоматологічним обладнанням, і з'явилась можливість надавати стоматологічну допомогу мешканцям сільської місцевості.

І, нарешті, 29 грудня 1982 року здано в експлуатацію нове типове приміщення, куди була переведена обласна стоматологічна поліклініка, де і до цього часу працює згуртований колектив і обслуговує населення Ленінського району міста.

У листопаді 1982 року, у приміщенні обласної стоматологічної поліклініки організовано першу міську стоматологічну поліклініку, яка обслуговувала населення Кіровського району міста.

Обласна стоматологічна поліклініка надає кваліфіковану стоматологічну допомогу населенню міста, стає організаційно-методичним та консультативним центром області.

На базі поліклініки були організовані курси підвищення кваліфікації сестер медичних стоматологічних кабінетів, зубних лікарів та зубних техніків.

З 1975 року в поліклініках міста проходять інтернатуру лікарі-стоматологи та практику студенти вищих і середніх навчальних закладів. Відкриваються стоматологічні поліклініки не тільки в обласному центрі, а й в інших містах.

В 1965 році відкрита міська стоматологічна поліклініка в м. Олександрія.

Згодом відкриті стоматологічні поліклініки у м. Світловодську, Новоукраїнці, Знам'янці, Гайвороні.

Дитячому населенню м. Кіровограда допомога надавалась у дитячому стоматологічному відділенні облстоматполіклініки.

В 1961 році був організований ортодонтичний кабінет.

У 1967 році дитяче відділення реформовано в окрему дитячу стоматологічну поліклініку в центрі міста.

Стаціонарна хірургічна стоматологічна допомога надавалась у хірургічному відділенні госпіталю для інвалідів війни, а потім — на базі обласної лікарні, з кількістю ліжок — 50.

На даний час кількість ліжок скоротилась до 30.

Очоловав відділення тривалий час Ісаак Семенович Корчемський — грамотна, тактовна, інтелігентна, чуйна і скромна людина. У відділенні проводили складні операції при вроджених вадах щелепно-лицьової ділянки, травмах, онкологічних та запальних захворюваннях.

Особлива увага в області приділялась підготовці стоматологічних кадрів.

У 1961 році організовано зуболікарське відділення при Кіровоградському медичному училищі, яке здійснило два випуски у 1965 та 1969 роках і підготувало 60 зубних лікарів.

Коли в області була складна ситуація із зубними техніками, в медичному училищі було відкрито вечірнє зубопротезне відділення, яке підготувало для області 26 зубних техніків.

Станом на 01.01.2017 року в області налічується шість стоматологічних поліклінік, із них одна дитяча, стоматологічних відділень (кабінетів) в амбулаторно-поліклінічних закладах – 38, на госпрозрахунку – 3, зубопротезних відділень (кабінетів) – 26, ортодонтичних кабінетів – 5, одна пересувна стоматологічна установка, стоматологічних кабінетів у загальноосвітніх школах – 8.

На даний час в області у бюджетних установах працює 335 лікарів-стоматологів, у тому числі стоматологів дитячих – 19, стоматологів-хірургів – 28, стоматологів-ортопедів – 54, зубних лікарів – 13, техніків зубних – 116.

На госпрозрахунку усього 11 лікарів-стоматологів, із них стоматологів-ортопедів – 9, техніків зубних – 16.

Атестованих лікарів усього 263 (70,7%).

Усього по області лікарів-стоматологів – 346.

Протягом останніх років в області стрімко збільшується кількість приватних стоматологічних кабінетів. Це спричиняє відтік стоматологічних кадрів з державної форми власності.

Стоматологія Кіровоградської області пережила різні етапи свого розвитку: період становлення, інтенсивного розвитку, період зрілості і стабільності, період якісного надання багатопрофільної стоматологічної допомоги.

Потім розвиток державної стоматологічної служби ніби зупинився.

В 90-ті роки ХХ століття настав період, коли не вистачало коштів на медикаменти, обладнання, ремонт, коли старе обладнання виходило з ладу, а поповнити його не було можливості і стоматологи використовували в практичній роботі тільки найдешевші медикаменти та матеріали і найпростіші методи лікування.

Під загрозою опинилась доступність стоматологічної допомоги.

Обсяг надання стоматологічної допомоги залежав не від необхідності надання допомоги, а від платоспроможності пацієнта з введенням платних послуг, що ставило в складне положення лікарів.

Згодом стан фінансування медицини, в тому числі і стоматології, дещо покращився, в тому числі і за рахунок добровільних пожертвувань, але залишається далеким від необхідного.

Сьогодні лікарі підвищують професійний рівень на курсах підтвердження кваліфікації, з їздах, конференціях, семінарах, заняттях, майстер-класах, які проходять як в Україні, так і в інших державах.

Згуртований колектив поліклініки і стоматологічну спільноту області очолювали в різний час професійні лікарі.

У 1947 році колектив очолив Ісаак Маркович Свіщинський – добра, чуйна, лагідна і тактовна людина, яку співробітники згадують з теплотою і любов'ю.

Вісімнадцять років очолював поліклініку Олександр Мефодійович Макаренко, який всю енергію, любов до людей віддавав як співробітникам, так

і пацієнтам. Організовував стоматологічні кабінети у сільській місцевості. Як обласний стоматолог, він знав кожного лікаря області, кожен кабінет, проблеми і потреби. Залишив добрий слід на землі і в пам'яті співробітників.

З 1976 по 1993 рік головним лікарем була Майя Олександрівна Павленко, лікар-стоматолог та організатор охорони здоров'я вищої кваліфікаційної категорії з енциклопедичними знаннями зі стоматології та організаційних питань. Це на її плечі випало будівництво нової типової першої міської стоматологічної поліклініки м. Кіровограда.

24 роки Майя Олександрівна була головою правління стоматологічного товариства області та головою обласного осередку Асоціації стоматологів України. Вона й досі працює в поліклініці лікарем-методистом. Її шанують в колективі та області.

З 1993 року колектив поліклініки очолює Анатолій Степанович Ляшенко – грамотний організатор, принципований, цілеспрямований, вимогливий та справедливий.

Він відноситься до тих людей, які загораючись самі, підтримують вогонь в інших. Це на його долю випали складні часи, коли фінансування стоматологічної служби майже повністю припинилось, виплата зарплати затримувалась на кілька місяців, економічний стан в Україні зумовив неможливість придбання нового обладнання, матеріалів та медикаментів. Він не тільки знайшов вихід з цього становища, а і зберіг та примножив кадри.

Поступово покращувалась ситуація, були придбані нові стоматологічні установки, зуботехнічне обладнання, обчислювальна техніка, проведено капітальний та естетичний ремонт, покращились умови праці, впроваджувались сучасні методи діагностики, лікування та протезування.

Анатолій Степанович Ляшенко – лікар-ортопед та організатор охорони здоров'я вищої кваліфікаційної категорії, головний позаштатний стоматолог департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації, голова правління обласного осередку Асоціації стоматологів України.

Він відчуває підтримку згуртованого колективу і це додає йому сил. Завдяки Анатолію Степановичу поліклініка тримається на плаву, про неї йде добра слава.

Лікарі поліклініки беруть активну участь у житті міста: вони є членами науково-практичного медичного товариства: відвідують засідання товариства, заняття, виступають з доповідями, беруть участь у клінічних конференціях та ін.

У науково-практичному медичному товаристві була створена секція лікарів-стоматологів.

У квітні 1962 року організовано та затверджено наказом стоматологічне товариство. Товариство діяло згідно затвердженого Устава, мало право відкрити рахунок у державних кредитних організаціях, мало право на свій штамп і печатку. Кількість членів товариства складала 40 осіб.

Було обрано 5 членів правління: голова – Ісаак Маркович Свіщинський, секретар – Ісаак Семенович Корчемський, скарбник – Клара Мусіївна

Чмельова, члени – Олександр Мефодійович Макаренко, Давид Лазаревич Керитний. Організовано секції у м. Олександрії та м. Світловодськ. Товариство проводило конференції, на яких з доповідями виступали лікарі-стоматологи облстоматполіклініки, м. Олександрії, Світловодська та наукові працівники Одеського науково-дослідного інституту.

Стоматологічне товариство розглядало питання організації надання стоматологічної допомоги дітям, робітникам промислових підприємств, тематичні питання діагностики та лікування стоматологічних захворювань, профілактики стоматологічних захворювань.

Станом на 1990 рік кількість членів товариства складала уже 444 лікарі, склад правління 22 члени товариства. Склад ревізійної комісії:

Павленко М.О. – голова; Улибін Г.Ф., Гетманов В.Ф. – заступники; Галушко С.І. – секретар; Вакулова З.А. – скарбник; Ляшенко А.С. – керівник ортопедичної секції; Маргуліс Ю.А. – керівник хірургічної секції; Улибін Г.Ф. – керівник секції дитячої стоматології; Колечкіна М.Й. – керівник секції терапевтичної стоматології; Назаренко А.І. – голова ревізійної комісії.

Стоматологічне товариство проіснувало 33 роки, неодноразово відзначалось республіканським стоматологічним товариством, знаходилося у першій п'ятірці серед товариств України.

29 вересня 1995 року в Одесі відбулась установча конференція АСУ, яка прийняла рішення вважати Асоціацію правонаступником республіканського наукового товариства стоматологів із збереженням основного розподілу на обласні організації (осередки).

26 жовтня 1995 року з ініціативи засновників – Галушко С. І., Ляшенка А. С., Левицької Г. В., Павленко М. О., Попової В. В., які виявили бажання стати членами Асоціації стоматологів України, було прийняте рішення реорганізувати обласне стоматологічне товариство в обласний осередок АСУ. Це рішення було затверджено на обласній конференції лікарів-стоматологів області 26 грудня 1995 року.

Обрано членів правління обласного осередку АСУ в кількості 21 члена та ревізійну комісію в кількості 3 членів АСУ.

Голова правління – Павленко М.А.; Заступники – Ляшенко А.С., Улибін Г.Ф.; Секретар – Галушко С. І.; Скарбник – Попова В.В.

На першій установчій конференції лікарів-стоматологів області була затверджена основна мета діяльності обласного осередку:

- задоволення та захист законних соціальних, економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів своїх членів;
- сприяння професійній та науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованої на поліпшення рівня вітчизняної стоматологічної науки і практики.

Обласний осередок АСУ зареєстровано обласним управлінням юстиції 16 травня 2000 року, свідоцтво №213. Керівником є Ляшенко А.С. Юридична адреса – м. Кіровоград, вул. Володарського, 7 та включено до ЄДРПОУ

Кіровоградським обласним Управлінням статистики, ідентифікаційний код 34716418, має розрахунковий рахунок у банківській установі (Ощадбанк).

Обласний осередок АСУ входить до складу асоціації стоматологів України і до теперішнього часу бере активну участь у її роботі.

Кіровоградський обласний осередок АСУ проводив науково-практичні конференції та семінари на теми: «Сучасні напрямки розвитку стоматологічної служби за матеріалами координаційної Ради Асоціації стоматологів України», «Стан надання ортопедичної допомоги пільговим категоріям населення області», «Стан висвітлення у засобах масової інформації питання профілактики стоматологічних захворювань порожнини рота», «Стан виконання розпорядження голови Кіровоградської облдержадміністрації №220-р від 19 червня 2002 року «Про обласні заходи виконання державної Програми профілактики та лікування стоматологічних захворювань на 2002–2007 роки», «На виконання указу Президента України від 21 травня № 475 «Про Програму профілактики та лікування стоматологічних захворювань на 2002–2007 роки».

Члени обласного осередку АСУ регулярно публікують матеріали в друкованих засобах масової інформації, зокрема в газетах «Народне слово», «Кіровоградська правда», «21 канал», «Діалог» та ін.

У першому (VIII) з'їзді Асоціації стоматологів України, що відбувся 30 листопада – 2 грудня 1999 року в м. Києві, взяли участь 9 членів Кіровоградського обласного осередку АСУ.

Голова обласного осередку АСУ та члени правління брали участь у засіданнях правління АСУ, Всеукраїнській конференції АСУ у 1996 року в Полтаві, виїзному засіданні правління АСУ в Одесі, наступних з'їздах правління АСУ.

Членами обласного осередку АСУ проводились гігієнічні навчання населення, вирішувались нагальні проблеми стоматології.

На звітно-виборній конференції 2000 року до складу обласного осередку обрано 35 осіб, до ревізійної комісії – 3.

На першому правлінні 28.03.2000 року обрано керівні органи обласного осередку: голова – Ляшенко А.С.; заступники – Колесник М. П., Злотницька С. В.; Секретар – Лимар Т.А.; скарбник – Попова В.В.; голова ревізійної комісії – Гвоздьов В.М.

30 січня 2007 року головним спеціалістом правового відділу обласного управління юстиції А.В. Коробейніковим здійснено перевірку статутної діяльності.

На засіданні правління обласного осередку АСУ 04 серпня 2008 року затверджено план проведення обласних заходів, присвячених «Дню здоров'я порожнини рота», пропонувалось забезпечити висвітлення в засобах масової інформації матеріалів з профілактики стоматологічних захворювань, вирішили за рахунок обласного осередку АСУ придбати засоби гігієни порожнини рота та передати їх дитячому будинку «Барвінок».

До теперішнього часу члени Кропивницького обласного осередку АСУ беруть активну участь в суспільному та науковому житті Асоціації стоматологів України та сподіваються на плідну співпрацю і надалі.

Обласний осередок Асоціації Стоматологів України у місті Львів

Львівський обласний осередок АСУ бере свій початок з далекого 1995 року, коли професор Ніна Іванівна Смоляр з групою однодумців 21 грудня в Управління юстиції зареєструвала «Асоціацію стоматологів Львівщини» з позначкою «діяльність професійних асоціацій».

Метою створення осередку стало активне залучення стоматологів Львівщини до покращення діяльності професійного середовища, впровадження інновацій, входження української стоматології в світову спільноту.

Йшли роки. Виростало нове покоління. Осередок очолювали професор Валентин Федорович Макеєв, доктор Олег Петрович Семчишин. Пріоритетом діяльності осередку весь час було виховання молодого покоління лікарів-стоматологів. Змінювалася країна. Виростало та мужніло професійне середовище.

В лютому 2015 року на Загальних зборах ЛОО АСУ Головою осередку було обрано Андрія Гаука та обрано новий склад Правління осередку. Першочерговим завданням осередку і Асоціації в цілому на наступні роки стало реформування нашої галузі та допомога Армії.

За ініціативою лікарів-стоматологів в Україні стартував проект «Санация». У цей важкий для всієї країни час Асоціація стоматологів України мобілізувала усі сили на надання гуманітарної, волонтерської стоматологічної допомоги учасникам АТО.

Ідея проекту «Санация» полягає в проведенні заходів, необхідних для санації ротової порожнини, для всіх мобілізованих воїнів у період їхньої підготовки до відправки в зону АТО на полігонах та навчальних центрах Збройних Сил та Національної Гвардії України, а також у налагодженні логістики стоматологічної допомоги безпосередньо в зоні проведення бойових дій.

Зібрано та передано кошти для Першого добровольчого мобільного шпиталю ім. М. Пирогова, на Яворівському полігоні зусиллями волонтерської групи стоматологів встановлено 3 стоматологічні установки та повністю укомплектовано кабінет. Вахтовим методом санували тисячі воїнів-захисників. Укомплектовано ряд пересувних стоматологічних кабінетів на передовій.

23–25 квітня 2015 року осередок прийняв активну участь в проведенні та організації 7-ї Східноєвропейської конференції з питань стоматологічної імплантації.

Активною була участь осередку 22–23 жовтня 2015 року в проведенні та організації третього Національного українського стоматологічного конгресу, котрий зібрав учасників у міжнародному конгрес-центрі Український дім за актуальною і практично обґрунтованою темою: «Стратегія розвитку стоматології в Україні».

У жовтні члени Правління осередку побували у Вільнюсі (Литва), де зустрічалися з представниками Палати стоматологів Литви.

24 грудня осередок ініціював та підтримав Представлення законопроекту «Про стоматологічну діяльність» у м. Києві.

У 2016 році ЛОО АСУ приймав активну участь у реорганізації атестацій стоматологів у Львівській області і в організації та проведенні у жовтні 2016 року VII з'їзду (XIV) АСУ.

На початку 2017 року Правлінням осередку пріоритетними завданнями на рік визначено активне залучення студентів-стоматологів та інтернів до реформування дипломної та післядипломної освіти.

20–22 квітня 2017 року осередок прийняв активну участь в проведенні та організації 8-ї Східноєвропейської конференції з питань стоматологічної імплантації.

Миколаївський осередок Асоціації Стоматологів України

Осередок громадської організації «Асоціація стоматологів України» (АСУ) в Миколаївській області у 1995 році прийняв естафету від Миколаївського обласного наукового стоматологічного товариства (МОНСТ), яке існувало у області з 1970 року.

Головою Миколаївського ОНСТ була обрана обласний позаштатний стоматолог обласного відділу охорони здоров'я, головний лікар обласної стоматологічної поліклініки Понедельнікова Софія Іванівна, вимоглива до себе і колег, з постійною ініціативою у роботі. Вона 40 років працювала на розвиток мережі стоматологічних закладів і кабінетів у сільських районах Миколаївської області.

С. І. Понедельнікова

За ініціативою Софії Іванівни і ОНСТ, на базі поліклініки з 1992 року відкрито філію кафедри «Загальної стоматології» Одеського національного медичного університету, де до цього часу щороку навчаються на очному циклі 40–50 лікарів-інтернів Миколаївської області, проходять виїзні передатестаційні цикли та тематичні цикли удосконалення лікарів стоматологічного профілю Миколаївської області.

З 1997 року, після виходу Понедельнікової С. І. на заслужений відпочинок, головою Миколаївського осередку АСУ став позаштатний обласний дитячий стоматолог, головний лікар Міської дитячої стоматологічної поліклініки, кандидат медичних наук Козаченко І.І.

З 2004 року осередок АСУ очолює головний позаштатний стоматолог управління охорони здоров'я Миколаївської облдержадміністрації, головний лікар Миколаївської обласної стоматологічної поліклініки Кобилян-

А. М. Кобилянський

ський Анатолій Михайлович, який продовжує ініціативи попередників з поліпшення стоматологічної допомоги населенню області.

Анатолій Михайлович, член Координаційної ради МОЗ України, ініціативний і вимогливий професіонал, багато років був асистентом кафедри «Загальної стоматології» ОНМУ, працював над удосконаленням практичних навичок та теоретичних знань, на

високому рівні втілював новітні методи діагностики і лікування стоматологічних захворювань.

Під егідою Миколаївського осередку АСУ щороку проводяться науково-практичні конференції із залученням професорсько-викладацького складу Одеського національного медичного університету та колег із сусідніх областей. На них відбувається навчання і обмін досвідом лікарів стоматологічного профілю.

У 2011 році Миколаївським осередком АСУ сумісно з осередком Асоціації приватно практикуючих лікарів-стоматологів і Миколаївською ОДА було підписано Меморандум про співпрацю, спрямований на підвищення доступності безоплатного зубопротезування пільговим категоріям населення області до 2013 року. За напрямком «Соціальне партнерство» пільгові категорії направлялись до приватних структур.

За період дії Меморандуму направлено у приватні структури області 271 та закінчили лікування і зубопротезування 258 громадян пільгових категорій, у тому числі: ветерани війни – 143; інваліди війни – 42; учасники бойових дій – 70; члени сімей загиблих – 8; постраждали ЧАЕС – 4.

Після 2013 року Меморандум не було подовжено через незалежні від осередку АСУ обставини.

Миколаївський осередок АСУ приймає активну участь в організації з'їздів стоматологів України, міжнародних конгресів, науково-практичних кон-

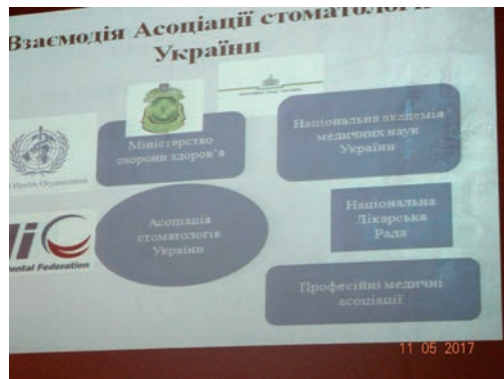

ференцій, а члени активно відвідують всі заходи, що організує Асоціація стоматологів України.

У 2016 році проведено науково-практичну конференцію для лікарів Миколаївщини «Актуальні питання клінічної медицини»

Членами Миколаївського осередку АСУ Жовтневої центральної районної лікарні у 2011 році створено навчальні фільми (на дисках) «Профілактика карієса» для дітей, «Профілактика захворювань слизової порожнини рота» для дорослих, випущено буклети для батьків «Профілактика для всіх». Все це застосовувалося у дитячих закладах Жовтневого району, а завідувач відділенням поділилася досвідом з лікарями стоматологічного профілю області на «Дні спеціаліста».

У травні 2017 року відбулася зустріч «Круглий стіл» стоматологічної спільноти Миколаївського осередку АСУ з Президентом АСУ.

Члени Координаційної ради Миколаївського осередку АСУ приймають участь:

- у проведенні у м. Миколаєві виїзних передатестаційних циклів, курсів тематичного удосконалення циклів, курсів підвищення кваліфікації за спеціальностями «Ортопедична стоматологія» та «Сестринська справа» для зубних техніків і медичних сестер стоматологічних кабінетів, «Днів спеціаліста» для лікарів стоматологічного профілю;

- в атестації лікарів стоматологічного профілю, зубних техніків та медсестер стоматологічних кабінетів;
- в розробці і реалізації обласних програм з питань організації і підвищення якості надання стоматологічної допомоги населенню області;
- у організації пропаганди здорового способу життя, гігієнічних знань та практичних навичок догляду за порожниною рота.

Метою створення осередку було об'єднання стоматологічної спільноти, на засадах представництва, для захисту інтересів членів АСУ, сприяння поліпшенню умов праці лікарів стоматологічного профілю, зниженню стоматологічної захворюваності, розвитку стоматологічної науки і практики.

Історія створення Асоціації стоматологів Одеської області

Історію стоматології Одещини створювали Володимир Іванович Кулаженко, Григорій Іванович Семенченко, Олексій Іванович Марченко, Анатолій Федорович Коваленко, Олександр Дмитрович Осадчій.

В 1958 році наказом Міністерства вищої освіти УРСР № 904 санітарно-гігієнічний факультет Одеського медичного інституту ім. М.І. Пирогова було реорганізовано в стоматологічний факультет.

До вересня 1960 року були сформовані та почали функціонувати три спеціальні кафедри факультету: кафедра терапевтичної стоматології, завідувачий – кандидат медичних наук О. І. Марченко, кафедра хірургічної стоматології – доктор медичних наук Г. І. Семенченко, кафедра ортопедичної стоматології, яку очолив полковник медичної служби, начальник окружної стоматологічної поліклініки В.І.Кулаженко.

Згідно з наказом МОЗ УРСР від 1963 року на базі стоматологічного факультету було створено Одеську обласну стоматологічну поліклініку, яка в подальшому отримала статус клінічної.

Першим деканом стоматологічного факультету Одеського медичного інституту ім. М.І. Пирогова була Ніна Григорівна Васильєва – кандидат медичних наук, доцент 1959–1961 роки.

В подальшому деканами стоматологічного факультету в різні роки були:

- Григорій Іванович Семенченко – доктор медичних наук, професор ;
- Володимир Іванович Кулаженко – доктор медичних наук, професор;
- Олександр Дмитрович Осадчій – доктор медичних наук, професор;
- Ігор Модестович Дмитрієв – кандидат медичних наук, доцент;
- Анатолій Федорович Коваленко – доктор медичних наук, професор;
- Леонід Дмитрович Чулак – доктор медичних наук, професор;
- Богдан Миколайович Мірчук – кандидат медичних наук, доцент.

Григорій Іванович Семенченко (1914–1996)

Доктор медичних наук, професор, завідуючий кафедрою хірургічної стоматології Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова, заслужений діяч науки та техніки.

З 1960 до 1991 року кафедрою керував доктор мед. наук, професор Семенченко Г.І. У 1949 році він захистив кандидатську дисертацію на тему: «Анкілози скронево-нижньощелепного суглоба і його лікування», в 1958 році – докторську «Остеомієліт нижньої щелепи в експерименті та клініці».

Після 1991 року Кафедрою хірургічної стоматології керували учні професора Г.І. Семенченко: до 1998 доцент Г.Г. Крикляс (кандидатська дисертація на тему «Кісткова пластика альвеолярного відростка і пластика верхньої губи при вроджених незрощеннях обличчя» була захищена в 1966 році), а з 1998 року – доктор медичних наук, професор А.Г. Гулюк (кандидатська дисертація на тему «Прогноз і профілактика ранніх післяопераційних ускладнень уранопластики», захищена в 1986, докторська – «Патогенетичне обґрунтування методики поетапного хірургічного лікування дітей з вродженими незрощеннями верхньої губи та піднебіння», захищена в 2004 році). Під керівництвом професора Г.І.Семенченко захищені співробітниками кафедри, аспірантами та здобувачами 9 докторських дисертацій і 56 кандидатських (з них 5 – іноземними громадянами з Єгипту, В'єтнаму, Сирії). Під керівництвом професора А.Г. Гулюка захищені співробітниками кафедри, аспірантами та здобувачами 8 кандидатських (з них 2 – іноземними громадянами з Болгарії і Палестини), триває робота над 6 кандидатськими дисертаціями. На кафедрі підготовлено 6 магістрів, 23 клінічних ординатори, 25 аспірантів. Опубліковано 3 монографії, 2 посібники, 24 методичних рекомендації та інформаційних листа, понад 700 наукових статей у збірниках і журналах, отримані 33 авторських свідоцтва на винаходи та патенти.

Кулаженко Володимир Іванович (1918–1977)

Засновник та перший завідуючий кафедрою ортопедичної стоматології Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова, доктор медичних наук, професор.

З жовтня 1977 року по лютий 1984 року обов'язки завідуючого кафедрою виконував доцент Осадчій Олександр Дмитрович.

З лютого 1984 року кафедрою керував доктор медичних наук, професор Коваленко Анатолій Федорович, який протягом 14 років з 1984 по 1998 рік був деканом стоматологічного факультету.

Доктор медичних наук, професор Олексій Іванович Марченко

Організатором та першим завідуючим кафедрою терапевтичної стоматології став директор Одеського НІІ стоматології, кандидат медичних наук, доцент Олексій Іванович Марченко. В 1966 році він захистив докторську дисертацію, в якій вперше були досліджені фізіологічні механізми всмоктування слизової оболонки порожнини рота. Результати цієї роботи лягли в основу розробок нових методів і засобів лікування пародонта та слизової оболонки порожнини рота.

Для захисту інтересів практикуючих лікарів-стоматологів було створено товариство стоматологів.

Протягом багатьох років, до 1996 року, головою товариства неодноразово обирався Григорій Іванович Семенченко.

В 1996 році рішенням установчих зборів Асоціації стоматологів Одеської області від 12 грудня було створено наступника – Асоціацію стоматологів Одеської області. Протокол зборів № 1.

На перших зборах були присутні 15 людей. Головою зборів був Костянтин Миколайович Косенко, директор Одеського науково-дослідного інституту стоматології, секретарем – Іван Іванович Гужев, завідуючий організаційно-методичним кабінетом Одеської обласної клінічної стоматологічної поліклініки.

Статут Асоціації стоматологів Одеської області було зареєстровано Управлінням юстиції в Одеській області 17 лютого 1998 року.

Свідоцтво № 206. В той же день, 17 лютого, Асоціацію стоматологів Одеської області було внесено до Єдиного державного реєстру та отримано Свідоцтво за № 171184 Серія А01. Дозвіл на виготовлення печатки отримано 20.03.1998 р.

Основною метою діяльності Асоціації є: задоволення та захист законних соціальних, економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів своїх членів; сприяння професійній та науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованої на поліпшення рівня вітчизняної стоматологічної науки та практики.

Основним завданням Асоціації є:

- координація діяльності стоматологів на території Одеської області,
- допомога у вирішенні завдань і проблем стоматологів;
- забезпечення захисту законних соціальних інтересів стоматологів, реалізація їх прав;
- сприяння вдосконаленню організації управління стоматологічною
- службою та основних форм і методів надання стоматологічної

- допомоги;
- пропаганда досягнень стоматологічної науки та досвіду роботи стоматологічних установ, сприяння впровадженню пріоритетних напрямків наукових досліджень в області стоматології та суміжних спеціальностей;
 - встановлення зв'язків з іншими організаціями стоматологів;
 - інформаційне забезпечення членів Асоціації нормативними документами в галузі розвитку стоматології.

Першим Президентом Асоціації стоматологів Одеської області на загальних зборах був обраний Костянтин Миколайович Косенко, секретарем Іван Іванович Гужев.

В 2005 році, після обрання Косенко К.М. Президентом Асоціації стоматологів України, в Одеській області Президентом Асоціації обрали В'ячеслава Семеновича Бурдейного, головного лікаря Одеської обласної клінічної стоматологічної поліклініки, секретарем Олексія Олексійовича Антоненко.

З 2010 року Президентом Асоціації стоматологів Одеської області є Рожко Павло Дмитрович, головний лікар КУ «Одеська обласна клінічна стоматологічна поліклініка», к.м.н., доцент, на даний час завідуючий кафедрою ортопедичної стоматології ОНМедУ, заслужений лікар України.

Історія Асоціації стоматологів Полтавщини

П. Т. Максименко

З 1965 року Полтавське обласне наукове об'єднання стоматологів очолював *Павло Тихонович Максименко* – професор кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів, доктор медичних наук, почесний академік, капітан медичної служби у відставці, учасник бойових дій і інвалід Великої Вітчизняної війни, ветеран праці збройних Сил СРСР та Української медичної стоматологічної академії.

Він був деканом стоматологічного факультету, завідував кафедрою терапевтичної стоматології протягом 28 років. Як творчо активна особистість, яка має багатий клінічний досвід, Павло Тихонович оточив себе однодумцями і учнями, і це дало йому змогу сформувати науково-педагогічну школу, головним напрямком якої є розробка актуальних питань основних стоматологічних захворювань. Були розроблені етіопатогенетичні механізми, обґрунтовані принципи профілактики і лікування деяких аспектів патології некаріозних уражень, карієсу, захворювань тканин пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Певний вклад був внесений і в розробку актуальних проблем стоматології дитячого віку. За цією проблемою виконано і захищено 5 кандидатських дисертацій.

Особливе місце в дослідженнях П.Т. Максименка займала алергологія в стоматології. Був організований алергологічний кабінет при Полтавській обласній стоматологічній поліклініці, розроблені алгоритми обстеження, лікування і нагляду за хворими, була рекомендована схема профілактичних заходів. Під керівництвом П.Т. Максименка виконано і захищено 3 докторських і 20 кандидатських дисертацій. Його учні керують кафедрами, мають особисті школи. Професор П.Т. Максименко зарекомендував себе як висококваліфікований науковець. Він автор більш ніж 200 наукових праць. Ним написано ряд наукових посібників.

Професор П.Т. Максименко брав активну участь у адміністративній та громадській роботі академії. З 1968 року очолював Полтавське обласне наукове об'єднання стоматологів, з 1970 по 1987 роки був членом правління всесоюзного наукового об'єднання стоматологів, з 1975 по 1995 роки – член Президії Республіканського наукового товариства стоматологів України. Під керівництвом П.Т. Максименка активно працювало РПК «Стоматологія». Він був членом Спеціалізованої Вченої Ради. Працював членом педради Всесоюзного журналу «Стоматологія», членом редколегії Міжвідомчої республіканської збірки «Терапевтична стоматологія», науковим редактором 3-х збірників Харківського і Полтавського стоматологічних інститутів, науковим редактором журналу «Дент Арт». Брав активну участь в роботі Всесоюзних і республіканських з'їздів і конференцій.

В. В. Рубаненко

Першим Головою АС Полтавського осередку з 1995 по 2002 роки був **В'ячеслав Васильович Рубаненко** – заслужений лікар України, кандидат медичних наук, професор. З 1987 по 2006 рік завідувач кафедри ортопедичної стоматології. Автор більш ніж 160 наукових робіт, 9 посібників, 10 патентів на винахід та 45 раціоналізаторських пропозицій. Він був рецензентом та консультантом багатьох кандидатських та докторських дисертацій з ортопедичної стоматології, посібників та методичних розробок.

Основним напрямком наукових досліджень В.В. Рубаненка була функціональна патологія зубощелепної системи, її сутність та методи ортопедичного лікування за часткової або повної відсутності зубів, при захворюваннях скронево-нижньощелепного суглоба, парафункціях жувальних м'язів, при патологічному стиранні твердих тканин зубів, ортопедичному лікуванні хворих з використанням імплантатів, питання реабілітації щелепно-лицевих хворих. Результати цих досліджень знайшли відображення у 19 кандидатських та 2 докторських дисертаціях, захищених під його керівництвом.

У 1993 році В.В. Рубаненко був обраний деканом стоматологічного факультету.

З 1995 року він – заступник голови координаційної Ради при МОЗ України з нових технологій і інструментів, член республіканської проблемної комісії «Стоматологія», голова апробаційної вченої Ради №2 «Стоматологія».

Був відзначений Грамотою Міністерства охорони здоров'я, подякою Прем'єр міністра України, грамотами обласної і міської рад Полтави, медаллю «Ветеран праці», знаками «Відмінник охорони здоров'я», «Відмінник вищої школи», «Винахідник СРСР». Заслужений лікар України професор В.В. Рубаненко був дійсним членом Міжнародної асоціації стоматологів-

М. Я. Нідзельський

ортопедів Європи, членом редколегій вітчизняних журналів: «Дент Арт», «Проблеми екології та медицини», «Новини стоматології», «Український стоматологічний альманах».

Головою АС Полтавського осередку з 2002 по 2012 роки був професор **Михайло Якович Нідзельський**. Саме в Полтаві, під час його головування, у 2008 році був проведений III (X) з'їзд Асоціації стоматологів України. Делегати цього з'їзду затвердили стандарт президента Асоціації, символ президенства Асоціації та гімн Асоціації стоматологів України.

З 1998 року М.Я. Нідзельський очолює кафедру післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів. В 1998 році захистив докторську дисертацію за темою: «Механізми адаптації до повних знімних пластиночних зубних протезів». Автор 358 наукових праць, 33 патентів і авторських свідоцтв, 18 раціоналізаторських пропозицій.

Автор 3-х м'яких прокладок для знімних протезів, які внесені до Держреєстру України. Під його керівництвом захищено 8 кандидатських дисертацій та 2 дисертації виконуються.

Михайло Якович – Член Вченої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій. Він член редакційної ради журналів «Дент Арт», «Український стоматологічний альманах», «Ортодент».

Голова АС Полтавського осередку з 2012 року і по теперішній час – Петро Миколайович Скрипников – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ВДНЗУ «УМСА», головний лікар КУ «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка».

У 1995 році він закінчив з відзнакою Українську медичну стоматологічну академію. У 1997 році захистив кандидатську дисертацію за темою: «Гістотопографія та морфогенез структур жувальної поверхні молярів людини». У 2003 році пройшов захист докторської дисертації за темою: «Розвиток і структурно-функціональні особливості емалі зубів людини». Його наукові досягнення у цій області стали основою для створення першої в академії антропологічної лабораторії, керівником якої він став. У 2003 році його було обрано на посаду завідувача кафедри. У 2005 році йому присвоєне вчене звання – професор.

Петро Миколайович має 217 наукових праць, 12 патентів, він співавтор 4-х підручників, 12 навчально-методичних посібників. Під керівництвом Скрипникова П.М. захищено 8 кандидатських дисертацій, підготовлено 13 магістрів, 19 клінічних ординаторів.

Свою професійну майстерність удосконалював у Німеччині, Франції, стажувався на кафедрі післядипломної освіти Лондонського стоматологічного інституту.

У 2004 році нагороджений відзнакою «Відмінник освіти України». У 2007 році одержав грамоту Полтавського ЦНТЕІ за активну винахідницьку та раціоналізаторську роботу, впровадження об'єктів інтелектуальної власності в галузі медицини. Має грамоту МОЗ України за плідну науково-методичну роботу і вагомий внесок у наукові досягнення. Член спеціалізованої вченої ради ВДНЗУ «УМСА» по захисту кандидатських та докторських дисертацій за фахом «Стоматологія», член координаційної ради АС України, голова АС Полтавської області.

На сьогоднішній день АС Полтавщини нараховує 370 членів.

П. М. Скрипников

Асоціація стоматологів Рівненської області

Рівненський обласний осередок Асоціації стоматологів України організований у 1988 році.

Головами осередку були Т.Г. Холод та Ю.М. Поляков – колишні головні позаштатні стоматологи обласного управління охорони здоров'я.

Сьогодні головою осередку є головний позаштатний стоматолог області Михайло Олексійович Басюк.

Асоціація стоматологів Рівненської області об'єднує стоматологів, зубних лікарів та зубних техніків державних закладів м. Рівне: Обласної стоматологічної поліклініки, Міської стоматологічної поліклініки, Міської дитячої стоматологічної поліклініки, 7 районних стоматологічних поліклінік, 10 стоматологічних відділень при ЦРЛ, 38 стоматологічних кабінетів в амбулаторно-поліклінічних закладах, 22 зубопротезних відділень (кабінетів), 11 ортодонтичних кабінетів, одного приватного стоматологічного відділення і 19 приватних лікарів-стоматологів.

Щоквартально проводяться семінари районних стоматологів. Стоматологічна служба працює згідно Плану розвитку.

Рівненський осередок Асоціації стоматологів України налічує 560 членів: лікарів-стоматологів – 315; зубних лікарів – 111; зубних техніків – 134.

Основною метою діяльності осередку є забезпечення та захист законних соціальних, економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів своїх членів; сприяння професійній та науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованої на поліпшення рівня вітчизняної стоматологічної науки та практики.

Основними завданнями Рівненського осередку АСУ є:

- сприяння вдосконаленню управління стоматологічної служби та основних форм і методів надання стоматологічної допомоги;
- пропаганда досягнень стоматологічної науки та досвіду роботи стоматологічних установ, сприяння впровадженню пріоритетних напрямків наукових досліджень у галузі стоматології та суміжних спеціальностей;
- сприяння розробці програм з надання стоматологічної допомоги населенню Рівненської області;
- проведення аналізу та оцінки методів профілактики, діагностики та лікування стоматологічних захворювань, розробка рекомендацій щодо їхнього практичного використання;
- здійснення громадської експертизи стоматологічного устаткування, інструментарію та матеріалів, що випускаються, та громадський висновок про доцільність розробки та виробництва нових матеріалів та виробів;
- проведення пропаганди медичних та гігієнічних знань, організація публічних лекцій, виставок, доповідей та наукових диспутів з питань стоматології; активне залучення засобів масової інформації;
- сприяння підвищенню кваліфікації фахівців;

– проведення на базі Рівненського медичного коледжу підвищення кваліфікації зубних лікарів, зубних техніків та медичних сестер стоматологічних кабінетів.

Правління асоціації проводить обласні семінари раз на три місяці. В районах області діє мережа місцевих осередків АСУ, яка безпосередньо впроваджує в практику рішення конференцій та семінарів. Серед лідерів можна визначити Обласну стоматологічну поліклініку (головний лікар Жильчук О.В.), Міську стоматологічну поліклініку (головний лікар Басюк М.О.), Березнівську районну стоматологічну поліклініку (головний лікар Рокунь А.Г.), стоматологічне відділення Млинівської районної лікарні (завідувач відділення Пехота В.С.), Сарненську районну стоматологічну поліклініку (головний лікар Проскуріна Л.О.).

Всі головні лікарі являються головами осередків Асоціації стоматологів Рівненської області.

Громадська організація «Сумський обласний осередок Асоціації стоматологів України»

У березні 2007 року на зборах робочої групи по організації проведення установчих зборів Сумського обласного осередку Асоціації стоматологів України було прийняте рішення про створення громадської організації «Сумський обласний осередок Асоціації стоматологів України» (далі – Осередок) та обране Правління.

30 травня 2007 року організація зареєстрована головним управлінням юстиції Сумської області як місцевий осередок Асоціації стоматологів України.

Власна символіка в організації відсутня. Має печатку.

В своїй діяльності Осередок керується Статутом Сумського обласного осередку Асоціації стоматологів України в новій редакції від 27 грудня 2016 року, який зареєстрований в управлінні юстиції 30 травня 2007 року.

Правління Осередку складається з 7 осіб.

Склад Правління Осередку:

Голова Правління – Савченко Володимир Віталійович, головний стоматолог управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації, кандидат медичних наук, Заслужений лікар України, головний лікар ОКЗ «Сумська обласна клінічна стоматологічна поліклініка». Був обраний у березні 2007 року, неодноразово нагороджувався подяками президента АСУ, МОЗ України та подякою міністра охорони здоров'я.

Заступник голови – Полякова Інна Сергіївна, заступник головного лікаря з медичної частини ОКЗ «Сумська обласна клінічна стоматологічна поліклініка».

Секретар – Смірнова Галина Олегівна, обласний дитячий стоматолог управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації.

Члени Правління:

- Цецерська Ніна Петрівна – районний стоматолог Шосткинського району Сумської області, головний лікар УКВ «Шосткінська стоматологічна поліклініка».
- Боряк Ніна Миколаївна – районний стоматолог Роменського району Сумської області, головний лікар районної стоматологічної поліклініки м. Ромни.
- Кекух Володимир Володимирович – міський стоматолог м. Суми, головний лікар КУ «Сумська міська клінічна стоматологічна поліклініка».
- Капелько Микола Володимирович – завідувач стоматологічного відділення № 1 ОКЗ «Сумська обласна клінічна стоматологічна поліклініка».
- Пилипенко Софія Олексіївна – районний стоматолог Лебединського району Сумської області, завідувач стоматологічного відділення КУ «Лебединська центральна районна лікарня ім. К.О. Зільберника».

Основною метою діяльності Організації є забезпечення та захист законних соціальних, економічних, творчих та інших спільних інтересів своїх членів; сприяння професійній і науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованої на поліпшення рівня вітчизняної стоматологічної науки та практики (відповідно до п. 2.1. Статуту Осередку).

Кількісний склад Осередку з кожним роком збільшується і станом на 01.01.2017 нараховує 488 членів.

Члени Осередку активно беруть участь в з'їздах Асоціації стоматологів України, були присутніми на 10 наукових міжнародних семінарах зі стоматології, вже втретє беруть участь в наукових семінарах «Сучасні стратегії профілактики та лікування стоматологічних захворювань: світовий досвід та перспективи розвитку» у форматі телемосту, організатором яких є група компаній «МедЕксперт».

Тричі на рік Осередок організовує та проводить обласні семінари, в тому числі виїзні, на яких проводиться аналіз

лікувально-профілактичної роботи стоматологічної служби області в розрізі районів, вирішуються проблемні питання, обговорюються доповіді

по складних випадках стоматологічної патології, проводяться презентації нових методів профілактики, діагностики та лікування в стоматології з наступним інформуванням районними стоматологами всіх членів Осередку. Присутніми на таких семінарах є головні лікарі стоматологічних поліклінік, районні стоматологи, асистенти кафедри стоматології та терапевтичної стоматології ХМАПО, секції «Стоматологія» медичного інституту Сумського Державного університету.

Також Осередком організуються обласні конференції, де вирішуються та обговорюються нагальні питання, так в 2010 році для стоматологів військкоматів та ортодонтів була проведена конференція «Військово-лікарська експертиза та медичний огляд допризовної та призовної молоді»; в 2016 році для лікарів-стоматологів-ортопедів та ортодонтів – «Актуальні питання ортопедії та ортодонтії».

За підтримки Осередку організуються «майстер-класи» провідних виробників стоматологічних матеріалів, лекції для лікарів-стоматологів області щодо впровадження нових технологій та методик діагностики, лікування та профілактики стоматологічних захворювань. За роки існування Осередку організовано 12 таких заходів.

Однією з головних своїх задач Осередок вважає проведення санітарно-освітньої роботи з метою пропаганди медичних та гігієнічних знань серед населення області. Вже стало традицією до Дня Святого Миколая та Міжнародного Дня захисту дітей організувати для всіх бажаючих дітей та їх батьків стоматологічні консультації, бесіди по догляду за порожниною рота, дарувати зубні щітки, пасти та наочні посібники з питань профілактики стоматологічних захворювань. Дітям демонструють навчальні мультфільми, проводять конкурс малюнків «Робота стоматолога очима дітей» тощо.

Стоматологи Осередку постійно беруть участь в національній освітній програмі «Місяць здорової усмішки», яка з 2002 року проводиться компанією «Колгейт» за підтримки Асоціації стоматологів України, а саме організуються профілактичні огляди та навчання гігієні порожнини рота, яка є

головною складовою санітарно-просвітницької роботи стоматолога. Кожного року така робота проводиться серед дітей Сумського приюту, інтернату та спеціалізованої школи для дітей з особливими потребами. Також проводяться Уроки гігієни серед дошкільнят, дітей молодших класів, студентської молоді. В цілому в 2016 році Програмою охо-

плено 18 районів області та м. Суми, та 1073 дитини організованих дитячих колективів.

За сприянням Осередку та благодійного фонду «Здоров'я майбутнього» в Сумській будинок дитини були передані інгалятор, дитячі тонометри, неодноразово – зубні щітки, пасти, вітаміни та медикаменти, в інтернат для дітей із вадами слуху – сухожарову шафу, в Сумську школу-інтернат – зубні щітки та пасти.

Завдяки спільним зусиллям Голови Правління Осередку, управління охорони здоров'я обласної державної адміністрації, керівництва області, обласної лікарні, кафедри стоматології дитячого віку, ортодонтії, імплантології ХМАПО та підтримки приватно-практикуючих стоматологів м. Суми були проведені операції дітям з вродженими вадами щелепно-лицьової ділянки на базі стоматологічного відділення Сумської обласної клінічної лікарні. Протягом 2015–2016 років було проведено 10 таких операцій.

Важливою для Осередку є робота з пільговим контингентом населення, тому одразу ж була підхоплена ідея Асоціації імплантологів України про участь в акції «Якість життя для наших батьків». Так 25 травня 2012 року на базі Сумської обласної клінічної стоматологічної поліклініки була проведена безкоштовна імплантація з подальшим протезуванням ветерана Великої Вітчизняної війни.

В нелегкий для України час, коли воїни стоять на захисті свободи держави, члени Осередку підхопили акцію на підтримку військослужбовців АТО, запропоновану Головою Осередку Володимиром Савченком. На зібрані кошти для воїнів Сумського батальйону в лютому 2015 року було придбано 4 пересувні радіостанції «Моторола» та гідравлічні кусачки.

За підтримки Осередку, розроблені та затверджені управлінням охорони здоров'я локальні Протоколи надання стоматологічної допомоги, якими в роботі користуються всі лікарі-стоматологи області.

Правління Осередку проводить моніторинг оновлення матеріально-технічної бази стоматологічної служби в розрізі щорічної інвентаризації обладнання по області. Так, у вересні 2009 року приватно-практикуючими стоматологами була передана стоматологічна установка в Новослобідську АЗПСМ, а інші дві – в стаціонарні шкільні стоматологічні кабінети обласного центру.

Постійно виділяються кошти для удосконалення науково-практичних знань лікарів: друкуються довідники, матеріали з'їздів, конференцій. Для покращення та зручності про-

ведення семінарів, онлайн-конференцій, передатестаційних та тематичних курсів практично одразу ж після створення Осередку (грудень 2007 року) були виділені кошти на придбання мультимедійного проектора, ноутбука, принтера, жорсткого диска.

Для лікарів-стоматологів, дитячих стоматологів, лікарів-педіатрів, сімейних лікарів, неонатологів розробляються інформаційні листи, які затверджуються управлінням охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації: «Гострий герпетичний стоматит у дітей» (2015), «Вроджені вади щелепно-лицьової ділянки» (2015), «Кандидоз порожнини рота» (2015), «Герметизація фісур у дітей» (2016).

З 2012 року запроваджено нагородження подяками Осередку кращих стоматологів Сумщини. За 4 роки подяки отримали 42 особи, з них 40 лікарів-стоматологів.

Завдяки клопотанню Осередку, в 2012 році була відкрита меморіальна дошка пам'яті Палееву Володимирі Іллічу, головному стоматологу управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації з 1993 по 2006 рік на будівлі КУ «Сумська міська клінічна стоматологічна поліклініка», в якій він був головним лікарем з 1986 по 1992 рік.

До Міжнародного Дня стоматолога Осередок готує спеціальний випуск в газеті управління охорони здоров'я «Медицина і здоров'я», в якому висвітлюються видатні події в стоматологічній галузі області та розповідається про найкращих стоматологів.

Тернопільський обласний осередок Асоціації стоматологів України (історія становлення, діяльність і перспективи)

Діяльність Тернопільського обласного осередку АСУ бере свій початок з 60-х років минулого століття, коли на базі обласної стоматологічної поліклініки м. Тернополя було створено організаційно-методичний центр стоматологічної служби області.

Його очолювала головний лікар поліклініки О.М. Марчук, водночас виконуючи обов'язки обласного позаштатного стоматолога і керівника стоматологічного товариства, яке об'єднувало лікарів-стоматологів 16-ти районів області.

З того часу і дотепер основними завданнями товариства було впровадження в практику наукових розробок, нових форм і методів діагностики, лікування і профілактики стоматологічних захворювань, проведення обласних семінарів і конференцій, підвищення кваліфікації і атестація стоматологічних кадрів Тернопільської області.

Актуальність перелічених вище завдань для стоматологів Тернопілля була особливою, зважаючи на те, що Тернопільська область віднесена до регіону з високою ураженістю населення стоматологічними захворюваннями – їхня поширеність становить 93%, а ураженість карієсом – 9,5 на одну особу, що підлягає лікуванню.

Інтенсивність карієсу дітей становить 6,5. Значною є також ураженість захворюваннями пародонта. Тому на членів асоціації випадає особлива відповідальність.

Голова Тернопільського обласного осередку АСУ – Олександр Дмитрович Кухарчук, головний лікар Тернопільської міської комунальної стоматологічної поліклініки, який з 1983 року очолює товариство, є головним позаштатним стоматологом управління охорони здоров'я Тернопільської державної адміністрації, експертом Координаційної ради з питань стоматології МОЗ України.

Лікар вищої кваліфікаційної категорії стоматолога-ортопеда та організатора охорони здоров'я О.Д. Кухарчук є також заслуженим винахідником і раціоналізатором в галузі стоматології. В 2002 році йому присвоєно звання «Людина року м. Тернополя».

З 1991 по 2000 рік О.Д. Кухарчук був координатором стоматологічного департаменту благодійної українсько-американської організації «Медична клініка на колесах», діяльність якої він спрямував на проведення санації порожнини рота у дітей віддалених сіл Тернопільщини, деяких областей України в тому числі Республіки Крим і м. Севастополя.

Керуючи Тернопільським обласним осередком АСУ, багато зусиль приклав як організатор проведення обласних конференцій і семінарів з питань

покращення якості стоматологічної допомоги населенню, а також підвищенню кваліфікації лікарів і середнього персоналу стоматологічних установ області і їх атестації.

На базі поліклініки були організовані виїзні цикли удосконалення лікарів-стоматологів: з 1993 по 2003 роки – Вінницького медичного інституту (Хмельницький факультет удосконалення лікарів), з 2007 по 2011 роки – Івано-Франківської медичної академії. Протягом 10 років щорічно проводились курси підвищення кваліфікації середнього медперсоналу стоматологічних установ області.

Семінари і конференції для членів асоціації завжди мали пізнавальний характер, даючи поштовх до впровадження в практику стоматології нових методик, матеріалів, організаційних підходів.

Тематика семінарів і конференцій: «Стан надання стоматологічної допомоги дитячому населенню області (санация школярів, допризовної молоді, надання ортодонтичної допомоги)», «Стан надання ортопедичної стоматологічної допомоги населенню області (в тому числі пільговим категоріям населення)», «Перспективи розвитку стоматологічної служби області», «Аналіз хірургічної допомоги населенню області (за матеріалами щелепно-лицевого відділення обласної клінічної лікарні). Шляхи покращення дошпитальної допомоги (обстеження, направлення)», «Перспективи розвитку стоматологічної служби області на основі виконання рішень Координаційної ради МОЗ України», «Впровадження Протоколів надання стоматологічної допомоги» та ін. Також проводились виїзні семінари в райони області з метою обміну досвідом роботи (Чортківський район – школа передового досвіду по санации дітей, Козівський район – досвід обслуговування пільгових груп населення, Тербовлянський район – досвід впровадження змін в період реорганізації медичної галузі).

Тернопільський обласний осередок АСУ постійно співпрацює з стоматологічними кафедрами вищих навчальних закладів України (міста Тернополя, Одеси, Львова, Івано-Франківська, Полтави, Вінниці). Тому в роботі членів асоціації чільне місце займає впровадження нових методів лікування, зубного протезування, сучасних матеріалів. Вони вводились щорічно у план впроваджень для усіх стоматологічних установ області.

Перелік окремих із них:

«Освоєння та впровадження в практику технології термопластів у знімному та незнімному протезуванні»;

«Впровадження більш широкого застосування в практиці суцільнолитих конструкцій незнімних облицювальних металокерамікою та пластмасою та знімних (бюгельних) конструкцій з використанням різних систем фіксації»;

«Спосіб профілактики ушкоджень емалі при кислотних втручаннях»;

«Спосіб лікування гіперестезії твердих тканин зубів у пацієнтів із клиноподібними дефектами та ерозією емалі із застосуванням зубної пасти «Colgate sensitive pro – relief»;

«Спосіб профілактики та корекції мікроциркуляторних порушень в тканинах пародонту при використанні незмінної ортодонтичної техніки»;

«Спосіб профілактики аномалій розвитку зубощелепної системи шляхом своєчасного заповнення дефектів зубних рядів знімними протезами у дітей та підлітків»;

«Спосіб обробки кореневих каналів зуба при лікуванні хронічного верхівкового періодонтиту»;

«Спосіб профілактики карієсу зубів у осіб молодого віку з високим рівнем його інтенсивності»;

«Сучасні стратегії профілактики та лікування стоматологічних захворювань: світовий досвід та перспективи розвитку»;

«Пародонтопротекторні властивості засобів ІПГР «Лакалут» та їх клінічна ефективність», «Метрогіл Дента – «швидка допомога» для порожнини рота»;

«Обумовлення вибору оптимальної терапії при лікуванні болю та запалення в стоматологічній практиці».

Делегати від Тернопільського осередку АСУ беруть активну участь у всеукраїнських з'їздах Асоціації, конференціях, стоматологічних виставках. Велика увага приділяється санітарно-освітній пропаганді. Члени осередку постійно займаються пропагандою здорового способу життя, навичок гігієни порожнини рота – по місцевому радіо, телебаченню, шляхом випуску санітарних бюлетенів; з дітьми навчання проводиться в присутності батьків.

Значний рівень стоматологічної захворюваності серед дітей регіону зобов'язує приділяти цьому особливу увагу. Координатором стоматологічної допомоги дітям області є комунальна дитяча стоматологічна поліклініка м. Тернополя, яку очолює лікар-стоматолог, педіатр вищої кваліфікаційної категорії, член правління Тернопільського осередку АСУ Тетяна Андріївна Фалінська.

Основні напрямки діяльності дитячої стоматологічної служби:

Проведення профілактичних заходів з попередження стоматологічної захворюваності; надання кваліфікованої стоматологічної допомоги дитячому населенню; диспансеризація дітей; проведення активної роботи із санітарно-гігієнічного виховання серед дітей та батьків; вивчення та аналіз стоматологічної захворюваності серед дітей.

В Тернопільській області є високою розповсюдженість зубощелепних аномалій (у дітей 7–18 років вона становить 78,0%). Тому велика увага приділяється наданню ортодонтичної допомоги дітям.

На диспансерному обліку в Тернополі знаходиться понад 7 тис. дітей. Лікарі-стоматологи ортоданти дитячої стоматологічної поліклініки постійно передають свій досвід колегам з районів на обласних семінарах, конференціях, а також шляхом розповсюдження інформаційних листів, агітаційних листівок.

Протягом останніх трьох років велика увага приділялась лікуванню і зубному протезуванню учасників АТО, якісному відновленню як косметичної, так і жувальної ефективності бійців.

В Тернопільському осередку АСУ на даний час налічується понад 250 членів. Характерною особливістю їхньої діяльності є консолідація співпраці лікарів стоматологічних установ області різних форм власності та викладачів Тернопільського медичного університету.

Кардинальні реформаторські зміни, які на даний час впроваджуються в галузі охорони здоров'я, ставлять перед членами осередку відповідальні завдання. Тому подальша діяльність з покращення якості надання стоматологічної допомоги населенню має бути напруженою і плідною.

Розвиток стоматології на Харківщині

У 1946 році Наркомздрав СРСР було перетворено в МОЗ СРСР. Оновилися філософія та ідеологія розвитку охорони здоров'я, яку направили на організацію і зміцнення спеціалізованої медичної допомоги, в т.ч. стоматологічної.

Відбувається реформування стоматологічної освіти з реорганізацією стоматологічних інститутів в медичні стоматологічні інститути вже з 5-річним терміном навчання. Такий статус отримав Харківський стоматологічний інститут – Харківський державний медичний стоматологічний інститут.

Паралельно з цим, на підставі відповідних наказів МОЗ СРСР, видаються накази по Харківському ОЗО, що визначають заходи щодо поліпшення стоматологічної допомоги населенню. Вводяться нові штатні нормативи лікарів-стоматологів та середнього медперсоналу, встановлюються нові норми навантаження на лікаря-стоматолога. Встановлено 6 категорій самостійних стоматологічних поліклінік. Масово йде підготовка зубних лікарів на заочній і очній формі навчання на лікарів-стоматологів при медичному стоматологічному інституті.

Прийнято рішення при місцевих органах виконавчої влади організувати обласні стоматологічні поліклініки та призначати позаштатних спеціалістів (обласних стоматологів).

До 1959 року в Харкові була одна стоматологічна поліклініка, яка виконувала функції міської стоматологічної поліклініки.

У розрізі відповідних наказів МОЗ України в Харкові з 01.09.1959 відкривається Харківська обласна клінічна стоматологічна лікарня, яка на той час була єдиним спеціалізованим лікувальним закладом з щелепно-лицьовим стаціонаром на 120 ліжок і поліклінічним відділенням на 60 стоматологічних крісел (ХОКСЛ). Вона була структурним підрозділом Харківського державного медичного стоматологічного інституту.

У складі ХОКСЛ було організовано травмопункт і налагоджена цілодобова ургентна стоматологічна допомога населенню міста і області.

ХОКСЛ була клінічною базою для кафедр стоматологічного профілю Харківського державного медичного стоматологічного інституту (ХДМСІ), в якому працювали видатні вчені-стоматологи: професор Фабрікант Б.М., професор Доценко М.Ф., доцент Марей М.Р., доцент Фрідман Я.Л. та інші.

У зв'язку з переведенням в 1967 році ХДМСІ в Полтаву, на базу ХОКСЛ були переведені 3 кафедри стоматології Українського інституту удосконалення лікарів і курс стоматології Харківського медичного інституту. Кафедрою терапевтичної стоматології керував професор Нікітін Валеріан Олексійович, кафедрою хірургічної стоматології завідувала професор Лісова Ніна Денисівна, кафедрою ортопедичної стоматології завідував професор Нападов Михайло Абрамович, курсом стоматології Харківського медичного інституту завідував доцент Юрченко Станіслав Данилович.

На підставі наказу МОЗ СРСР, у зв'язку з упорядкуванням номенклатури найменувань лікувально-профілактичних установ, яким не передбачалися

стоматологічні лікарні, в 1976 р. ХОКСЛ була перейменована в Харківську обласну стоматологічну поліклініку (ХОСП).

Відповідно до наказу МОЗ УРСР № 950 в ХОСП було затверджено 219 штатних одиниць, в тому числі 65 штатних одиниць лікарів-стоматологів для надання стоматологічної допомоги закріпленому населенню міста Харкова та приписному населенню районів області.

З метою виконання Постанови Ради Міністрів СРСР від 12.08.61р. «Про заходи щодо поліпшення стоматологічної допомоги населенню» з 1961 року головний лікар ХОКСЛ Яковлев Костянтин Володимирович призначається обласним позаштатним спеціалістом зі стоматологічної служби при Харківському ОЗО.

Головний спеціаліст стоматологічної служби при Харківському ОЗО спільно з вченими кафедр стоматології спрямовує роботу стоматологів:

- на посилення планової санації порожнини рота;
- організацію стоматологічної допомоги сільському населенню;
- здійснення бригадних виїздів лікарів-стоматологів в райони сільської області;
- пересувні стоматологічні кабінети (автобуси).

При лікарнях з числом ліжок понад 100 відкриваються стаціонарні стоматологічні кабінети. Виконуючи резолюцію IV Всесоюзного з'їзду стоматологів (Москва), в роботу стоматологів упроваджено методи стоматологічної санації – централізований, децентралізований і бригадний.

Задіяні всі форми санації – індивідуальна, організована, планово-профілактична.

З огляду на рекомендації V Всесоюзного з'їзду стоматологів (Київ) відповідно до наказу МОЗ СРСР від 14.04.75 р. №370 організуються стаціонарні стоматологічні кабінети і відділення на підприємствах, а там де немає стаціонарних стоматологічних кабінетів, допомога надається виїзними бригадами лікарів-стоматологів за графіком за рахунок залучення лікарів-стоматологів з територіальних стоматологічних поліклінік або ЦРЛ. У Харківській області впроваджується дільничний принцип надання стоматологічної допомоги.

Впроваджується бригадний метод санації порожнини рота дітей в школах.

Відповідно до наказу МОЗ РСР від 10.12.76 р. №1166 в ХОСП створено організаційно-методичний центр зі стоматологічної служби області.

З відкриттям стоматологічного факультету при Харківському медичному інституті в 1977 р. організуються 4 профільних кафедри, які розмістилися на базах стоматологічних поліклінік № 2,5,6,7,8 міста Харкова та на базі ХОСП.

У різний час стоматологічні кафедри Харківського медичного інституту очолювали: професор Катурова Г.Ф., професор Григорчук Ю.Ф., доцент Чорний Л.Я., професор Голік В.П., професор Куцевляк В. І., професор Рузін Г.П.

У даний час кафедрами стоматологічного профілю ХНМУ керують: професор Рябоконт Е.Н., професор Григоров С.Н., професор Соколова І.І., професор Янішен І.В., професор Назарян Р.С.

Після виходу наказу МОЗ СРСР від 14.04.75 р. №370 «Про заходи щодо подальшого поліпшення стоматологічної допомоги населенню» в 1977 р. в Харкові і області проводиться робота з організації позакатегорійних стоматологічних поліклінік. За рахунок вилучення штатних посад лікарів-стоматологів із загальносоматичних лікувально-профілактичних установ було організовано 6 стоматологічних поліклінік (в тому числі 1 дитяча) в Харкові і 2 стоматологічні поліклініки в районах області (у Балаклійському та Ізюмському районах).

У співтоваристві зі співробітниками кафедр стоматології ХНМУ і ХМАПО в практику лікарів впроваджуються сучасні матеріали, методи обстеження, лікування, протезування.

Виконуються рекомендації VI Всесоюзного з'їзду стоматологів (Ленінград, 1975 р.) з проблем захворювання пародонта, вводяться нові комплексні лікувально-оздоровчі заходи.

Прийнято нові нормативно-штатні посади лікарів-стоматологів відповідно до наказу МОЗ СРСР від 01.10.76 р. № 950.

Спільно з кафедрами розробляється регіональна комплексна система профілактики стоматологічних хвороб.

Після її обговорення на обласному товаристві стоматологів прийнято план її реалізації (1978 р.).

Здійснюється перехід від системи централізованої санації в поліклініках до безпосередньої санації в школах і садках, ширше застосовується бригадний метод санації в школах.

Вперше обґрунтовано участь ортодонтів в диспансеризації хворих стоматологічного профілю.

Збільшився обсяг зубного протезування з використанням золота, зубів з фарфору.

Результати роботи Харківських лікарів-стоматологів за рейтинговими показниками в МОЗ України займали провідні місця.

Одразу після VI Всесоюзного з'їзду стоматологів (Ташкент, 1981 р.), з огляду на передовий досвід Харківської стоматологічної школи, МОЗ України проводить в 1981 р. в Харкові на базі ХОСП розширену «Всеукраїнську республіканську конференцію головних лікарів-стоматологів областей і зав. кафедрою стоматології вузів України», де розглядалися питання якості стоматологічної допомоги населенню, проблеми ортопедичної стоматології, лікування гострої одонтогенної інфекції та інші.

У своїй практиці лікарі-стоматологи впроваджували розробки вчених кафедр стоматології: односеансний метод лікування хвороб зубів, біологічні методи лікування пульпітів, широкий аспект фізіологічних процедур при лікуванні пульпіту, періодонтиту, вакуумтерапію, кріотерапію, аерозолі.

В управлінні стоматологічної служби районів області важливу роль зіграла нова форма – курація районів області. Лікарі-стоматологи ХОСП і співробітники кафедр ХНМУ і ХМАПО, розподілені за районами області та відповідно до графіка, здійснюють виїзди на місця в лікувально-профілактичні

установи, де працюють стоматологи. Надають допомогу лікарям в діагностиці і лікуванні, впроваджують нові технології та методи лікування, адаптують їх до сучасних реалій і умов роботи лікарів. Забезпечують контроль за виконанням попередніх рекомендацій.

Школою управління стоматологічної служби, крім курації районів, проводяться медичні Ради, дні фахівця.

Свій внесок в практичну стоматологію Харківщини зробили вчені ХМАПО: професор Нікітін Валерій Олексійович, професор Лісова Ніна Денисівна, професор Куцевляк Валентина Федорівна. Це застосування аерозолів в стоматології, кріотерапія, впровадження багатощарового захисного покриття зубних протезів та інше.

Вперше в СРСР, на базі ХОСП, впроваджується медичне захисне покриття (МЗП) зубних протезів та відповідним наказом МОЗ СРСР, ХОСП затверджується школою передового досвіду по впровадженню МЗП. ХОСП відвідали вчені, зав. кафедрами стоматології та обласні фахівці з 84 адміністративних центрів країни.

У ХОСП в 1984 році вперше в області було впроваджено виробництво металокерамічних зубних протезів.

На VIII Всесоюзному з'їзді стоматологів в 1987 році (м. Волгоград) остаточно вирішилося питання застосування МЗП в стоматології.

В організації та управлінні стоматологічної допомоги населенню визначено етапи лікування і профілактики стоматологічних хвороб на первинному, вторинному і третинному рівнях.

З виходом наказу МОЗ СРСР від 25.01.88 р. № 50 роботу лікарів-стоматологів стали орієнтувати на кінцевий результат і вимірювати обсяг в УЄТ.

Період після 1991 року, коли Україна почала переходити на нові ринкові відносини в усіх галузях народного господарства, для лікарів-стоматологів був дуже складним.

Фінансування муніципальної стоматологічної служби здійснювалося за залишковим принципом. З'явився навіть термін «непріоритетних служб», до якої віднесли стоматологію. Існувала думка, що активність і адаптація стоматологів до ринкових умов (оскільки в структурі їх діяльності був частково спецрахунок), дозволить їм самим вирішувати багато питань, в тому числі фінансові. Це відповідало реальності.

При стоматологічних закладах створюються різні благодійні фонди, внутрішньолікарняні каси та інші форми роботи з позабюджетними коштами. При лікувальних установах створюються стоматологічні кооперативи.

Країну масово відвідують представники зарубіжних стоматологічних компаній і фірм.

Цьому сприяла політика МОЗ України. Так, вперше в Україні в Харкові 3-4 березня 1993 р. була проведена I-а Національна виставка «Стоматологія-93» за участю іноземних фірм в рамках Української науково-практичної конференції лікарів-стоматологів та виробників стоматологічного обладнання та матеріалів.

Зарубіжні фірми стали привозити на український ринок нові західні технології та впроваджувати їх. Масово стали проводитися обласні та міські стоматологічні конференції, які поєднували зі спеціалізованими стоматологічними виставками, де були присутні іноземні фахівці. Зарубіжні компанії, які беруть участь у таких виставках, багато чому нас навчили, в тому числі економічному і комерційному підходу до масових стоматологічних заходів.

У цей час почався бурхливий розвиток приватної стоматології. Позиція, зайнята керівниками муніципальної стоматологічної служби, забезпечила підтримку приватнопрактикуючих лікарів, діяльність яких дала можливість впровадити нові технології, недоступні державним стоматологічним установам через їх високу вартість, і дозволила зменшити черги хворих до стоматологів в державних установах.

Почалася масова експансія зарубіжних стоматологічних товарів. Бурхливо розвивалася торгівля імпортованими стоматологічними виробами через новостворені вітчизняними посередниками нові торгові мережі замість «Медтехніки».

Державна стоматологічна служба опинилася в складному становищі. В основному була втрачена профілактична робота з планової санації порожнини рота в організованих колективах у зв'язку з проведеними змінами в підпорядкованості та структурі промпідприємств і колективних сільських господарств:

- через різкий дефіцит фінансування, що не давало можливості придбання імпортованого обладнання;
- застарілі технології;
- зношене обладнання.
- почалася міграція кращих фахівців в приватний сектор, а дитячих стоматологів – на дорослий прийом;
- відбувається масове закриття шкільних стоматологічних кабінетів.

У цей період створюється Асоціація стоматологів України (1995 р.), а в Харківській області – її регіональне відділення. Удосконалюється Статут Асоціації, адаптується до нових реалій. Паралельно створюється Асоціація недержавних стоматологів. Зусилля Асоціацій спрямовані на впровадження нових технологій в стоматології і поліпшення якості надання стоматологічної допомоги.

За всієї складності структури надання населенню стоматологічної допомоги в останні роки, муніципальна стоматологія з лікарями стоматологами та вченими кафедр стоматологічного профілю ХНМУ і ХМАПО в основному зберегли мережу стоматологічних установ, кадри і якість стоматологічної допомоги населенню Харківської області.

Важливим етапом для стоматологічних установ усіх форм власності є затверджені МОЗ України «Критерії медико-економічної оцінки надання стоматологічної допомоги на I, II і III рівнях. Амбулаторна допомога», наказ від 22.11.2000 р. № 305.

Мережа стоматологічних установ і підрозділів з 2011р. зазнала деяких змін в результаті реформування медичної галузі. У зв'язку з організацією центрів первинної медико-санітарної допомоги, стоматологічні кабінети сільських лікарських дільниць введені до складу стоматологічних відділень (кабінетів) центральних районних лікарень та центральних міських лікарень.

У 2015 р. вузлові лікарні Південної залізниці в Харківській області були передані в комунальну власність місцевого самоврядування.

В результаті мережа стоматологічних установ і підрозділів в даний час нараховує 113 закладів, з них 11 стоматологічних поліклінік, 102 стоматологічних відділень і кабінетів в установах охорони здоров'я загальної мережі.

Кадровий потенціал практично не змінився і становить:

- лікарі-стоматологи:
- штат – 1175; зайнято – 1149,5; фіз. осіб – 1370;
- лікарі-стоматологи ортопеди: штат – 152,25; зайнято – 132,25; фіз. осіб – 170.

Основні показники діяльності стоматологічної служби за 2016р.:

- питома вага первинних відвідувань лікарів-стоматологів та зубних лікарів серед усіх відвідувань стоматологічного профілю становить 48,9%;
- питома вага планово-оглянутих від усього населення – 41,6%;
- питома вага оглянутих в порядку планової санації – 78,1%;
- питома вага санованих при плановій санації від потребуючих – 82,3%;
- питома вага санованих до первинних відвідувань (рівень завершеності) – 47,6%;
- питома вага вилікуваних зубів в 1 відвідування з приводу ускладненого карієсу – 34,7%.

Стоматологи Харківщини віддають глибоку шану і дякують обласним стоматологам ряду областей України, які дали можливість в різні періоди відвідати їх лікувальні установи з метою обміну досвідом.

Обласні стоматологи-колеги, які надають в різні періоди допомогу ХОСП:

Київ – Коломієць С.П.; Київська область – Романов Г.Г.; Донецьк – Орлов Б.М., Щербань А.П., Бугорков І.В.; Запоріжжя – Дрецер І.М.; Дніпро – Гаврилова В.В., Яловий Л.М.; Суми – Кириченко, Савченко В.В.; Полтава – Синяговський Г., Пилипенко О.С.; Херсон – Филипчик І.С.; Вінниця – Люля І.С.; Черкаси – Коваленко І.І.; Одеса – Бурдейний В.С.; Севастополь – Дрожа Г.І.; А. Р. Крим – Яковець В.В.; Львів – Шульган І.С.; Ужгород – Горзов І.П.; Чернівці – Сандуляк В.З.

За весь післявоєнний період діяльності стоматологічної служби при Харківському ОЗО (в т.ч. управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації) працювало 3 позаштатних фахівця зі стоматології (обласні стоматологи):

Яковлев Костянтин Володимирович (1959–1984 рр.)

Челяпін Олег Олексійович (1984–2010 рр.)

Волосов Євген Віталійович (2010 р. по т. ч.).

Херсонській осередок Асоціації стоматологів України

Історія створення громадської організації спеціалістів стоматологічного профілю починається з 1974 року, коли у Херсонській області було утворено Херсонське обласне наукове стоматологічне товариство (ХОНСТ). Головою товариства був обраний Йосип Степанович Філіпчик – головний лікар Херсонської обласної стоматологічної поліклініки, кандидат медичних наук, позаштатний обласний стоматолог.

У 1995 році ХОНСО було реорганізоване в Херсонській осередок Асоціації стоматологів України. На даний час членами осередку є 366 лікарів-стоматологів, 27 зубних лікарів.

Велику увагу Йосип Степанович приділяв розвитку стоматологічної допомоги в Херсонській області, на той час він очолював школу передового досвіду в Україні. Йосип Степанович був професіоналом найвищої відповідальності і обов'язку перед людьми, високої вимогливості до себе і підлеглих, постійного пошуку та ініціативи в роботі, і залишив яскравий слід в історії стоматології Херсонщини.

На базі Херсонської обласної стоматологічної поліклініки за участю осередку проводились республіканські, обласні конференції, семінари з питань організації та управління стоматологічною службою. Члени осередку беруть активну участь в проведенні з'їздів, конференцій АСУ. Щорічно у вересні Херсонський осередок АСУ проводить науково-практичні конференції лікарів-стоматологів області з залученням професорсько-викладацького складу Одеського національного медичного університету.

На регіональному телебаченні за планом осередку провідні фахівці зі стоматології беруть участь в круглих столах, де доповідають про досягнення стоматологічної науки та досвід стоматологічних установ області.

Дитячі лікарі-стоматологи ведуть велику роботу в плані профілактики стоматологічних захворювань (навчання правилам догляду за порожниною рота, проведення тематичних заходів в дитячих дошкільних та шкільних закладах). За рахунок осередку для організованих колективів дітей тільки у 2015 році були розроблені та роздруковані:

- методичні рекомендації з питань профілактики карієсу на CD-дисках – 120 штук;
- брошури «Профілактика карієсу у дітей» – 18000 шт.;
- «Як правильно чистити зуби» – 10000 шт.;
- «Профілактика ортодонтичної патології у дітей» – 10000 шт.;
- «Гігієна порожнини рота у дітей» – 17000 шт.

Щорічно за рахунок осередку нагороджуються найбільш активні його члени, ювіляри, також надається матеріальна допомога тим, хто її потребує.

На базі клініки з 1993 року працювала філія кафедри стоматології фа-

культету післядипломного навчання Кримського державного медичного університету, з 2014 року відкрито філію Кримського державного медичного університету, де лікарі-стоматологи проходять курси підвищення кваліфікації, а лікарі-інтерни навчаються на очному циклі.

Стоматологічна служба області багато років є однією з найкращих серед стоматологічних служб України, а її досвід надання стоматологічної допомоги відомий у всіх регіонах.

Цілями та задачами осередку були і є:

- сприяння зниженню захворюваності населення, укріпленню його здоров'я;
- сприяння розвитку медичної науки і практики в стоматології;
- сприяння поліпшенню умов праці, підвищенню життєвого рівня членів осередку;
- представництво і захист загальних інтересів членів осередку.

Для досягнення цілей Херсонській осередок АСУ:

- бере участь у розробці і реалізації обласних програм з питань стоматології, організації стоматологічної допомоги населенню;
- сприяє застосуванню новітніх технологій в стоматологічних закладах області;
- бере участь у проведенні курсів, семінарів, науково-практичних конференцій, з'їздів, спрямованих на поширення передового досвіду,

- підвищення професійного рівня в галузі стоматології;
- бере участь в проведенні атестації спеціалістів стоматологічного профілю;
- проводить пропаганду медичних та гігієнічних знань.

У 2007 році головою Херсонського осередку стоматологів був обраний Михайло Анатолійович Лук'яненко – завідувач щелепно-лицьового відділення Херсонської обласної клінічної лікарні, який продовжував традиції, закладені Й.С. Філіпчиком.

У 2016 році головою Херсонського АСУ обрана Наталія Іллівна Номеровська – головний лікар Херсонської міської дитячої стоматологічної поліклініки, головний позаштатний дитячий стоматолог Департаменту охорони здоров'я Херсонської обласної державної адміністрації.

Створення та розвиток осередку Асоціації стоматологів України в Хмельницькій області

Стоматологічна служба за роки свого існування пройшла певний шлях, постійно удосконалюючись і набуваючи сьгоднішніх обрисів. Попри загальні особливості становлення служби, в кожному регіоні були і є певні свої особливості, свої ентузіасти, які самостійно або об'єднуючись в Товариства, Асоціації, сприяли розвитку стоматологічної служби. Даний матеріал щодо стоматологічної служби Хмельницької області є однією із спроб систематизації становлення та розвитку служби.

Хмельницька область розташована в західній частині Правобережжя України на землях Західного Поділля та Південної Волині. Поселення на території області бере свій початок з часів первіснообщинного ладу.

Про існування медицини в давні часи свідчать археологічні знахідки на Поділлі: хірургічні інструменти періоду бронзи, залишки древньої лазні II–VI ст.

На Поділлі тривалий час лікуванням, в тому числі зуболікуванням, займалися знахарі, що практикували «заговорювання» і траволікування, а також цирульники, які крім стрижки і гоління, могли видалити зуб.

З 1857 року до Зводу законів Російської імперії внесли статтю, в якій окремо затверджувалися вимоги на одержання «права на зубоврачевание». І тільки ті особи, що відповідали цим вимогам, отримували відповідні посвідчення. На той час на всю Подільську губернію з населенням 1 млн 899 тисяч чоловік отримав посвідчення один зубний лікар. Поступово кількість лікарів зростає. В багатьох містах з'являються дантисти. Так, у 1895 році в м. Проскурів значився один дантист, у 1904 – шість. Серед них і дві жінки. Кожен дантист намагався відкрити свій власний зуболікарський кабінет.

Досить суттєву допомогу хворим надавали також безкоштовні оздоровниці, зокрема у Кам'янець-Подільському в 1884 році було 28 консультантів, в тому числі дантист. Тривалий час плідно працював у Кам'янець-Подільському видатний медик, історик Юзеф Антоній Ролле, який був одним з організаторів Товариства Подільських лікарів. З 1859 по 1865 роки діяло це Товариство, у складі дійсних членів якого був дантист. Члени товариства виступали з доповідями, повідомленнями, демонстрували хворих з різними хворобами, публікували книги, статті, висвітлювали особливості хвороб і методики лікування.

На початку XX століття зуболікарських кабінетів було дуже мало. В амбулаторіях лікуванням зубів, як правило, займався фельдшер. Однак, з кожним роком розвивалась мережа лікувальних закладів. У 1925 році в закладах Подільської губернії працював 81 дантист (66 в містах). При загальних лікарнях відкриваються зуболікарські кабінети.

Багато медичних працівників стали жертвами сталінських політичних репресій. У 1937–1938 роках за сфабрикованими кримінальними справами

розстріляні лікар-стоматолог, зубний лікар, приватний зубний технік, які працювали у Кам'янець-Подільській області. Великі матеріальні збитки і людські втрати принесла Поділлю Велика Вітчизняна війна, зруйновано 267 лікувальних закладів.

В післявоєнні роки в області з'являються зубні кабінети при медичних пунктах промислових підприємств, при сільській лікарні – зуболікарська майстерня.

Перша спеціалізована стоматологічна поліклініка (Хмельницька міська стоматологічна поліклініка) в місті та області організована у 1954 році, у її штаті було 14 лікарів. Колектив поліклініки очолювала Інна Іванівна Алексєєнко. В липні 1960 року згідно наказу МОЗ УРСР і розпорядження виконавчого кабінету Ради депутатів Хмельницької області на базі обласної лікарні створена обласна стоматологічна поліклініка. Поліклініка була на той час розташована в трьох кабінетах корпусу обласної лікарні, мала 12 штатних посад, в тому числі 6 лікарських.

В 1963 році поліклініка переведена в окреме приміщення, побудоване за барачним типом з трьох фінських будинків. На той час в штаті поліклініки було 37 посад, в тому числі 15 лікарських, і функціонували лікувальне, ортопедичне відділення та відділення дитячої стоматології. А вже через рік поліклініка отримала окреме приміщення на території обласної лікарні та з часом поруч побудували приміщення зуботехнічної лабораторії.

Організатором і головним лікарем обласної стоматологічної поліклініки був Олександр Мойсейович Грузинський, який народився у 1919 році в Кіровоградській області, закінчив Харківський стоматологічний інститут у 1941 році. Учасник Великої Вітчизняної війни в званні майора медичної служби. Працював завідувачем відділення щелепно-лицевої хірургії армійського госпіталю 3-го Українського фронту. В післявоєнні роки працював на посаді завідувача щелепно-лицевим відділенням та лікаря-стоматолога-хірурга Хмельницької обласної лікарні.

Олександр Мойсейович був обласним стоматологом та першим головою філії Республіканського Наукового Товариства Стоматологів, яка об'єднувала стоматологів та зубних лікарів області. Кількість стоматологів була значно меншою, ніж зубних лікарів. Біля 130 лікарів вступили в Товариство стоматологів. Кожен член Товариства сплачував внесок, який у 1965 році складав 3 рублі 20 копійок, та отримував квиток. Скарбником була лікар-стоматолог обласної стоматологічної поліклініки Тимченко Зоя Володимирівна.

З 1966 року філію Товариства очолив лікар-стоматолог-хірург вищої категорії, головний лікар Хмельницької обласної стоматологічної поліклініки, обласний стоматолог Володимир Федорович Онишко, який народився

В.Ф. Онишко

21.03.1925 року в Кам'янець-Подільській області. Брав участь в бойових діях. Закінчив Київський стоматологічний інститут. Займав посади від замісника головного лікаря райлікарні до завідуючого райздороввідділом. Він доклав значних зусиль для будівництва нового окремого приміщення поліклініки, де розмістилась кафедра стоматології Хмельницького факультету удосконалення лікарів Вінницького медичного інституту ім. М.І. Пирогова. Завдяки співпраці практикуючих лікарів-стоматологів області та науковців впроваджувались нові методи діагностики та лікування стоматологічних захворювань. Товариство проводило конференції сумісно з науковими працівниками Одеського науково-дослідного інституту. Так, на XVII обласній науково-практичній конференції у 1985

році освітлювались питання: організації стоматологічної допомоги працівникам сільського господарства шляхом покращення матеріальної бази дільничних лікарень та амбулаторій, створення пересувних стоматологічних бригад; диспансеризації стоматологічних хворих; досвід впровадження бригадно-вузлового методу виготовлення зубних протезів та виготовлення коронок з фарфору, лікування пульпітів, гінгівітів та хвороб слизової оболонки порожнини рота; питання використання загально-го знеболення при стоматологічних втручаннях в поліклінічних умовах. Свої наукові праці на конференцію надсилали фахівці області Сухін М.В., Островий М.В., Бризицький В.І., Логінова В.А., Кшемінська О.Г., Білан Є.Р., Зайонц С.І., Магід А.І. та такі відомі вчені, як М.Ф. Данилевський, А.П. Левицький, М.А. Кодола, Г.М. Варава.

Починаючи з 80-х років розробляється проектна документація та розпочинається будівництво Хмельницької міської та Старокостянтинівської стоматологічних поліклінік, нових приміщень стоматологічних відділень в 4-х районних центрах. Стоматологічна допомога надається у 7 стоматологічних поліклініках, 1 стаціонарному відділенні, 12 амбулаторних стоматологічних відділеннях, 149 стоматологічних кабінетах та 52 госпрозрахункових кабінетах. Зростає кількість лікарів-стоматологів. У 1985 році в області працювало 303 стоматолога та 216 зубних лікарів. З них 405 були членами наукового Товариства стоматологів.

З 1987 року головою обласної філії Товариства стає лікар-стоматолог-хірург, головний лікар Хмельницької обласної стоматологічної поліклініки, головний стоматолог Чешун Микола Степанович, який народився 26 жовтня 1940 року в Білорусії. У 1965 році закінчив Київський медичний інститут. Працював на посаді лікаря-стоматолога Арик-Баликської

райлікарні Казахстану, у подальшому районним стоматологом в Хмельницькій області, лікарем-стоматологом обласної стоматологічної поліклініки, завідувачем лікувальним відділенням, завідувачем хірургічним відділенням, з 1978 року по 1986 рік заступником головного лікаря поліклініки по медичній роботі, з 1987 року головним лікарем.

У вересні 1995 року в Одесі відбувається установча конференція Асоціації стоматологів України, на якій були присутні делегати від Хмельницької області. На конференції президентом АСУ обрано М.Ф. Данилевського, а також прийнято рішення про те, що правонаступником Республіканського Наукового Товариства Стоматологів стає Асоціація стоматологів України. Філії Республіканського Наукового Товариства Стоматологів реорганізуються в обласні осередки АСУ.

М.С. Чешун

Голова осередку із членами АСУ активно працює щодо впровадження новітніх технологій в стоматологічних закладах області. На базі обласної стоматологічної поліклініки лікарі-стоматологи області проходять навчання щодо застосування фотополімерних, склоіномерних матеріалів, оперативних втручань з приводу доброякісних пухлин щелепно-лищевої ділянки, хвороб пародонту, зубопротезування з металокераміки.

Однак цей період є складним, оскільки фінансування закладів значно зменшується, можливості щодо придбання сучасних матеріалів та апаратури відсутні. Тоді Микола Степанович разом із іншими членами АСУ працює над механізмом залучення позабюджетних коштів, що дає змогу стоматологічним закладам області працювати, а в подальшому придбати стоматологічні матеріали, інструментарій, апаратуру для сучасних технологій діагностики і лікування хвороб зубів, тканин пародонту. М.С. Чешун розуміє необхідність в мотивації лікарів-стоматологів щодо покращення якості стоматологічної допомоги і впроваджує розроблений фахівцями новий метод господарювання, який дає змогу кращим стоматологам надавати надбавки до окладів. Миколу Степановича нагороджено знаком «Відмінник охорони здоров'я».

Триває співпраця з кафедрою стоматології по питанням навчання лікарів-інтернів області, післядипломного навчання лікарів-стоматологів, розробки методичних рекомендацій для лікарів-стоматологів. Активну участь у роботі обласного осередку АСУ брали завідувачі кафедрою стоматології Хмельницького факультету удосконалення лікарів Вінницького медичного інституту ім. М.І. Пирогова: І.В. Мільман, Ф.З. Савранський, М.К. Добровольська та асистенти кафедри М.П. Антонюк, С.І. Зайонц, Л.І. Чепель.

За участі М.К. Добровольської розроблені та видані методичні рекомендації «Лекарственные растения и препараты из них для лечения стоматологических заболеваний», «Харчування та гігієнічний догляд за порожниною

рота вагітної жінки», «Методична розробка до Галузевого медико-економічного стандарту надання амбулаторної стоматологічної допомоги та критеріїв її оцінки», а також проводилось епідеміологічне обстеження дітей віком 5–6 років, 12–15 років та вагітних, які проживали у місцевості з різним вмістом фтору у питній воді. Визначався рівень гігієни порожнини рота, поширеність та інтенсивність карієсу зубів з метою розробки регіональної Програми профілактики основних стоматологічних хвороб. В подальшому цю роботу продовжила голова обласного осередку Валентина Іванівна Левицька із членами АСУ регіонів області – М.М. Андрейко, С.Р. Войнович, В.А. Логіновою, Л.І. Красницькою, А.С. Андруховим, Г.П. Берковським, А.К. Іщуком, П.І. Гринчишиним, В.О. Лисюком.

В.І. Левицька

21 лютого 2002 року з ініціативи засновників: В.І. Левицької, М.К. Добровольської, М.В. Острового на загальних зборах Хмельницького обласного відділення АСУ було прийнято Положення про обласне відділення, яке 16 липня 2002 року зареєстровано управлінням юстиції Хмельницької області. Обласне відділення є самостійним організаційним формуванням і має право юридичної особи, створює свої осередки на території області. Основною метою його діяльності є задоволення та захист соціальних, економічних, творчих, вікових та інших спільних інтересів своїх членів, сприяння професійній та науковій діяльності спеціалістів стоматологічного профілю, спрямованих на поліпшення рівня вітчизняної науки та практики. На зборах обрано головою обласного відділення АСУ Валентину Іванівну Левицьку.

Валентина Іванівна у 1982 році з відзнакою закінчила стоматологічний факультет Київського медичного інституту та була направлена на роботу в Хмельницьку обласну стоматологічну поліклініку, де працювала до вступу у ВУЗ. Після закінчення інтернатури працювала лікарем-стоматологом терапевтичного відділення поліклініки, завідуючою терапевтичним відділенням, а з 1989 року по теперішній час – заступником головного лікаря з медичної частини КЗ «Хмельницька обласна стоматологічна поліклініка».

Члени АСУ області беруть активну участь у конференціях, з'їздах АСУ, науково-практичних семінарах, в тому числі проводячи їх і на теренах Хмельниччини. 22–24 жовтня 2002 року на базі Кам'янець-Подільської міської стоматологічної поліклініки відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція. Значна роль в її організації і проведенню належить місцевому осередку – її керівнику П.І. Гринчишину, а також О.В. Маланчуку, В.А. Яворському.

За активну участь у роботі АСУ члени Хмельницького обласного відділення неодноразово відзначались грамотами та подяками. Члени АСУ В.І. Левицька і Г.П. Берковський нагороджені відзнакою Асоціації стоматологів України «За заслуги».

Станом на 01.01.2017 року обласний осередок АСУ налічує 422 чоловіка. Кількість членів Координаційної ради – 33, Правління – 21. Заступник голови осередку – Довгаль С.М., скарбник – Островий М.В.

Делегати IV (XI) з'їзду АСУ Хмельницької області, Президент АСУ Павленко О.В., член правління АСУ Біда В.І.

Проводяться обласні науково-практичні конференції на базі стоматологічних закладів ЛПЗ області, до яких залучаються члени АСУ. Обласне відділення співпрацює з Українською Асоціацією профілактичної і дитячої стоматології – Л.О. Хоменко, О.І. Остапко по питаннях профілактики і лікування стоматологічних захворювань у дітей; кафедрою післядипломної освіти лікарів-ортодонтів УМСА, курсом стоматології Хмельницького ФПО Вінницького медичного університету ім. М.І. Пирогова – завідувач Л.І. Чепель, та надає допомогу лікарям-стоматологам області з акредитації, ліцензування, розробки локальних протоколів, формулярів тощо. Під авторством О.Б. Мирного та В.І. Левицької розроблені та видані методичні рекомендації по профілактиці внутрішньолікарняних інфекцій в стоматологічних установах. Членами обласного відділення вносяться пропозиції по питанням реформування стоматологічної служби, нормативно-правової бази в стоматології.

За останні роки поряд із збільшенням кількості лікарів-стоматологів має місце і суттєве збільшення об'єму різновидів форм і методів надання стоматологічної допомоги. Все це призвело до певної спеціалізації в стоматології, а відповідно, і до створення профільних Асоціацій. Однак, загальні тенденції розвитку, проблеми, які потребують вирішення, що є спільними для всіх стоматологів, доцільно розглядати в рамках АСУ, в тому числі і на рівні обласних осередків. З врахуванням тих нових повноважень, які будуть надані громадським організаціям, роль АСУ суттєво зростає. І є впевненість, що ті питання та рішення по них, які будуть прийняті АСУ – сприятимуть подальшому розвитку стоматологічної служби, фаховому розвитку лікарів-стоматологів.

Історична довідка «Стоматологія Черкащини»

Перші згадки про допомогу при захворюваннях зубів датуються серединою 19 століття. В ті часи ні зубних лікарів, ні дантистів ще не було. Періодично до міст приїжджали на так звані «гастролі» бездипломні румуни, які наймали фаетон, виїздили на базар, закликали охочих рвати зуби і тут же їх спиритно виривали.

Перші зубні лікарі появились на Черкащині у 90-х роках XIX століття після заснування зуболікарських шкіл, які були відкриті в Одесі, Києві та Харкові. В 1919 році у Києві створено Державний зуболікарський інститут. В ці ж роки були засновані перші зуболікарські товариства.

Із архівних даних, перші зуболікарські кабінети в місті Черкаси з'явилися в 1911 році: один по вул. Суворовській, кабінет лікаря І.Я. Кагана і другий зуболікарський кабінет М.Г. Барського було відкрито в парадній доктора Гінзбурга. В цей період в Черкасах працювало всього 11 зубних лікарів: М.Л. Аммосова, М.Г. Барський, Г. Зельдович, Ф.Г. Заславська, І.Я. Каган, М.Н. Лурье, О.П. Маджугинська, Ф. Рувинська, М.І та З.Ю. Самсоновичі, М. Цейтлин. Проводилось лікування, пломбування зубів золотом, видалення без болю, вставлялися штучні зуби без пластинок. Кабінети працювали з 9 до 13 години та з 15 до 19 вечора.

В 1920–1921 роках біло відкрито зуболікарські кабінети в Корсуні, Чигирині та Золотоноші. В 1920 році в м. Умані по вул. Радянській було відкрито першу державну робочу поліклініку, де працював зуболікарський кабінет. В 1922 році її було переведено на вул. Шевченка, 54 (нині шкіряно-венерологічний диспансер).

В 30-х роках XX століття стоматологія м. Умані була представлена госпрозрахунковою зубопротезною лабораторією, якою керував М.І. Рабинович. Лабораторія знаходилася при лікарні Червоного Хреста і була на 25 ліжок. Лікарня займала одноповерховий цегляний будинок по вул. Коломенській, що поряд з філією Держбанку. Лікарня акушерсько-гінекологічного профілю була гарно обладнана та платна (зі спогадів Заслуженого лікаря УРСР І.А. Гудими. Держміськархів м. Умані).

Також, стоматологічна допомога надавалась в Уманській окружній лікарні, яка складалася з дитячого відділення, терапевтичного, акушерсько-гінекологічного, очного, отоларингологічного, інфекційного відділень та клінічної лабораторії. Стоматологічну допомогу надавала лікар К.Л. Галкіна. Зі спогадів Заслуженого лікаря УРСР І.А. Гудими, лікар К.Л. Галкіна працювала стоматологом поліклініки та ординатором хірургічного відділення та відзнялась працелюбністю. Галкіна одержала гарну загальну хірургічну підготовку, самостійно проводила щелепно-лицеві операції, вела наукову роботу, друкувалась в стоматологічному журналі. В період Другої світової війни вона залишилась в окупованій Умані та була розстріляна фашистами в 1942 році.

В роки окупації та перші післявоєнні роки стоматологічне обладнання було примітивним: працювали ножними бормашинами, а зубні техніки ножними шліфувальними машинами.

У 1946 році розпочато відкриття зуболікарських кабінетів в містах та сільській місцевості, відповідно до наказу МОЗ України від 02.08.1946 року «О развертывании сети зубо-врачебных учреждений в городах и сельской местности».

У 1955 році при Черкаській обласній лікарні відкрито кабінет щелепно-лицевої хірургії.

У 1958 році вийшов наказ МОЗ України «О разрешении открытия стоматологических поликлиник» и «Об открытии платной стоматологической помощи».

14 листопада 1958 року в місті Черкаси відкрито госпрозрахункову стоматологічну поліклініку IV категорії на базі існуючої зубопротезної лабораторії з загальним штатом 40,5 одиниць, із яких 10 лікарів, та затверджено ціни: «видалення 3 крб., кожне відвідування до лікаря на лікування 3 крб., накладення пломби 5 крб.». Головні лікарі: Б. Міндорф, А. Нечипоренко.

28 листопада 1957 року на Черкащині організовано науково-практичне товариство лікарів-стоматологів та зубних лікарів. Кількість членів товариства складала 45 осіб. Головою товариства було обрано та затверджено республіканським науковим товариством та обласним відділом охорони здоров'я Анну Василівну Олексієнко, яка очолювала його до 1972 року.

Із серпня 1959 року рішенням облвиконкому введено 0,5 ставки стоматолога в обласному протитуберкульозному санаторії «Руська Поляна» на 100 ліжок.

До 1970 року стоматологічна служба м. Черкаси була представлена кабінетами та відділеннями при міських поліклініках №1 та №2.

В 1970 році, в пристосованому приміщенні по вул. Енгельса, 120, було організовано міську стоматологічну поліклініку №2, яку з 1970 по 2007 роки очолював головний лікар С.П. Двірняк. Він вніс вагомий вклад в розвиток стоматології в місті Черкаси.

В 1970 році на базі санаторію «Пролісок» відкрито Черкаську обласну стоматологічну поліклініку, а в 1980 році, під керівництвом обласного стоматолога І.О. Коваленка, введено в дію типове приміщення обласної стоматологічної поліклініки.

В 1971 році в м. Умань, по вул. Шевченка, 4, було відкрито стоматологічне відділення для дорослих з окремим хірургічним кабінетом та зуболікарською лабораторією (нині це наркологічний диспансер та офтальмологічне відділення дитячої поліклініки). До цього лікарі-стоматологи працювали при міських лікарнях. В 1979 році стоматологічне відділення м. Умань

очолив В.А. Демченко. З 1991 року по теперішній час головний лікар відділення Р.О. Мельник.

В 1973 році Черкаську міську стоматологічну поліклініку №1 переведено на бюджет. Головні лікарі – Б.Н. Бойко, Є.І. Старіченко.

29.12.1979 року Черкаську міську стоматологічну поліклініку №2 переведено за адресою бульвар Шевченка, 325, а на її площах відкрито дитячу стоматологічну поліклініку на 35 лікарських посад, яку очолював В. Михайленко (1979–1984), а потім А.І. Сагайдачний (1984–2012). З 2012 року поліклініку очолює В.А. Беззубенко.

1 січня 1981 року в м. Умань було вирішено перейменувати стоматологічне відділення в стоматологічну поліклініку.

12 лютого 1981 року було створено Уманську стоматологічну поліклініку в новому пристосованому приміщенні на 40 лікарських посад.

В 2012 році пройшло об'єднання першої та другої Черкаських міських стоматологічних поліклінік. Головний лікар І.В. Щепачова.

В період з 1973 по 1994 роки посади голів товариства стоматологів обіймали: Леонід Максимович Жилук, Григорій Микитович Сердюк, Євгеній Іванович Старіченко, Олександр Іванович Сагайдачний. З 1985 по 1995 роки секретарем товариства була Валентина Григорівна Близнюк.

Кількість членів товариства складала 320 осіб. Після розпаду СРСР товариство самоліквідувалось.

1 березня 1995 року Міністром України зареєстровано Асоціацію стоматологів України. 23.10.1996 року рішенням Установчої Конференції стоматологів Черкаської області було створено Черкаський осередок асоціації стоматологів України. Головою обрано Анатолія Івановича Сагайдачного, а секретарем – Валентину Григорівну Близнюк. Кількість членів асоціації в середньому складала 425 осіб.

11.04.2016 року в Єдиному Державному реєстрі України ЄДРПОУ зареєстровано Громадську організацію «Асоціація стоматологів Черкаської області». Засновниками ГО АСЧО стали Іван Олексійович Коваленко та Валентина Григорівна Близнюк. Загальними зборами засновників ГО АСЧО Головою обраний Іван Олексійович Коваленко, секретарем – Валентина Григорівна Близнюк. На 01.01.2017 року кількість членів ГО АСЧО складає 386 осіб.

Чернігівський обласний осередок Асоціації Стоматологів України

01.03.1995 року в Чернігівській області було створено стоматологічне науково-практичне товариство, яке очолював колишній головний лікар Чернігівської обласної стоматологічної поліклініки Леонід Олексійович Бондік.

В 1999 році товариство очолив головний лікар КЛПЗ «Чернігівська обласна стоматологічна поліклініка» Валерій Миколайович Чмель.

В квітні 2002 року Установчими зборами було прийнято рішення про створення Чернігівського обласного осередку АСУ, кількість членів осередку – 318 чоловік, головою одногосно обрано головного лікаря КЛПЗ «Чернігівська обласна стоматологічна поліклініка» В.М. Чмеля, який перебував на цій посаді до 2013 року.

В січні 2014 року головою Чернігівського Осередку АСУ обрано головного позаштатного спеціаліста зі стоматології при управлінні охорони здоров'я Чернігівської обласної державної адміністрації, головного лікаря КЛПЗ «Чернігівська обласна стоматологічна поліклініка» Сергія Петровича Горбаня.

Станом на 01.01.2016 року в Осередку нараховується 260 членів.

Осередок в своїй діяльності продовжує традиції попередників: сприяє вдосконаленню організації управління стоматологічної служби та основних форм і методів надання стоматологічної допомоги, визначає напрями організації стоматологічної служби регіону в умовах проведення медичної реформи.

Наукові школи української стоматології

Асоціація Стоматологів України поєднує не тільки практичну охорону здоров'я, а й міцні наукові школи, які утворилися за цей час, і яких в Україні на сьогоднішній день не менш 16-ті.

Історія стоматологічного факультету національного медичного університету ім. О.О. Богомольця (1920–2017)

Офіційна історія стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця починається з 1920 року. До Жовтневого перевороту одонтологія розвивалася поза стінами Вищої школи. Зауважимо, що до 1891 року зуболікарська освіта перебувала навіть поза будь-якою школою: знання набувалися завдяки приписуванню учнів до кабінетів дантистів як асистентів і помічників. Після трирічного навчання у відомого дантиста, з наступним складанням іспиту, надавалася кваліфікація «дантист». Загальноосвітньої підготовки для цього не вимагали.

Зближення зуболікування і загальної медицини почалося в 70-і роки XIX століття і проходило у стінах Університету імені Св. Володимира (професори М.В. Скліфосовський, Ю.К. Шимановський), Медико-хірургічної академії (професори Х.Х. Соломон, І.В. Буяльський, М.І. Пирогов, В.А. Ратимов та ін.), а також на медичному факультеті Московського університету (приват-доцент М.М. Знаменський).

М.І. Пирогов, спостерігаючи за щелепно-лицевими пораненнями під час Кримської та Кавказької воєн, заперечував ранню резекцію нижньої щелепи при вогнепальних пораненнях, яку пропагував у свій час відомий французький військовий хірург Домінік Ларрей (1829). М.І. Пирогов запропонував підборідно-тім'яну пов'язку для фіксації уламків щелеп, зонд і поїльник для годування поранених, хірургічні набори інструментів для щелепно-лицевих операцій, зуболікарський інструментарій. За його ескізами був зроблений ранець із хірургічними інструментами, куди входили зубний ключ, апарат для фіксації переломів нижньої щелепи, Т-подібна головна пов'язка, лицева і носова пов'язки, та інші предмети, необхідні лікареві для допомоги пораненому. Саме М.І. Пироговим була розроблена методика обробки щелепно-лицевих ран, фіксації уламків щелеп гіпсовою пов'язкою. Наголосимо, що сьогодні анатомічне поняття «трикутник Пирогова» відоме кожному стоматологу. М.І. Пирогов також описав доступ до язичної артерії, що залягає у трикутному просторі, й заклав основи сучасної хірургії щелепно-лицевої ділянки.

Учень М.І. Пирогова, професор-консультант Київського військового госпіталю Ю.К. Шимановський, продовжив працю свого вчителя: розробив критерії протипоказань до пластичних операцій у щелепно-лицевій ділянці.

У літературі опубліковано низку робіт хірургів військового госпіталю, які мали відношення до щелепно-лицевої хірургії. В 1862 році учень професора Ю.К. Шимановського — ординатор Л. Іванов у «Военно-медицинском журнале» опублікував статтю «О задушении языком при резекции нижней челюсти», в якій переконливо показав, наскільки важким буває догляд за хворим після таких операцій, розкрив патогенез асфіксії, виклав свої пропозиції щодо уникнення названих ускладнень. У 1864 році, також у «Военно-медицинском журнале», лікарем Талько був описаний «Случай злокачественного прыща верхней губы, закончившийся летальным исходом вследствие генерализации гнойного процесса».

Професор М.В. Скліфосовський деякий час завідував госпітальною хірургічною клінікою університету Св. Володимира, що розташовувалася в Київському військовому госпіталі. Він брав участь у Російсько-турецькій війні (1877–1878) і, оцінивши досвід цієї війни, дійшов висновку про необхідність надання пораненим у щелепно-лицеву ділянку спеціальної допомоги, тому що ці поранення мали значні особливості як за перебігом запального процесу, так і за методами догляду і лікування. Пізніше М.В. Скліфосовський уперше у світі, застосував місцеве знеболення розчином кокаїну при операціях на обличчі, сконструював апарат для підтримки наркозу під час операції. За допомогою цього апарату він виконав рідкісну операцію — резекцію обох половин верхньої щелепи з одночасним ортопедичним лікуванням. До нього було виконано всього 12 таких операцій.

У 1882 році у «Врачебном сборнике Киевского военного госпиталя» старший ординатор С.С. Шкляревський, описуючи «великі» операції, виконані в клінічному хірургічному відділенні госпіталю, наводить декілька прикладів операцій на щелепно-лицевій ділянці: видалення рецидивувальної пухлини «на підборідді у чоловіка похилого віку, якому за півроку перед тим, лікарем Яценко був видалений первинний раковий вузол *labiae inferioris*», хворому В-П., 65 років, зроблена ампутація язика, враженого раковим новоутворенням.

У 1893 році у журналі «Врач» лікар О.С. Балтузевич із хірургічної госпітальної клініки описав випадок рідкісного перелому обох щелеп і двостороннього вивиху нижньої щелепи, обґрунтував власний погляд на механізм виникнення цієї травми.

Старший ординатор Київського військового госпіталю А. Фалькенберг також у журналі «Врач» за 1895 рік навів приклад успішної операції з приводу рецидивної злоякісної пухлини основи черепа, під час якої була виконана остеопластична операція з резекцією обох половин верхньої щелепи за Є.Т. Кохером. Це була друга, зауважимо, унікальна операція в світовій практиці. Перша була виконана самим Є.Т. Кохером.

У 1909 році ординатор О.А. Воробйов описав три випадки вогнепального поранення впритул із гвинтівки, з метою самогубства. Незважаючи на тяжке поранення, всі хворі одужали. Після цього кожному хворому був виконаний

цілий ряд пластичних операцій, із відповідним виготовленням obturatorів твердого піднебіння з штучними зубами. Всім хворим також виконувалася трахеотомія і вводився шлунковий зонд. Обов'язковим був ретельний нагляд за станом сусідніх органів і порожнин (придаткові пазухи носа, привушні залози, шия та ін.) з метою своєчасного попередження розповсюдженню інфекції на мозок та його оболонки, й у середостіння.

Наприкінці ХІХ століття питання спеціальної одонтологічної (зуболікарської) освіти привертало увагу багатьох учнів-медиків, хірургів, дантистів, зубних лікарів. На запровадженні вищої одонтологічної (зуболікарської) освіти наполягали М.В. Скліфосовський, О.К. Лімберг, С.П. Коломнін, О.І. Кудряшов, Ф.А. Звержховський. За відкриття зуболікарських шкіл виступали також дантисти О.П. Синіцин, І.І. Хрушов, Ф.І. Важинський та ін.

У 1891 році був виданий закон «Про перебудову навчання зуболікарського мистецтва». Цей закон встановлював дві кваліфікації: кваліфікація «дантист» надавалася тим, хто навчався у приватних кабінетах, фах «зубного лікаря» — тим, хто навчався в зуболікарських школах, діяльність яких з 1891 року визначалася «Нормальним статутом». Новий статут не передбачав припинення підготовки дантистів шляхом учнівства, яке продовжувалося протягом всього ХІХ століття (до 7 травня 1900 р.). Дантист міг отримати кваліфікацію «зубний лікар», склавши іспити у спеціальній зуболікарській школі.

Дантисти і зубні лікарі, виконуючи практично однакову роботу, мали різні права. Зубний лікар, у разі вступу на державну службу, міг отримати чин десятого класу, тоді як дантист користувався тільки перевагами чина чотирнадцятого класу. Зубний лікар затверджувався у своєму чині через чотири роки вислуги, а дантист — тільки через шість років. У той час як зубні лікарі користувалися правом виписування рецептів для отримання ліків із аптек, дантистам цього права не надавалося.

Починаючи з 90-х років ХІХ століття, одонтологічна освіта зосереджується у приватних зуболікарських школах. У 1882 році в С.-Петербурзі Ф.І. Важинський (1847–1910) відкрив першу в Росії приватну зуболікарську школу, до якої приймалися особи, які закінчили чотири класи загальноосвітньої гімназії. Потім вимоги стали підвищуватися, і вже з 1891 року освітній ценз становив до шести класів середнього навчального закладу. Після закінчення зуболікарської школи, випускники отримували фах зубного лікаря. Навчання тривало два з половиною роки. Потім школи почали відкриватися в університетських містах, де існував медичний факультет (Київ, Харків, Одеса). Все частіше зуболікуванням стали займатися особи, які мали вищу медичну освіту.

На початку ХХ століття в Києві існували три зуболікарські школи: Перша Київська зуболікарська школа лікаря Л. Бланка (1904–1918), Київська зуболікарська школа приват-доцента Київського університету Св. Володимира М.М. Жука (1904–1910), Київська зуболікарська школа (1898–1919) лікарів Л. Головчинера, С. Лур'є, О. Плінера (Фото 1, 2, 3). Свідectво про

присвоєння звання зубного лікаря видавалося після державних іспитів на медичному факультеті.

Хрещатик 50 — Київська зуболікарська школа лікарів Л. Головчинера, С. Лур'є, О. Плінера (1898–1919)

Хрещатик 50. Сучасний вигляд

Особова справа учениці зуболікарської школи Л. Бланка (1918)

Відкриття перших зуболікарських шкіл поклало початок якісно новому періоду в історії підготовки зуболікарських кадрів. Однак реформа зуболікарської освіти не вирішила основного питання — організації державних одонто-

логічних факультетів, таким чином закріпивши «приватнопідприємницький характер зуболікарських шкіл». У зв'язку з відкриттям перших вітчизняних зуболікарських шкіл поява у 1886 році вітчизняного підручника І.І. Хрущова (1850–1916) «Полный зубоврачебный курс» була особливо важливою. У ньому, на основі теорії та практики, були викладені всі розділи зуболікування. Велика заслуга І.І. Хрущова і в створенні зуболікарського обладнання, яке він з успіхом демонстрував на виставці 1896 року в Н. Новгороді.

Розвитку галузі сприяли науково-практичні суспільства дантистів і зубних лікарів, з'їзди зубних лікарів (перший відбувся у 1896 р.), наукові журнали «Зубоврачебный вестник» (з 1885 до 1917 р., С.-Петербург), «Одонтологическое обозрение» (з 1899 до 1915 р., Москва), у редколегію яких входили київські лікарі Л. Бланк, Л.А. Білейкін, Г. Бурвассер.

Свидѣтельство.

Дано сіе Педагогическою Свѣтою Зуболікарської школи імені Л. Головчинера, С. Туря і зубного врача О. Плетнера въ Києві.

Мислениці Наталіи Никелевны
 прикрасилася вірменкою, родилася 15 січня 1895 г. и получила образование въ Киевской гимназии Жердевской въ тоги, что она, Мисленица, поступила въ 1915 учебномъ году, на 1 семестръ въ школу

пробыла въ школѣ въ теченіи 5 семестровъ (2½ г.) в во время пребыванія въ школѣ поведѣніе был : на оцѣнчатѣльныхъ выпискахъ означена оцѣнка, сдѣланіе учебна въ наукѣ:

По предметамъ:

- Химія
- Анатомія и Гистологія
- Физіологія
- Оперативному зуболікарству
- Частной педиатріи и старшей педиатріи (отитисъ и др.)
- Педиатріи и акушерства
- Слѣдъ теоріи и практикѣ
- Слѣдъ педиатріи и педиатрической акушерствѣ
- Препарату зуболікарствѣ

Зуболікарська школа

Присвоено Оцѣновою Комиссіеи Губернскаго Правленія, на основаніи § 29 нормальнаго устава зуболікарской школы, медицинскія и врачебныя экзамены признаны удовлетворительными, что означено въ семъ свидѣтельствѣ. Дана въ г. Киева 15 декабря 1918 года. Подписали: председатель при Киевской Зуболікарской школѣ доктор Л. Головчинера, С. Туря и зубного врача О. Плетнера на проэктомъ для оцѣнчатѣльныхъ зуболікарской школы и правленіи Подольскаго Свѣтлою школы додому. Получила сего свидѣтельство для предствленія въ институтъ педиатрической или акушерской факультета общаго для университетовъ или при военно-медицинской академіи для получения званія зубного врача (Выс. указъ 7 мая 1912 г. № 50 ст. 1 и 4).

Л. Головчинера
 С. Туря
 О. Плетнера

Губернскій Вестникъ
 № 51
 1481

По общей справкѣ:
 - Частной справкѣ института
 По практическимъ экзаменамъ:
 По оперативной акушерствѣ
 - акушерской акушерствѣ

Справленіе
 Головчинера С. Туря Плетнера

Мисленица
 Наталіи Никелевны

Секретарь
 Головчинера С. Туря

1918 г.

Свідіцтво успішності, видане Педагогічною Радою Зуболікарської школи Л. Головчинера для подання в медичний університет для отримання звання зубного лікаря (1918)

Однією з цілей створення одонтологічних товариств як у Москві, так і в Києві була реформа зуболікарської освіти.

Ніби у відповідь на клопотання одонтологічних з'їздів про заснування одонтологічних інститутів з 4-річним курсом навчання, професор Г.Є. Рейн в пленарному засіданні міжвідомчої комісії з перегляду лікарсько-санітарного законодавства 10 березня 1913 року запропонував знизити освітній ценз для абітурієнтів до зуболікарської школи з шести до чотирьох класів середньо-навчального закладу. Лікарська бюрократія в особі Медичної ради допустила, всупереч закону, відкриття зуболікарських шкіл і в неуніверситетських містах, де не було відповідних кадрів кваліфікованих викладачів.

Таким чином, робився акцент на тому, що реформа зуболікарської освіти тісно пов'язана з питанням про реформу медичної освіти взагалі та повинна бути включена в систему викладання предметів вищої

медичної школи, з яких складається Одонтологія в цілому як спеціальне науково-практичне знання.

При вирішенні цих питань науковці звернулися до накопиченого Західно-Європейськими країнами досвіду початку ХХ століття, де питання про зуболікарську освіту в той час вважалося більш або менш вирішеним.

Свідцтво про присвоєння звання дантиста ректором Університету Св. Володимира (1905)

Прохання про видачу диплома зубного лікаря у ректора Університету Св. Володимира (1919)

У 1914 році на Міжнародному з'їзді зубних лікарів у Берліні професор Годон, проаналізувавши зуболікарську освіту у світі, говорив, що у всіх цивілізованих країнах Європи та Америки спеціалізація з предметів одонтології входить до курсу загальної медичної школи.

Зуболікарські журнали, що видавалися в Росії до революції

П.Г. Дауге (1869–1946)

Найбільш популярною в галузі теоретичної одонтології, лікувального і протезного зуболікування, була Німеччина, зокрема Берлінський університет із його зуболікарським Інститутом.

Організатором стоматологічної допомоги став відомий громадський діяч та лікар Павло Георгійович Дауге. В перші дні своєї діяльності П.Г. Дауге провів реформу зуболікарської освіти – те, чого не вдавалося досягти до 1917 року.

Для вирішення науково-методичних питань, пов'язаних із організацією зуболікарської допомоги в країні, П.Г. Дауге залучив групу вчених, передових лікарів і громадських діячів: Ю.М. Гофунга, А.І. Євдокімова, О.О. Лімберга, І.Г. Лукомського, М.О. Коварського, Н.І. Агапова, Н.А. Астахова, П.П. Львова, Г.А. Єфрона та ін.

Завдання, що стояли перед охороною здоров'я і зуболікуванням, були величезними. Зуболікарська підсекція повинна була розробити і впровадити в життя усі заходи з реформи зуболікарської справи в республіці. Основним питанням, яке потрібно було терміново вирішувати, було питання організації зуболікарської допомоги населенню країни, потреба в якій була дуже високою. Надавалася вона, здебільшого, лікарями, які приватно практикували, і була платною – користуватися нею могли тільки забезпечені громадяни.

1 жовтня 1918 року вийшов знаковий декрет Народного комісаріату охорони здоров'я і Народного комісаріату про реформу зуболікарської освіти, в якому говорилося: «Отныне зубоврачебное образование будет неразрывно связано со всей системой высшего медицинского образования».

П.Г. Дауге розробив форми надання зуболікарської допомоги населенню, зробивши її безкоштовною, загальнодоступною і кваліфікованою. Проте, орієнтація на розробку спрощених за дешевизною матеріалів, придатних для безкоштовного лікування та протезування, призвела до відставання вітчизняних методів лікування і протезування від більш дорогих, складних й естетично досконалих методів передових країн Заходу.

Ю.М. Гофунг

А.І. Євдокімов

А.А. Лімберг

І.Г. Лукомський

Револуцію і, зрештою, радянську владу, медична інтелігенція, зокрема і зубні лікарі, сприйняли насторожено, що призвело до саботажу лікарів, закриття приватних кабінетів та вивезення устаткування за кордон. Організація державних зуболікарських кабінетів і лабораторій вимагала часу й чималих матеріальних витрат, коштів на покриття яких у держави не було. Тому для створення державних установ було вирішено використовувати приватні зуболікарські кабінети.

14 вересня 1918 року було видано «Постанову щодо використання приватних зуболікарських кабінетів на користь трудящого населення», на підставі якої всі зубні лікарі були зобов'язані надавати робітникам безкоштовну зуболікарську допомогу. 17 вересня 1918 року вийшла ще одна постанова — «Про облік зуболікарського і зуботехнічного приладдя і матеріалів». Облік майна виявив практично повну його відсутність. Наприкінці вересня 1918 року зуболікарська підсекція розробила проект «Положення про націоналізацію зуболікарської допомоги в Радянській республіці», за яким усі приватні кабінети, разом із їх устаткуванням, переходили до держави.

26 грудня 1918 року Наркомохоронздоров'я видало постанову «Про державну організацію зуболікарської допомоги в республіці», яка і відіграла основну роль у становленні зуболікування радянського періоду.

Громадянська війна, що почалася в 1918 році, призупинила реалізацію розроблених зуболікарською підсекцією лікувальних, організаційних та профілактичних заходів в галузі зуболікування.

Влітку 1919 року Наркомздрав видав декрет про передачу зуболікарської освіти медичним факультетам університетів і про закриття приватних зуболікарських шкіл, перетворивши їх на Державні зуболікарські клініки, що існували як учбово-допоміжні установи при медичних факультетах університетів. Упровадження в життя цього декрету ознаменувалося тим, що Наркомохоронздоров'я було вирішено в негайному порядку відкрити замість зуболікарських шкіл Вищий науково-учбовий заклад — Державний одонтологічний інститут з чотирьохрічним курсом навчання. Через відсутність матеріальної бази і кваліфікованих викладачів відкрити одонтологічні відділення в ті роки не вдалося.

Негайна передача справи навчання зуболікуванню Університету Св. Володимира утруднюється також відсутністю відповідних приміщень, клінік, викладачів зі стажем і, нарешті, перевантаженням взагалі медичного факультету. Тому прийом на перший і другий курси одонтологічного відділення нових слухачів — в кількості 200–300 — змусив би Університет відкривати паралельні кафедри і шукати відповідні приміщення та ін.

«18-го октября 1920 г. Киевским Губисполкомом был издан приказ, коим Одонтологический Институт был присоединен к Институту Здравоохранения (ныне Мед. Институт), как отдельный его факультет.

Таким образом, родился в Киеве в муках и страданиях первый Одонтологический факультет, по образцу которого лишь год спустя стали открываться

Одонтологические факультеты в других университетских городах Украины». (Проф. Л.А. Білейкін, журнал Одонтологія, Харків: Наукова думка., № 2. – 1924).

К.П. Тарасов
(1865–1931)

Так був створений перший Одонтологічний факультет в Україні. Фундатором, ідейним натхненником і першим деканом (з 1920 по 1930 рр.) Одонтологічного факультету став професор К.П. Тарасов.

Викладання на факультеті почалося призначеним організаційним складом викладачів, за швидко складеними програмами і планами; для їх серйозної попередньої розробки не було часу, тому що розпочинати викладання потрібно було негайно, що б там не сталося.

При цьому виявилось, що не закінчена ще організація навчального життя Інституту (як автономного навчального закладу), а для факультету (як частини медакадемії) учбова програма повинна бути переглянута, змінена і погоджена з організацією медфакультету. У Комісії з реорганізації викладання взяли участь всі викладачі Одонтологічного факультету, в більшості професори медфакультету, які були до того викладачами закритих радянською владою зуболікарських шкіл. 20 серпня 1921 року були затверджені положення та програми, які мали забезпечити планомірний розвиток навчального життя факультету.

За «Положенням» Одонтологічний факультет як єдина господарсько-адміністративна одиниця зливався з медфаком в одне ціле – медакадемію, і матеріально-навчальні інтереси обох факультетів визначалися як рівноцінні. У навчально-педагогічному відношенні факультет визначався як самостійний навчальний заклад. Програми, система і методи викладання медакадемії формувалися залежно від спільної мети – підготовки кваліфікованих фахівців одонтології.

До групи предметів підготовчого і освітнього циклу належали такі предмети: Зоологія з порівняльною анатомією; Ботаніка; Фізика; Хімія органічна та неорганічна з основами мінерології; Анатомія загальна та спеціальна; Гістологія; Бактеріологія; Фізіологія з фізіологічною хімією; Загальна патологія з патологічною анатомією; Загальна хірургія з десмургією; Загальна гігієна; Фармакологія з фармацією та рецептурою; Рентгенологія; Приватна патологія та терапія з лікарською діагностикою та вченням про хвороби дитячого віку; Шкірно-венеричні хвороби; Хвороби вуха, горла, носа; Очні хвороби; Нервові хвороби; Невідкладна допомога при раптових захворюваннях.

Групу спеціальних дисциплін складали: Загальна дентіатрія (пропедевтика Одонтології); Оперативна стоматологія з топографічною анатомією голови та шиї; Хірургія порожнини рота та суміжних ділянок з ортопедії; Консер-

вативне зуболікування; Оперативне зуболікування; Протезне зуболікування; Ортодонція; Гігієна порожнини рота з громадським зуболікуванням.

Теоретичне і практичне викладання студентам Одонтфаку з предметів природничо-історичного циклу велось повністю в межах навчального закладу, а загальномедичного циклу – переважно в навчально-допоміжних закладах Медфаку.

Що стосується предметів спеціального циклу (група одонтології), то їх викладання, за винятком хірургії порожнини рота і оперативної стоматології, проводилося при спеціальних поліклініках Одонтологічного факультету, розташованих в одній будівлі. Поліклініки обладнані в 1920 році залишками обстановочного та інструментального інвентарю, націоналізованого після закриття Київських зуболікарських шкіл. Інвентар цей з самого початку ні кількісно, ні якісно не задовольняв потреб навчально-показового викладання спеціальних предметів. Матеріальної допомоги від Медінституту в більшому або меншому задовільному розмірі не могло бути, і виходом з важкого становища була, не дозволена раніше, платна амбулаторія, котра не тільки надала кошти для підтримки поточної навчальної роботи, але і надавала надію на можливість поставити цю роботу на належний рівень у найближчому майбутньому.

Кількість студентів у перші роки існування одонтологічного факультету постійно змінювалася. Так, протягом перших трьох років із загальної кількості студентів на факультет до 1-го січня 1923 року прибуло 402 особи. 64 студенти закінчили курс у 1922 навчальному році і склали перший випуск факультету. Решта 338, залишили факультет із різних причин. Всього ж, за час існування одонтологічного факультету КМІ (1920–1931) випустилося 285 лікарів-стоматологів.

Колектив одонтологічного факультету. В центрі К.П. Тарасов, М.Й. Шапіро, Л.А. Білейкін (20-ті роки XX ст.)

Більшість викладачів у ті роки були практичними фахівцями, деякі з них не мали вищої медичної освіти та педагогічного досвіду. Із метою сприяння прогресу зуболікарських знань, як у науковому, так і в практичному аспектах, а також поширенню в широких верствах населення правильних уявлень про гігієну порожнини рота, при факультеті в 1921 році засновано Одонтологічне Товариство. Членами товариства були всі викладачі Одонтологічного факультету, а також ухвалені 18 сторонніх зубних лікарів Києва. Засідання приваблювало значну кількість відвідувачів — викладачів Одонтфаку, студентів старших курсів і практичних лікарів-одонтологів.

10 липня 1922 року постановою Народного комісаріату охорони здоров'я «Про використання зуболікарського майна» був закріплений проект «Положення про націоналізацію зуболікарської допомоги в Радянській республіці» (1918). Постанова підтверджувала, що зуболікарське майно «що фактично надійшло у провадження органів державної влади, є майном державним і ні в якому разі поверненню у приватне володіння не підлягає». З цього часу приватнопрактикуюча зуболікарська допомога припинила своє існування.

Для збереження лікувальних установ Народний комісаріат охорони здоров'я частину з них передав на утримання промисловим підприємствам і страховим органам, в результаті чого виникла мережа зуболікарських амбулаторій при заводах, державних установах, що працюють на госпрозрахунку (1922). Це був хоч і тимчасовий, але все ж відступ від основних принципів охорони здоров'я радянського періоду.

У листопаді 1925 року відбувся Всесоюзний одонтологічний з'їзд, на якому були присутні понад 2300 осіб, і де було прочитано понад 100 доповідей, багато з яких мали високу наукову вагу. Ця наукова творчість стала помітною і у фахових журналах, що стали набагато змістовнішими, ніж до революції. Науковим пошуком позначилася і діяльність Київського одонтологічного товариства, в якому прочитано багато вагомих наукових доповідей.

Одночасно виріс і престиж одонтології. Все це дало привід М.О. Семашко на II Всесоюзному Одонтологічному З'їзді проголосити, що «одонтолог, стоматолог стоїть поряд з хірургом, терапевтом». Якщо в колишніх зуболікарських школах головна увага приділялася засвоєнню технічних прийомів і вдосконаленню їх, то на одонтологічних факультетах, під практичну галузь одонтології підводився науковий фундамент. На Одонфаках майбутні лікарі-одонтологи отримували біологічну і загальномедичну підготовку, достатню для того, щоб вміти науково мислити і розбиратися у взаємозалежностях між захворюваннями зубів та іншими захворюваннями організму.

Проти організації одонтологічних факультетів виступав П.Г. Дауге, який так характеризував одонтологічні факультети: «Одонтологічний факультет був і залишається реформованою зуболікарською школою, що отримала гучну вивіску, але не змінила свого внутрішнього змісту. Спеціаліст,

який закінчив одонтологічний факультет, являється, в багато чому, вузьким спеціалістом у своїй сфері (не лікарем в широкому сенсі цього слова), але, безсумнівно, з дещо підвищеною біологічною і загальномедичною підготовкою в порівнянні із зубним лікарем старої формації».

Стан факультету в 1920–1921 роках був сумним. Протези робилися безкоштовно, а відповідні органи постачання фактично нічого не постачали, кафедра з усіма установами вела жалюгідне існування. З квітня 1923 року був введений принцип самоокупності. Протези почали робити з надбавленням 50% до суми собівартості. Ця обставина різко змінила життя факультету до поліпшення. Розпочалось поступове придбання інструментів та матеріалів, і значне поживлення навчальної та практичної діяльності.

Із 1920 до 1928 року кафедрами завідували такі фахівці: консервативного зуболікування — Л.А. Білейкін, загальної дентриатрії — Г.Ф. Бурвассер, протезного зуболікування — Л.Н. Дудкін, ортодонтії — К.П. Тарасов, оперативного зуболікування — М.Й. Шапіро. Головною клінічною базою спеціальних кафедр була одонтологічна поліклініка по вул. Хрещатик, 50 (колишня приватна зуболікарська школа Л. Головчинера і С. Лур'є).

У 1924 році на кафедрі консервативного зуболікування відкрилася клінічна ординатура, збільшився викладацький колектив. Однак у подальшому кількість підготовлених випускників зменшувалась, досягнувши в 1927 році 23-х чоловік.

У 1928 і 1929 роках випусків зовсім не було. Така ситуація виникала, окрім інших причин, вільним відвідуванням лекцій і можливістю вільно переходити на інший факультет. Лише великий ентузіазм завідувачів кафедр і штату викладачів, які не мали академічної підготовки і досвіду, навчальних планів і програм, дозволили проводити педагогічну роботу в цих складних умовах.

Директивою від 24.01.1927 р. №4006/489 Народний Комісаріат освіти України, в підпорядкуванні якого тоді знаходилися медичні вузи, засудив ліквідаторську політику керівництва Київського медичного інституту щодо одонтологічного факультету і рекомендував вжити необхідних заходів для збереження і підсилення факультету. Розширювалася робоча площа навчальних баз, збільшувалася кількість функціональних підрозділів, у поліклініці були обладнані операційна, рентгенівський кабінет, але рівень викладання на факультеті був невисоким, наукові дослідження профільних кафедр мали характер практичних повідомлень на засіданнях наукового товариства. Пізніше з'явилися перші друковані публікації (Л.А. Білейкін). Наукові роботи переважно присвячувалися організації стоматологічної допомоги, практичним питанням консервативного лікування та оперативної техніки.

З березня 1927 року на базі факультету були організовані 6-місячні курси з підвищення кваліфікації зубних лікарів.

Влітку 1928 року кафедри одонтології медичних факультетів України почали ліквідуватися, проте прямого наказу їх закрити, вочевидь, не було —

у 52 випусках бюлетенів Наркомпросу УРСР за 1928 рік такого наказу немає. Відділ медичної освіти Укрглавпрофобру просто виключив одонтологію з навчального плану педфаків. У той час загострився конфлікт між двома школами – Російською (професор П.Г. Дауге) і Українською (професор Ю.М. Гофунг) про шляхи подальшого розвитку стоматології. У «рік великого перелому» керівництво вищих інстанцій поновилося, проте політика Укрглавпрофобру і Наркомохоронздоров'я (НКЗ) УРСР щодо одонтофаків після цього не змінилася.

Протокол засідання одонтологічної проблемної комісії. Присутні: К.П. Тарасов, Л.А. Білейкін, Г.Ф. Бурвассер, М.Й. Шапіро, Л.Н. Дудкін, М.М. Матесіс та ін. (1926)

Печатка канцелярії КМІ (1926)

Нарком охорони здоров'я УРСР С.І. Канторович (1892–1937)

Новим наркомом охорони здоров'я УРСР став С.І. Канторович (1892–1937), який змінив Д.І. Єфімова. Вже на початку 1930 року, на VII Всесоюзному з'їзді відділів охорони здоров'я, С.І. Канторович сказав, як відрізає: «Мы на Украине решили, что в медицинских вузах должны быть 4 факультета: 1) лечебно-профилактический, 2) санитарно-гигиенический, 3) охраны материнства и детства, а также 4) одонфак, который уже существует и будет существовать».

Українська медицина великою мірою зобов'язана С.І. Канторовичу, бо він дотримав своєї обіцянки – українські одонфаки, перейменовані незабаром у стоматологічні, продовжили жити і працювати, переживши наркома і прослуживши зразком для загальносоюзної моделі підготовки кадрів.

Із 1930 року українська система зуболікарської освіти позбавилася, нарешті, від опіки П.Г. Дауге, якою московський ідеолог дошкуляв нашій стоматології.

Вже у 1930 році одонтологічний факультет був перейменований у стоматологічний.

Проаналізувавши недоліки організації перших років одонтологічної освіти в Україні, Міністерство охорони здоров'я видало наказ про збільшення числа вступників і заборону переходу на інший факультет. В результаті організаційних заходів, починаючи з 1931 року, кількість випускників одонтологічного факультету зросла до 100 чоловік щорічно.

У 1931 році стоматологічний факультет було перетворено (реорганізовано) у самостійний Київський Стоматологічний інститут. Це значно підняло авторитет професії стоматолога серед молоді, інститут перестав відчувати нестачу абітурієнтів. Інституту були надані клінічні бази по вулицях Хрещатик, 50; Пушкінській, 22; Базарній, 18 і бульварі Шевченка, 17.

У 1931 році при Київському інституті ортопедії і травматології була відкрита клініка щелепно-лищевої хірургії, спочатку на 16 ліжок, а з 1937 року – на 40 ліжок, яка діяла на цій базі до 1964 року.

У 1932 році відкривається аспірантура, і саме з цього періоду починається підготовка наукових стоматологічних кадрів.

Перед Великою Вітчизняною війною з 1931 по 1940 роки, Київський Стоматологічний інститут підготував 1250 лікарів-стоматологів.

Інтенсивний розвиток інституту був загальмований початком Великої Вітчизняної війни. У червні 1941 року Київський стоматологічний інститут евакуйовано спочатку до м. Харкова, а потім разом із Харківським стоматологічним інститутом до м. Фрунзе, де він працював як факультет медичного інституту.

У 1943 році після визволення Києва стоматологічний факультет був відновлений у складі медичного інституту. Із демобілізацією почали повертатися до Києва співробітники кафедри.

У 1947–1948 навчальному році в інституті навчалось близько 1000 студентів. У зв'язку з підвищеними вимогами щодо якості підготовки молодих спеціалістів гостро постало питання про зміцнення клінічних баз, комплектування педагогічних кадрів, особливо із загальномедичних та теоретичних дисциплін. Як наслідок, було наказано «ліквідувати з 1 лютого 1955 року Київський медичний стоматологічний інститут і на його базі організувати стоматологічний факультет Київського медичного інституту імені академіка О.О. Богомольця» (наказом № 750 МОЗ УРСР від 31.12.1954 р.).

Реорганізація сприяла значному поліпшенню навчально-методичної роботи на профільних кафедрах, відповідно зріс рівень викладання теоретичних та загальномедичних дисциплін, успішно працювали навчально-методичні комісії, які свого часу очолювали такі організатори, як О. Ф. Кісельова, В. С. Коваленко, М. Ф. Данилевський, Д. В. Дудко.

Група студентів-стоматологів 2 курсу. Набір 1938 р.
Перший ряд справа – А.Д. Мухіна, З.А. Фліс

У 1961 році була збудована основна клінічна база стоматологічного факультету НМУ – стоматологічний корпус, при будівництві якого враховувалась специфіка профільних кафедр.

Для покращення професійної підготовки студентів, набуття ними практичних навичок у корпусі розмістилася стоматологічна поліклініка, що має такі відділення: терапевтичної стоматології, пародонтології, нейростоматології, хірургічної стоматології, дитячої стоматології, ортодонтії, ортопедичної стоматології, фізіотерапії, рентгенології, клінічну та зуботехнічну лабораторії. Незважаючи на економічну нестабільність, керівництво університету та поліклініки проводить значну роботу з підвищення рівня її діяльності, це дало змогу МОЗ України надати поліклініці республіканський статус. На базі поліклініки працює ряд республіканських лікувально-методичних центрів: пародонтології, нейростоматології, профілактики стоматологічних захворювань.

Професор Л.О. Хоменко

Слід підкреслити, що у вирішенні проблем будівництва стоматологічного корпусу, його облад-

нанні, організації основних напрямків діяльності факультету, велика заслуга належить професору М.Ф. Данилевському, який на той час працював, у різні роки, деканом факультету, секретарем парткому, проректором з лікувальної роботи.

Для читання лекцій та проведення семінарів і конференцій у корпусі у 2011 році була переобладнана аудиторія на 200 місць та конференц-зал.

Високий рівень навчально-методичної роботи, професійний рівень викладачів, сучасно обладнана клінічна база зумовили створення у 1972 році першого факультету підвищення кваліфікації викладачів стоматологічних факультетів.

На час 170-річчя Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця стоматологічний факультет став одним із найбільш згуртованих колективів, де працює 8 професорів, 56 доцентів та кандидатів медичних наук.

На факультеті сьогодні плідно працюють 6 профільних кафедр: терапевтичної стоматології (завідувач кафедри професор А.В. Борисенко), дитячої терапевтичної з курсом профілактики стоматологічних захворювань (завідувач кафедри професор О.В. Савічук), хірургічної стоматології (завідувач кафедри професор В.О. Маланчук), дитячої хірургічної стоматології (завідувач кафедри професор І.Н. Яковенко), ортопедичної стоматології (завідувач кафедри професор В.П. Неспрядько), ортодонції та пропедевтики ортопедичної стоматології (завідувач кафедри професор П.С. Фліс).

Останні 25 років розвитку факультету ознаменувалися тим, що вони проходили в новий історичний період України. У цей час стоматологічний факультет, незважаючи на значні труднощі, отримав подальші можливості для успішного розвитку та вдосконалення наукової та професійної майстерності колективу, особливо після надання університету статусу Національного.

Для цього періоду характерним є постійне покращення навчальної бази факультету, поповнення навчальних кабінетів новим обладнанням, стоматологічними установками. У лікуванні використовуються сучасні матеріали та новітні технології лікування та протезування світового рівня.

Зростає рівень наукових досліджень, кафедри поповнюються талановитою молоддю. За останні 10 років на факультеті підготовлено 17 докторів наук та 24 кандидатів наук. Свій вклад у розвиток професійної майстерності вносить Асоціація стоматологів України, ініціаторами організації якої були професори стоматологічного факультету. У подальшому вони очолювали її керівництво: професор М.Ф. Данилевський був першим президентом, професори В.П. Неспрядько, Л.О. Хоменко – віце-президентами, професор А.В. Борисенко – генеральним секретарем. В теперішній час – доцент Скрипник І.Л., професори В.О. Маланчук, П.С. Фліс є членами Правління АСУ.

Зросла співпраця кафедр із зарубіжними та вітчизняними фірмами-виробниками.

На сьогоднішній день постійно проводиться оптимізація навчального, наукового, виховного процесів.

Чітко визначається розвиток стоматологічного факультету та його матеріально-технічної та клінічної баз, удосконалення професійного рівня трудового колективу.

Новий фантомний клас на кафедрі терапевтичної стоматології; клінічний кабінет на кафедрі ортопедичної стоматології; комп'ютерний клас

Засідання трудового колективу стоматологічного факультету

Перспектива розвитку стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, який відсвяткував у 2016 році 175-річчя, спирається на фаховий авторитет Київської стоматологічної школи, глибокі знання і високу відповідальність перед суспільством за підготовку висококваліфікованих кадрів українських лікарів.

Європейські стандарти надання медичної допомоги визначають напрям роботи колективу факультету, формують творчі змагання викладачів і студентів у вирішенні нестандартних наукових проблем, створенні нових методик лікування й опануванні знань, актуальних для сучасної медицини.

Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України

30 листопада 1927 року рішенням колегії Народного комісаріату охорони здоров'я України в Одесі було організовано і 1 квітня 1928 року офіційно відкрито Український державний зуболікарський інститут.

Націоналізація радянським урядом величезної кількості приватних лікувальних установ і навчальних закладів та перехід їх у підпорядкування та фінансове забезпечення державою стали проблемою в організації та керівництві їх діяльності як з боку Наркомату охорони здоров'я, так і з боку Губздраву на місцях.

Відразу ж після закінчення Громадянської війни складність розвитку зуболікування на державних засадах зрозуміли зав. одеським Губздравом Д. І. Єфімов та головний лікар центральної зуболікарської поліклініки І. А. Клейтман, котрим в 1921 році Наркомздрав України запропонував організувати державний інститут зуболікування (ДІЗ) в Одесі. Але Наркомздрав України і ТОВ «Одеське одонтологічне суспільство» не готові були до відкриття такого інституту. У 1925 році І. Д. Єфімова призначають Наркомом охорони здоров'я України. Після цього відкриття ДІЗа в Одесі було вже вирішене. Але треба було ще два роки для остаточної підготовки відкриття інституту.

Незважаючи на значні фінансово-матеріальні труднощі, викликані наслідками громадянської війни, за рішенням Наркомату охорони здоров'я 1 квітня 1928 року в Одесі було відкрито перший в Україні Державний інститут зуболікування (ДІЗ), що включав наукові та клінічні підрозділи.

На початку відкриття інституту матеріальна база клінічних відділів у своєму розпорядженні мала 15 зуболікарських крісел і 2 стаціонарних ліжка. Забезпечення необхідним обладнанням експериментальних відділів і його оновлення здійснювалося поступово, відповідно до потреб науково-дослідних робіт.

Радянському зуболікуванню необхідно було вирішувати найскладніші завдання, які поставив перед інститутом Наркомздрав України:

1. Організація і поширення державних стоматологічних установ з надання безоплатної зуболікарської допомоги населенню;
2. Планове обслуговування населення та його диспансеризація;
3. Підвищення кваліфікації зубних лікарів шляхом проведення районних, міжрайонних конференцій, створення короткострокових курсів;
4. Удосконалення форм і методів лікування та профілактики стоматологічних захворювань.

Наркомздрав зобов'язав інститут виконувати функцію, яка називалася «Інститут на колесах». Це було першочерговим завданням соціально-гігієнічного відділу. Багатопланові складні проблеми, які стосуються організації зуболікарської допомоги в Україні, на перших етапах становлення інституту

доводилося вирішувати всьому колективу під керівництвом соціально-гігієнічного відділу. У цей період ще був відсутній зв'язок інституту з зубними лікарями периферії. Ще не проводилися виїзні конференції, слабо висвітлювалася практична і наукова діяльність інституту.

Розвиток стоматологічних установ на периферії відбувався стихійно. Форма і зміст зуболікарської роботи ґрунтувалися на традиціях дореволюційної приватної зуболікарської практики. Організованих форм масової безкоштовної зуболікарської допомоги не існувало, а методи лікування зубів і порожнини рота не удосконалювалися. Все це вимагало радикальних перетворень, за здійснення яких енергійно взялися всі співробітники інституту. Перші кроки в цьому напрямку стали видні через рік після заснування інституту, про що свідчать статті співробітників інституту, опубліковані в журналі «Одونتологія».

З вересня 1931 року бригади науковців стали здійснювати виїзди в обласні центри та міста України для проведення консультацій і науково-практичних конференцій.

Тривалий час Інститут був єдиним науково-дослідним стоматологічним закладом у колишньому Радянському Союзі (Центральний науково-дослідний інститут стоматології у Москві було засновано лише у 1962 році).

На даний час Інститут стоматології – єдина в Україні науково-дослідна установа зі стоматології, яка займається організаційно-методичною, дослідницькою, експертною та медичною діяльністю.

В Інституті проводять наукові дослідження на світовому рівні, готують кадри вищої кваліфікації, впроваджуються найсучасніші технології профілактики та лікування стоматологічних захворювань.

В Інституті працює один член-кореспондент УААН. Кількість наукових співробітників становить 51, з них 7 професорів, 10 докторів наук, 38 кандидатів наук.

За роки існування інституту проведено довгостроковий моніторинг стану стоматологічної допомоги населенню різних районів України. Підготовлено методичні та керівні матеріали, направлені на поліпшення діяльності стоматологічної служби країни. Розроблено галузеві стандарти акредитації державних та недержавних стоматологічних установ. Визначено роль адапційно-трофічних систем організму у формуванні резистентності до основних стоматологічних захворювань, що дозволило запропонувати використання адаптогенів рослинного походження для профілактики та лікування стоматологічних захворювань.

Видано 58 монографій, опубліковано більш 4000 статей, зареєстровано 300 винаходів, створено більш 90 гігієнічних та лікувально-профілактичних засобів для ротової порожнини, 2 адгезиви, 5 пародонтальних пов'язок, розроблено 17 стоматологічних сплавів та формовочних мас, 25 адаптогенних препаратів рослинного походження, 54 методи діагностики та лікування, 21 метод експериментальних досліджень та 21 пристрій. Виконано 186 науково-

дослідних робіт, підготовлено 37 докторів та 189 кандидатів наук з 9 спеціальностей.

Перший та наступні керівники інституту: професор Клейтман І.А. (1928–1934); професор Новик І.І. (1934 – 1941); професор Кухарева М.М. (1944–1959); професор Марченко О.І. (1959 – 1973); професор Варвава Г.М. (1973–1990); доктор медичних наук Скляр В.Ю. (1990–1992), член-кореспондент НАМН, заслужений діяч науки і техніки, професор Косенко К. М. (1992–2013); заслужений діяч науки і техніки, професор Шнайдер С. А. (з 2014 по теперішній час).

У 2015 році Інститут пройшов всі етапи сертифікаційного процесу та 16.10.2015 р отримав СЕРТИФІКАТ, який підтверджує, що система управління якістю щодо надання послуг у сфері охорони здоров'я і науково-дослідницької діяльності, які виконує ДУ «ІСЩЛХ НАМН» відповідно до чинного законодавства і нормативним документам відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001: 2009 (ISO 9001: 2008, IDT).

Інститут включає чотири відділи фундаментальних досліджень (експериментальної патології, біохімії, експериментальної та клінічної фармакології та біофізики), лабораторію розробки засобів гігієни порожнини рота, відділ епідеміології та профілактики основних стоматологічних захворювань та п'ять клінічних відділів (консультативно-поліклінічний, відділ стоматології дитячого віку та ортодонтії, відділ ортопедичної стоматології та матеріалознавства, відділ хірургічної стоматології, реконструктивної та відновлювальної стоматології). В складі інституту функціонує щелепно-лицьовий стаціонар на 75 ліжок; науково-координаційний та патентно-інформаційний відділ. В складі лабораторії біохімії працює експериментальний підрозділ – віварій. На базі хірургічного стаціонару засновано спеціалізований центр лікування хворих з природженими вадами піднебіння.

На базі Інституту працюють постійно діючі курси інформації і стажування для лікарів-стоматологів, зубних техніків та інших спеціалістів з окремих актуальних питань стоматології.

Професор Деньга О.В. є постійним членом Міжнародної Асоціації дитячої стоматології (IAPD), член ICD, а з 2010 року – член EADPH (Європейської асоціації суспільного стоматологічного здоров'я), член робочої групи ERO – Prevention. Науковці інституту є членами Європейської асоціації пародонтологів, лікарів-ортодонтів та щелепно-лицевих хірургів.

Інститут стоматології має угоди про співробітництво в галузі медицини, підписані з зарубіжними науковими установами та вищими навчальними закладами України та країн СНД. .

В 2000 році Одеський науково-дослідний інститут стоматології МОЗ України був підпорядкований Академії медичних наук України, що значно підвищує вимоги до рівня наукових досліджень, реалізації реформаторської діяльності з проблем стоматології. Згідно зі статутом він здійснює такі основні напрями діяльності:

- наукове та організаційно-методичне забезпечення реформування стоматологічної допомоги населенню в умовах переходу до ринкової системи господарювання;
- організація надання стоматологічної допомоги населенню України, розробка стандартів надання стоматологічної допомоги та акредитації закладів та підрозділів стоматології;
- вивчення епідеміології та проведення моніторингу стоматологічних захворювань в Україні;
- дослідження фізіолого-біохімічних механізмів патогенезу стоматологічних захворювань;
- обґрунтування та розробка засобів і методів лікувально-профілактичної гігієни порожнини рота;
- розробка специфічних методів і засобів діагностики, профілактики та лікування стоматологічних захворювань;
- розробка Національних стандартів на вироби стоматологічного призначення та їх гармонізація з міжнародними стандартами.

В Інституті створено та функціонує з 1993 року (наказ № 104 Управління охорони здоров'я Одеської області «О создании центра детской стоматологии») Обласний центр дитячої стоматології та ортодонтії, який є лікувально-консультативним та учбово-методичним центром, а також центром алергічних реакцій в стоматології.

Наказом МОЗ України № 209 від 10.08.1998 р. на базі відділення вроджених вад верхньої губи та піднебіння Інституту стоматології АМН України було створено Міжобласний центр дитячої щелепно-лицьової хірургії. Щорічно надається кваліфікована спеціалізована хірургічна допомога близько 200 дітям з різними патологіями.

Вперше в країнах СНД розроблені і впроваджені в практику організаційні основи і клінічні методи планової стоматологічної санації дітей. Щомісячно проводяться семінари з лікарями міста, постійно надається лікувально-консультативна допомога. Розроблена та впроваджена регіональна програма профілактики основних стоматологічних захворювань в залежності від біогеохімічних умов по 24 областях України. Проведено моніторинг стоматологічної захворюваності у дітей 7–12–15 років. Здійснюється контроль за наданням стоматологічної допомоги. Щорічно консультації та кваліфікована стоматологічна допомога надається близько 1500 дітям та 60000 дорослим Одеського регіону

Інститут стоматології АМН України акредитований Міністерством охорони здоров'я на право проведення токсико-гігієнічних, медико-біологічних та інших досліджень щодо безпеки продукції стоматологічного призначення для здоров'я людини. Інститут являється базою Державного фармакологічного центру МОЗ України для проведення клінічних досліджень лікувально-профілактичних препаратів і засобів стоматологічного призначення. Інститут стоматології має ліцензію МОЗ України на медичну практику та ліцензію МОН України на надання освітніх послуг.

Інститут підтримує та розвиває творчі зв'язки з закордонними партнерами та установами. А саме до його 80-річного ювілею відкрито Колаборативний Центр Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я зі стоматології по східній Європі.

Інститут стоматології є колективним членом Асоціації стоматологів України.

В 1994 році Інститутом засновано перший в Україні науково-практичний журнал «Вісник стоматології», який включено до Переліку наукових видань ВАКУ України. В Інституті також видається журнал «Інновації в стоматології»

Значний науковий потенціал Інституту став підставою для відкриття на його базі спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій за фахом «Стоматологія» (наказ ВАК України № 15 від 09.01.2002 р.).

Досягнення інституту – це результат багатогранної творчої діяльності його вчених, лікарів, усіх співробітників.

Шнайдер Станіслав Аркадійович

Директор ДУ «ІСЩЛХ НАМН» з 2014 року. Доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України. Віце-президент Асоціації стоматологів України. Завідувач кафедри загальної стоматології ФПО ОНМедУ. Головний редактор науково-практичного журналу «Вісник стоматології». Заступник голови Проблемної комісії «Стоматологія» МОЗ та НАМН України, член проблемної комісії «Стоматологія» при ОНМедУ.

Скиба Василь Якович

Заступник директора ДУ «ІСЩЛХ НАМН». Доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України. Завідувач консультативно-поліклінічним відділом. Професор кафедри терапевтичної стоматології Одеського Національного медичного університету.

Голова спеціалізованої Вченої ради ДУ «ІСЩЛХ НАМН» із захисту кандидатських та докторських дисертацій, член спеціалізованої Вченої ради при НМАПО ім. П. Л. Шупика, голова Проблемної комісії «Стоматологія» МОЗ та НАМН України, член проблемної комісії «Стоматологія»

при ОНМедУ. Член Координаційної ради АСУ. Головний редактор науково-практичного журналу «Інновації в стоматології».

Інститут стоматології НМАПО ім. П. Л. Шупика

Інститут стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика, створений 2 червня 2003 року наказом від 03.06.2003 року № 1241 «Про створення Інституту стоматології КМАПО імені П.Л. Шупика». Підпорядкованість і структура Інституту стоматології НМАПО імені П. Л. Шупика: МОЗ України – НМАПО імені П. Л. Шупика.

До Інституту стоматології входять:

- Вчена рада Інституту;
- Спеціалізована вчена рада;
- Апробаційна рада;
- Рада трудового колективу;
- Дирекція;
- 6 кафедр: стоматології, ортопедичної стоматології, стоматології дитячого віку, терапевтичної стоматології, ортодонції та щелепно-лицевої хірургії;
- відділення удосконалення молодших спеціалістів з медичною освітою за фахом «Стоматологія» та відділення удосконалення зубних техніків;
- студентське самоврядування;
- фантомний клас.

З 2003 по 2016 роки Інститут стоматології очолював завідувач кафедри стоматології, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор О.В.Павленко, а з 2016 року – доктор медичних наук, професор О.М.Дорошенко.

Діяльність Інституту стоматології здійснюється згідно процесів управління ISO 9001:2015.

Метою діяльності Інституту стоматології (ІС) є забезпечення потреб закладів охорони здоров'я у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації лікарів-стоматологів за спеціальностями стоматологічного профілю.

Науково-педагогічний потенціал структурних підрозділів стоматологічного профілю становить 10 докторів наук із вченим званням професора та 3 доктори наук із вченим званням доцента. 29 кандидатів наук мають вчене звання доцента. Середній вік науково-педагогічного персоналу – 44,3 роки.

Клінічні бази кафедр ІС:

- КП«Київська міська стоматологічна поліклініка» (вул. Пимоненка, 10 а);
- стоматологічний практично-навчальний медичний центр НМАПО імені П. Л. Шупика (бул. Шевченка, 1);
- Київська міська лікарня № 12 (вул. Підвисоцького, 4а);
- НДСЛ «Охматдит»(вул. Стрітенська 7/9);
- ДКЛ №9 (вул. Копилівська, 1/7);
- клінічні бази кафедр Інституту стоматології НМАПО імені П. Л. Шупика (за додатковими угодами).

Дирекція Інституту стоматології постійно здійснює:

- моніторинг виконання рішень ректорату, вченої ради Академії та Інституту;
- аналізує показники внутрішнього рейтингу кафедр;
- планову та позапланову перевірку діяльності кафедр Інституту;
- щоденний прийом слухачів і співробітників;
- аналіз результатів анкетування на навчальних циклах, визначення шляхів усунення зауважень і виконання побажань слухачів з колективами відповідних кафедр;
- взаємодію та координацію організаційних заходів щодо розвитку студентського самоврядування.

Всі науково-педагогічні працівники постійно підвищують свою кваліфікацію як за спеціальностями, так і з педагогіки. 48 осіб мають вищу, 16 – першу та 8 – другу лікарські кваліфікаційні категорії за фаховими спеціальностями.

Кафедрами щелепно-лицевої хірургії, стоматології та ортодонтії проводиться активна консультативно-діагностична і лікувальна допомога постраждалим в зоні АТО.

Інститутом стоматології постійно проводяться науково-практичні семінари у дистанційному режимі у форматі телемосту «Сучасні стратегії профілактики та лікування стоматологічних захворювань» згідно з наказом МОЗ України (від 21.11.2013 №255-адм) та внесені до відповідного реєстру національних заходів у галузі охорони здоров'я.

10 співробітників Інституту стоматології – члени редакційних рад наукових журналів, які визначені ДАК України фаховими.

Інститут стоматології надає науково-методичну допомогу у виданні фахових журналів «Современная стоматология», «Дентальные технологии», «Зубопротезная техника», «Стоматология Эстетика. Инновации», «Світ ортодонтії» та інші.

Активно працюють 2 наукові школи: школа стоматології професора О.В. Павленка та школа щелепно-лицевої хірургії професора О.О. Тимофєєва.

В Інституті стоматології навчаються іноземні громадяни із Сирії, Казахстану, Ірану, Індії, Росії, Грузії, Польщі, Йорданії, Китаю та ін.

Науково-педагогічні працівники активно беруть участь у міжнародних стоматологічних форумах, таких як Генеральна асамблея EFP, Сантьяго-де-Компостела (2016), 104 Всесвітній конгрес стоматологів у Познані, Польща (2016), Міжнародна конференція Alpha-Bio Tec «Тандем традицій и технологий», Португалія, Ліссабон (2016), «День високої стоматології в республіке Беларусь», Беларусь, м. Мінськ (2016), 16th International congress of periodontology, Romania (2017), VIII Європейський конгрес дитячих лікарів Europaediatrics (2017) та багато інших.

Співробітники Інституту стоматології є головними позаштатними спеціалістами МОЗ України та ДООЗ КМДА:

- професор О.В. Павленко – головний позаштатний спеціаліст за спеціальністю стоматологія МОЗ України;

- професор О.О. Тимофєєв – головний позаштатний спеціаліст за спеціальністю хірургічна стоматологія МОЗ України;
- професор Н.О. Савичук – головний позаштатний спеціаліст за спеціальністю дитяча стоматологія МОЗ України, ДОЗ та МЗ м. Києва;
- професор М.С. Дрогомирецька – головний позаштатний спеціаліст за спеціальністю ортодонтія МОЗ України;
- професор В.І. Біда – головний позаштатний спеціаліст за спеціальністю ортопедична стоматологія МОЗ України;
- С.В. Буренок – головний позаштатний зубний технік МОЗ України.

Активну участь науково-педагогічні працівники беруть в атестаційних комісіях МОЗ України, ДОЗ КМДА та ДОЗ КОДА.

Інститут стоматології проводить надзвичайно активну громадську діяльність. Кафедрою ортодонції сумісно з НДСЛ «ОХМАТДИТ», починаючи з 2010 року, здійснюється соціальна програма «Ортодонтична допомога дітям із малозабезпечених сімей з вродженими та набутими вадами зубо-щелепної системи в м. Києві», що активно підтримується у різних регіонах України на базах кафедр медичних університетів. Кафедрами терапевтичної стоматології та стоматології дитячого віку у травні постійно проводяться профілактичні огляди співробітників Академії з надання їм консультативної допомоги стосовно патології тканин пародонту, що присвячені Європейському дню здорових ясен – EFP. Науково-педагогічними працівниками кафедри стоматології дитячого віку у 2017 році започатковано благодійну програму «Здорова посмішка наших дітей», яка передбачає здійснення консультативно-лікувальної допомоги дітям співробітників Академії із патологією тканин пародонту. Колективом кафедри стоматології дитячого віку також організоване проведення постійно діючого науково-практичного лекторію «Школа дитячого стоматолога», який введений в реєстр офіційних заходів ДОЗ КМДА м. Києва, та ДОЗ КОДА. З 2009 року проведено біля 100 заходів, які відвідали 4500 дитячих стоматологів, лікарів-стоматологів та лікарів педіатричного профілю.

Важливою ланкою роботи Інституту стоматології є співпраця із профільними громадськими асоціаціями. Численні співробітники Інституту є головами та членами профільних асоціацій:

- професор І.П. Мазур – президент Асоціації стоматологів України, представник від України у Всесвітній Федерації Стоматологів;
- професор М.С. Дрогомирецька – президент Асоціації ортодонтів України, офіційний представник Американської Асоціації Ортодонтів (ААО) в Україні;
- професор Г.Ф. Білоклицька – президент Асоціації лікарів-пародонтологів України, член Європейської Асоціації пародонтологів;
- професор О.В. Павленко – Головний позаштатний стоматолог МОЗ України, віце-президент Асоціації стоматологів України;
- професор В.І. Біда – Почесний президент Асоціації ортопедів та зубних техніків України, член Асоціації Стоматологів України;

- професор О.О.Тимофєєв – президент Української асоціації щелепно-лицевих хірургів та хірургів-стоматологів, член Європейської та Міжнародної Асоціації Щелепно-лицевих хірургів;
- професор О.М.Дорошенко – віце-президент Асоціації ортопедів та зубних техніків України, член Асоціації Стоматологів України;
- професор П.В.Леоненко – віце-президент Асоціації ортопедів та зубних техніків України, член Асоціації Стоматологів України.

В Інституті стоматології активно працює Спеціалізована Вчена рада Д 26.613.09 за спеціальністю 14.01.22 – «Стоматологія». Її головою є доктор медичних наук професор О.В. Павленко. Активно працює апробаційна рада (голова – доктор медичних наук професор В. І. Біда).

Відділення удосконалення зубних техніків Інституту стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика створені згідно наказу по НМАПО ім. П.Л. Шупика №1131 від 12.09.2000 року. Очолювали курси з 2000 по 2001 роки – доктор медичних наук, професор О.В. Павленко, з 2001 по 2003 роки – доктор медичних наук, професор В.С. Онищенко.

В 2003 році, згідно наказу №1244 від 03.06.2003 року, було проведено реорганізацію курсів, і завідувачем був призначений доктор медичних наук професор В.І. Біда, а з березня 2005 року і по теперішній час Відділення очолює кандидат медичних наук, доцент В.І. Радько.

Для проведення практичних занять на ВУЗТ, зуботехнічна лабораторія має в повному обсязі устаткування і витратні матеріали для виготовлення зубних протезів з використанням сучасних технологій.

З метою підвищення кваліфікації та перепідготовки молодших спеціалістів з медичною освітою за фахом «Стоматологія», лікарів зубних, викладачів вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти I-III рівнів акредитації з питань профілактичної та превентивної стоматології при Національній медичній академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика в 2010 році створений Центр профілактичної та превентивної стоматології Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, а в 2012 році перейменований у відділення удосконалення молодших спеціалістів з медичною освітою за фахом «Стоматологія» (завідувачка відділення – доктор медичних наук, професор І.П.Мазур).

Стоматологічна допомога в Україні. Кадрове забезпечення стоматологічної допомоги

За результатами звітів до Міністерства охорони здоров'я станом на 2016 рік в Україні працювало 26 333 лікарів стоматологічного профілю (без урахування АР Крим та м. Севастополь). У закладах системи МОЗ України працювало 18 857 спеціалістів, в інших міністерствах та відомствах у 2016 році стоматологічну допомогу надавали 788 лікарів-стоматологів та у приватному секторі – 6688 стоматологів. Співвідношення працюючих лікарів-стоматологів у державному секторі охорони здоров'я складає 73,8% осіб до 26,2% у приватному секторі. По кількості лікарів та відвідувань пацієнтів стоматологія займає друге місце серед всіх медичних спеціальностей після терапевтичних.

У відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 (зі змінами від 1 лютого 2017 року № 53), підготовка здобувачів вищої освіти відбувається за спеціальністю «стоматологія», галузь знань 221, шифр галузі 22 «Охорона здоров'я». Протягом 5 років здобувач отримує вищу освіту та спеціальність – лікар-стоматолог, після чого проходить інтернатуру і протягом 2 років отримує кваліфікацію «лікар-стоматолог». Фахову спеціалізацію проходять на циклах спеціалізації в закладах післядипломної медичної освіти, тривалість спеціалізації варіює від 3 до 10 місяців у лікарів-ортодонтів.

На сьогоднішній день стоматологічну допомогу надають лікарі-стоматологи з вищою медичною освітою за 6-ма спеціальностями (2222.2), згідно Національного класифікатора професій України (Класифікатор професій ДК 003:2010 від 26.10.2016): лікар-стоматолог, лікар-стоматолог-ортопед, лікар-стоматолог-терапевт, лікар-стоматолог-ортодонт, лікар-стоматолог-хірург, лікарі-стоматологи, що проводять лікування у дітей та підлітків.

Забезпеченість лікарями-стоматологами на 2015 рік становила 4,56 на 10 тис. населення. Суттєве зниження забезпеченості лікарями-стоматологами (усі спеціальності) спостерігається за останні роки. У 2001 році забезпеченість лікарями-стоматологами становила 4,16 на 10 тис. населення, у 2010 році цей показник становив 4,77. Найвищий рівень забезпеченості стоматологічними кадрами був у 2013 році та становив 4,9 на 10 тис. населення. У 2016 році забезпеченість спеціалістами стоматологічного профілю становила 4,45 на 10 тис. населення, лікарями-стоматологами – 3,37, стоматологами-ортопедами – 0,58, стоматологами-хірургами – 0,39, стоматологами дитячими – 0,23, ортодонтами – 0,11.

Укомплектованість посад стоматологічними кадрами варіювала в різних адміністративних територіях України. Найвищі показники забезпеченості були у Львівській (8,15 на 10 тис. населення) та Івано-Франківській областях (7,57), та м. Київ (7,47). Нижчі показники забезпеченості лікарями

залишаються у наступних областях: Запорізькій (2,6), Миколаївській (2,68), Херсонській (2,75) областях.

Викликає занепокоєння стан стоматологічної допомоги в сільській місцевості. В установах охорони здоров'я сільської місцевості, а саме у 370 сільських амбулаторіях у 2015 році працювали 3115 лікарів-стоматологів. Укомплектованість штатних стоматологічних посад фізичними особами в медичних закладах становила 89,2 % у 2015 році. Спостерігається тенденція до зниження цього показника: у 2000 році він становив 95,7%, у 2005 році – 89,5%, найвищий показник був у 2010 році та становив 99%.

Протягом останніх десятиліть питома кількість жінок, що працюють в медичній галузі, складала 60% від загальної кількості лікарів. Серед стоматологів цей показник становив 70,6% жінок, які працюють в стоматологічній галузі.

Зростає питома вага працівників пенсійного віку, що надають стоматологічну допомогу. Питома вага лікарів пенсійного віку серед загальної кількості стоматологів, що надають стоматологічну допомогу у закладах охорони здоров'я, становила у 2010 році 10,29% у 2015 – 11,43%. Разом із тим, цей показник значно менший порівняно з питоною вагою лікарів пенсійного віку, що працюють в медичній галузі (27%).

Суттєво знижується кількість студентів вищих навчальних медичних закладів, що здобувають освіту за фахом «стоматологія». У 2015 році обсяг прийому на I курс стоматологічних факультетів становив 1490 осіб, що навчаються за коштом юридичних та фізичних осіб, та 67 осіб за рахунок державного бюджету. У 2010 році було зараховано 2223 особи на навчання коштом юридичних та фізичних осіб та 75 осіб – на державне фінансування. Співвідношення осіб, що навчаються за бюджетні кошти у 2016 році становила лише 4%.

У 2016 році завершили навчання за фахом «Стоматологія» у 18 вищих навчальних медичних закладах 1555 студентів та отримали диплом «лікар-стоматолог», з них 55 осіб навчались за бюджетні кошти та 1500 коштом юридичних та фізичних осіб. Порівнюючи з 2012 роком, коли ВНМЗ закінчили 2337 осіб, серед них 75 за рахунок бюджетних коштів та 2262 коштом юридичних та фізичних осіб, спостерігається чітка тенденція до скорочення як обсягів прийому на навчання, так і кількість випускників стоматологічних факультетів.

Молодші спеціалісти з медичною освітою за фахом «Стоматологія», «Ортопедична стоматологія»

Стоматологічну допомогу надають молодші спеціалісти з медичною освітою за фахом «Стоматологія»: 3225 лікарів зубних; 3222 гігієністів зубних, 3231 сестра медична зі стоматології, 3225 помічників лікаря-стоматолога, також молодші спеціалісти з медичною освітою за фахом «Ортопедична стоматологія» – 3225 техніків зубних.

На 2016 рік в Україні працювало 1363 зубних лікаря. Стоматологічну допомогу надавали 976 зубних лікарів в закладах охорони здоров'я МОЗ України та 387 фахівців – в приватних клініках.

Підготовка цих спеціалістів в медичних училищах та коледжах не проводиться протягом останніх десяти років. Натомість з 2006 року проводиться підготовка зубних гігієністів на базах тих медичних училищ, що проводили підготовку зубних лікарів (наказ МОЗ України N 407 20.06.2006 «Про затвердження та введення навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю 5.110106 «Стоматологія» (кваліфікація – гігієніст зубний).

Скорочується кількість зубних техніків, що працюють в стоматології: в 2015 році працювало 5037 фахівців, а в 2016 – 4692 особи. В бюджетних установах у 2015 році працювало 741 зубний технік, а в 2016 – 695 фахівців. В госпрозрахункових установах працювали у 2015 році – 3792 особи, в 2016 – 3506 фахівців. В приватних клініках також зменшується кількість цих спеціалістів, що становила у 2015 році – 504, а в 2016 – 491 зубний технік.

Підготовка молодших спеціалістів з медичною освітою за фахом «Стоматологія» та «Ортопедична стоматологія» проводиться в 10 навчальних закладах України, а саме у медичних училищах: Рокитнівське та Шепетівське медичні училища; коледжах: Львівський медичний коледж ім. Андрея Крупинського; Рівненський державний базовий медичний коледж; Могилів-Подільський медичний коледж; Херсонський базовий медичний коледж; Ківерцівський медичний коледж; Новоград-Волинський медичний коледж, Приватний медичний коледж «Монада» та Інституті медсестринства у м. Житомир.

У 2014 році навчальними закладами було підготовлено та випущено 259 молодших спеціалістів за фахом «Стоматологія» (з них 109 осіб за бюджетною формою навчання та 150 за контрактом) та 959 молодших спеціалістів за фахом «Ортопедична стоматологія» (з них 299 осіб за бюджетною формою навчання та 660 за контрактом).

Для отримання кваліфікації «медична сестра зі стоматології» такі молодші спеціалісти з медичною освітою як медичні сестри, фельдшери, акушерки проходять відповідну спеціалізацію протягом 1,5 місяців в закладах післядипломної освіти.

Безперервний професійний розвиток лікарів-стоматологів

У вересні 2015 року Організацією Об'єднаних Націй було прийнято програму «Глобальні цілі сталого розвитку – 2030», яка була підтримана Україною.

«Для досягнення Цілей Сталого Розвитку на національному рівні Україна здійснюватиме нові програми і проекти, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. ЦСР служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень в Україні», – саме так зазначив Президент України Петро Порошенко у своєму виступі на Саміті ООН з Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року, який відбувся в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, і під час якого було надано загальне бачення нових орієнтирів розвитку до 2030 року та визначено 17 Цілей сталого розвитку.

Четвертою ціллю Стратегії сталого розвитку є забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж життя для всіх.

Слід зазначити, що теза – освіта впродовж життя – є головною для лікарів України, що дозволяє забезпечити надання якісної медичної допомоги.

Ще за радянських часів було сформовано систему післядипломної освіти, згідно якої кожні п'ять років лікар проходив відповідно до його фаху курси підвищення кваліфікації. Ця система професійного розвитку лікарів, що передбачає підвищення кваліфікації з наступною атестацією фахівця, на законодавчому рівні підтверджена в Україні. У відповідності до закону України «Про професійний розвиток працівників», із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 5 липня 2012 року N 5067-VI передбачає, що організація професійного навчання працівників здійснюється роботодавцями з урахуванням потреб власної господарської або іншої діяльності відповідно до вимог законодавства. І, на сьогоднішній день, держава проводить підвищення кваліфікації лікарів-стоматологів, що залучені в закладах охорони здоров'я МОЗ України, за рахунок державних коштів. Лікарі-стоматологи, які працюють в приватних стоматологічних закладах, проходять підвищення кваліфікації власним коштом, або за рахунок клінік, де вони працюють.

Відповідно до світового досвіду та з метою постійної самоосвіти і підвищення кваліфікації лікарів наказом МОЗ України від 07.07.2009 р. № 484 запроваджено систему безперервного професійного розвитку лікарів.

Підвищення кваліфікації фахівців, їх безперервний професійний розвиток безпосередньо впливає на якість надання стоматологічної допомоги. Збільшується відсоток лікарів-стоматологів, що пройшли підвищення кваліфікації та атестацію: у 2015 році цей показник становив 67,4% від загаль-

ного числа лікарів, що надають стоматологічну допомогу, а у 2016 – 70,4%. Найбільший цей показник серед стоматологічних спеціалістів – у хірургів-стоматологів – 73,9%.

Безперервний професійний розвиток (БПР) лікарів складається з усіх видів діяльності лікаря, його формальної та неформальної освіти з метою підтримки, оновлення, розвитку та підвищення своїх знань, практичних навичок у відповідності до потреб пацієнтів. Участь лікарів у БПР є не тільки професійним обов'язком лікаря, але й обов'язковою умовою підвищення якості медичної допомоги.

Професійний розвиток лікаря ґрунтується на формальній освіті, отриманій студентом в медичному вузі та післядипломній освіті у відповідності до освітніх програм, визначених Законами України і іншими нормативними актами рівнів освіти, галузей знань і спеціальностей. Формальна освіта здобувається у закладах освіти, які мають ліцензію на здійснення освітньої діяльності.

БПР – період освіти та підготовка лікаря, що розпочинається після завершення базової медичної освіти і післядипломної підготовки лікаря, та продовжується після цього протягом професійної діяльності лікаря. БПР розглядається в якості професійного зобов'язання кожного лікаря та є обов'язковою передумовою підвищення якості медичної допомоги.

БПР необхідний для висококваліфікованої професійної діяльності лікаря та спрямований на оволодіння та розвиток різних нових форм компетенцій, необхідних для здійснення медичної практики. Формування, становлення та розвиток лікаря відбувається у відповідності до змін потреб у суспільстві та індивідуума в контексті розвитку медичної науки та охорони здоров'я.

БПР є інтегральною складовою медичної практики. Він має бути віддзеркалений бюджетом медичних установ, асигнованих ресурсів, а також плануванням робочого часу лікаря для здійснення БПР.

Підтримання високого рівня професійної діяльності лікаря та відповідність його фахової підготовки до зростаючих потреб пацієнтів в якісній медичній допомозі зумовлює необхідність підвищення компетенцій (клінічних практичних навичок, теоретичних знань), організації праці (створення команд та керівництво), спілкування, медичної етики, викладання, проведення досліджень, адміністрування. Нові фундаментальні знання в медицині змінюють концепції та методи, медичні професії, що зумовлює постійне підвищення рівня знань кожного лікаря.

Головними провайдером надання освітянських послуг лікарям-стоматологам є Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, Харківська медична академія післядипломної освіти, факультети та кафедри підвищення кваліфікації лікарів в медичних університетах.

У відповідності до наказу № 484 затверджено різні форми безперервного професійного розвитку: курси тематичного удосконалення та передатеста-

ційні цикли; читання лекцій; стажування у провідних клініках; розробка нових методів діагностики та лікування; написання статей, монографій, підручників; участь та виступи на з'їздах, конгресах, семінарах, конференціях тощо.

Інтеграція України у світовий освітній простір, розвиток сучасних технологій зумовлює проведення певних змін в системі надання освітянських послуг, пошук нових прогресивних форм інформування лікарів, підвищення вимоги до контенту та якості освіти. Тільки у 2008 році в Полтаві на III (X) З'їзді Асоціації стоматологів України «Інноваційні технології в стоматологічну практику» вперше обговорювали питання про впровадження дистанційних форм навчання в післядипломній освіти лікарів-стоматологів, а сьогодні дистанційна освіта є реальністю для лікарів, особливо для тих, хто працює у віддалених регіонах, сільській місцевості.

Питання – яким має бути безперервний професійний розвиток лікарів – обговорюються на різних рівнях. Така дискусія триває і в Європі, де в кожній країні є власні національні системи освіти. Головною метою є допомога кожному громадянину реалізувати свій потенціал і забезпечити стійке економічне процвітання в Європі, безперервне фахове навчання і мобільність медичних кадрів.

В деяких країнах Європи БПР є обов'язковим для професіонала. Тому, на підставі заздалегідь визначених вимог, встановлених компетентним органом (наприклад, регулятором або професійним органом), іноді цей процес пов'язаний з підтвердженням дозволу на практику або перереєстрації. Для обов'язкового БПР лікар має виконати мінімальні вимоги, що стосуються кількості навчальних днів або кредитів, які можна отримати в період встановленого часу та представлення сертифікатів з навчальними годинами.

В Іспанії та деяких інших країнах Європи БПР не є обов'язковим для професіонала на підставі заздалегідь визначених вимог, встановлених компетентним органом і, зокрема, не має відношення до підтвердження дозволу на практику, перереєстрації або переекстації.

Разом, із тим, існує помітна тенденція до обов'язкового БПР в стоматології (14 країн ЄС повідомили про обов'язкові системи, які офіційно регулюються; 8 країн мали або додаткову систему або рекомендовані години; тільки 5 країн не мали ніякої офіційної системи. У всіх країнах ЄС є національний регулюючий орган, і стоматологи повинні реєструватися, перш ніж приступити до практики.

БПР в стоматології в країнах ЄС сприяє забезпеченню якості надання стоматологічної допомоги, що надається в країнах Європи за аналогічними високими стандартами.

Проведено опитування лікарів-стоматологів, що працюють в ЄС щодо БПР. Більшість респондентів погодилися з тим, що БПР має бути обов'язковим для всіх стоматологів і що всі країни повинні мати національну систему акредитації.

За аналогічними питаннями ГО «Асоціація стоматологів України» разом із Українською Рейтинговою агенцією та компанією «МедЕксперт» провела протягом першої половини 2017 року опитування лікарів-стоматологів щодо їх бачення БПР шляхом проведення анкетування face-to-face та on-line опитування 626 лікарів-стоматологів з різних регіонів України. За результатами дослідження 90,42% лікарів відповіли, що БПР має бути обов'язковим для всіх лікарів-стоматологів. БПР, за думкою українських лікарів, має проводитися закладами післядипломної освіти, на наукових конференціях, симпозіумах (67,73%), тільки на наукових форумах (конференції, симпозіуми) (55,11%), на приватних навчальних курсах, майстер-класах (43,61%), шляхом самоосвіти (читання книжок, наукових журналів, інтернет ресурсів) (40,89%), тільки в закладах післядипломної освіти (33,87%). Цікавим для стоматологів є напрямок дистанційної освіти, за який висловились 28,75% лікарів. Актуальним залишається питання, пов'язане з обов'язковою системою БПР-атестації лікарів кожні 5 років: 59,58% респондентів висловились, що кваліфікаційні категорії є доцільними і мають велике значення для лікаря, 21,88% респондентів не змогли відповісти на це запитання, і тільки 18,53% – відповіли, що кваліфікаційні категорії не доцільні і мають бути скасовані.

Таким чином, пріоритетним завданням є підвищення якості кадрового забезпечення та професійного рівня підготовки лікарів стоматологічного профілю. Зважаючи на високу поширеність стоматологічних хвороб актуальною є фахова підготовка стоматологів з питань профілактики і раннього виявлення хвороб, діагностики та лікування.

Лікувально-профілактичні заклади охорони здоров'я, що надають стоматологічну допомогу

У 2015 році в Україні надавали стоматологічну допомогу 1843 заклади охорони здоров'я, з них 197 самостійні стоматологічні поліклініки (149 стоматологічних поліклінік для дорослих, 21 поліклініка для дітей, 6 стоматологічних поліклінік ВНМЗ та НДІ, 21 госпрозрахункова поліклініка), та 1646 лікувально-профілактичних закладів, у структурі котрих є стоматологічні відділення або кабінети (центральні районні лікарні, районні лікарні, дільничні лікарні, сільські амбулаторії) та 116 ЛПЗ, що мають госпрозрахункові відділення.

У 2016 році скоротилася кількість стоматологічних закладів та становила 1763 заклади охорони здоров'я – 197 самостійних стоматологічних поліклініки та 1566 лікувально-профілактичних закладів із стоматологічними відділеннями чи кабінетами.

Ліжковий фонд у лікувально-профілактичних закладах МОЗ України у 2015 році становив 1233 ліжка стоматологічного профілю для дорослих та 131 ліжко для дітей. У 2016 році скоротилась кількість ліжок стоматологічного профілю для дорослих – залишилось 1213 ліжок, забезпеченість становила 0,29 на 10 тис. населення. Для дітей цей показник збільшився та становив 139 ліжок, забезпеченість 0,18 на 10 тис. населення. Середнє число днів зайнятості ліжка стоматологічного профілю становило 317 днів у 2016 році для дорослого населення та 281 день для дитячого. Спостерігається зменшення середньої тривалості перебування хворого на ліжку, що становило у 2015 році – 8,89 днів, а у 2016 – 8,82 дні для дорослого населення та 5,44 дні – для дитячого контингенту.

У 2016 році зареєстровано 3734 приватних стоматологічних клінік (кабінетів).

Поширеність основних захворювань порожнини рота

Згідно даних Всесвітньої федерації стоматологів (FDI), карієс зубів та захворювання пародонта – одні з найпоширеніших хвороб, на які страждають 90% людей всього світу. Щорічно у світі гине понад 500 000 людей внаслідок раку порожнини рота, що є на восьмому місці серед найбільш поширених форм раку.

Згідно статистичних даних ВООЗ в усьому світі 60 – 90% дітей шкільного віку та майже 100% дорослих людей страждають на карієс зубів, який зможе призвести до розвитку болю та ускладнень. Тяжкий перебіг пародонтиту діагностують у 15 – 20% людей середнього віку (35–44 років). Основними причинами втрати зубів є карієс та пародонтит, внаслідок саме цих хвороб у 30% людей у віці 65 – 74 років відсутні природні зуби. Захворювання на рак порожнини рота у світі складає від 1 до 10 випадків на 100 000 людей в більшості країн. Поширеність раку порожнини рота переважає у чоловіків похилого віку з низьким рівнем освіти та доходу, основними причинами розвитку цього недугу є алкоголь та тютюнопаління. У 40 – 50% ВІЛ-позитивних людей розвиваються грибкові, бактеріальні або вірусні ураження. Актуальним є питання травмування порожнини рота та зубів, що зустрічається у 16–40% дітей віком 6 – 12 років.

Поширеність основних стоматологічних захворювань на високому рівні і в Україні, економічні складові суттєво погіршують цю ситуацію.

Згідно статистичних даних майже 88% українців мають карієс зубів, у 86–90% людей діагностують захворювання пародонта, 60–75% мають зубо-щелепні аномалії, до 75–85% потребують протезування зубів.

Ураження зубів карієсом залишається актуальним в Україні і на сьогоднішній день. Захворюваність українців на карієс є середньою і високою та залежить від регіону України. У Закарпатській, Львівській, Івано-Франківській, Чернігівській, Чернівецькій, Хмельницькій, Луганській областях реєструється високий рівень ураженості зубів на карієс. Середній рівень захворюваності на карієс відмічено у Херсонській, Одеській, Вінницькій, Миколаївській, Тернопільській, Житомирській, Запорізькій областях та автономній республіці Крим. До областей з низьким рівнем карієсу зубів відносять Полтавську, Сумську, Київську, Дніпровську, Харківську, Кіровоградську області.

Дослідження проведене у 2016 році серед 400 соматично здорових молодих людей чоловічої статі із різних регіонів України продемонструвало 100% рівень поширеності карієсу при загальній інтенсивності $8,59 \pm 0,25$, що відповідає середньому рівню КПВ (показник – карієс, пломба, видалений зуб). За результатами більш інформативного методу дослідження – комп'ютерної томографії, цей показник був вищим та становив $10,95 \pm 0,37$. Тобто, у чоловіків молодого віку 11 із 28 зубів були уражені каріозним процесом, запломбовані або видалені. Більш високі показники інтенсивності

карієсу були зареєстровані у чоловіків західного ($12,42 \pm 5,75$) та південного ($12,28 \pm 4,32$) регіонів України. У представників північного, центрального та східного регіонів України цей показник був в межах 10,31 – 10,66. У цієї когорти обстежених було виявлено ускладнений карієс – хронічний фіброзний періодонтит (4,2% обстежених) і хронічний гранулематозний періодонтит (5,2%), та переважно були уражені нижні перші моляри.

Наведені дослідження свідчать про високу актуальність проведення санації зубів у осіб призовного віку.

Особливу увагу світове співтовариство стоматологів приділяє хворобам пародонта. Зростає кількість осіб, що мають цей недуг, особливо людей старших вікових груп. Гінгівіт – запальні процеси ясен, що характеризуються болочістю та кровоточивістю ясен, переважає у підлітків та молодих людей. За даними Л.О. Хоменко у 15-річних дітей України зареєстровано 100% ураження тканин пародонта, серед яких 17% мають генералізований пародонтит. Незадовільна гігієна порожнини рота, відсутність профілактичних заходів зумовлюють збільшення цих хвороб. Генералізований пародонтит характеризується неприємним запахом з рота, періодичною кровоточивістю ясен та прогресуючою втратою опорно-утримувального апарату зуба – альвеолярного відростка та періодонтальної зв'язки, що з віком призводить до передчасної втрати зубів. Результати проведеного дослідження свідчать, що розповсюдженість та інтенсивність уражень пародонта найбільш висока у жінок Західного регіону та чоловіків Південного регіонів. Найнижчі показники індексної оцінки пародонта (індекс Рамфьорда, пародонтальний індекс) виявлені у жінок Південного регіону та у чоловіків Центрального. Зареєстровано статеві вірогідні відмінності стану тканин пародонта: вірогідно вищі показники індексу гігієни, індексів ПМА, Рамфьорда, пародонтального індексу у чоловіків порівняно з жінками, що свідчить про більш високу ураженість тканин пародонта у осіб чоловічої статі. Вивчення опорно-утримувального апарату зубів за результатами рентгеностеометричних досліджень свідчать, що з віком зменшується висота альвеолярного відростку (ВAB) як у жінок, так і у чоловіків. Середній показник втрати ВAB у обстежених жінок за період життя 20 – 69 років складав ($2,78 \pm 0,17$) мм, у чоловіків цей показник вірогідно вищий – ($3,52 \pm 0,14$) мм ($P < 0,05$) (Мазур І.П.). Отримані результати дослідження переконливо свідчать про перевагу дистрофічно-деструктивних процесів у чоловіків порівняно із жінками. У двадцятирічних чоловіків активність деструктивно-резорбційних процесів (ВAB $0,62 \pm 0,09$ мм) вірогідно вища, ніж у жінок (ВAB $0,13 \pm 0,07$ мм) ($P < 0,01$), що свідчить про необхідність проведення профілактичних гігієнічних заходів. Прискорені темпи втрати кісткової тканини спостерігали у жінок 30–39 років ($2,09 \pm 0,78$ мм проти $0,13 \pm 0,63$ мм у двадцятирічних; $P < 0,01$), що пов'язано з вагітністю (частіше з другою та третьою вагітністю), грудним вигодовуванням. У чоловіків прискорені темпи втрати ВAB виявили у вікових групах 30–39 та 40–49 ро-

ків: ВАВ у тридцятирічних зменшилась в середньому на 1,71 мм, у сорокарічних – на 1,96 мм. Прискорені темпи втрати ВАВ верхньої щелепи спостерігали у жінок віком 30–39 років та в чоловіків 30–49 років, що може бути зумовлено переважанням губчастої кісткової тканини в структурі верхньої щелепи, яка, як відомо, є метаболічно активніша. Високі темпи втрати опорно-утримувального апарату зубів призводять до передчасної втрати верхніх кутніх (молярів) зубів з наступним перевантаженням фронтальної групи зубів та розвитком травматичної оклюзії.

Передчасна втрата зубів у мешканців України знижує якість життя людей та зумовлює необхідність застосування більш складних та високовартісних методів реабілітації з використанням дентальної імплантації.

Потреба мешканців України в стоматологічній допомозі

В Україні опрацьовуються питання щодо розробки та впровадження нових ефективних підходів і методів здійснення диспансерного огляду населення України шляхом проведення регулярних професійних оглядів порожнини рота. Впроваджуються сучасні системи раннього виявлення основних стоматологічних хвороб, злоякісних новоутворень, диспансерного нагляду за групами підвищеного ризику розвитку раку порожнини рота.

В Україні функціонує система щорічного планового огляду мешканців. У 2016 році лікарями-стоматологами в державних закладах охорони здоров'я стоматологічного профілю планово оглянуто 11 093 602, що відповідно складає 26% до відповідної кількості населення України. Серед оглянутих пацієнтів потребували стоматологічної допомоги 50,9% оглянутих українців, із них 52,7 дорослих та 48,4 дітей до 17 років.

За результатами аналізу щорічних звітів, що надаються лікарями-стоматологами до Міністерства охорони здоров'я, найбільш висока потреба в лікуванні зареєстрована у дорослого населення Закарпатської (76,5%) та Львівської (70%) областей. Висока потреба в лікуванні хвороб порожнини рота у мешканців Чернігівської (66,4%), Тернопільської (60,9%) та Івано-Франківської областей (60,9%). Аналіз статистичних даних за останні 10 років (2006–2016) свідчить про тенденцію до збільшення потреби в стоматологічній допомозі в цих областях.

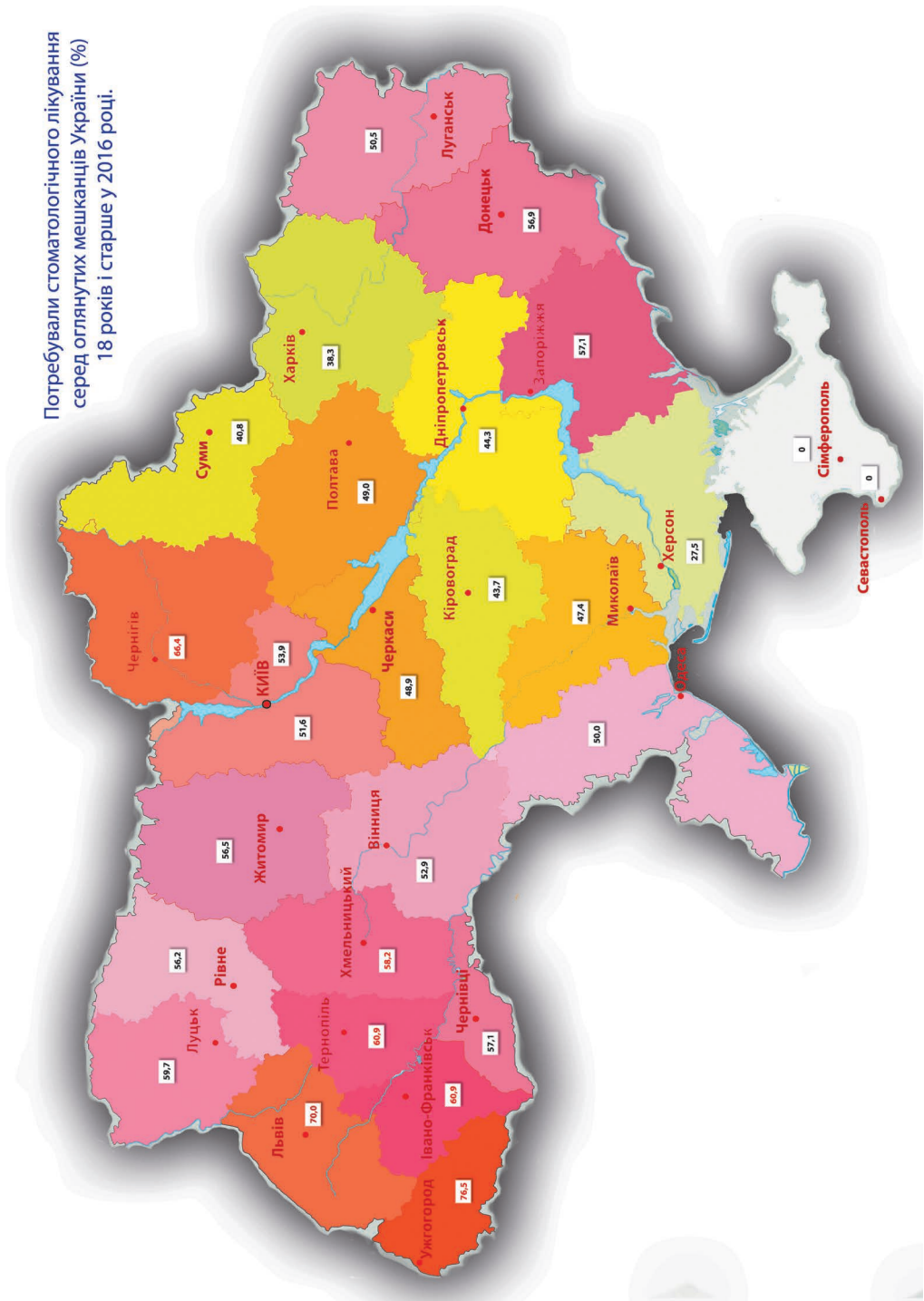
В Херсонській (27,5%), Харківській (38,3%), Сумській (40,8%), Кіровоградській (43,7%), Дніпровській (44,3%) областях виявлено найнижчу потребу в лікуванні. Слід зазначити, що протягом останніх десяти років у зазначених областях спостерігалась тенденція до зменшення потреби в стоматологічній допомозі, що може бути зумовлено впровадженням ефективних систем профілактики та організацією надання стоматологічної допомоги.

Високий рівень забезпеченості стоматологами в м. Києві, застосування нових високоефективних технологій лікування зубів та хвороб порожнини рота зумовив суттєве зменшення потреби в лікуванні з 80,7% до 53,9% дорослого населення.

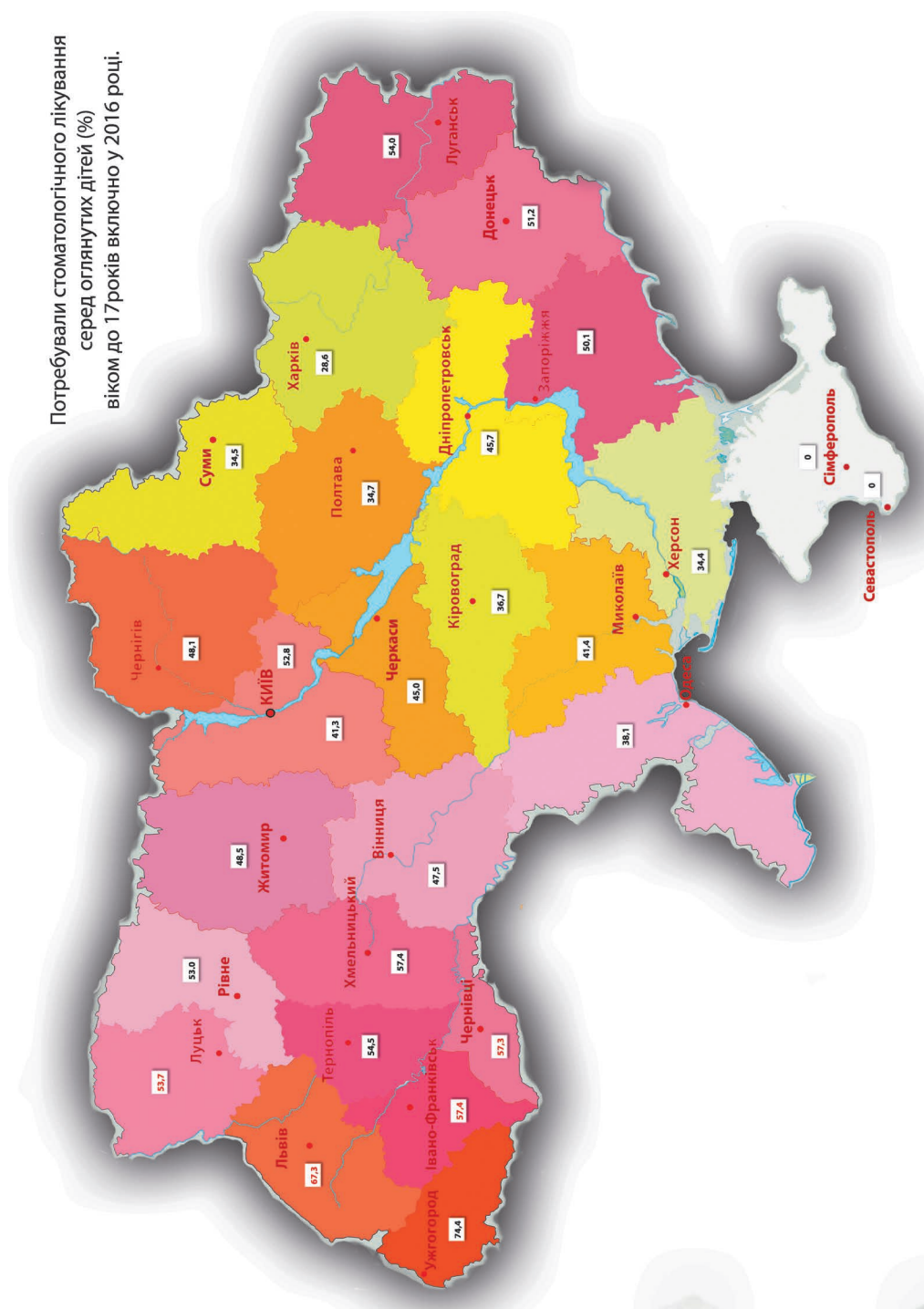
У Полтавській, Одеській, Миколаївській, Київській та Вінницькій областях кожна друга особа, що звернулася до лікаря стоматолога, потребувала проведення санації порожнини рота.

За результатами професійних оглядів порожнини рота дітей (до 17 років включно) потребували санації 48,4% оглянутих: майже кожна друга дитина потребувала лікування у стоматолога. Найбільш висока потреба в лікуванні зареєстрована у дитячого контингенту Закарпатської (74,4%), Львівської (67,3%), Івано-Франківської (57,4%), Хмельницької (57,4%), Чернівецької (57,4%) областей.

Потребували стоматологічного лікування
серед оглянутих мешканців України (%)
18 років і старше у 2016 році.

Потребували стоматологічного лікування
серед оглянутих дітей (%)
віком до 17 років включно у 2016 році.

Кожна третя дитина після професійного огляду в Харківській (28,6%), Херсонській (34,4%), Сумській (34,5%), Полтавській (34,7%) областях потребувала наступної санації порожнини рота.

Таким чином, залишається актуальною проблема здоров'я порожнини рота та надання стоматологічної допомоги українцям.

Розвиток системи надання стоматологічної допомоги

Протягом останніх років в практичну стоматологію впроваджуються медичні стандарти, засновані на принципах доказової медицини. Науково-педагогічними кадрами забезпечується інформаційна підтримка нових технологій шляхом проведення науково-практичних конференцій, тематичних симпозіумів, друку інформаційних листів, методичних розробок.

Стоматологічні поліклініки вищих навчальних медичних закладів надають високоспеціалізовану медичну допомогу та відіграють роль консультативно-діагностичних центрів. Запроваджені механізми керованого надання пацієнтам спеціалізованої медичної допомоги за направленнями лікаря.

Протягом 2016 року кількість відвідувань спеціалістів стоматологічного профілю (лікарі-стоматологи та зубні лікарі) становила 37 135 499 відвідувань державних закладів охорони здоров'я за стоматологічною допомогою. Із них було 26 618 697 відвідувань дорослих (18 років і старше), та 10 516 802 відвідування дитячого контингенту. Загалом, протягом 2016 року на 1 посаду лікаря стоматологічного профілю, що працював в закладах охорони здоров'я МОЗ України, було 2469,8 відвідувань за рік.

Кількість відвідувань приватних стоматологічних закладів у 2016 році становила 6 258 155, з них 5 862 120 відвідувань пацієнтами 18 років і старше та 396035 – дитячим контингентом. На одну посаду лікаря приватної клініки було 837,5 відвідувань. Навантаження на 1 посаду лікаря державного закладу складає майже в 3 рази більше, ніж на лікаря приватної клініки.

Загалом за 2016 рік по Україні зареєстровано 43 393 654 відвідувань спеціалістів стоматологічного профілю (лікарі-стоматологи та зубні лікарі): на державні заклади охорони здоров'я припадає 83,15% усіх відвідувань, на приватні заклади стоматологічного профілю – 16,85%.

За 2016 рік проведено санацію порожнини рота 11 515 129 українцям. Лікарі-стоматологи державних закладів охорони здоров'я провели санацію 9 709 061 особі (84,32% від усіх санованих), лікарями приватних закладів стоматологічного профілю сановано 1 806 068 осіб (15,69% від всіх санованих).

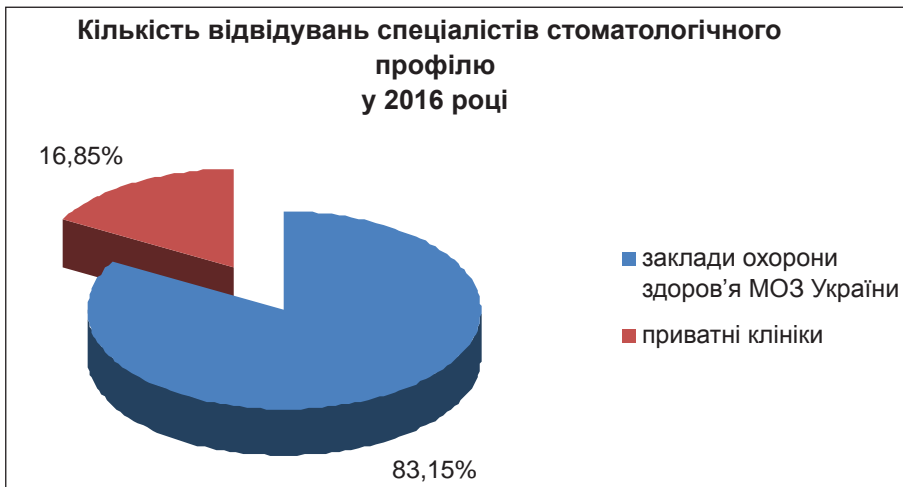
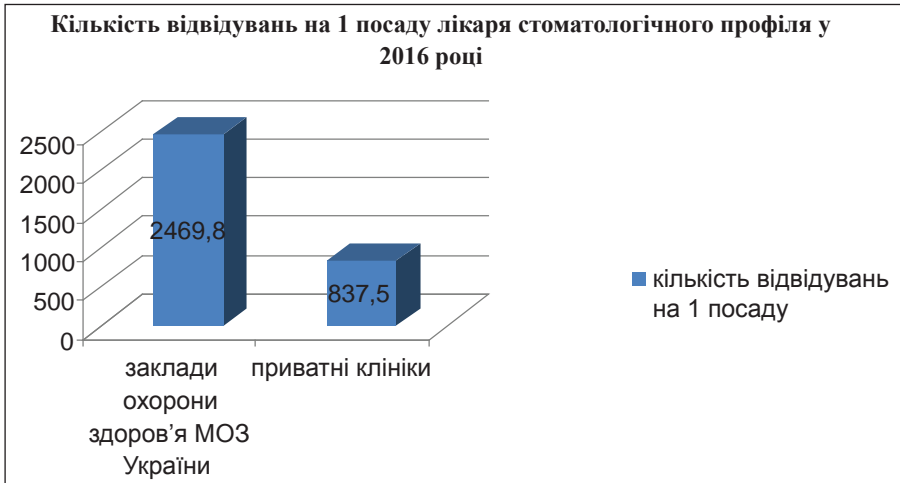
У 2016 році проліковано 25 579 440 зубів у населення України з приводу карієсу. В державних закладах охорони здоров'я проведено лікування 20 768 959 зубів (в т.ч у дітей – 5 472 512) (81,2% від усіх пролікованих зубів), в приватних закладах стоматологічного профілю 4 810 481 (18,8%).

Проведено лікування 6 562 198 зубів з ускладненим карієсом у населення України в державних закладах охорони здоров'я – 4 997 295 зубів (76,16%), в приватних – 1 564 903 зуба (23,84%).

Питома вага пролікованих зубів з ускладненим карієсом до всіх пролікованих зубів складає – 25,65% у всього населення України.

У дітей за 2016 рік проліковано 6 956 191 зуб: 5 749 102 зуби з приводу карієсу (5472512 в державних закладах та 276590 в приватних) та 1 207 089 зубів

з ускладненим карієсом (1127034 в державних та 80055 – в приватних). Питома вага пролікованих зубів з ускладненим карієсом до всіх зубів з приводу карієсу складає – 17,35% у дитячого контингенту.

В закладах охорони здоров'я МОЗ України проведено лікування 94,87% зубів у дитячого контингенту, та лише 5,13% зубів проліковано в приватних закладах.

Захворюваність слизової оболонки порожнини рота серед мешканців України складає 96,9 на 10 тис. населення. Діти та підлітки страждають на ці захворювання більше, і цей показник становив 151,2 на 10 тис. населення.

Захворюваність слизової оболонки порожнини рота серед мешканців України складає 26,2 на 10 тис. населення. Діти та підлітки страждають на ці захворювання менше, цей показник становив 9,4 на 10 тис. населення

До закладів стоматологічного профілю в 2016 році звернулися 524 587 пацієнтів із хворобами слизової оболонки порожнини рота, в тому числі

115 094 дітей та підлітків. Проведено лікування слизової оболонки порожнини рота 412 801 (78,7%) особи в державних закладах охорони здоров'я, 111 786 (21,3%) хворим – в приватних закладах стоматологічного профілю.

Залишається актуальним питання місця лікаря-стоматолога на первинній ланці надання медико-санітарної допомоги. Низький рівень стоматологічного здоров'я, насамперед дитячого населення та вагітних жінок, негативно впливає на стан загального здоров'я впродовж всіх періодів життя людини, спричиняючи соціальні та фінансові проблеми та негативно впливаючи на рівень соціально-економічного розвитку країни. Разом із тим, стоматологічну допомогу можуть здійснювати лише особи, що мають вищу медичну освіту за фахом «стоматологія» та Сертифікат про право на здійснення стоматологічної діяльності. Тому перекласти питання надання стоматологічної допомоги на сімейного лікаря неможливо. Резолюція ВООЗ WHA60.17 передбачає забезпечення здоров'я порожнини рота, стоматологічної допомоги в системі посиленої первинної медико-санітарної допомоги, особливо у осіб з хронічних неінфекційних захворюваннях.

Асоціація стоматологів України, стоматологічна спільнота приймає активну участь у обговоренні та підготовці законопроекту Верховної Ради України про первинну медико-санітарну допомогу, де передбачаються наступні види первинної стоматологічної допомоги: профілактична, діагностична, лікувальна, реабілітаційна, невідкладна, санітарно-протиепідемічна.

Розвиток науки у сфері стоматології та створення ефективної системи впровадження в практику сучасних наукових інноваційних технологій

Науково-педагогічні працівники 18 стоматологічних факультетів медичних університетів, двох Інститутів стоматології медичних академій післядипломної освіти (Київ, Харків), наукові співробітники ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України» проводять наукові дослідження в галузі стоматології. Наукові розробки торкаються питання обґрунтування дієвих стратегій, моделей і технологій комплексної профілактики факторів ризику, діагностики та лікування основних стоматологічних захворювань, мінімізації впливу негативних чинників довкілля на стоматологічне здоров'я населення, покращення якості медичної допомоги.

Завдяки плідній праці наукових працівників в Україні забезпечується системний підхід до впровадження в практику сучасних інноваційних технологій. Проводяться наукові дослідження, обґрунтування питань наукового супроводу реформування стоматологічної та медичної галузі, оптимізації надання стоматологічної допомоги на всіх рівнях.

Створено ефективну систему впровадження в практику сучасних інноваційних технологій, зокрема наукових розробок з питань до нозологічної діагностики та профілактики карієсу та його ускладнень, хвороб пародонта, захворювань слизової оболонки порожнини рота, методичних рекомендацій для лікарів системи охорони здоров'я.

З метою обміну науковими розробками та досягненнями, ефективного їх впровадження в практичну систему охорони здоров'я, стоматологічна спільнота під егідою ГО «Асоціація стоматологів України» проводить з'їзди, науково-практичні конференції, симпозіуми. У 2012 році було організовано 1-й Національний український стоматологічний конгрес, метою якого було висвітлення сучасних наукових напрямів розвитку вітчизняної стоматології та ключових досягнень в практичній стоматології. У жовтні 2017 року заплановано проведення 4-го Національного українського стоматологічного конгресу, присвяченого 100-річчю формування української наукової стоматологічної школи. Під час таких високих форумів відбувається багатосторонній обмін інформацією: від наукової спільноти – нові науково обґрунтовані технології лікування та профілактики, від практичних лікарів – ефективність впроваджених методів лікування, від управлінців закладами охорони здоров'я – питання реформування стоматологічної галузі, висвітлення проблемних питань, що турбують стоматологів в регіонах.

Міжпрофесійна взаємодія стоматологів з лікарями загальної практики

На сьогоднішній день хронічні неінфекційні хвороби є у фокусі уваги світової медичної спільноти. Такі захворювання як цукровий діабет, серцево-судинні та онкологічні захворювання, хронічні обструктивні захворювання легень мають спільні чинники ризику із хворобами порожнини рота. Лікар-стоматолог має впливати на ці чинники ризику разом із спеціалістами загальної практики.

Українська наукова школа багаточисельними дослідженнями підтвердила тезу про вплив загального стану організму на перебіг стоматологічних хвороб. В Україні науковці, лікарі-стоматологи проводять сумісні конференції з сімейними лікарями, гінекологами, ендокринологами, ревматологами, кардіологами, фармакологами з опрацювання спільного бачення причин розвитку деяких захворювань, взаємозв'язок та взаємообтяження стоматологічної патології та системних захворювань, також шляхи лікування та профілактики цих недуг. Готуються спільні протоколи, національні консенсуси із ведення пацієнтів з поліморфічними станами. З метою координації та проведення сумісних досліджень підписано договір між Національною академією медичних наук України та Асоціацією стоматологів України.

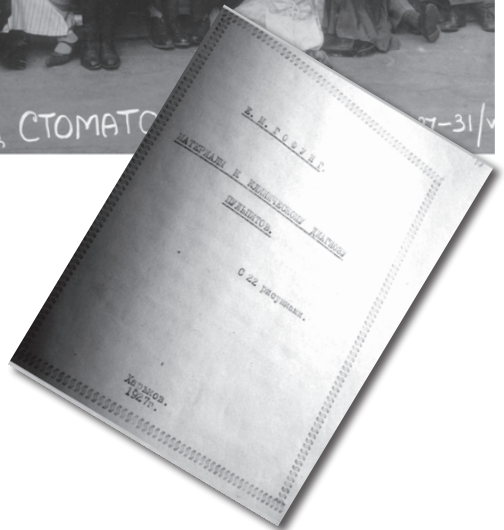
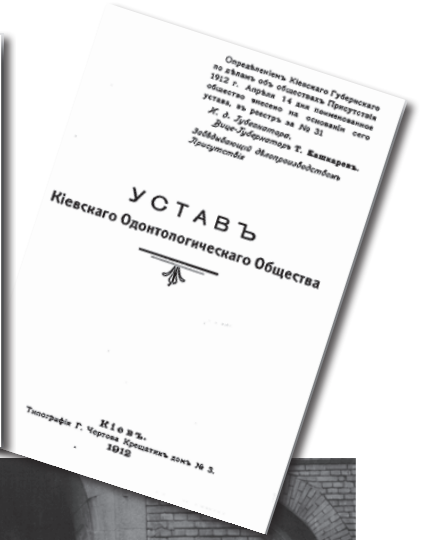
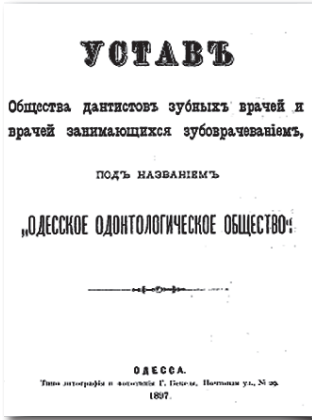
Список використаних джерел

1. 160 років Національному медичному університету імені О.О. Богомольця / за ред. академіка НАН, АМН та АПН України Є.Г. Гончарука. – Київ: Століття, 2001. – С. 308–342.
2. Бетельман А.И. Профилактика и раннее лечение аномалий прикуса. – Киев, 1958.
3. Билейкин Л.А. Этапы развития одонтологии до и после Октябрьской революции. – Одонтология. – 1928. – № 2. – С. 47–51.
4. Богорад Р. М. К історії зубопротезування в Росії // Практичне зубопротезування. – 1913. – №2. – С. 43–44.
5. Гавронский Л.О. Кониические кольца для регулирования зубовъ. Зубопротезный миръ. – 1909. – №6. – С. 241–242.
6. Гофунг Е.М. Практическое зубопротезування. Руководство для зубных врачей и учащихся зубопротезных школ. Издание 2-е, исправленное и значительно дополненное. – Петроград-Киев: Сотрудник, 1915. – 341 с.
7. Гофунг Е.М. Зубопротезное образование на Украине. – Харьков: Научная мысль, 1924. – №1. – С. 60–69.
8. Грюнбергъ І. Краткий очеркъ развития ортодонтии въ Америкъ. Зубопротезный Вѣстник. – Ст-Петербург, 1910. – ХХМ: 213–217.
9. Гутман Х.Л. Подготовка зубных врачей во Франциі. Зубопротезный Вѣстник. – 1911. – §8. – С. 707–717.
10. Дауге П.Г. Очерк развития сети государственных зубных учреждений. – Одонтол. и стоматол. – 1927. – № 5. – С. 22–33.
11. Евдокимов А.И. Советская стоматология (1917–1957). – Стоматология, 1957. – №5. – С. 3–11.
12. Зубопротезный вестникъ №4 (апрель). – Ст.-Петербург, 1889. – 177 с.
13. Зунинъ Ю.И. Повторительный курс дентіатріі: Пособіе для учащихся въ зубопротезныхъ школахъ, разработанное по Шеффу, Миллеру и Фишеру, въ вопросах и отвѣтах. – Киевъ, 1907.
14. Криштаб С.И., Мухина А.Д., Немчинова Е.М. Ортопедическое лечение несращений неба. – Киев: Здоровья, 1973. – 123 с.
15. Одонтология №1. Научный журнал, посвященный вопросам одонтологии и стоматологии. – Харьков: Научная мысль, 1924.
16. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України за 2015 рік. //За ред. Шафранського В.В.; МОЗ України, ДУ «Інститут стратегічних досліджень МОЗ України». – К. 2016. – 452 с.
17. Стоматологічна допомога в Україні. //Довідник. Вороненко Ю.В., Голобчиков М.В., Павленко О.В., Заболотько В.М. Київ – 2017, 84 с.
18. Мазур І. П. Павленко О.В., Головня І. О. Сучасні проблеми стоматологічного здоров'я населення України. // Журнал практ. лікаря. – 2005. – №5. – С. 8–14.
19. Мазур І.П. Всесвітня федерація стоматологів у формуванні стратегії розвитку стоматології. //Современная стоматология. – 2017. - № 3(87). – С. 100–103.
20. Мазур І.П. Лікарські товариства у формуванні Української наукової стоматологічної школи: історіографічні нариси. //Современная стоматология. – 2017. - №3(87). – С. 104–107.
21. Мазур І.П. Про стан та перспективи стоматологічної допомоги в Україні. //Современная стоматология. – 2017. – №2 (86). – С. 69–71.

ЗМІСТ

Лікарські товариства у формуванні Української наукової стоматологічної школи: історіографічні нариси.....	3
Асоціація стоматологів України	12
Визначні події стоматології України	14
З'їзди та конгреси стоматологів України	14
З'їзди Асоціації стоматологів України.....	15
Історичні нариси проведення Національних Українських стоматологічних конгресів в Україні	19
Всесвітня федерація стоматологів у формуванні стратегії розвитку стоматології.....	23
Співпраця Всесвітньої федерації стоматологів та Всесвітньої організації охорони здоров'я і Організації Об'єднаних Націй	23
План розвитку стоматологічної галузі у світі.....	26
Всесвітній день здоров'я порожнини рота.....	27
Здоровий стан порожнини рота за визначенням Всесвітньої федерації стоматологів FDI	28
Співпраця ГО «Асоціація стоматологів України» із Всесвітньою федерацією стоматологів	29
Президенти Асоціації стоматологів України.....	35
Територіальні осередки Асоціації Стоматологів України	53
Історія розвитку та становлення стоматологічної спільноти Вінницької області.....	53
Історія розвитку та становлення стоматологічної спільноти Дніпровської області.....	64
Асоціація стоматологів Закарпаття	69
Сторінки створення стоматології Запорізького краю	70
Асоціація стоматологів Івано-Франківської області	86
Стоматологічна Асоціація Київщини	90
Історія розвитку стоматологічної служби Кіровоградської області.....	93
Обласний осередок Асоціації Стоматологів України у місті Львів	101
Миколаївський осередок Асоціації Стоматологів України	102
Історія створення Асоціації стоматологів Одеської області	105
Історія Асоціації стоматологів Полтавщини.....	109
Асоціація стоматологів Рівненської області	112
Громадська організація «Сумський обласний осередок Асоціації стоматологів України»	114
Тернопільський обласний осередок Асоціації стоматологів України (історія становлення, діяльність і перспективи)	119
Розвиток стоматології на Харківщині.....	123

Херсонській осередок Асоціації стоматологів України	129
Створення та розвиток осередку Асоціації стоматологів України в Хмельницькій області	132
Історична довідка «Стоматологія Черкащини»	138
Чернігівський обласний осередок Асоціації Стоматологів України.....	141
Наукові школи української стоматології.....	142
Історія стоматологічного факультету національного медичного університету ім. О.О. Богомольця (1920–2017)	142
Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України.....	159
Інститут стоматології НМАПО ім. П. Л. Шупика	164
Стоматологічна допомога в Україні	
Кадрове забезпечення стоматологічної допомоги	168
Молодші спеціалісти з медичною освітою за фахом «Стоматологія», «Ортопедична стоматологія».....	170
Безперервний професійний розвиток лікарів-стоматологів	171
Лікувально-профілактичні заклади охорони здоров'я, що надають стоматологічну допомогу.....	175
Поширеність основних захворювань порожнини рота	176
Потреба мешканців України в стоматологічній допомозі.....	179
Розвиток системи надання стоматологічної допомоги	183
Міжпрофесійна взаємодія стоматологів з лікарями загальної практики.....	187
Список використаних джерел	188

Монографія

СТОМАТОЛОГІЯ УКРАЇНИ. ІСТОРИЧНІ НАРИСИ

під редакцією Мазур І. П., Павленко О. В., Скрипник І. Л.

Обкладинка *Шевчук М.А.*

Верстка *Макєєва Н.В.*

Технічний редактор *Максимов А.Є.*

Підписано до друку 07.10.2017.

Друк офсетний. Папір крейдований.

Гарнітура Newton. Формат 70x100 ¹/₁₆.

Ум. друк. аркуш. 16,56. Наклад 500 прим.

Зам. 13/10.

Видавництво ТОВ фірма «СИМ»

61052, м. Харків, вул. Семінарська, 46

тел.: (057) 755-47-01; e-mail: sim_ltd@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3965 від 31.01.2011

Віддруковано ТОВ фірма «СИМ»

61052, м. Харків, вул. Семінарська, 46

тел.: (057) 755-47-01; e-mail: sim_ltd@ukr.net